

Autoričina opaska

Velika Britanija obiluje lijepim priobalnim otocima, ali mjesto radnje ovog romana, otok Combe uz obalu Cornvalla, ne nalazi se među njima. Sam otok i nesretni događaji koji su se na njemu odigrali, kao i svi likovi priče - živi ili mrtvi - u potpunosti su izmišljeni i postoje samo u zanimljivom psihološkom fenomenu - mašti pisca kriminalističkih romana.

P. D. James

UVOD

1.

Zapovjedniku Adamu Dalglieshu nije bilo ništa neobično u tome da ga pozovu na iznenadni sastanak u nezgodno vrijeme, bez obavijesti o tome tko će mu sve prisustvovati, no svrha je uvijek bila ista: mogao je biti siguran da tamo negdje leži mrtvo tijelo koje čeka na njegovu pozornost. Bilo je i drugih hitnih poziva, drugih sastanaka, katkad na najvišoj razini. Dalgliesh, kao stalni pomoćnik komesara, imao je brojne funkcije, i kako su one postajale brojnije i važnije, sve su manje bile jasne, tako da je većina njegovih kolega odustala od pokušaja da ih definira. No ovaj je sastanak - sazvan u uredu zamjenika komesara, Harknessa, na sedamnaestom katu New Scotland Yarda, u 10.55 ujutro u subotu 23. listopada - čim je ušao u prostoriju nepogrešivo slutio na ubojstvo. Određena ozbiljna napetost na licima koja su se okrenula prema njemu nije značila ništa; slom odjela izazvao bi veću zabrinutost. Prije se radilo o tome da je neprirodna smrt uvijek izazivala neobičnu nelagodu, neugodnu spoznaju o tome kako još uvijek ima stvari koje izmiču birokratskoj kontroli. Čekala su ga samo tri čovjeka i Dalgliesh se iznenadio ugledavši Alexandera Conistonea iz Ministarstva vanjskih poslova. Sviđao mu se taj Conistone, jedan od nekolicine preostalih čudaka u službi koja je postajala sve više konformistička i ispolitizirana. Conistone je stekao ugled rješavanjem kriznih situacija. Djelomično se to zasnivalo na njegovu uvjerenju kako nema izvanrednog stanja bez presedana ili onog koje ne bi podlijegalo pravilima Odjela, no kad bi sve to zakazalo, on je znao pokazati pogibeljnu sposobnost za maštovite poduhvate koji bi po svakoj birokratskoj logici morali završiti katastrofom, no to se nikad nije dogodilo. Dalgliesh, kojemu je vrlo malo labirinata vestminsterske birokracije bilo nepoznato, već je ranije zaključio kako je ta dvojnost karaktera naslijeđena. Conistoneovi su generacijama bili vojnici. Strana područja britanske imperijalističke prošlosti puna su tjelesa

bezimnih žrtava rješavanja kriznih situacija prijašnjih Conistonea. Čak je i njegova

ekscentrična pojava odražavala podijeljenost njegove osobnosti. Jedini je među kolegama nosio klasična poslovna odijela državnih službenika iz tridesetih godina, dok je svojim čvrstim, koščatim licem, pjegavim obrazima i svojom neposlušnom kosom nalik na slamu podsjećao na farmera.

Sjedio je pored Dalgliesha, nasuprot jednom od širokih prozora. Sjedeći tako prvih deset minuta ovog sastanka neobično štedljiv na riječima, lagano se ljuljajući na stolici, samozadovoljno je promatrao panoramu tornjeva i zvonika obasjanih kratkotrajnim jutarnjim suncem, neobičnim za ovo doba godine. Od četvorice ljudi u sobi - Conistonea, Adama Dalgliesha, Harknessa, zamjenika komesara te mladića svježeg lica iz MI5 kojeg su predstavili kao Colina Reevesa - Conistone, koji je bio najbolje upoznat s predmetom sastanka, govorio je najmanje, dok Reeves, zaokupljen naporom da zapamti sve što je rečeno, a da se ne izloži poniženju da bude viđen kako pravi bilješke, nije još ništa rekao. Tada se Conistone pokrenuo kako bi rezimirao stvar.

„Ubojstvo bi za nas bilo najnezgodnije, samoubojstvo nešto manje, u ovim okolnostima. Nesretan slučaj bio bi najpodnošljiviji. Zbog važnosti žrtve, publiciteta će u svakom slučaju biti, no s tim bi se mogli nositi ukoliko se ne radi o ubojstvu. Problem je u tome što nemamo mnogo vremena. Još nije određen nikakav datum, no premijer bi želio organizirati onaj tajni međunarodni skup početkom siječnja. To je dobro vrijeme. Parlament ne zasjeda, ništa se posebno ne događa nakon Božića, ni ne očekuje se da bi se nešto moglo dogoditi. Čini se da premijer ima na umu Combe. Tako ćete vi preuzeti slučaj, Adame? Dobro.”

Prije nego što je Dalgliesh i mogao odgovoriti, upadne Harkness: „Mjere sigurnosti, ako se to organizira, bit će na najvišoj razini.”

Dalgliesh pomisli: Čak i da znaš, u što sumnjam, ne bi mi rekao tko će prisustvovati tom tajnom skupu, niti zašto. Služba sigurnosti imala je uvijek posebne kriterije za pristup informacijama. Mogao je nagađati, ali nije ga posebno zanimalo. S druge strane, od njega se tražilo da istražuje nasilnu smrt i bilo je stvari koje su mu morale biti rečene.

Prije no što je Colin Reeves uspio shvatiti kako je na njemu red da se umiješa, Conistone reče: „O svemu tome će se, naravno, voditi računa. Ne očekujemo probleme. Prije nekoliko godina desila se slična situacija - prije nego što ste vi došli, Harknesse - kada je jedan VIP političar pomislio kako bi mu odgovarao odmor od njegovog tjelohranitelja pa je rezervirao dva tjedna na Combeu. Posjetitelj je podnosio tišinu i samoću puna dva dana da bi shvatio kako mu je život besmislen bez njegovih crvenih aktovki. Trebao sam shvatiti kako je upravo to poruka koju je otok Combe trebao prenijeti, a on je nije primio. Ne, ne mislim tla ćemo zabrinjavati naše prijatelje južno od Temze.”

Barem je to predstavljalo olakšanje. Imati službu sigurnosti koja je stalno

prisutna uvijek je uključivalo komplikacije. Dalgliesh je razmišljao o tome kako se čini da je tajna služba, poput monarhije, u napuštanju svoje mističnosti kao odgovoru na veliki interes javnosti za većom otvorenošću, izgubila nešto od svoje poluduhovne patine autoriteta u kojemu uživaju oni koji se bave ezoteričkim tajnama. Danas je njezin šef poznat imenom i fotografijom iz tiska, prijašnji je šef praktički napisao svoju autobiografiju i opisao njezino sjedište, neobičan spomenik modernom vremenu, u pomalo istočnjačkom stilu koji je dominirao svojom ravnom plohom na južnoj obali Temze, a činilo se da je zamišljen tako da privlači umjesto da odbija znatiželju. Odstupanje od tajnovitosti imalo je i svojih loših strana; na organizaciju se gledalo kao i na svu ostalu birokraciju, s osobljem pogrešivim poput svih ostalih ljudskih bića. No nije očekivao probleme s tajnom službom. Činjenica daje MI5 zastupao srednje rangirani predstavnik ukazivala je na to kako je smrt na priobalnom otoku bila jedna od njihovih manje važnih trenutačnih briga.

Rekao je: „Ne mogu to preuzeti nedovoljno obaviješten. Niste mi rekli ništa osim tko je umro, gdje je umro i otprilike kako. Recite mi nešto o otoku. Gdje se on točno nalazi?”

Harkness je bio u jednom od svojih lošijih raspoloženja, a svoju je lošu volju slabo prikrivao osjećajem vlastite važnosti i naglašenom rječitošću. Velika zemljopisna karta na stolu bila je malo savinuta. Mršteći se, poravnao ju je na rubu stola, gurnuo je prema Dalglieshu i lupkao po njoj kažiprstom.

„Ovdje je. Otok Combe. Uz obalu Cormvalla, tridesetak kilometara jugozapadno od otoka Lundvja, a dvadesetak kilometara od kopna, točnije Pentworthyja. Newquay je najbliži veliki grad.” Pogledao je u Conistonea: „Bolje da vi nastavite. To je prije vaša stvar negoli naša.”

Conistone je govorio direktno Dalglieshu. „Posvetit ću nešto vremena povijesti. To će pojasniti Combe, a ako o tome ništa ne znate, mogli biste početi u nepovoljnim okolnostima. Otok je tijekom četiri stotine godina bio u vlasništvu obitelji Holcombe koja ga je stekla u šesnaestom stoljeću, iako se čini da nitko točno ne zna na koji način. Vjerojatno je jedan Holcombe odveslao tamo s nekoliko naoružanih sluga i povećao svoj osobni standard zauzevši ga. Tamo nije moglo biti natječaja. Naslov je kasnije potvrdio Henrik VIII kad se konačno oslobodio gusara sa Sredozemlja koji su otok koristili kao bazu za svoje pohode u trgovinu robljem uz obale Devona i Cornisha. Nakon toga je Combe bio manje-više zapostavljen sve do osamnaestog stoljeća, kada su se članovi obitelji počeli zanimati za njega i povremeno ga posjećivati kako bi promatraliptice i proveli dan na izletu. Tada je Gerald Holcombe, rođen krajem osamnaestog stoljeća, odlučio koristiti otok za boravak tijekom obiteljskih praznika. Obnovio je seoske kućice i 1912. izgradio kuću te osigurao dodatni smještaj za osoblje. Obitelj je tamo provodila svako ljeto onih opojnih dana prije Prvog svjetskog rata. Rat je sve promijenio. Dva su starija sina poginula - jedan u Francuskoj, a drugi kod Galipolja. Holcombovi su obitelj koja pogiba u ratovima, a ne

obogaćuje se na njima. Tako je ostao samo najmlađi, Henry, sušičav i nesposoban za vojnu službu. Nakon smrti braće očito gaje gušio osjećaj opće beskorisnosti, a nije imao naročitu želju za naslijeđem. Novac nije pristizao od zemlje, već od povoljnih ulaganja, no u kasnim dvadesetima ona su manje-više presušila. I tako je 1930. s ostatkom sredstava osnovao dobrotvornu zakladu, pronašao neke bogate sponzore te predao otok i imovinu. Njegova je zamisao bila da se otok koristi kao mjesto za odmor i osamu muškaraca na odgovornim položajima koji su imali potrebu pobjeći od krutosti svog profesionalnog života."

Tada se po prvi put sagnuo da otvori svoju aktovku i izvadi spis sa zaštitnim oznakama. Tražeći ga među dokumentima, izvadio je jedan list papira. „Ovdje imam izvorni tekst. Jasno se vidi Henryjeva namjera: Za muškarce koji se bave opasnim i napornim poslovima koji zahtijevaju visok stupanj odgovornosti u službi krune i njihove domovine, u vojnim snagama, politici, znanosti, industriji ili umjetnosti i kojima je potreban oporavak u samoći, tišini i miru. Tipično privlačno za njegovu dob, zar ne? Žene ne spominje, naravno. To je bila 1930., ne zaboravite. Iako se prihvaćeni ugovor primjenjuje, riječ „muškarci" proširena je i na žene. Uzimali su najviše pet posjetitelja koje bi smještali po njihovu izboru u glavnu kuću, ili pak u jednu od kamenih ladanjskih kućica. Ono glavno što otok Combe nudi su mir i sigurnost. U zadnjih nekoliko desetljeća ovo drugo je postalo vjerojatno i važnije. Ljudi koji trebaju vremena za razmišljanje mogu tamo otići bez tjelohranitelja, znajući da će biti sigurni i potpuno neometani. Postoji uzletišta za helikoptere, a mala lučica jedini je prilaz s morske strane. Nikad nisu mogli navraćati slučajni posjetitelji, a zbranjani su čak i mobilni telefoni - tamo ne bi ni mogli uhvatiti signal. Vrlo su ih pažljivo birali. Ljudi bi onamo dolazili isključivo po osobnoj preporuci, bilo od Zaklade, prijašnjih ili redovitih posjetitelja. Sada vidite prednosti otoka za premijerov odabir."

Reeves se izlance: „Što nedostaje Chequersu?"

Ostali su ga pogledali vedrim i zainteresiranim pogledom odraslog čovjeka, spremnog na popuštanje prerano sazrelom djetetu.

Conistone reče: „Ništa. Prikladna kuća s - koliko sam shvatio - potpunim komforom. A gosti pozvani na Chequers trude se biti viđeni. Nije li im to i svrha odlaska onamo?"

Dalglish zapita: „Kako je Dovvning Street saznao za otok?"

Conistone vrati list papira natrag u spis. „Preko jednog premijerova prisnog prijatelja koji je nedavno dobio plemstvo. Otišao je na Combe kako bi se oporavio od opasne i naporene odgovornosti dodavanja još jednog prodajnog lanca svom carstvu i još jedne milijarde svom osobnom bogatstvu."

„Pretpostavljam da je tamo i nekakvo stalno osoblje. Ili možda VIP-ovci sami peru suđe? "

„Tamo je tajnik, Rupert Mavcroft, nekadašnji odvjetnik u Warnboroughu.

Morali smo, naravno, s njim povjerljivo razgovarati kako bismo obavijestili Zakladu da bi Broj deset bio zahvalan kad bi se neke važne osobe tamo mogle smjestiti početkom siječnja. Zasad je to još uvijek u fazi ispitivanja, ali tražili smo od njega da ne prima rezervacije za taj mjesec. Stalno osoblje čine brodar, domaćica i kuharica. Znamo ponešto o svima njima. Jedan ili dva prijašnja posjetitelja bila su dovoljno važna da se izda nalog za sigurnosnu provjeru. Sve je to bilo obavljeno vrlo diskretno. U stalnom smještaju tamo su liječnik - doktor Guy Stavelev - i njegova supruga koja je, koliko sam shvatio, češće odsutna nego što je prisutna na otoku. Očito ne može podnijeti dosadu. Stavelev je izbjeglica iz londonske opće prakse. Čini se da je zbog njegove pogrešne dijagnoze umrlo jedno dijete pa je našao posao u kojem je najgore što se može dogoditi to da netko padne sa stijene, za što se ne bi moglo njega optužiti." Harkness reče: „Samo jedan od stanovnika, brodar Jago Tamlyn, krivično je osuđen 1998. za nanošenje teške tjelesne ozljede. Saznao sam da su bile ustanovljene olakšavajuće okolnosti, ali to mora da je bio ozbiljan napad. Dobio je dvanaest mjeseci. Od tada nije imao nikakvih nepravilnosti."

Dalgliesh zapita: „Kada su stigli sadašnji posjetitelji?"

„Svih petero stiglo je prošli tjedan. Pisac Nathan Oliver s kćeri Mirandom i tajnikom Dennisom Tremlettom stigao je u ponedjeljak. Umirovljeni njemački diplomat, dr. Raimund Speidel, nekadašnji veleposlanik u Pekingu, stigao je privatnom jahtom iz Francuske u srijedu, a dr. Mark Yelland, direktor istraživačkog laboratorija Hayes-Skolling u Midlandsu kojeg napadaju aktivisti za zaštitu životinja, stigao je u četvrtak. Mavcroft će moći smjestiti i vas."

Harkness upadne: „Bolje da uzmete što manje ljudi, barem dok ne uvidite s čime imate posla. Sto manje navale, to bolje."

Dalgliesh reče: „Teško da će biti navale. Još uvijek čekam zamjenu za Tarranta, no uzet ću inspektoricu Miskin i narednika Benton-Smitha. U ovoj se fazi vjerojatno možemo snaći i bez ekipe za očevid ili službenog fotografa, no ako se dokaže da se radi o ubojstvu, trebat ću pojačanje ili sve to prepustiti lokalnim snagama. Trebat ću i patologa. Razgovarat ću s Kvinstonom, uspijem li ga dobiti. Možda ga nema u laboratoriju ako radi na nekom slučaju."

Harkness reče: „Neće biti potrebno. Imamo Edith Glenister. Nju znate, naravno."

„Zar ona nije u mirovini?"

Conistone odgovori: „Službeno jest od prije dvije godine, ali povremeno radi i to većinom na težim, prekomorskim slučajevima. U šezdeset petoj joj je vjerojatno dosta pješačenja u gumenim čizmama kroz blatna polja s onima iz lokalnog Kriminalističkog istražnog odjela i pregledavanja trupla u raspadanju po raznim jarcima."

Dalgliesh se zapitao nije li to bio razlog zašto se profesorica Glenister službeno povukla. Nikad nije s njom surađivao, ali mu je bio poznat njezin ugled. Bila je na glasu kao jedna od najboljih forenzičnih patologinja, naročito zbog gotovo

čudesne točnosti u određivanju vremena smrti, zbog brzine i opsežnosti svojih izvještaja te jasnoće i autoriteta kojima je izlagala dokaze na sudu. Bila je poznata i po svojoj ustrajnosti u namjeri da se ustanove razlike u funkcijama patologa i istražitelja. Profesorica Glenister, znao je, nikad nije željela čuti pojedinosti o okolnostima ubojstva prije nego što bi pregledala mrtvo tijelo, po svoj prilici zato da bi bila sigurna kako će pristupiti poslu bez ikakvih preuranjenih ideja. Sa zanimanjem je iščekivao suradnju s njom i nije sumnjao da je njezin angažman na ovom slučaju potekao od Ministarstva vanjskih poslova. Ipak bi mu bilo draže raditi sa svojim dotadašnjim forenzičnim patologom.

Rekao je: „Ne želite reći kako se Milesu Kynastonu ne može vjerovati da će držati usta zatvorena?”

Canistone mu odgovori: „Naravno da ne, ali Cormvall mu baš nije poznat. Profesorica Glenister sada živi na jugozapadu. Svejedno, Kynastona sad ne možemo dobiti, provjerio sam.” Dalgliesh je bio u iskušenju da kaže: Kako pogodno za Vanjske poslove. Oni sigurno ne gube vrijeme. Harkness je nastavio: „Možete je pokupiti na uzletištu RAF-a St. Maw-gan, blizu Newquaya, a oni će organizirati helikopter koji će prebaciti leš u mrtvačnicu koju će ona koristiti. Obrađivat će slučaj po hitnom postupku. Trebali biste imati njezin nalaz sutra u neko doba.”

Dalgliesh reče: „Znači da vas je Mavcroft nazvao čim je tijelo pronađeno? Pretpostavljam daje dobio takve upute.”

Harkness odgovori: „Dobio je telefonski broj kao strogo povjerljivu informaciju te uputu da upraviteljima Zaklade javi ako se išta nepovoljno dogodi na otoku. Upozorili su ga da ćete vi stići helikopterom i neka vas očekuje rano poslije podne.”

„Neće mu biti lako objasniti kolegama zašto bi ta smrt privukla policijskog zapovjednika iz londonske policije i istražiteljskog inspektora, umjesto da se time bavi lokalni Kriminalistički istražni odjel, no pretpostavljam da ste to sredili”, rekao je Dalgliesh.

Harkness će na to: „Onoliko koliko smo mogli. Lokalni šef policije upoznat je s tim, naravno. Nema smisla prepirati se oko toga tko je nadležan dok ne znamo radi li se o ubojstvu. U međuvremenu, oni će surađivati. Ako to jest ubojstvo, a otok je tako siguran kao što to oni tvrde, bit će ograničen broj sumnjivih. To će ubrzati istragu.”

Samo netko tko ne zna ništa o istrazi ubojstva ili tko želi zaboraviti neke manje uspješne slučajeve iz svoje prošlosti, mogao bi dati tako krivu procjenu. Mala skupina sumnjivaca - ako je svaki od njih dovoljno inteligentan i oprezan da se suzdrži od davanja savjeta i da se odupre kobnom poticanju na dobrovoljnu suradnju, veću nego što se od njega traži - može zakomplicirati svaku istragu i stvarati probleme sudskom postupku.

Na vratima se Conistone okrene: „Pretpostavljam da je hrana na otoku Combe

pristojna. Kreveti su ugodni?"

Harkness hladno reče: „Nismo stigli provjeriti. Da budem iskren, to mi nije ni palo na pamet. Rekao bih da su sposobnosti kuharice i stanje madraca prije vaša negoli naša briga. Nas zanima samo mrtvo tijelo."

Conistone je dobro podnio ubod. „Točno. Mi ćemo provjeriti udobnost ako dođe do onog sastanka. Prva stvar koju nauče bogati i moćni jest vrijednost komfora. Trebao sam spomenuti da je zadnji živući Holcombe koji stalno obitava na otoku gospođica Emily Holcombe, stara više od osamdeset godina, i da je predavala na Oxfordu. Povijest, pretpostavljam. Tvoj predmet, zar ne Adame, no nisi li ti studirao negdje drugdje? Ona će ti biti ili saveznica ili smetnja. Ako išta znam o sveučilišnim predavačicama, bit će prije ovo drugo. Hvala ti što si preuzeo slučaj. Čujemo se."

Harkness je ustao kako bi ispratio Conistonea i Reevesa iz zgrade. Napustivši ih kod liftova, Dalgliesh se vratio u svoj ured. Prvo je morao nazvati Kate i Benton-Smitha. Nakon toga gaje čekao jedan mnogo teži poziv. On i Emma Lavenham trebali su provesti tu noć i sljedeći dan zajedno. Namjerava li ona provesti poslijepodne u Londonu, možda je već na putu. Mogao bi je dobiti na mobilni telefon. To ne bi bio prvi razgovor te vrste i, kao i uvijek, ona bi ga napola očekivala. Ne bi se žalila

- nikada i nije. Oboje su imali povremene hitne obaveze i zajedničko im je vrijeme bilo još dragocjenije upravo zato što se na njega nikad nisu mogli osloniti. Želio joj je reći dvije riječi, no shvatio je kako ih nikad ne bi mogao izreći preko telefona. One će također morati pričekati.

Provirio je kroz vrata sobe svoje pomoćnice. „Nazovi mi inspektoricu Miskin i narednika Benton-Smitha - molim te, Susie. Zatim, trebam automobil da odem do uzletišta Battersea i pokupim prvo narednika, a zatim inspektoricu Miskin. Njezina torba s kriminalističkom opremom u njenom je uredu. Gledaj da bude stavljena u automobil, hoćeš li?"

Poziv nije mogao doći u nezgodnije vrijeme. Nakon mjesec dana rada po šesnaest sati dnevno umor ga je sustigao i, iako se mogao s njime nositi, ono za čime je žudio bio je odmor, mir i dva blagoslovljena dana u Emminu društvu. Govorio je sebi kako je sam kriv za upropašteni vikend. Nije bio prisiljen preuzeti moguću istragu o ubojstvu koliko god žrtva bila politički ili društveno važna, a zločin izazovan. Bilo je nekih iznad njega kojima bi bilo draže da se usredotoči na poslove u koje je već bio uključen, na poteškoće s održavanjem reda u jednom višerasnom društvu u kojem su droga, terorizam i međunarodni kriminal bili glavni izazovi, na prijedlog o novim detektivskim snagama koje bi se bavile teškim zločinima. Politika će ometati planove; policijski posao na najvišoj razini uvijek je ometan od politike. Londonska je policija trebala visoke činove koji bi se snalazili u tom dvoličnom svijetu. Osjećao se ugrožen mogućnošću da bi mogao postati birokrat, član neke komisije, savjetnik, koordinator - a ne detektiv. Ako se to dogodi, hoće li on i dalje biti pjesnik? Zar

se samo na bogatom tlu istrage o ubojstvu, u fascinantnom, postupnom otkrivanju istine, zajedničkom naporu i mirisu opasnosti, u nevolji očajnih i slomljenih života može njegova poezija razbuktati?

No sada, s Kate i Benton-Smithom koji su već krenuli, bilo je stvari koje je morao obaviti i to hitno; sastanaka koje je morao obzirno otkazati, dokumenata koje je trebalo zaključati i uputa koje je trebalo dati odjelu za odnose s javnošću. Čuvao je torbu uvijek spremnu za takve iznenadne hitne situacije, no nalazila se u stanu u Queenhitheu i bilo mu je drago što mora tamo nazvati. Nikada još nije zvao Emmu iz Novog Scotland Yarda. Čim začuje njegov glas, ona će znati što joj namjerava reći. Osigurat će si nove dogovore za vikend, možda ga čak isključiti i iz misli, baš kao što će biti isključen iz njenog društva. Deset minuta kasnije zatvorio je vrata svog ureda, osvrnuvši se prvi put za sobom kao da se oprašta s dobro poznatim mjestom koje možda više neće vidjeti.

2.

U svom stanu iznad Temze, kriminalistička inspektorica Kate Miskin još je uvijek bila u krevetu. Inače bi već odavno bila u svom uredu, a čak bi i neradnim danom već bila istuširana, obučena i gotova s doručkom. Rano ustajanje bilo je za Kate uobičajeno.

Djelomično je to bio njezin izbor, a djelomično nasljeđe iz djetinjstva kada je, opterećena svakodnevnim strahom od zamišljenih katastrofa, navlačila na sebe odjeću čim bi se probudila i s očajem se spremala suočiti s predviđanim nesrećama: vatrom na jednom od nižih katova što bi joj onemogućilo spašavanje, rušenjem zrakoplova koji bi uletio kroz njihov prozor, potresom koji bi prodrmao neboder i tresao ogradu balkona sve dok se ne bi raspala u njenim rukama. Uvijek je bilo olakšanje to što je znala da će začuti bakin krhki, mrzovoljan glas koji je poziva na rani jutarnji čaj. Njezina je baka imala pravo biti mrzovoljna: smrt kćeri koju nije željela roditi, zatvorena u stanu u neboderu gdje nije sama odabrala živjeti, opterećena nezakonitom unukom za koju nije željela brinuti, a i teško se nosila s tim da nekoga voli. No njezina je baka bila mrtva, a kako prošlost nije mrtva niti to može biti, s godinama je naučila prepoznati i prihvatiti ono najbolje, kao i ono najgore što joj se u toj prošlosti dogodilo.

Sada je promatrala neki sasvim drugačiji London. Njezin stan uz rijeku bio je na kraju zgrade, s dvostrukim pogledom i balkonom. Dnevna soba je gledala na jugozapad, preko rijeke, s njenim neprekidnim prometom - teglenicama, izletničkim čamcima, motornim brodovima riječne policije i lučke uprave te turističkim brodićima koji su plovili uzvodno prema Tower Bridgeu. Iz spavaće je sobe vidjela Canary Wharf, njegov vrh nalik na ogromnu olovku; mirne vode zapadnoindijskog pristaništa, malu željeznicu Docklandsa, s vlakovima poput

dječjih igračaka na navijanje. Suprotnosti su je oduvijek privlačile, a ovdje je mogla prelaziti sa starog na novo, promatrati život rijeke u svim njegovim kontrastima, od prvog svjetla pa do sutona. U sumrak bi stajala uz ogradu balkona, promatrajući kako se grad pretvara u sjajnu sliku svjetla koja zasjenjuje zvijezde svojim grimiznim sjajem.

Stan, dugo planiran, oprezno opterećen hipotekom, bio je njezin dom, njezino utočište, njezino pokriće, dugogodišnji san materijaliziran u ciglama i žbuki. Nikad nije pozvala u stan nijednog kolegu, a njezin prvi i jedini ljubavnik, Alan Scully, već je davno otišao u Ameriku. Želio je da i ona pođe s njim, no ona je to odbila, djelomično iz straha od vezivanja, no prije svega zato što joj je posao bio na prvom mjestu. Ali sada, prvi put nakon njihove posljednje zajedničke noći, nije bila sama.

Protegnula se u krevetu za dvoje. Kroz prozirne je zavjese jutarnje nebo bilo jasno, svjetloplavo, iznad uske mrlje sivog oblaka. Jučerašnja je prognoza predviđala još jedan jesenji dan s naizmjeničnim suncem i pljuskovima. Mogla je čuti slabe, ugodne zvukove iz kuhinje, ključanje vode u lončiću, zatvaranje vrata kuhinjskog ormarića, zveckanje porculana. Kriminalistički inspektor Piers Tarrant kuhao je kavu. Po prvi put sama otkad su zajedno stigli u stan, ponovno je proživljavala posljednja dvadeset i četiri sata, ne sa žaljenjem nego s čuđenjem kako se to uopće moglo dogoditi.

Piers ju je nazvao u ured u ponedjeljak ujutro. Bio je to poziv na večeru u petak. Poziv je bio neočekivan; otkad je Piers napustio Istražni odjel kako bi se pridružio antiterorističkom odsjeku, nisu uopće razgovarali. Godinama su zajedno radili u Dalglieshovom istražnom odjelu, uzajamno se poštujući, poticani napola priznatim rivalstvom za koje je znala da koristi zapovjedniku Dalglieshu, a povremeno bi se i prepirali -vatreno, ali bez ljutnje. Smatrala ga je - i još ga uvijek smatra - jednim od seksualno najprivlačnijih muškaraca s kojima je ikada radila. No, iako joj je odašiljao probne, dobro znane signale seksualne zainteresiranosti, ona na njih nije odgovarala. Imati vezu s bliskim kolegom značilo je riskirati više od osobnog položaja; jedan od njih morao bi napustiti Odjel. Njezin ju je posao spasio od stanovanja u Ellison Fainveather Buildings. Nije imala namjeru ugroziti sve što je postigla upuštajući se u jedan primamljiv, ali kompliciran odnos.

Spremila je mobitel u džep, pomalo iznenađena kako je spremno prihvatila poziv i zbunjena svime onime što bi se iz toga moglo izroditi. Nije li se radilo, pitala se, o nečemu što ju je Piers želio upitati ili s njom raspraviti? To se nije činilo vjerojatnim. Govorkanja u londonskoj policiji obično osnovana, proširila su naznake njegova nezadovoljstva novim poslom, ali muškarci ženama radije povjeravaju svoje uspjehe negoli krive prosudbe. Predložio je da se nađu u sedam i trideset kod Sheekeysa, upitavši je voli li ribu. Izbor tako otmjenog restorana, koji ne može biti jeftin, slao je lagano zbunjujuću poruku. Je li to trebala biti proslava nečega ili je takva rastrošnost bila uobičajena za Piersa kad

poziva ženu na večeru? Konačno, on nikad nije ostavljao dojam da nema dovoljno novaca, a govorkalo se i kako mu ni žene nisu nikada nedostajale. Kad je stigla, on je već bio tamo i, dok je ustajao da je pozdravi, ona uhvati njegov ocjenjivački pogled pa osjeti zadovoljstvo što se potrudila zanimljivo oblikovati svoju čvrstu plavu kosu koju bi, dok je radila, uvijek začesljavala prema natrag i nosila spletenu u pletenicu ili pak samo svezanu na zatiljku. Nosila je svilenu košulju tamnokrem boje i svoj jedini skupocjeni nakit, starinske zlatne naušnice s po jednim biserom na svakoj od njih. Dojmila je se i zabavljala ju je spoznaja da se i Piers potrudio. Nije uspjela prizvati u sjećanje nijednu priliku kad ga je vidjela u odijelu i s kravatom pa se našla u iskušenju da mu kaže: 'Sto smo se skockali!'

Sjedili su za stolom u kutu, na mjestu pogodnom za povjerljivi razgovor, no bilo je ponešto ljudi. Večera je bila uspješna, nastavljena ugodom bez imalo usiljenosti. On nije mnogo govorio o svom novom poslu, no ona je to i očekivala. Popričali su o knjigama koje su nedavno pročitali, filmovima za koje su našli vremena da ih pogledaju, a uobičajenu razmjenu mišljenja Kate je doživljavala tek kao uobičajeno druženje i čavrljanje dvoje stranaca na prvom spoju. Prešli su zatim na dobro poznato područje - slučajeve na kojima su zajedno radili, nove tračeve u policiji, a tu i tamo bijedno drugome povjerili i koju sitnu pojedinost 1/ privatnog života. Usred 'lista na europski način', upitao ju je: „Kako napreduje stvar sa zgodnim narednikom?" Kate se potajno zabavljala. Piers nikad nije uspijevaio sakriti kako mu se ne sviđa Francis Benton-Smith. Pretpostavljala je da to nije toliko povezano s Bentonovim Izvanrednim izgledom koliko s njihovim sličnim odnosom prema poslu: odmjerenom ambicijom, inteligencijom, oprezno planiranim putem prema vrhu, zasnovanim na uvjerenju kako su sve to prednosti koje će, uz malo sreće, biti priznate i dovesti ih do promaknuća.

„On je u redu. Možda malo previše nestrpljiv u želji da zadovolji, no nismo li svi mi bili takvi kad nas je Adam Dalgliesh uzeo? Zadovoljit će."

„Priča se da bi ga AD mogao imati na umu za moj posao."

„Tvoj stari posao? Pretpostavljam da je to moguće. Konačno, nije s tim još završio. Oni gore možda čekaju s odlukom što učiniti s Odjelom. Mogli bi ga i zatvoriti, tko zna? Oni uvijek računaju s AD-em za druge i veće poslove - to planira nacionalni Kriminalistički istražni odjel, »Igli rno si čuo da se priča o tome. AD je uvijek povezan s ovim ili onim MIKtunkom na najvišoj razini." Kad su stigli do pudinga, razgovor je postao nepovezan. Iznenada Piers reče: „Ne volim piti kavu odmah nakon ribe."

„Ili nakon ovog vina. No moram se otrijezniti." Ali to, pomisli ona, i nije bilo točno. Nikad ne bi popila toliko da bi riskirala gubitak kontrole.

„Možemo otići u moj stan. Prilično je blizu." „Ili moj. Imam pogled na rijeku," rekla je.

Poziv i njegovo prihvaćanje desili su se bez imalo napetosti. Rekao je: „Onda

tvoj. Usput samo moram svratiti do svog stana."

Bio je odsutan samo dvije minute, a ona je, na vlastitu inicijativu, ostala u automobilu. Dvadeset minuta kasnije, otključavši stan i ušavši s njim u prostrani dnevni boravak s prozorima dužinom čitavog zida koji su gledali na Temzu, vidjela je svoj stan nekim drugim očima: konvencionalan, s modernim namještajem, bez uspomena, bez dokaza o privatnom životu njegova vlasnika, njegovim roditeljima, obitelji, predmetima koji se prenose kroz generacije; tako uredan i bezličan poput stana vješto uređenog za brzu prodaju. Ne osvrnuvši se uokolo, prišao je prozorima, a zatim kroz vrata na balkon.

„Vidim zašto si ga odabrala, Kate."

Nije izašla za njim nego je stala i promatrala ga s leđa, ugledavši iza njega crnu, uzburkanu vodu, izbrazdanu i prelijevanu srebrom, zvonike i tornjeve, velike blokove zgrada na drugoj obali s osvjetljenim pravokutnicima prozora. Bio je s njom u kuhinji dok je mljela kavu, izvadila dvije šalice, ugrijala mlijeko koje je izvadila iz hladnjaka. Nakon nekog vremena, kad su sjedeći zajedno na sofi popili kavu, a on se nagnuo prema njoj i nježno, ali čvrsto poljubio njezine usne, znala je što će se dogoditi. No zapravo, nije li to znala već od prvog trenutka u restoranu?

„Želio bih se istuširati," rekao je.

Nasmijala se. „Kako si prozaičan, Piers! Kupaonica je iza onih vrata."

„Zašto mi se ne pridružiš, Kate?" „Nema dovoljno mjesta. Ti idi prvi."

Sve je bilo tako lako, tako prirodno, lišeno sumnje ili nelagode, čak i svjesne misli. A sada je, ležeći u krevetu na blagom jutarnjem svjetlu, slušajući pljuštanje tuša, razmišljala o protekloj noći u slatkoj zbrci sjećanja i napola izgovorenih rečenica.

„Mislila sam da ti voliš samo glupe plavuše."

„Nisu sve bile glupe. A i ti si plavuša."

Rekla je: „Svijetlosmeđa, ne žuta plavuša."

Opet se okrenuo prema njoj i prošao joj rukama kroz kosu, gestom neočekivanom ne samo zbog njezine polagane nježnosti.

Očekivala je da će Piers biti iskusan i vješt ljubavnik, no nije očekivala koliko će jednostavna i neopterećena biti njihova radosna čulnost. Legli su sa smijehom kao i sa željom. Kasnije, lagano razdvojeni u njenom širokom krevetu, osluškujući njegovo disanje i osjećajući njegovu toplinu kako struji prema njoj, činilo joj se prirodnim da je on tamo. Znala je da je njihovo vođenje ljubavi počelo omekšavati tvrdu jezgru sastavljenu od osobnog nepovjerenja i obrambenog stava koji je nosila u srcu kao uteg i koji je nakon Macphersonovog izvještaja poprimio dodatak ljutnje i osjećaja izdaje. Piers, ciničan i politički bolje upućen od nje, pokazivao je malo više strpljivosti.

„Sve službene istražne komisije znaju što se od njih očekuje da pronađu. Neki manje inteligentni pristupaju tome s previše entuzijazma. Hesmisljeno je izgubiti posao zbog toga ili dozvoliti da ti to uništi povjerenje ili vlastiti mir."

Dalgliesh ju je taktično, ponekad i bez riječi, uvjeravao da ne daje ostavku. No znala je kako su se tijekom proteklih godina iscrpljivali njezina posvećenost, odanost i naivni entuzijizam s kojim je ušla u policijsku službu. Još je uvijek bila vrijedan i kompetentan službenik. Voljela je svoj posao i nije mogla zamisliti nijedan drugi za koji bi bila kvalificirana ili pogodna. No počela se plašiti emocionalnog vezivanja, previše na oprezu, previše zabrinuta za ono što bi život mogao postati. Sada, ležeći sama i slušajući prigušene zvukove Piersovog kretanja po slanu, osjećala je neku gotovo zaboravljenu radost. Probudila se prije njega, po prvi put bez one tjeskobe zaostale iz djetinjstva. Ležala je trideset minuta osluškujući zadovoljstvo svog tijela, promatrajući sve jaču svjetlost, svjesna prvih zvukova s rijeke, prije negoli je krenula u kupaonicu. Njezin ga je pokret probudio. Pokrenuvši se, posegnuo je za njom, zatim iznenada sjeo, raščupan kao 'čupavac iz kutije'. Oboje su se nasmijali. U kuhinji je iscijedio naranču dok je ona pripremala čaj, a kasnije su odnijeli na balkon vrući tost s maslacem i bacali komadiće korice galebovima koji su kreštali u vrtlogu divljeg udaranja krilima i škljocanja kljunovima. Zatim su se vratili natrag u krevet.

Buka pod tušem i žubor vode prestali su. Bilo je vrijeme da ustanu i suoče se s danom prepunim zapleta. Prebacila je noge preko ruba kreveta kad je zazvonio njezin mobilni telefon. Trgnula se kao da ga nikad prije nije čula. Piers je izašao iz kuhinje s ručnikom omotan oko struka, sa staklenim lončićem punim kave u ruci. „0, Bože! Baš u pravi čas“, rekla je.

„Možda je privatni poziv.“

„Ne s ovog telefona.“ Ispružila je ruku prema stoliću pokraj kreveta, podigla telefon i slušala pažljivo. „Da, gospodine,“ rekla je i ugasila ga. Znajući da ne može sakriti uzbuđenje u glasu, reče: „To je jedan slučaj. Sumnja na ubojstvo. Jedan otok uz obalu Cornisha. To znači helikopter. Moram ostaviti svoj automobil ovdje. AD šalje jedan po Benton-Smitha, a onda će pokupiti mene. Moramo se naći kod uzletišta Battersea.“

„Tvoja torba s kriminalističkom opremom?“

Već se kretala žustro, znajući što treba učiniti i kojim redom. S vrata kupaonice je doviknula: „U uredu je. AD će se pobrinuti da bude u automobilu.“

Piers reče: „Ako on šalje automobil, bolje je da brzo nestanem. Ako Nobby Clark vozi i vidi me, vozačka će mafija vrlo skoro imati novosti. Ne vidim zašto bismo priskrbili zabavu za ogovaranje u kantini.“

Nakon nekoliko minuta Kate baci na krevet svoju platnenu torbu i započne svoje brzo, metodično pakiranje. Nositi će, kao i obično, vunene hlače i jaknu od tvida s dolčevitom od kašmira. Čak ako i potraje blago vrijeme, nema smisla pakirati platnene ili pamučne stvari. Na otoku je rijetko kad neugodno vruće. Na dnu su se našle čvrste cipele za pješaćenje, gaćice i grudnjak. To će moći prati svakodnevno. U torbu je složila još jedan topli džemper, dodala svilenu košulju, pažljivo složenu. Na vrhu su bili pidžama i njen vuneni kućni ogrtač.

Gurnula je unutra i rezervnu toaletnu torbicu koju je uvijek imala spremnu s potrebnim stvarima. Na kraju je ubacila dvije nove bilježnice, nekoliko kemijskih olovaka i napola pročitane džepne knjige.

Nakon pet minuta oboje su bili obučeni i spremni za polazak. Sišla je s Piersom do podzemne garaže. Kod vrata svog Alfa Romea on je poljubi u obraz i reče: „Hvala ti na društvu za večerom, hvala ti za doručak, hvala ti za sve između toga. Nekoliko bi riječi bilo dovoljno - više nego dovoljno, ako slučajno budu istinite: Željela bih da si ovdje, voli te Kate.

Nasmijala se, ali nije odgovorila. Vauxhall koji je ispred njega napuštao garažu imao je obavijest na stražnjem prozoru: Dijete u autu. To bi Piersa uvijek razbjesnilo. Zgrabio je komad papira iz pretinca za rukavice na kojem je bilo rukom napisano Herod u autu i zataknuo ga na staklo. Mahnuo joj je rukom i otišao.

Kate je stajala gledajući za njim sve dok nije, potrubivši joj za pozdrav, skrenuo na glavnu cestu. Preplavila ju je drugačija - manje komplicirana, ali poznata emocija. Kakve joj je god probleme ova posebna noć mogla donijeti, razmišljanje o tome morat će pričekati. Do sada samo zamišljano, negdje je ležalo tijelo u hladnoj osami smrti. Skupina ljudi čekala je da stigne policija; neki ucviljeni, većinom zabrinuti, neki poput nje - s otrovnom mješavinom uzbuđenja i odlučnosti. Uvijek ju je zabrinjavalo to što netko mora umrijeti kako bi ona iskusila to napola sramotno uzbuđenje. No dio u kojem je najviše uživala bio je sastanak tima na kraju dana kada bi AD, ona i Benton-Smith pomno proučavali dokaze, uzimali ih, odlagali ili iznenada smjestili ključnu stvar na pravo mjesto, kao što bi radili s dijelovima slagalice. No poznavala je korijen onog malog izdanka srama. Iako nikada nisu o tome govorili, pretpostavljala je da AD osjeća isto. Dijelovi te slagalice bili su razlomljeni životi muškaraca i žena.

Tri minute kasnije, čekajući s torbom u ruci izvan svog stana, ugledala je automobil kako skreće na prilaz. Radni dan je započeo.

3.

Narednik Francis Benton-Smith živio je sam na šesnaestom katu poslijeratnog bloka zgrada na sjeverozapadu Shephard's Busha. Ispod njega bilo je petnaest katova jednakih stanova i jednakih balkona. Balkoni, koji su se protezali čitavom širinom stanova, nisu osiguravali privatnost, no vrlo je rijetko bio uznemiravan od svojih susjeda. Jedan je rijetko bio u stanu, a drugi, s nekakvim tajnovitim poslom u Cityju, odlazio bi još prije Bentona i vraćao se s nekom zavjereničkom tišinom u sitne sate. Taj je blok zgrada nekada pripadao lokalnim stambenim vlastima dok ga gradsko vijeće nije prodalo, a privatni poduzetnici obnovili i stavili na tržište.

Unatoč obnovljenom ulaznom holu, modernim liftovima pošteđenim vandalizma i novoj boji, blok je još uvijek predstavljao neveseo kompromis između razborite ekonomije, građanskog sjaja i standardnog komfora, ali barem arhitektonski nenametljiv. Pobuđivao je jedino osjećaj iznenađenja što se itko uopće potrudio da ga izgradi.

Čak je i pogled s balkona bio neprivlačan. Benton je vidio jednoličan industrijski krajolik u crno-sivim bojama, u kojem su dominirale pravokutne plohe stambenih višekatnica, bezlične industrijske zgrade i uske ulice s neuništivim kućama u nizu iz devetnaestog stoljeća, sada brižno održavanim habitatima mladih stručnjaka u usponu. Autoput Westway uzdizao se u zavoju iznad gusto postavljenih stambenih prikolica privremenih stanara koji su živjeli ispod betonskih stupova i rijetko odlazili. Podalje od njih nalazilo se dvorište s gomilom nabacanih zgnječenih ostataka automobila - šiljasta hrđava zbrka kao simbol ranjivosti ljudskog života i nade. No kad bi se spustila noć, pogled bi se promijenio i postao nestvaran i mističan pod svjetlima. Prometni signali su se izmjenjivali, automobilska svjetla jurila cestama, visoke dizalice sa svjetlima na vrhu, nagnute kao bogomoljke, groteskni Kiklopi noći. Zrakoplovi su se tiho spuštali prema Heathrowu s tamnoplavog neba prošaranog oblacima, a kako se sumrak produbljavao, tako su se svjetla u visokim stambenim zgradama palila kat po kat, kao po naredbi. 26 No to nije bio specifičan londonski krajolik. Benton je osjećao da bi jednako mogao izgledati bilo koji veliki grad. Nijedno od poznatih obilježja nije ležalo pred njim - nije se vidjela rijeka, lukovi obojenih reflektora, nikakvi poznati tornjevi ili kupole. No upravo ta pažljivo odabrana anonimnost, čak i krajolik, bilo je ono što je on želio. Nije pustio korijenje, nije imao rodnu grudu.

Uselio se u ovaj stan šest mjeseci nakon što je pristupio policiji i nije mogao biti više različit od doma njegovih roditelja u ulici punoj drveća, u Južnom Kensingtonu: bijele stepenice do ulaza ukrašenog stupovima, svijetle boje i besprijekorna štukatura. Odlučio je napustiti mali, izdvojeni stan na vrhu kuće dijelom zato što je smatrao ponižavajućim živjeti u roditeljskoj kući nakon punoljetnosti, no uglavnom zbog toga što nije mogao zamisliti da pozove kolege u svoj stan. Sam prolazak kroz glavni ulaz u kuću upućivao je na to što ona predstavlja: novac, povlastice, kulturalno jamstvo o uspješnoj, liberalnoj gornjoj srednjoj klasi. Znao je da je njegova sadašnja samostalnost lažna; stan i sve u njemu platili su njegovi roditelji - sa svojom plaćom ne bi si mogao priuštiti preseljenje. Smjestio se udobno. Mudro je sam sebe uvjerio u to kako bi samo

posjetitelj koji se razumije u moderni namještaj mogao znati koliko koštaju naizgled jednostavni komadi.

No posjetitelji nisu bili njegove kolege. Kao novajlija, u početku je oprezno utirao put, znajući da ga se ispituje mnogo rigoroznije i dulje nego stoje to bilo potrebno za provizorne ocjene viših činova. Nadao se, ako ne prijateljstvu, onda barem toleranciji, poštovanju i prihvaćanju, sto je u stanovitoj mjeri i postigao. No bio je svjestan da se još uvijek prema njemu odnose s pomnim oprezom. Osjećao je kako je okružen raznim organizacijama, poput kaznenog zakona, koje se bave zaštitom njegove rasne osjetljivosti, kao da bi se on samo tako mogao osjetiti novrijeđenim, baš kao i viktorijanska djevica suočena s egzibicionistom. Zelio je da ga ti rasni zaštitnici ostave na miru. Žele li oni prikazati manjine kao preosjetljive, nesigurne i paranoične? Bio je svjestan da UH se taj problem tiče djelomično i zbog njegove suzdržanosti koja je bila dublja i teže oprostiva nego opreznost i koja je kočila zbližavanje. Nisu znali tko je on; ni on sam nije znao tko je. Mislio je da to nije bila mimo posljedica činjenice stoje miješane rase. Londonski svijet kakav je poznavao i u kojem je radio bio je nastanjen muškarcima i ženama miješanih rasa, religija i nacionalnog podrijetla. Činilo se da se snalaze.

Njegova je majka bila Indijka, a otac Englez; ona je bila pedijatar, a on ravnatelj jedne londonske opće srednje škole. Zaljubili su se i vjenčali kod je njoj bilo sedamnaest godina, a otac je bio dvanaest godina stariji. Tada su bili strastveno zaljubljeni, i još uvijek su. Po fotografijama s vjenčanja znao je da mu je majka bila izuzetno lijepa; i još uvijek je. U brak je, uz ljepotu, donijela i novac. Od djetinjstva se osjećao kao uljez u njihovom privatnom, samodostatnom svijetu. Oboje su bili prezaposleni i rano je shvatio koliko im je zajednički provedeno vrijeme dragocjeno. Znao je daje voljen, da su jako brinuli za njegovu dobrobit, no kada bi iznenada i neočekivano ušao u sobu u kojoj su oni bili sami, vidio bi kako se sjena razočaranja na njihovim licima brzo mijenja u osmijeh dobrodošlice - ali ne dovoljno brzo. Njihove razlike u vjerskom uvjerenju nisu ih nikad zabrinjavale. Njegov je otac bio ateist, njegova majka rimokatolkinja i Francis je bio odgojen i školovan u duhu te vjere. No dok ju je u adolescenciji postepeno napuštao, kao stoje možda napuštao i dio svog djetinjstva, nije se činilo da ijedan od roditelja to primjećuje, no ako i jesu, nisu smatrali opravdanim da ga ispituju.

Uvijek su ga vodili sa sobom u svoje godišnje posjete Delhiju, a i tamo bi se osjećao strancem. Osjećao se kao da su mu noge bolno rastegnute preko globusa koji se okreće i ne nalaze uporište ni na jednom od kontinenata.

Njegov je otac volio posjećivati Indiju; osjećao se tamo kao kod kuće, dočekivali su ga glasnim uzvicima veselja, smijao se i zadirkirao ih kao i oni njega, nosio bi indijsku odjeću, izvodio indijski pozdrav s više lakoće nego što se kod kuće rukovao, odlazio nakon pozdravljanja ispunjenog suzama. Kao dijete i adolescent, Benton je bio u centru pozornosti, usklikima su hvalili njegovu ljepotu i inteligenciju, no on bi stajao tamo u nelagodi i pristojno uzvraćao komplimente, osjećajući kako tamo ne pripada.

Nadao se kako će mu izbor u Specijalni istražni odjel Adama Dalgliesha pomoći da se bolje srodi sa svojim poslom, možda čak i sa svojim razjedinjenim svijetom. Do izvjesne je mjere možda i bilo tako. Znao je da je imao sreću; vrijeme provedeno u Odjelu pokazalo se kao aktiva kada je došlo do promaknuća. Njegov zadnji slučaj - koji je bio i prvi - smrt u požaru u muzeju Hampstead, bio je test za koji je osjećao da ga je uspješno položio. Sa sljedećim bi slučajem moglo biti problema. Inspektor Piers Tarrant bio je poznat kao zahtjevan i povremeno neugodan policajac višeg čina, no Benton je znao kako se s njim nositi, prepoznajući kod njega crte ambicioznosti, cinizma i bezobzirnosti koje je poznavao i koje su zrcalile njegove vlastite. No, kako je Tarrant prešao u antiterorističku jedinicu, nadređena će mu biti kriminalistička inspektorica Kate Miskin. Ona je predstavljala manje izravan izazov i to ne samo zato što je žena. Uvijek je bila korektna i manje otvoreno kritična od Tarranta, no osjećao je da nije opuštena u odnosu s njim kao kolegom. To nije imalo ništa s bojom njegove kože, spolom ili njegovim društvenim statusom, iako je osjetio kako ona ima neku psihološku blokadu povezanu s klasama. Jednostavno ga nije voljela i to se nije moglo promijeniti. Na neki će način, i to uskoro, naučiti kako to riješiti.

No sada su njegove misli bile zaokupljene planovima za ovaj slobodan dan. Već se bio odvezao biciklom na tržnicu u Notting Hill Gateu i kupio organski uzgojeno voće, povrće i meso za vikend, od čega je nešto obećao odnijeti svojoj majci tijekom poslijepodneva. Nije bio kod kuće šest tjedana i bilo je vrijeme da se ukaže, barem kako bi ublažio krivnju koja ga je izjedala - da nije dovoljno odan sin.

A navečer bi skuhao nešto za Beverly. Ona je bila dvadesetjednogodišnja glumica koja je odmah nakon studija drame dobila manju ulogu u dugometražnoj televizijskoj seriji čija se radnja događala u nekom selu u Suffolku. Upoznali su se u supermarketu, mjestu pogodnom za upoznavanje samaca ili privremeno osamljenih. Nakon što ga je neopaženo promatrala nekoliko trenutaka, ona je napravila prvi korak zamolivši ga da

joj dosegne limenku rajčica koja je bila taman izvan njenog dosega. Bio je očaran njenim izgledom, nježnim ovalnim licem, ravnom crnom kosom odrezanih šiški iznad lagano kosih očiju, što joj je davalo privlačan izgled orijentalne finoće. Ustvari, bila je krepka Engleskinja i potjecala je iz sličnih krugova kao i on. Savršeno bi se uklapala u salon njegove majke. No Beverly je odbacila društvene nijanse i naglasak svoje srednje klase te promijenila svoje staromodno ime za potrebe karijere. Njezina uloga u seriji, mušičava kćer seoskog gostioničara, zarobila je maštu gledatelja. Nagadalo se kako će taj lik donijeti uzbudljive zaplete silovanje, nezakonito dijete, avanturu s crkvenim orguljašem, možda čak i ubojstvo iako, naravno, ni njezino ni djetetovo. Gledatelji, pričala je Benton, ne vole gledati ubojstva djece. U prolaznom blještavilu neba pop-kulture, Beverlv je postajala zvijezda.

Poslije seksa, za koji je Beverlv voljela da bude maštovit, dug, ali neprimjereno higijenski, vježbala bi jogu. Oslonjen na lakat u krevetu, Benton bi promatrao njezinu izvanrednu savitljivost s osjećajem opčinjenosti i popustljive naklonosti. U takvim je trenucima znao da je opasno blizu ljubavi, ali nije očekivao da će njihova veza potrajati.

Beverly, koja je toliko naglašavala opasnosti promiskuiteta poput nekog propovjednika u crkvi, radije je imala niz monogamnih veza, ali s pažljivo određenim trajanjem za svakog partnera. Dosada nastupa nakon šest mjeseci, objašnjavala je uslužno. Do tada su bili zajedno pet mjeseci, no Beverlv još ništa nije spominjala. Benton nije očekivao da će ga njegovo ljubavničko umijeće, baš kao ni njegovo kuhanje, kvalificirati za dodatno vrijeme.

Još uvijek je vadio kupljene stvari i pronalazio za njih mjesto u hladnjaku, kad je posebni mobitel, koji je držao na stoliću pokraj kreveta, počeo zvoniti. Svake bi noći ispružio ruku da provjeri je li on na svom mjestu.

Ujutro bi ga, spremajući se na svoj sadašnji posao u policiji, spustio u džep, spremnog da zazvoni. Sada je, zalupivši vratima hladnjaka, jurnuo da se javi kao da se bojava da će zvonjava prestati. Saslušao je kratku poruku, rekao „Da, gospodine“ i ugasio ga. Dan je bio promijenjen.

Njegova je torba, kao i obično, već čekala spremna. Bilo mu je rečeno da ponese svoju kameru i dalekozor, što je bilo mnogo više nego što su imali ostali članovi tima. Tako su se mogli oslanjati samo na sebe, ne pozivajući nikakvo pomoćno osoblje, ni fotografa ni ekipu za uviđaj, ukoliko se to ne pokaže potrebnim. Misterij je produbio njegovo uzbuđenje. Sada mu je ostalo još samo da uputi dva brza telefonska poziva - jedan svojoj majci, a drugi Beverlv. Oba će, mislio je, prouzročiti manje smetnje, ali ništa bolno.

S uzbuđenjem - ali ne i bez izvjesnog straha - počeo je misliti na izazov koji ga je čekao na jednom, još nepoznatom, priobalnom otoku.

Prvi dio

Smrt na priobalnom otoku

1.

U sedam sati prethodnog dana, u maloj Vili Atlantic na otoku Combe, Emily Holcombe je izašla ispod tuša, omotala ručnik oko pasa i počela lagano utrljavati vlažnu kremu u ruke i vrat. Redovito je to činila u posljednjih pet godina nakon svog sedamdeset petog rođendana. Nije očekivala da to može učiniti nešto više od privremenog ublažavanja razornog djelovanja godina, a nije je to mnogo ni brinulo. U mladosti i srednjim godinama nije imala problema s izgledom i povremeno bi se pitala nije li besmisleno i ponižavajuće počinjati s tim ritualom koji samo oduzima vrijeme, kad rezultat ne može razveseliti nikoga do nju samu. No koga je ona zapravo ikada i željela razveseliti? Uvijek je bila zgodna, po nekima lijepa, no svakako ne dražesna; strogih crta lica, s visokim jagodicama, velikih očiju boje lješnjaka ispod ravnih obrva, uskim, pomalo orlovskim nosom i širokim, lijepo oblikovanim usnama koje su mogle izgledati varljivo darežljive. Neki su je muškarci smatrali zastrašujućom; druge - inteligentnije među njima - mamila je njezina britka duhovitost i odazivali su se njenoj pritajenoj seksualnosti. Svi njezini ljubavnici pružali su joj zadovoljstvo, nitko joj nije prouzročio bol, a bol koju je ona nanosila njima bila je davno zaboravljena, mada se ni u ono doba nije opterećivala grizodušjem.

Sada se, sa svim istrošenim strastima, vratila natrag na voljeni otok svog djetinjstva, u kamenu kućicu na rubu stijene, kojoj je namijenila ulogu svog stalnog doma ostatak života. Nije ni pomišljala da bi joj itko, a svakako ne Nathan Oliver - mogao to oduzeti. Cijenila ga je kao pisca bio je, uostalom, priznat kao jedan od najvećih svjetskih pisaca - no nikad nije vjerovala da veliki talent, čak genijalan, ovlašćuje muškarca da bude sebičniji i popustljiviji prema sebi nego što je to uobičajeno za većinu pripadnika njegova spola.

Zakopčala je na ruci svoj ručni sat. Dok se ona vrati u svoju spavaću sobu,

Roughtwood će već ukloniti poslužavnik s ranim jutarnjim čajem koji je stizao točno u šest i trideset svakog jutra, i u blagovaonici će već biti postavljen stol za doručak: muesli i džem domaće izrade, neslani maslac, kava i vruće mlijeko. Tost neće biti pripremljen dok je on ne čuje kako prolazi kroz kuhinjska vrata. Mislila je na Roughtwooda sa zadovoljstvom i svojevrsnom naklonošću. Dobro je odlučila za njih oboje. On je nekada bio vozač njezina oca, i kad je ona, kao posljednja iz obitelji, dogovarala završne pojedinosti s dražbovateljem u obiteljskoj kući na rubu Exmoora i izabirala nekoliko komada koje je željela zadržati, on ju je zamolio za razgovor.

„Budući da preuzimate rezidenciju na otoku, gospođo, želio bih se prijaviti za posao batlera.”

Obitelj i poslugi o otoku Combe je uvijek govorila samo kao o 'otoku', dok su kuću Combe na otoku nazivali samo 'kućom'. Ustavši na noge, rekla je: „Sto bih ja, zaboga, radila s osobnim poslužiteljem? Ovdje nismo imali batlera još od vremena mog djeda, a nije mi potreban ni vozač. Na otoku nisu dopušteni automobili, osim vozila za dostavu hrane u kućice, kao što ti je poznato.”

„Upotrijebio sam riječ 'batler' kao generički pojam. Ono što sam imao na umu dužnosti su osobnog sluge ali, pošto znam da te riječi mogu implicirati kako sam radio za gospodina, batler mi se čini mnogo prikladnijim iako ne sasvim odgovarajućim opisom.”

„Previše ste čitali P. G. Wodehousea, Roughtwooda. Zna li kuhati?”

„Raspon mi je dosta ograničen, no mislim da ćete biti zadovoljni rezultatima.”

„Dakle, tamo vjerojatno neće biti mnogo kuhanja. Glavni obrok pripremaju u glavnoj kući i vjerojatno ću se predbilježiti za to. No, kakvo je vaše zdravlje? Istinu govoreći, ne mogu zamisliti sebe kao bolničarku. Nemam strpljenja ni sa svojom ni s tuđom bolešću.”

„Nije mi bio potreban liječnički savjet u zadnjih dvadeset godina, gospođo. Dvadeset i pet godina sam mlađi od vas, ako mi opraštate što to spominjem.”

„Naravno, po prirodi stvari očekujem da ću umrijeti prije vas. Kad se to dogodi, vjerojatno na otoku neće biti kuće za vas. Ne bih željela da budete beskućnik sa šezdeset godina.”

„To neće predstavljati nikakav problem, gospođo. Imam namještenu kuću u Exeteru koju iznajmljujem, obično predavačima sa sveučilišta.

Namjeravam se povući tamo na kraju. Dosta sam vezan za taj grad.”

Zašto Exeter?, pitala se. Kakvu je ulogu imao Exeter u Roughtwoodovoj

tajnovitoj prošlosti? Nije sam grad, mislila je, ono što bi izazvalo veliku naklonost, osim kod njegovih stanovnika.

„Možemo pokušati. Posavjetovat ću se s drugim članovima Zakladi, Pretpostavljam da mi Zaklada treba osigurati još jednu kućicu, po mogućnosti u neposrednoj blizini. Mislim da nijedno od nas dvoje ne želi zajedničku kupaonicu.“

„Ja bih svakako radije odvojene kuće, gospođo.“

„Vidjet ću što se može organizirati pa možemo pokušati mjesec dana.

Ukoliko ne odgovaramo jedno drugome, razdvojit ćemo se bez gorčine.“

To je bilo prije petnaest godina i još su uvijek bili zajedno. Pokazao se kao izvrstan sluga i iznenađujuće dobar kuhar. Sve je češće glavni obrok jela u svojoj maloj Vili Atlantic, a ne u kući Zaklade. On je koristio odmor dva puta godišnje po deset dana. Nije imala pojma kamo je išao i što je tamo radio, niti joj se on ikada povjeravao. Uvijek je pretpostavljala kako dugogodišnji stanovnici otoka bježe od nečega, čak iako su, kao u njenom slučaju, razlozi na popisu bili široko prihvaćeni zbog nezadovoljstva njezine generacije, dovoljni da se tamo živi: buka, mobilni telefoni, vandalizam, pijani neotesanci, politička korektnost, nedjelotvornost i napadi na vrlinu koju su nazivali elitizmom. O njemu nije znala ništa više nego onda dok je bio vozač njezina oca, a i tada gaje rijetko vidjela; samo kao četvrtasto, nepomično lice, očiju poluzakrivenih štitnikom njegove vozačke kape, kosom neobično svijetlom za muškarca, pažljivo ošišanom u polumjesec na snažnom zatiljku. Ušli su u rutinu koja je odgovarala oboma. Svako poslijepodne u pet sati sjedili bi zajedno u njenoj maloj vili, uz svoju svakodnevnu igru scrabblea, nakon čega bi popili jednu do dvije čaše crnog vina - jedini trenuci kad bi nešto jeli ili popili zajedno - a on bi se zatim vratio u svoju kućicu da joj pripremi večeru.

Bio je prihvaćen kao dio života na otoku, no osjećala je kako njegov povlašteni položaj, jedva opterećen poslom, uzrokuje neku neiskazanu ljutnju među ostalim osobljem. Imao je svoj nepisani opis poslova, ali ni u onim rijetkim kritičnim situacijama nije ponudio svoju pomoć. Smatrali su da joj je odan kao posljednjoj od Holcombovih; držala je to nevjerojatnim i nije to prihvaćala. No morala je priznati samoj sebi kako je on u opasnosti da joj postane prijeko potreban.

Uputivši se u svoju spavaću sobu, čija su dva prozora gledala prema moru i preko otoka, krenula je ka prozoru okrenutom na sjever i otvorila ga. Protekla je noć bila vjetrovita, no vjetar je sada prešao u lagani povjetarac. Podalje od zemljišta koje je vodilo prema glavnom trijemu tlo se blago uzdizalo, a na grebenu je stajao tihi lik, nepomičan kao kip, i ukočeno

zurio u malu vilu. Bio je udaljen tek dvadesetak metara i znala je da ju je morao vidjeti. Odmakla se od prozora, ali ga je i dalje promatrala tako pažljivo kao stoje znala da i on promatra nju. Nije se ni pomaknuo pa je nepomičnost njegova tijela bila u suprotnosti s bijelom kosom koja mu je vijorila na vjetru. Izgledao bi kao izopćeni starozavjetni prorok da nije bilo te zbunjujuće mirnoće. Oči su mu bile prikovane za kuću nagomilanom željom za koju je ona osjećala kako nadilazi racionalne razloge koje je navodio zašto želi to mjesto - na otok Combe uvijek je dolazio u pratnji svoje kćeri Mirande i svog lektora, Dennisa Tremletta, i zahtijevao spojene kućice. Vila Atlantic, koja je jedina bila dvojni objekt, bila je najpoželjnija na otoku. Je li i njemu bilo potrebno, baš kao i njoj, živjeti na tom opasnom rubu, slušati danju i noću lomljenje valova koji udaraju deset metara ispod njih? To je, napokon, kuća u kojoj je bio rođen i u kojoj je živio do svoje šesnaeste godine, kada je napustio otok bez objašnjenja i započeo svoju samotnu potragu s ciljem da otkrije kako postati pisac. Je li to bila jezgra toga? Je li došao do spoznaje kako će njegov talent usahnuti bez ovog mjesta? Bio je dvanaest godina mlađi od nje, no je li imao predosjećaj da je njegov rad, a možda i njegov život, blizu kraja i kako njegov duh neće naći mira osim na mjestu na kojem je rođen?

Po prvi put je osjetila prijetnju u silovitosti njegove želje. Nikad nije imala mira od njega. U proteklih sedam godina usvojio je naviku dolaženja na otok svaka tri mjeseca, ostajući točno dva tjedna. Čak i ako je ne uspije istjerati - a kako bi i mogao? - njegova česta prisutnost na Combeu remetila je njezin mir. Malo toga ju je moglo uplašiti osim iracionalnosti. Je li Oliverova opsesija bila prijeteći simptom nečeg još više uznemirujućeg? Stajala je mirno, bez volje da siđe dolje na doručak dok on tamo stoji, a još je pet minuta prošlo dok se konačno nije okrenuo i otišao s grebena.

2.

Nathan Oliver živio je ustaljenom kolotečinom kad bi bio u Londonu, a to se vrlo malo mijenjalo prilikom njegovih četvrtgodišnjih posjeta otoku Combe. Na otoku su on i njegova kći slijedili uobičajenu praksu posjetitelja. Lagani ručak, koji se obično sastojao od juhe, hladnog mesa i salate, a donosio bi ga svakog jutra Dan Padgett u skladu s Mirandinim telefonskim uputama domaćici, gospođi Burbridge, koja ih je prenosila kuharici. Večerali su ili u svojoj kućici ili u glavnoj kući, no Oliver je radije jeo u Vili Peregrine i Miranda bi kuhala.

U petak ujutro radio je četiri sata s Dennisom Tremlettom koji je redigirao njegov zadnji roman. Radije je pravio ispravke na ispisima s rukopisa, što su izdavači prihvaćali uz izvjesno negodovanje. Prepravljao je mnogo, čak je radio promjene i u samom sadržaju pišući na poledini ispisa svojim sitnim uspravnim rukopisom i dajući ih Tremlettu da ih čitko prepíše za idući ispis. U jedan sat su prekinuli zbog ručka, a u dva sata je jednostavni obrok bio gotov. Miranda je završila s pranjem posuđa i stavila posude na policu na vanjskom trijemu kako bi ih kasnije spremila. Tremlett je već ranije ručao s osobljem u blagovaonici. Oliver je obično spavao poslijepodne do tri i trideset kad bi ga Miranda probudila za poslijepodnevni čaj. Danas je odlučio sve ostaviti i odšetati dolje do luke kako bi bio tamo kad brodar Jago stigne motornim brodom. Bio je nestrpljiv da se uvjeri kako je uzorak krvi koji je prethodnog dana uzela Joanna Stavelev sigurno stigao u bolnicu na odjel patologije.

U dva i trideset Miranda je otišla s dalekozorom oko vrata, rekavši kako ide promatrati ptice na sjeverozapadnoj obali. Uskoro nakon toga, pažljivo spremivši oba probna ispisa u ladicu pisaćeg stola i ostavivši kućna vrata otključana, uputio se uz rub stijene prema strmom kamenitom puteljku koji je vodio prema luci. Miranda mora da je brzo hodala - pretražio je pogledom šumarak, ali nije joj bilo ni traga.

Bile su mu trideset četiri godine kada se oženio, a ta je odluka bila potaknuta ne toliko seksualnom ili psihološkom potrebom koliko uvjerenjem da je heteroseksualac za kojeg se zna da živi u celibatu pomalo sumnjiv jer to može ukazivati na ekscentričnost ili, što je još gore, na nesposobnost da privuče prikladnu partnericu. S tim u vezi on nije očekivao većih poteškoća, ali je bio spreman utrošiti koliko god je vremena bilo potrebno. Konačno, on je bio lovina; nije namjeravao doživjeti sramotu da bude odbijen. No, pothvat u koji se upustio bez entuzijazma odvijao se brzo i jednostavno. Trebala su mu samo dva mjeseca zajedničkih večera i povremenih noćnih posjeta diskretnom svratištu izvan grada da dođe do zaključka kako bi Sydney Bellinger mogla biti odgovarajući izbor, dok je ona jasno pokazivala kako se s tim slaže. Već je bila stekla reputaciju ugledne političke izvjestiteljice za tisak; povremena zabuna zbog njezina dvoznačnog imena tu i tamo bi se pokazala kao prednost. I kako je svoj dobar izgled dugovala više novcu, vještoj šminki i nepogrešivom ukusu za odijevanje negoli prirodi, nije tražila ništa više, naročito ne romantičnu ljubav. Premda je on svoj seksualni apetit uvijek držao pod kontrolom kako mu ne bi robovao, njihove su mu zajedničke noći pružale toliko zadovoljstva koliko je

očekivao primiti od žene. Ona je bila ta koja je organizirala njihov život, a on je sve prihvaćao. Mislio je kako i ona vidi prednosti njihova zajedništva i to mu se činilo razumnim; najuspješniji brakovi uvijek su se zasnivali na osjećaju oba partnera da čine ono što je za njih dobro.

To je moglo potrajati do dana današnjeg - iako se on nikad nije pouzdavao u trajnost - da se nije rodila Miranda. Tada je prihvatio veći dio odgovornosti. U tridesetšestoj godini, po prvi put je osjetio bezumnu želju: želio je imati sina, ili barem dijete, što je kao uvjereni ateist mogao prihvatiti kao nadu za nadomjestak besmrtnosti. Roditeljstvo je, konačno, jedan od apsoluta ljudskog postojanja. Njegovo vlastito rođenje bilo je izvan moći njegova utjecaja, smrt je bila neizbježna i vjerojatno će biti isto tako neugodna kao i rođenje, seks je mogao manje ili više imati imati pod nadzorom. Tako ostaje roditeljstvo. Ne upustiti se u taj univerzalni danak ljudskom optimizmu, za pisca je značilo ostaviti jednu prazninu u iskustvu koja bi mogla ograničiti mogućnosti njegova talenta. Porođaj je bio katastrofa. Unatoč skupom rodilištu, trudovi su bili produženi i loše vođeni, porođaj uz forceps na kraju bio je iznimno bolan, a anestezija manje djelotvorna nego što je Sydney očekivala. Instinktivna nježnost koja je blijedo zaiskrila kad je prvi puta ugledala svoju sluzavu i krvavu kćer, brzo je nestala. Nije bio siguran je li je ikad osjetila. Činjenica da su dijete odmah odnijeli na intenzivnu njegu sigurno tome nije pridonijela.

Kad ju je posjetio, upitao ju je: „Bi li željela držati bebu?”

Sydney je umorno okretala glavom po jastuku: „Za Boga miloga, pusti me da se odmorim. Ne mislim da ona želi da je vuku okolo ako se osjeća tako prokleta loše kao ja.”

„Kako želiš da je nazovemo?” O tome dotad još nisu razgovarali.

„Mislila sam Miranda. Pravo je čudo što je preživjela. Prokleta je čudo što sam ja preživjela - prokleta je prava riječ. Dođi sutra, hoćeš li? Sad moram spavati. I svima reci da ne želim posjetitelje. Ako razmišljaš o obiteljskom albumu, ženi kako sjedi na krevetu obasjana materinskim trijumfom i drži slatko dijete u naručju, izbij si to iz glave. Kažem ti to odmah, ja sam završila s tim životinjskim poslom.”

Kao majka je često bila odsutna; mnogo osjećajnije nego što je on očekivao da će biti kada bi bila uz dijete u kući u Chelseau, ali je puno češće bila u inozemstvu. On je sada imao novaca pa su sa svojim zajedničkim prihodima imali dovoljno za dadilju, domaćicu i služavku. Njegov studio na vrhu kuće bio je djetetu zabranjen teritorij, no kada bi se on pojavio, ona bi ga s udaljenosti slijedila uokolo poput psića i rijetko bi govorila, naizgled zadovoljna. No to nije moglo potrajati.

Kad su Mirandi bile četiri godine Sydney je, za vrijeme jedne svoje posjete kući, rekla: „Ne možemo dalje ovako. Potrebno joj je društvo druge djece. Postoje škole koje primaju djecu već s tri godine. Poslat ću Judith da se raspita o njima.”

Judith je bila njezina osobna pomoćnica, žena čudesno sposobna. U ovome se pokazala ne samo djelotvornom, već i iznenađujuće senzibilnom. Brošure su stizale, odlazila je u posjete, skupljala preporuke. I na kraju, kad je uspjela uloviti muža i ženu zajedno, sa spisom u ruci im je podnijela izvještaj. „High Trees, blizu Chicheстера, čini se najbolja. To je ugodna kuća s vrlo velikim vrtom i nije predaleko od mora. Djeca su izgledala sretno kad sam bila tamo, pogledala sam kuhinju i kasnije pojela jedan obrok s mlađom djecom u dijelu koji nazivaju jaslicama. Mnoga djeca imaju roditelje koji rade u prekomorskim zemljama, a čini se da se upraviteljica više brine o zdravlju i općoj sreći nego o stjecanju znanja. To možda i nije tako važno jer ste i sami rekli kako Miranda ne pokazuje znakove nadarenosti. Mislim da bi tamo mogla biti sretna. Mogu dogovoriti posjetu ako želite upoznati upraviteljicu i pogledati školu.” Kasnije je Sydney rekla: „Mogu naći slobodno poslijepodne sljedeće srijede i bilo bi dobro da pođemo zajedno. Ne bi bilo zgodno da ljudi misle kako joj samo jedno od nas pokazuje školu jer drugome nije stalo da vidi kamo to ona ide.”

Tako su otišli zajedno, udaljeni jedno od drugog, toliko strani kao da su službeni školski inspektori. Sydney je savršeno odglumila zabrinutu majku. Njezina analiza kćerinih potreba i njihovih očekivanja bila je dojmljiva. On je jedva čekao da se vrati u svoj studio i to zapiše, no djeca su zaista izgledala nesputano sretna i Miranda je tamo poslana nakon tjedan dana. Škola drži učenike i tijekom praznika kao i tijekom godine i činilo se kako Mirandi nedostaje High Trees i u onih nekoliko prilika kad je bilo zgodno da provede dio praznika kod kuće.

Nakon High Treesa je uslijedio internat koji je nudio prihvatljivo obrazovanje uz gotovo materinsku brigu, što je Sydney smatrala poželjnim. Obrazovanje je obuhvaćalo samo nekoliko ispita na razini srednjoškolskog obrazovanja, no Oliver je bio uvjeren kako bi se Miranda teško mogla kvalificirati za Cheltenham Ladies' College ili St. Paul's. Bilo joj je šesnaest godina kada su se on i Sydney razveli. Iznenadila ga je strast s kojom je Sydney nabrajala njegove nedostatke.

„Ti si jedan grozan čovjek, sebičan, grub, jadan. Zar ti zaista ne vidiš kako isisavaš život iz ljudi oko sebe, kako ih koristiš? Zašto si želio biti ondje kad se Miranda rađala? Krv i nered teško da su tvoja specijalnost, zar ne? I

nisi tamo bio zbog mene. Ako si išta osjećao za mene, bilo je to fizičko gađenje. Mislio si kako bi ti se moglo svidjeti da pišeš o rađanju i pisao si o rađanju. Morao si biti tamo, nije li tako? Morao si slušati, gledati i promatrati. Samo zato što su ti potrebni točni fizički detalji da bi mogao opisati sav taj psihološki uvid, svu tu humanost. Stojte ono napisao kritičar u zadnjem broju Guardianu? Vrlo smo blizu tome da dobijemo novog, modernog Henryja Jamesa! I, naravno, ne ponestaje ti riječi, zar ne? Ja ću ti ih dati. Ja imam svoje vlastite riječi. Ne trebam tvoj talent, tvoju reputaciju niti novac, a ni tvoju povremenu pažnju u krevetu. Možemo isto tako imati civiliziran razvod. Baš ne uživam u oglašavanju neuspjeha. Dobro je da se pojavio taj posao u Washingtonu. To će me zadržati tamo sljedeće tri godine."

Upitao je: „Sto će biti s Mirandom? Čini se kako jedva čeka da napusti školu."

„To ti kažeš. Djevojka jedva da komunicira sa mnom. Komunicirala je dok je bila dijete, sada više ne. Sam Bog zna što ćeš učiniti od nje. Koliko ja znam, ona nije ni za što zainteresirana."

„Mislím daje zanimaju ptice; barem izrezuje njihove slike i lijepi ih na ploču u svojoj sobi." Osjetio se nadmoćno. Primijetio je nešto kod Mirande što je njoj promaklo. Njegove su riječi bile potvrda odgovornog roditeljstva.

„Dakle, u Washingtonu neće naći mnogo ptica. Bolje je da ostane ovdje. Što bih ja, zaboga, s njom radila?"

„Što ja mogu učiniti? Trebala bi biti sa svojom majkom."

Tada se nasmijala. „Ma daj, možeš ti i bolje! Zastoje ne pustiš da vodi kućanstvo za tebe? Možeš provoditi praznike na onom otoku na kojem si rođen. Tamo će biti dovoljno ptica da bude sretna. A ti ćeš uštedjeti na plaćanju domaćice."

Zaista je uštedio na plaćama i bilo je dosta ptica na Combeu, iako je Miranda kao odrasla pokazivala manje zanimanja za promatranje ptica nego dok je bila dijete. U školi je barem naučila kuhati. Napustila ju je sa šesnaest godina samo s tom kvalifikacijom i jednom neuglednom svjedodžbom, a posljednjih je šesnaest godina živjela i radila s njim kao njegova domaćica, nenametljivo efikasna, nikad se ne žaleći, naizgled zadovoljna. On nikada nije smatrao nužnim dogovarati se s njom oko četvrtgodišnjih i gotovo ceremonijalnih odlazaka iz kuće u Chelseu na otok Combe, nimalo više nego što je mislio da je potrebno dogovarati se s Tremlettom. Uzimao je za gotovu stvar da su oboje dobrovoljni dodaci njegovom talentu. Ako bi bio izazvan, što nikad nije bio, čak i od

neugodnog unutrašnjeg glasa koji drugi nazivaju savješću - imao bi spreman odgovor: sami su izabrali svoj životni put, bili su adekvatno plaćeni, uz dobru hranu i smještaj. Na njegovim prekomorskim putovanjima putovali su s njim, uživajući sav luksuz. Nijedno od njih nije izgledalo kao da želi ili je kvalificirano za nešto bolje.

Ono što ga je iznenadilo prilikom njegovog prvog povratka na Combe prije sedam godina, bio je zapanjujući ushit s kojim je zakoračio s broda na obalu. Prigrlio je tu euforiju romantičnim dječaćkim zamišljanjem; osvajač koji pobjednički preuzima teško stečeni teritorij, istraživač koji konačno pronalazi legendarnu obalu. I te noći, stojeći pred Vilom Peregrine, gledao je prema udaljenoj obali Cornisha, znajući kako je bio u pravu kad se vratio. Ovdje, u miru, u neposrednoj blizini mora, neumoljivo napredovanje fizičkog propadanja moglo bi biti usporeno, ovdje bi mu se njegove riječi mogle vratiti.

No, znao je također, otkad ju je prvi put ponovno vidio, da mora imati Vilu Atlantic. Ovdje u toj kamenoj kućici koja je izgledala kao da izrasta iz opasne stijene pod sobom, on je bio rođen i ovdje bi želio umrijeti. Ta neodoljiva potreba bila je potkrijepljena prostranošću i komforom, no bilo je tu nešto mnogo elementarnije, nešto u njegovoj krvi odazivalo se na vječno prisutno ritmično udaranje mora. Njegov je djed bio mornar i umro je na moru. Njegov je otac bio brodar u ranim danima Combea. Živio je s njim u Vili Atlantic do svoje šesnaeste godine, kada je konačno mogao umaknuti očevom izmjenjivanju pijanog bijesa i sentimentalne naklonosti, i otići sam kako bi postao pisac. Tijekom tih teških godina, putovanja i osamljenosti, mislio je o Combeu samo kao o mjestu silovitih emocija, opasnosti, otoku koji ne smije posjetiti jer ga je podsjećao na zaboravljene traume iz prošlosti. Hodajući niz liticu prema luci, razmišljao je o tome kako je neobično što se vratio na Combe s uvjerenjem da se vraća kući.

3.

Bilo je nešto iza tri sata. Na drugom katu tornja kuće Combe Rupert Maycroft je u svom uredu radio na proračunu za iduću financijsku godinu. Za sličnim stolom, smještenim nasuprot najudaljenijem zidu, Adrian Boyde je u tišini provjeravao račune za kvartalno razdoblje koje završava 30. rujna. Nijedan nije radio svoj omiljeni posao i obojica su radila u tišini koju je remetilo samo šuškanje papira. Sada se Maycroft protegnuo na naslonu svoje stolice i pustio oči da se odmaraju, gledajući kroz dugačak, zaobljen prozor. Vruće vrijeme, neobično za to doba godine, nastavljalo se i dalje. Osjećao se tek lagani povjetarac, a namreškano se more protezalo u

svojoj tamnoplavoj boji kao da je vrhunac ljeta, pod nebom gotovo bez oblačka. Tamo desno, na stjenovitom bedemu, stajao je stari svjetionik sa svojim blještavim bijelim zidovima, na čijem se vrhu nalazila crvena lanterna okružujući davno ugaslo svjetlo, elegantan falusni simbol minulih vremena - obnovljen s ljubavlju, ali suvišan. Katkad mu se ta simbolika činila neugodnom. Na lijevoj su se strani djelomično mogli vidjeti zaobljeni krakovi ulaza u luku i niske kule s lučkim svjetlima. Zbog tog pogleda i te sobe donio je odluku da dođe na Combe.

Čak i sada, nakon osamnaest mjeseci, znao se naći u čudu što je na tom otoku. Bilo mu je samo pedesetosam godina, bio je dobrog zdravlja, a njegov je um, koliko je to mogao procijeniti, još uvijek radio bez greške. Pa ipak se povukao u prijevremenu mirovinu iz svoje prakse provincijskog odvjetnika i bio je sretan što je otišao. Tu je odluku ubrzala smrt njegove supruge prije dvije godine. Prometna nesreća došla je kao grom iz vedra neba, kao što kobne nesreće uvijek dođu, koliko god bile moguće i uz sva upozorenja. Putovala je iz Warnborougha kako bi se priključila sastanku kluba knjige u susjednom naselju, vozeći prebrzo uskom pokrajnjom cestom koja joj je bila preopasno poznata. Ušavši u zavoj prevelikom brzinom, svojim se Mercedesom sudarila s traktorom. Prvih tjedana nakon nesreće oštricu žalosti su otupjele neophodne 41 formalnosti bolnog gubitka: istraga, sahrana, beskrajna pisma utjehe na koja je trebalo odgovoriti, produžena posjeta njegova sina i snahe i razgovori o vođenju njegova domaćinstva u budućnosti. Za njih je katkad osjećao da se vode kao da on sam nije prisutan. Kad ga je otprilike dva mjeseca nakon njezine smrti iznenada preplavila tuga, bio je osupnut njenom snagom kao i neočekivanošću, a nju su sačinjavale žalost, krivnja i nejasna, neusmjerena čežnja. Zaklada na otoku Combe bila je jedan od klijenata njegove tvrtke. Prvobitni osnivači Zaklade smatrali su London mračnim središtem dvoličnih i vještih makinacija, smišljenih da uhvate u zamku nevine provincijalce pa im je bilo draže izabrati uhodanu praksu iz malog mjesta. Tvrтка je nastavila raditi za Zakladu i kad su mu predložili da bi mogao popuniti prazninu između umirovljenja tajnika koji je živio na otoku i odabira njegova nasljednika, ugrabio je priliku da pobjegne sa svog posla. Nakon službenog umirovljenja zamjena je potrajala. Dva mjeseca od njegova zapošljavanja na otoku Combe rekli su mu da posao može biti njegov ako to želi.

Bio je sretan što je pobjegao. Domaćice iz Warnborougha, koje su većinom bile Helenine prijateljice, ublažavale su blagu dosadu provincijskog života u kući svojim dobrohotnim namjerama. U sebi je parafrazirao Jane Austen:

Udovac koji posjeduje kuću i dobar prihod mora poželjeti ženu. Govorile su to iz prijaznosti, no od Helenine smrti bio je preplavljen prijaznošću. Počeo je strahovati od redovitih tjednih poziva na ručak ili večeru. Je li on zaista napustio svoj posao i došao u ovu osamu samo da izbjegne neželjene pokušaje zbližavanja od strane mjesnih udovica? U trenucima introspekcije, kao recimo sada, prihvaćao je da bi moglo biti tako. Moguće Helenine nasljednice bile su toliko međusobno slične da ih je bilo upravo teško razlikovati: njegovih godina ili nešto mlađe, ugodnog lica, a neke od njih i zgodne, ljubazne, dobro obučene i njegovane. Bile su usamljene, a pretpostavljale su da je i on. Pri svakoj ga je večeri plašilo da bi im mogao zaboraviti ime, ponoviti ista banalna pitanja o djeci, praznicima ili hobijima koja im je već postavio, s istim hinjenim interesom. Mogao je zamisliti nestrpljive pozive svoje domaćice nakon pažljivo izračunatog čekanja. Kako ide s Rupertom Majcroftom? Činilo se da uživa u razgovoru s tobom. Je li te nazvao? Nije nazvao, no znao je da će jednog dana, u stanju krajnjeg očaja, usamljenosti ili slabosti, nazvati.

Njegova odluka da napusti partnerstvo u tvrtci i preseli se - u početku privremeno - na otok Combe, bila je primljena s očekivanim izrazima javnog žaljenja. Govorili su mu kako će im nedostajati, kako je bio jako cijenjen, no sada ga je snažno pogađalo to što ga nitko nije ni pokušao odgovoriti. Tješio se mislju da su ga poštovali - na neki način možda čak i voljeli - njegovi dugogodišnji klijenti, od kojih je većinu naslijedio od oca. U njemu su vidjeli oličenje obiteljskog odvjetnika, povjerljivog prijatelja, čuvara tajni, zaštitnika i savjetnika. Sastavljao je njihove oporuke, uspješno vodio njihove imovinske transakcije, zastupao ih pred lokalnim sucima za prekršaje koje je sve poznao kad bi bili pozivani zbog manjih prekršaja, većinom spornog parkiranja ili prekoračenja brzine. Krađa u dućanu žene lokalnog svećenika bio je najozbiljniji slučaj kojeg se mogao sjetiti, skandal koji je župi osigurao užitek ogovaranja punih nekoliko tjedana. Uz njegovu obranu koja je navodila olakšavajuće okolnosti, slučaj je suosjećajno vođen traženjem medicinskih nalaza i određivanjem umjerene globe. Nedostajat će svojim klijentima, prisjećat će ga se sa sentimentalnom nostalgijom, ali ne zadugo. Tvrtka Maycroft, Forbes i Macintosh proširit će se, izabrat će se novi partneri, opremiti nove prostorije. Mladi Macintosh, koji će steći kvalifikaciju sljedeće godine, već je izložio svoje planove. Njegov sin, Helenino i njegovo jedino dijete, bit će pun razumijevanja. Sada je radio u Londonu, u tvrtki u Citvju s više od četrdeset odvjetnika, imao je visok stupanj specijalizacije, izvrsne klijente i dosta javne pozornosti.

Na Combeu je sad bio osamnaest mjeseci. Odsječenom od umiru-juće kolotečine koja je podupirala njegovo unutrašnje 'ja', činilo mu se ironičnim što je sada smireniji i spremniji na preispitivanje samog sebe. Otok ga je u početku zbunjivao. Kao i uvijek, ljepota je pružala utjehu, ali i uznemiravala. Imala je izvanrednu moć poticanja na introspekciju koja nije uvijek vodila u potištenost, ali je bila dovoljno temeljita da izazove nelagodu. Kako je predvidljivo i ugodno bilo njegovih pedesetosam godina, kako je u djetinjstvu bio zaštićen, s kakvom mu je pažnjom odabrana osnovna škola, pa godine sve do navršene osamnaeste u maloj, ali uglednoj privatnoj školi, očekivani poslijediplomski na Oxfordu. Odlučio je slijediti očevu profesiju - ne iz entuzijazma, niti čak svjesnog izbora, kako se sada činilo, već zbog neodređenog sinovljevog poštovanja i svijesti o tome da ga čeka siguran posao. Njegov brak baš i nije bio neka strastvena veza, već prije izbor iz uskog kruga pogodnih djevojaka koje su bile članice warnborouškog teniskog kluba ili dramske grupe. Nikad nije donosio zaista velike odluke, nikad nije bio suočen s nekakvim teškim izborom niti se upuštao u kakav opasan sport, a nije ni postigao nešto izvan područja svoje profesije. Nije li to, pitao se, posljedica činjenice da je bio jedina, čuvan i prezaštićen? Iz djetinjstva se najčešće prisjećao majčinih riječi: „Ne diraj to, srce, to je opasno.“ „Ne idi tamo, srce, mogao bi pasti.“ „Ne vidim baš nešto u njoj, srce, nije ona tvoj tip.“

Mislio je kako je prvih osamnaest mjeseci na Combeu bilo prilično uspješno; nitko ne bi mogao tvrditi suprotno. No, priznavao je dvije pogreške. Oboje tek zaposleno, sada je to znao, bili su loš izbor. Daniel Padgett i njegova majka došli su na otok krajem lipnja 2003. Padgett mu je pisao iako ne na njegovo ime osobno, raspitujući se imaju li upražnjeno mjesto za kuharicu i kućnog majstora. Dotadašnji je domar bio pred mirovinom, a pismo je bilo dobro napisano i uvjerljivo, s priloženim preporukama te se činilo kao dobra prilika. Kuharicu nisu trebali, no gospođa Plunket je dala naslutiti kako bi joj ispomoć dobro došla. Bila je to pogreška. Gospođa Padget je već bila vrlo bolesna žena s još samo nekoliko preostalih mjeseci života, mjeseci koje je očito odlučila provesti na otoku Combe koji je kao dijete gledala s obale kad bi dolazila u Pentworthy i koji je za nju postao zamišljenim rajem na zemlji. Većinu vremena Padget je, uz pomoć Joanne Staveley i povremeno gospođe Burbridge, domaćice, provodio brinući se o njoj. Nijedna od njih nije se žalila, no Maycroft je znao da ispaštaju zbog njegove gluposti. Dan Padget bio je izvrstan kućni majstor, ali je jasno pokazivao iako bez riječi, kako ne voli živjeti na otoku. Maycroft je slučajno čuo kako gospođa Burbridge

govori gospođi Plunket: „Naravno da on nije otočanin i sad kad mu je majka umrla, ne mislim da će se ovdje dugo zadržati." On nije otočanin na Combeu je zvučalo poput optužbe.

A bila je ondje i osamnaestogodišnja Millie Tranter. Prihvatio ju je nakon što ju je brodar Jago našao u Pentworthiju kao beskućnicu koja prosi pa ga je nazvao i pitao bi li je mogao dovesti brodom dok se za nju ne pronađe neko rješenje. Bilo je očito da će je, ostane li tamo, pokupiti prvi grabežljivi muškarac ili će biti prepuštena policiji. Millie je stigla i našli su joj smještaj u preuređenoj nekadašnjoj zgradi konjušnice, s tim da će pomagati gospođi Burbridge oko rublja i gospođi Plunket u kuhinji. Barem je to dobro funkcioniralo iako su Millie i njezina budućnost ostavljali nelagodu neizvjesnosti. Djecu više nisu primali na otok, a Millie, iako po zakonu punoljetna, bila je nepredvidiva i tvrdoglava poput djeteta. Nije mogla na otoku ostati vječno.

Maycroft je pogledao prema svom kolegi s njegovim izduženim, koščatim, nježnim licem svijetle puti koja je izgledala kao da odolijeva suncu i vjetru, i čuperkom tamne kose koji mu je padao preko čela. Bilo je to lice učena čovjeka. Boyde je bio na otoku već nekoliko mjeseci kada je Maycroft stigao, i on je bio bjegunac od života. Boyde je stigao na otok pod pokroviteljstvom gospođe Evelvn Burbridge; kao udovica seoskog župnika ona je još uvijek bila povezana sa svećeničkim krugovima. Nikad nije pitao nijedno od njih izravno, no znao je - kao što je pretpostavljao da zna i većina ljudi na otoku - da se Boyde, anglikanski svećenik, povukao iz svog poziva ili zbog gubitka vjere ili zbog svog alkoholizma, a možda i zbog mješavine jednoga i drugoga. Maycroft nije mogao shvatiti nijednu od tih tvrdnji. Za njega je vino uvijek predstavljalo zadovoljstvo, a ne potrebu, dok su njegovi nekadašnji odlasci u crkvu s Helen bili tjedna potvrda njegove engleštine i prihvatljivog ponašanja, blago prijatna obaveza lišena religioznog žara. Njegovi roditelji nisu imali povjerenja u vjerski zanos, a sve silovite klerikalne novotarije koje su prijetile njihovoj pravovjernosti njegova bi majka ukratko objasnila riječima: „Mi pripadamo službenoj anglikanskoj crkvi, dragi, mi ne činimo takve stvari." Činilo mu se neobičnim da bi se Boyde povukao zbog naknadno stečenih sumnji u dogmu; gubitak vjere u dogmu bio je profesionalni rizik za svećenike anglikanske crkve, sudeći po javnim govorima nekih biskupa. No ono što je crkva izgubila, on je dobio. Više ne bi mogao zamisliti posao na Combeu bez Adriana Boydea za drugim stolom.

Osjetio je krivnju shvativši kako mora da je zurio kroz prozor više od pet

minuta. Odlučno je vratio pogled i misli na posao pred sobom. No njegove su dobre namjere bile ometene. Začulo se kucanje na vratima i Millie Tranter upadne mu u sobu. Rijetko je dolazila u ured, ali je uvijek stizala na isti način; činilo mu se da se stvarala na njegovoj strani vrata prije nego što bi on i začuo kucanje.

Bez namjere da sakrije uzbuđenje, ona mu reče: „Dolje u luci je velika nevolja, gospodine Mavcroft. Gospodin Oliver kaže da morate odmah doći. Zaista je bijesan! Radi se o tome da je Danu ispao u more njegov uzorak krvi.”

Činilo se daje Millie neosjetljiva na hladnoću. Sada je slavila malo topliji dan noseći jedva zakopčane traperice nisko na bokovima, s kratkom majicom koja jedva da je pokrivala njezine još slabo razvijene grudi. Trbuh joj je bio gol, a u pupku je imala zlatni ukras. Maycroft pomisli kako bi trebao porazgovarati s gospođom Burbridge o Millieinoj odjeći. Doduše, bilo je malo vjerojatno da je vidi netko od posjetitelja, bilo obučenu ili neobučenu, no nije mu se činilo vjerojatnim da bi njegov prethodnik tolerirao Milliein goli trbuh.

On joj reče: „A što si ti radila u luci, Millie? Zar ne bi trebala pomagati gospođi Burbridge oko rublja? ”

„Već sam to učinila, nisam li? Rekla mi je da mogu ići. Otišla sam pomagati Jagu oko istovara.”

"Jago je savršeno sposoban sam obaviti istovar. Mislim da bi bilo bolje da se vratiš gospođi Burbridge, Millie. Sigurno postoji nešto korisno što bi mogla raditi."

Millie je prevrnula očima, ali je otišla bez pogovora. Maycroft reče: „Zašto uvijek razgovaram s tim djetetom kao profesor? Misliš li da bih je možda bolje razumio da imam kćer? Što misliš, može li ona uopće biti sretna ovdje?"

Boyde podigne pogled i nasmiješi se. „Ja se ne bih brinuo, Ruperte. Gospođa Burbridge smatra je korisnom i one se dobro slažu. Zadovoljstvo je imati ovdje neku mladu osobu. Kad Millie dojadi Combe, otići će."

„Čini mi se da je privlači Jago. Uvijek je u lučkoj kućici. Nadam se da ne pravi smetnje tamo. Jago nam je nužno potreban."

„Jago može izaći nakraj sa zaljubljenom adolescenticom. Ako brineš o mogućim nevoljama ukoliko je Jago zavede - ili ona njega, što je vjerojatnije - ne brini. To se neće dogoditi."

„Neće li?"

Adrian blago odgovori. „Ne Ruperte, neće."

„No dobro, mislim da je to olakšanje. Nisam baš jako brinuo. Sumnjam da

Jago ima vremena ili energije. Pa ipak, seks je nešto za što većina ljudi nađe i vremena i energije."

Adrian ga upita: „Da odem dolje do luke?"

„Ne, ne. Bolje da idem ja."

Boyde je bio zadnja osoba od koje bi trebalo tražiti da se suoči s Oliverom. Maycrofta je na trenutak zasmetalo stoje do prijedloga uopće došlo. Šetnja do luke bila mu je nešto najdraže. Obično bi mu se popravillo raspoloženje dok bi prolazio dvorištem kuće i stupio na pošljunčani puteljak prema stepenicama koje su vodile niz liticu do pristaništa. A sada je luka ležala pod njim poput slike u boji iz slikovnice: dvije male kule sa svjetlom na vrhu, sa svake strane uskog ulaza, uredna kućica Jage Tamlyna s redom velikih zemljanih posuda u kojima je sadio ljetnu pelargoniju, smotana užad i čisti stupici za vezanje brodova, mirna voda unutar luke, a izvan ulaza u luku nemirno more i u daljini sudaranje plime i oseke. Katkad bi se podigao od svog stola i odšetao do luke kad bi trebao stići teret, tiho iščekujući njegov dolazak s atavističkim zadovoljstvom s kakvim su otočani godinama iščekivali da stigne dugoočekivani brod. No sada je polako silazio niz zadnje stepenice, svjestan da netko promatra njegov dolazak .

Na pristaništu je stajao Oliver, sav ukočen od bijesa. Jago je, ne obazirući se na njega, bio zauzet istovarom. Padgett se, siv u licu, prislonio uza zid kabine kao da se nalazi ispred streljačkog voda.

"Nešto nije u redu?", upitao je Maycroft.

Glupo pitanje. Uporna tišina i Oliverovo blijedo lice govorili su da se radi o nečemu većem od beznačajne Padgettove pogreške.

Oliver je rekao: „Onda, neka mu kaže netko od vas! Ne stojte samo tako, recite mu."

Njegov je glas zvučao bezizražajno. „Knjige iz knjižnice za gospođu Burbridge, neke cipele i torbice koje su pripadale gospođi Padgett, a koje je Dan nosio u dućan u Oxfamu te uzorak krvi gospodina Olivera pali su preko ograde."

Oliverov je glas bio kontroliran, no riječi su bile oštro rascjepkane zbog bijesa. „Obratite pažnju na poredak. Knjige iz knjižnice za gospođu Burbridge - očito nenadoknativ gubitak za mjesnu knjižnicu. Neki nesretni umirovljenik koji traga za jeftinim cipelama u karitativnom dućanu bit će razočaran. Činjenica da ću opet morati dati krv i nema neku važnost u usporedbi s ovim strašnim katastrofama."

Jago je počeo govoriti, no Oliver pokaže na Padgetta. „Recite njemu neka odgovori pa nije dijete. To je njegova pogreška."

Padgett se pokušavao opravdati. Reкао je: „Imao sam paketić s uzorkom krvi i ostale stvari u platnenoj torbi obješenoj preko ramena. Nagnuo sam se preko ograde gledajući u vodu i torba mi je skliznula.“

Maycroft se okrene prema Jagu. „Zar nisi zaustavio brod? Nisi je mogao dohvatiti kukom?“

„Problem je bio u cipelama, gospodine Mavcroft. Teške su i brzo su potonule. Čuo sam Dana kako viče, ali bilo je prekasno.“

Oliver reče: „Želim razgovarati s vama, Mavcrofte. Sada, molim vas, i to u uredu.“

Maycroft se okrene k Padgettu. „Razgovarat ću s tobom kasnije.“

Opet taj profesorski glas. Skoro je dodao: Ne brini o tome previše, no znao je da bi te utješne riječi još više razbjesnile Olivera. Slika očaja na Padgettovu licu zabrinjavala ga je. Sigurno je da nije bio proporcionalan zločinu. Knjige iz knjižnice bit će plaćene; cipele i torbice teško da su prouzročile više od sentimentalnog žaljenja koje bi jedino Padgett mogao osjećati. Oliver je možda bio jedan od onih nesretnika s patološkim strahom od igala, no ako je tako, zašto je tražio da mu se izvadi krv na otoku? U bolnici na kopnu sigurno je postojao moderniji način uzimanja krvi. Ta gaje misao podsjetila na krvne pretrage njegove žene prije četiri godine kad su je liječili od venske tromboze nakon dugog leta. Sjećanje koje je došlo u tako nezgodnom trenutku nije mu donijelo utjehu. Suočen s Oliverovim blijedim i bijesnim licem, s izbočenim kostima koje kao da su se pretvorile u kamen, sjećanje na njihove zajedničke odlaske u bolnicu i sjedenje na odjelu za vanjske pacijente samo je pojačalo taj osjećaj neprimjerenosti. Helen bi rekla: „Stani kraj onog čovjeka. Ti si na redu. Nemoj da te prevari.“ Nije mu ništa ozbiljno. Nije učinjena nikakva šteta. Davanje novog uzorka krvi neće ga ubiti. Zašto je onda u tom trenutku imao neko iracionalno uvjerenje da bi na neki način moglo? 4a

Penjući se u tišini puteljkom gore prema kući, Mavcroft je uskladio svoj dugački korak s Oliverovim. Zadnji put je vidio tog čovjeka prije samo dva dana na dogovorenom sastanku u njegovu uredu u vezi s Vilom Atlantic. Sada, gledajući dolje prema njemu, promatrajući njegovu profinjenu glavu koja je Mavcroftu jedva sezala do ramena, s oštrom bijelom kosom uzdignutom povjetarcem, vidio je, s nehomičnim suosjećanjem, kako je Oliver čak i u ovom kratkom razdoblju vidno ostario. Nešto - samosvijest, arogancija, nada? - izbijalo je iz njega. Sada se s mukom uspinjao, ta često fotografirana glava izgledala je neprirodno teška u odnosu na nisko, oslabljeno tijelo. Sto nije bilo u redu s tim čovjekom? Bilo mu je tek šezdesetosam, jedva malo više od kasne srednje

dobi prema modernim mjerilima, izgledao je kao da mu je više od osamdeset.

U uredu je Boyde stao na noge i na Mavcroftov znak tiho izašao. Odbivši stolicu, Oliver se podupirao o njezin naslon i gledao u Mavcrofta preko stola. Glas mu je bio suzdržan, riječi je mirno izgovarao.

„Imam za reći samo dvije stvari i bit ću kratak. Ono što mi Ministarstvo financija dobrostivo želi ostaviti u svojoj sam oporuci podijelio između svoje kćeri i Zaklade otoka Combe. Nemam drugih članova obitelji niti zanimanja za dobrostivost, kao ni zapravo nekakve želje da olakšam državi njezine obaveze prema manje sretnima. Rođen sam na ovom otoku i vjerujem u njegovu namjenu - ili u ono što je bila. Ukoliko ne dobijem jamstvo da ću ovdje biti dobrodošao kad god poželim doći i ukoliko mi se ne osigura smještaj koji mi je potreban za moj rad, promijenit ću oporuku." Mavcroft reče: „Nije li to previše drastičan odgovor na nešto što je očito bila nezgoda?"

„To nije bila nezgoda. On je to namjerno učinio."

„Sigurno nije. Zašto bi? Bio je nepažljiv i glup, ali to nije bilo namjerno."

„Uvjeravam vas da jest. Padgettu se nikad nije smjelo dozvoliti da dođe ovamo i dovede svoju majku sa sobom. Bilo je očito da ona umire i on vas je prevario u pogledu njenog stanja i sposobnosti za rad. No nisam ovdje da raspravljam o Padgettu ili da vas učim vašem poslu. Rekao sam što sam imao za reći. Ako se stvari ovdje ne promijene, moja će oporuka biti preinačena čim se vratim na kopno."

Mavcroft je oprezno rekao: „To je, naravno, vaša odluka. Ja samo mogu reći da mi je žao ako mislite da smo vas iznevjerili. Imate pravo doći kad god želite, to je jasno prema aktima Zaklade. Svatko rođen na otoku ima to pravo, a kao što znamo - vi ste jedina živa osoba na koju se to odnosi. Emily Holcombe ima moralno pravo na Vilu Atlantic. Pristane li se ona preseliti, ta mala vila može biti vaša."

„Tada vam predlažem da je obavijestite o cijeni njezine nepopustljivosti."

„Je li to sve?", upitao gaje Mavcroft.

„Ne, to nije sve. Rekao sam da se radi o dvije stvari. Druga je ta da se namjeravam stalno nastaniti na Combeu čim se obave potrebne pripreme. Naravno, zahtijevat ću odgovarajući smještaj. Dok čekam odluku o Vili Atlantic, predlažem da se Vila Peregrine dodatno opremi kako bi bila barem privremeno prihvatljiva."

Mavcroft se očajnički nadao da njegovo lice ne odaje strah koji je osjećao.

„Reći ću, naravno, upraviteljima Zaklade. Morat ćemo pogledati pravne akte. Nisam siguran mogu li biti stalno nastanjeni i oni koji ovdje nisu

zaposleni. Emily Holcombe je, naravno, predviđena u aktima."

Oliver je kazao: „U doslovnom tekstu stoji kako nijedna osoba rođena na otoku ne može biti odbijena. Ja sam rođen na Combeu. Nema ograničenja u pogledu trajanja boravka. Mislim da ćete uvidjeti kako je to što ja tražim pravno moguće bez potrebe za promjenama odredbi Zaklade."

Bez da je išta dodao, okrenuo se i izašao. Zureći u vrata kojima Oliver samo što nije zalupio, Maycroft je utonuo u svoju stolicu osjećajući val depresije kao težak fizički teret na svojim ramenima. Ovo je bila katastrofa. Zar je posao koji je preuzeo tek kao ležernu privremenu opciju, mirni interval u kojem bi prihvatio svoj gubitak, promišljao svoj dosadašnji život i odlučivao o budućnosti, morao završiti propašću i poniženjem? Upravitelji Zaklade znali su da je Oliver oduvijek bio težak, no njegov je prethodnik izlazio s njim nakraj.

Nije čuo kucanje Emily Holcombe, no ona je odjednom koračala sobom prema njemu. Rekla je: „Razgovarala sam s gospođom Burbridge u kuhinji. Millie tamo blebeće o nekom problemu dolje na pristaništu. Čini se da je Dan ispustio u more Oliverov uzorak krvi."

„Oliver je bio ovdje i žalio se. Vrlo teško je to primio. Nastojao sam mu objasniti da je to bila nezgoda", kazao je Maycroft. Znao je da se njegov strah i - naravno - njegova nedoraslost situaciji, ogledaju na njegovu licu. Rekla je: „Neobična vrsta nezgode. Pretpostavljam da može dati drugi uzorak. Mora da ima još ponešto krvi čak i u njegovim škrtim venama. Ne uzimaš li to preozbiljno, Ruperte?"

„To nije sve. Imamo problem. Oliver prijeti da će izostaviti Zakladu iz svoje oporuke."

„To će biti nezgodno, ali još uvijek ne stojimo u redovima za besplatne obroke."

„Postoji još jedna opasnost. Želi tu živjeti za stalno."

„Dakle, ovo ne može. Taje zamisao nemoguća."

Maycroft je tužno rekao: „Možda nije nemoguće. Moram pogledati ugovor Zaklade. Možda pravno nismo u mogućnosti da ga spriječimo."

Emily Holcombe se uputi prema vratima, a zatim se okrene prema njemu. Rekla je: „Legalno ili ilegalno, mora biti spriječen. Ako nitko drugi nema hrabrosti za to, ja ću imati."

4.

Mjesto koje su Miranda Oliver i Dennis Tremlett otkrili za sebe bilo je tako zgodno i neočekivano, poput nekog malog čuda: travnata udubina na donjoj litici, stotinjak metara južno od stare kamene kapelice i manje od tri

metra udaljena od strmine ispod koje se trinaest metara niže nalazila mala uvala s uzburkanim morem. Udubina je sa svih strana bila okružena granitnim stijinama i do nje se moglo samo veranjem i klizanjem niz strmi nagib pun kamenčića i grmlja. Našli su odgovarajuće grane za koje su se pridržavali tako da silazak nije bio naročito težak, čak ni za pomalo šepavog Dennisa. No mala je vjerojatnost da bi to pokušao itko tko ne traga za tajnim skrovitim mjestom, a jedino promatrač koji bi pogledao dolje preko krajnjeg ruba stijene što se nadvijala nad njima, mogao ih je vidjeti. Miranda je veselo odbacivala takvu mogućnost - želja, uzbuđenje i optimizam u njezinoj nadi bili su previše opojni da bi dozvoljavala nešto što je predstavljalo bez sumnje nevjerojatnu slučajnost i neosnovani strah. Dennis je želio s njom dijeliti tu sigurnost, trudio se da mu glas bude pun zanosa jer je znao da ona to od njega očekuje i treba. Blizina opasnog ruba litice pojačavala je kod nje osjećaj nedodirljivosti njihova bijega te davalo erotski naboj njihovom vođenju ljubavi.

Sada su ležali jedno pored drugoga, ali u mislima udaljeni, licima okrenuti prema plavoj prozračnosti neba i zbrci bijelih oblaka. Neobična snaga jesenjeg sunca zagrijala je okolne stijene i oboje su bili goli do pasa.

Dennis je navukao svoje traperice, još uvijek raskopčane, a njezina suknja od rebrastog samta bila je zgužvana iznad bedara. Ostatak njezine odjeće bio je nabacan pored nje na hrpu na kojoj je ležao i njezin dalekozor. Sada, nakon zadovoljenja snažne fizičke želje, sva njegova preostala čula bila su neprirodno izoštrana; njegove uši - kao i uvijek na otoku - hvatale su kakofoniju zvukova: udaranje mora, lomljenje i vrtloženje valova te povremeni divlji klik taj galeba, miris zgnječene trave i jak miris zemlje, nejasan, nepoznat slatkokiseli miris busena biljke okruglih listova, jasno zelenih na srebrnkastoj granitnoj podlozi, miris mora i prodoran miris znoja toplih tijela i seksa.

Čuo je Mirandin lagani, zadovoljni uzdah sreće. To je kod njega izazvalo navalu nježnosti i zahvalnosti pa je okrenuvši lice prema njoj promatrao njen spokojni profil. Uvijek je tako izgledala nakon što bi vodili ljubav - samozadovoljan, tajnovit osmijeh, lice glatko i pomlađeno za nekoliko godina, kao da je netko rukom prešao preko njezine kože i čarolijom uklonio blage naznake početka srednje dobi. Bila je djeвица kada su prvi puta bili zajedno, ali nije bilo nikakve napetosti ni pasivnosti u njihovom očajničkom spajanju. Otvorila mu se kao da taj trenutak može nadoknaditi sve uspavane godine. A seksualno je ispunjenje oslobodilo u njoj više od napola spoznate tjelesne potrebe za toplim odgovorom tijela, za ljubavlju. Njihovi ukradeni sati, osim najvažnije potrebe za fizičkom ljubavlju, bili

su ispunjeni razgovorom, katkad nepovezanim, a češće izljevima prikrivene, dugo potiskivane ljutnje i nesreće.

Znao je nešto o tome kakav je bio njezin život s ocem; promatrao ga je dvanaest godina. No ako je i osjećao samilost, bio je to samo površan osjećaj koji nije imao veze s naklonošću koju je prema njoj osjećao. Bilo je neke zastrašujuće neprivlačnosti u njezinoj preočitoj djelotvornosti, njezinoj rezerviranosti, trenucima kad se činilo da ga tretira kao slugu, a ne očevo povjerljivog pomoćnika. Ponekad se doimala kao da i ne primjećuje njegovo prisustvo. Govorio je sebi kako je ona dijete svog oca. Oliver je uvijek bio zahtjevan naredbodavac, naročito kada je poduzimao prekomorska putovanja radi predstavljanja knjige. Dennis se čudio zašto se još uvijek opterećuje time; ta putovanja sigurno nisu bila financijski neophodna. U javnosti je Oliver govorio kako je važno za pisca da se susreće sa svojom publikom, da razgovara s ljudima koji kupuju i čitaju njegove knjige, da zauzvrat čini tu malu uslugu potpisivanja njihovih primjeraka. Dennis je slutio kako postoje i drugi razlozi. Putovanja su zadovoljavala njegovu potrebu za javnom potvrdom poštovanja, čak obožavanja, što su ih tisuće čitatelja osjećale za njega.

Putovanja su značila napor kompenziran sitničavošću i razdražljivošću koje su mogli vidjeti jedino njegova kćer i Tremlett. Miranda je postala neomiljenom zbog kritičnosti i zahtjeva koje njezin otac nije nikad izravno upućivao. Pregledavala je svaku hotelsku sobu koju bi dobio, brinula se o njegovu kupanju kada bi naprave za toplu i hladnu vodu te tuševi za njega bili prekomplicirani, osiguravala nepovredivost njegova slobodnog vremena, brinula da hrana koju je volio bude smjesta poslužena, čak i u neuobičajeno vrijeme. Imao je čudne zahtjeve. Miranda i djevojka za odnose s javnošću morale su se pobrinuti da se svaki čitatelj koji je želio posvetu na svojoj knjizi predstavi imenom jasno napisanim velikim slovima. On bi izdržao dugo sjedenje i potpisivanje, no nije podnosio naknadne zahtjeve za posvetom osoblju knjižare ili njihovim prijateljima kad bi već jednom odložio pero. Miranda bi tada taktično sakupila njihove primjerke da ih odnese u hotel, s obećanjem da će biti gotovi sljedećeg jutra. Tremlett je znao da su je gledali kao jedan iritirajući dodatak njegovim putovanjima, nekoga čija je odlučna efikasnost bila u suprotnosti sa susretljivošću njezina slavnog oca. On sam uvijek bi dobivao lošiju sobu u hotelima. Bile su luksuznije od ičega na što je navikao pa se nikada nije žalio. Mislio je kako bi s Mirandom postupali drugačije da nije nosila prezime Oliver i daje otac nije vječito trebao u sobi do svoje.

Sada, ležeći mirno pokraj nje, sjetio se kako je njihova ljubavna veza

započela. Bilo je to u hotelu u Los Angelesu. Dan je bio dug i naporan i u jedanaest i trideset, kad je konačno smjestila svog oca u krevet, Dennis ju je ugledao na vratima njene sobe, napola naslonjenu na njih, obješenih ramena. Činilo se da ne uspijeva ugurati karticu u bravu i osjetio je potrebu da joj je uzme iz ruke i otvori vrata. Primijetio je da joj lice izgleda iscrpljeno i kako je na rubu suza. Instinktivno ju je obgrlio rukama i pomogao joj da uđe u sobu. Priljubila se uz njega i nakon nekoliko minuta - više nije bio sasvim siguran kako - njihove su se usne našle i oni su se strastveno ljubili, između nepovezanog ljubavnog mrmljanja. Gubio se u zbruci emocija, ali je to iznenadno buđenje njegove želje sve nadjačalo i njihovo se primicanje krevetu činilo tako prirodnim i neizbježnim kao da su oduvijek ljubavnici. No Miranda je bila ta koja je preuzela kontrolu; bila je to Miranda koja se nježno oslobodila i uhvatila telefonsku slušalicu. Naručila je šampanjac za dvoje i zatražila „da dođe odmah, molim". Bila je to Miranda koja mu je dala uputu da čeka u kupaonici dok narudžba ne stigne i koja je stavila znak Bez uznemiravanja na vanjsku stranu vrata. Ništa od toga više nije bilo važno. Ona je bila zaljubljena. Dozvaao ju je u život, što je ona zgrabila svom svojom nepopustljivom odlučnošću nakon duge lišenosti i što nikad ne bi pustila, a to je značilo da ne bi pustila njega da ode. No, on je znao da je ni ne želi napustiti. Volio ju je. Ako to nije bila ljubav, kako bi to drugačije mogao nazvati? I kod njega su se probudili osjećaji gotovo zastrašujućim intenzitetom: muški osjećaj posjedovanja, zahvalnost što može pružiti i primiti toliko zadovoljstva, nježnost, samopouzdanje, odbacivanje bojazni kako je seks u osami jedino što bi ikad mogao imati, ili za što bi bio sposoban, ili što zaslužuje. No sada, u iscrpljenosti nakon seksa, ponovno je u njega navrla zabrinutost. Strahovi, nade i planovi kovitali su se u njegovom umu poput kuglica na lutriji. Znao je što Miranda želi: brak, vlastiti dom i djecu. Znao je da to želi i on sam. Iz nje je zračio optimizam; za njega je to bio dalek, nemoguć san. Kad bi razgovarali i kad bi slušao njezine planove, nastojao je ne razoriti ih, no nije ih s njom dijelio. Dok je iz nje tekla rijeka sretnih maštarija, on je potišteno shvaćao kako ona zapravo uopće ne poznaje svog oca. Bilo je neobično što je ona, koja je bila Oliverovo dijete, koja je živjela uz njega i putovala s njim po čitavom svijetu, znala manje o suštini tog čovjeka nego što je to znao on nakon samo dvanaest godina. Znao je da je potplaćen, iskorištavan, bez pristupa Oliverovu potpunom povjerenju osim kad bi radili na romanu. No time je dobio zaista mnogo: maknuo se od buke, nasilja i poniženja nastavničkog posla u općoj srednjoj školi u siromašnijem dijelu grada te kasnije neizvjesnosti i slabih prihoda lektora

slobodnjaka; novo zadovoljstvo da ima neku ulogu, premda malu i nepriznatu, u stvaralačkom procesu; uvid u to kako se mnoštvo nepovezanih zamisli slaže zajedno i oblikuje u roman. Bio je pedantan u redakturi; svaki jasan simbol, svaki dodatak ili izbacivanje predstavljalo mu je fizičko zadovoljstvo. Oliver nije želio da redakturu rade njegovi izdavači i Dennis je znao da njegova vrijednost uvelike nadmašuje lektorski posao. Oliver ga nikad ne bi pustio da ode. Nikad.

Je li moguće, pitao se, da nastave kao do sada? Ukradeni sati koje bi lukavstvom mogli produžiti. Tajni život uz koji bi sve drugo bilo podnošljivo. Ushićenje seksom bilo je još veće jer je bio zabranjeno voće. No i to se činilo nemogućim. I sama pomisao na to bila je izdaja njene ljubavi i povjerenja. Iznenada se sjetio davno zaboravljenih riječi, stihova iz pjesme - Donne, nije li? Tko je tako siguran kao mi tamo gdje nam nitko ne može ništa I Izdati nas može samo jedno od nas. Čak i ovako ugrijanom njenim golim tijelom, izdaja mu je skliznula u um poput zmije i ležala tamo čvrsto smotana, snena i nepomična.

Podigla je glavu. Znala je ponešto o tome o čemu je razmišljao. To je bilo ono zastrašujuće kod ljubavi; osjećao je da joj je uručio ključeve svog uma po kojem ona sada može šetati kako želi.

Rekla je: „Dragi, bit će sve u redu. Znam da brineš. Nemoj. Nema potrebe.“ Ponovila je čvrsto i nepopustljivo: „Bit će sve u redu.“

„Ali on nas treba. Ovisi o nama. Neće nas pustiti da odemo. Neće dozvoliti da naša sreća poremeti čitav njegov život, način na koji živi, kako radi, ono na što je naučen. Znam da bi to neki ljudi mogli, ali ne i on. On se ne može promijeniti. To bi ga uništilo kao pisca.“

Oslonila se na lakat promatrajući ga. "Ali dragi, to je smiješno. Pa čak kad bi i morao ostaviti pisanje, zar bi to bilo tako strašno? Neki kritičari su rekli da je već napisao svoja najbolja djela. Uostalom, neće morati raditi bez nas. Možemo živjeti u tvom stanu, barem na početku, i odlaziti svaki dan k njemu. Našla bih pouzdanu domaćicu da spava u kući u Chelseau pa tako ne bi noću bio sam. Možda bi mu to još bolje odgovaralo. Znam da on tebe poštuje i mislim da mu se sviđaš. Zeljet će da budem sretna. Pa ja sam njegovo jedino dijete. Volim ga i on voli mene." Nije se mogao prisiliti da joj kaže istinu, ali na kraju je polagano izgovorio: „Mislim da on ne voli nikoga osim samoga sebe. On je kao cijev. Emocije prolaze kroz njega. On ih može opisati, ali ne i osjetiti, ne za druge ljude.“

„Ali dragi, to ne može biti istina. Zamisli sve one likove, raznolikost, bogatstvo. Svi kritičari kažu isto. On ne bi mogao tako pisati kad ne bi

razumio svoje likove i imao osjećaja za njih."

Rekao je: „On razumije svoje likove. On - to su njegovi likovi."

Sada se ona protegnula na njemu gledajući dolje u njegovo lice, njezine su mu grudi gotovo doticale obraze. Odjednom se smrznula. Vidio je njezino lice, sada uzdignuto, bijelo poput granita i ukočeno od straha. Jednim se nespretnim pokretom izvukao ispod nje i zakopčao traperice. Onda je i sam pogledao prema gore. Na trenutak smeten, ugledao je jednu pojavu, tamnu, nepokretnu i zlokobnu, na vanjskom rubu litice iznad njih, koja je zaklanjala svjetlo. Tada je stvarnost postala jasna. Pojava je bila stvarna i prepoznatljiva. Bio je to Nathan Oliver.

5.

Bila je to treća posjeta Marka Yellanda otoku Combe i, kao i prilikom svojih prijašnjih dolazaka, on je tražio Vilu Murrelet, najsjeverniju na jugoistočnoj obali. Iako udaljenija od ruba stijene nego Vila Atlantic, ona je bila izgrađena na blagoj kosini i imala je jedan od najljepših pogleda na Combeu. Prilikom svoje prve posjete prije dvije godine, čim je zašao u tu mirnoću kamenih zidova znao je da je konačno pronašao mjesto gdje će dnevne brige njegova opasnog života tijekom ta dva tjedna biti odložene na stranu i gdje će moći preispitati svoj rad, svoje veze i svoj život u miru kakav na poslu ni kod kuće nikad nije poznao. Ovdje je bio oslobođen problema, velikih i malih, koji su svakodnevno čekali na njegovu odluku. Ovdje nije trebao tjelesne čuvare niti budnost policije. Tu je noću mogao spavati uz otključana vrata i prozore otvorene prema nebu i moru. Nije bilo vrištećih glasova niti lica iskrivljenih mržnjom, nije bilo pošte koju je bilo opasno otvarati, nije bilo telefonskih poziva koji su prijetili njegovu životu i sigurnosti njegove obitelji.

Stigao je jučer, ponijevši minimum potrebnih stvari i pažljivo odabrane diskove i knjige koje će samo na Combeu imati vremena slušati i čitati. Svidala mu se relativna izoliranost kuće, a prilikom prijašnje dvije posjete ni sa kim nije razgovarao čitava dva tjedna. Hrana mu je bila dostavljana prema pisanim uputama koje je ostavljao pored praznih posuda za prenošenje hrane i termosice. Nije se želio pridružiti ostalim posjetiteljima na službenom večernjem obroku u kući. Samoća mu je bila otkriće. Ranije nije shvaćao koliko potpuna samoća može biti ugodna i iscjeljujuća. Za svoje prve posjete pitao se hoće li on to izdržati, no iako je samoća poticala introspekciju, to je bilo prije oslobađajuće negoli bolno. Vraćao se na traume svog profesionalnog života koji se promijenio na način koji nije

znao objasniti.

Kao i kod prijašnjeg odlaska, ostavio je upućenog zamjenika. Kućna pravila Ureda zahtijevala su da tamo uvijek bude vlasnik licence ili zamjenik vlasnika licence u laboratoriju ili na dežurstvu, a njegov je zamjenik bio iskusan i pouzdan. Moglo bi doći do krize - uvijek ih je bilo - no on će se već snaći tijekom ta dva tjedna. Samo će ga u krajnjoj nuždi njegov zamjenik nazvati u Vilu Murrelet.

Čim je počeo raspakirati knjige pronašao je Monicino pismo, smješteno između gornje dvije knjige. Sada ga je uzeo s pisaćeg stola i čitao ponovno, polako, svaku riječ s maksimalnom pažnjom, kao da je postojalo neko skriveno značenje koje se može razaznati samo savjesnim ponovnim čitanjem.

Dragi Mark, vjerojatno sam trebala smoći hrabrosti i izravno ti reći ili ti barem uručiti ovo prije nego što si otišao, no uvidjela sam da ne mogu. A možda je i svejedno. Moći ćeš čitati u miru, bez potrebe da se praviš kako ti je stalo više nego što jest, a ja da osjećam potrebu dalje opravdavati odluku do koje sam trebala doći već mnogo ranije. Kad se vratiš s otoka Combe ja više neću biti tu. Pisati o tome kako se „vraćam kući, k majci“ ponižavajuće je i jadno, ali to je ono što sam odlučila i mislim da je razumno. Kod nje ima dovoljno mjesta, a djeca su uvijek uživala u staroj dječjoj sobi i u vrtu. Budući da sam odlučila okončati naš brak, bolje je to obaviti prije nego što oni krenu u srednju školu. Tamo je dobra mjesna škola koja ih je spremna primiti uz kratku prijavu. Znam da će biti na sigurnom. Ne mogu sad objašnjavati što će to značiti za mene. Mislim da nikada nisi stvarno razumio teror koji sam svakodnevno podnosila - ne samo ja, nego i Sophie i Henry. Znam da nikad nećeš odustati od svog posla, a ja to ni ne tražim. Uvijek sam znala da djeca i ja nismo na tvojoj listi prioriteta. No, ja imam svoje vlastite prioritete. Više nisam spremna žrtvovati Sophie, Henryja niti sebe zbog tvoje opsesije. Nije potrebno žuriti sa službenim odvajanjem ili razvodom - nije mi važno što je to - mislim da je bolje upustiti se u to kad se ti vratiš. Poslat ću ti ime svog odvjetnika kad se smjestim. Molim te, ne opterećuj se odgovorom. Odmori se na praznicima. Monica.

Pri prvom čitanju pisma iznenadio se kako je mirno primio njezinu odluku, također iznenađen spoznajom kako nije imao pojma da ona tako nešto namjerava. A ona je to namjeravala. Ona i njezina majka bile su saveznice. Pronađena je nova škola i djeca su bila spremna preseliti se - sve se to

dogadalo a da on ništa nije primijetio. Pitao se je li njena majka sudjelovala i u sastavljanju pisma. Bilo je neke činjenične zbijenosti, tipične više za nju negoli za Monicu. Na trenutak se prepustio zamišljanju njih dvije kako sjede jedna uz drugu skicirajući pismo. Bilo mu je zanimljivo što osjeća veće žaljenje zbog gubitka Sophie i Ilenryja negoli zbog kraja njihova braka. Nije osjećao snažnu ljutnju prema svojoj ženi, no bilo bi mu draže da je odabrala bolji trenutak. Mogla ga je barem pustiti da provede svoj odmor bez te dodatne brige.

Slučajno je na otoku bio i Nathan Oliver, jednako je tako slučajno Rupert Mavcroft spomenuo i ostale posjetioce kad su se sreli na pristaništu. Donio je odluku. Promijenit će svoje planove, nazvati gospođu Burbridge, domaćicu, i pitati je tko se sve predbilježio za večeru u kući večeras. I ako je Nathan Oliver među njima, on će prekinuti svoju osamu i otići tamo. Bilo je stvari koje je morao reći Nathanu Oliveru. Samo ih izrekavši, mogao bi ublažiti svoj uzburkani bijes i gorčinu, vratiti se sam u Vilu Murrelet i prepustiti otoku da radi na svojoj tajnovitoj misiji iscjeljenja.

6.

Stajao je okrenuvši joj leđa, gledajući kroz južni prozor. Kada se okrenuo, Miranda je ugledala lice tako beživotno i kruto kao da je maska. Jedino je pulsiranje iznad desnog oka odavalo gorčinu koju je nastojao obuzdati. Željela je da im se pogledi sretnu. Čemu se nadala? Tračku razumijevanja, samilosti?

Rekla je: „Nismo željeli da to saznaš na takav način.“

Njegov je glas bio miran, a riječi otrovne. „Naravno da ne. Ne sumnjam da ste mi namjeravali sve objasniti nakon večere. Nema potrebe da mi se kaže koliko dugo ta veza traje. Znao sam već u San Franciscu kako si konačno našla nekoga da te tuca. Nije mi palo na pamet da bi mogla spasti na to da koristiš Tremletta - mog sakatog, siromašnog zaposlenika. U tvojim godinama, zaskočiti ga u grmlju poput pohotne školarke, bestidno je. Zar si baš morala uzeti jedinog dostupnog čovjeka kojeg si mogla ili si to namjerno smislila da me uznemiravaš? Konačno, ti imaš nešto za ponuditi. Moja si kćer, to nešto znači. Nakon moje smrti, ukoliko ne promijenim oporuku, bit ćeš prilično bogata žena. Imaš korisna znanja o vođenju domaćinstva. Ovih dana, kad čujem kako je teško naći dobru kuharicu, a kamoli zadržati je, tvoje bi sposobnosti mogle biti prednost.“

Očekivala je da će ovaj razgovor biti težak, ali ne ovako. Nije bila spremna na suočavanje s ovakvim izljevom bijesa, s takvom gorčinom. Svaka nada

da bi on mogao biti razuman, da bi možda mogli raspraviti situaciju, smisliti što bi bilo najbolje za svakog od njih, umirala je u valovima očaja. Rekla je: „Tata, mi se volimo. Želimo se vjenčati.”

Došla je loše pripremljena. Shvatila je, uz bolno lupanje srca, da zvuči poput gundavog djeteta koje traži slatkiš.

„Pa vjenčajte se. Oboje ste punoljetni. Ne trebaš moj pristanak. Vjerujem da kod Tremletta nema zakonskih zapreka.”

Sada se sve srušilo. Njihovi nemogući planovi, sretna maštanju, barem njezina, izgledala su kao sitni obluci beznađa bačeni pred njego vo neumoljivo lice, njegov bijes i njegovu mržnju.

„Mi te ne želimo napustiti. Ništa se ne mora promijeniti. Bila bih s tobom preko dana - Dennis također. Mogli bismo naći pouzdanu ženu koja bi stanovala u mom dijelu kuće tako da ne budeš sam tijekom noći. Kad odlaziš na putovanja, bili bismo s tobom kao i obično.” Ponovila je: „Ništa se ne bi moralo promijeniti.”

„Znači, dolazili biste preko dana? Ne trebam dnevnu pomoćnicu niti noćnu bolničarku. Kad bih ih trebao, bez sumnje bih oboje mogao dobiti uz dobru plaću. Mislim da se ne žališ na svoju plaću?”

„Uvijek si bio velikodušan.”

„Ili Tremlett na svoju?”

„Nismo razgovarali o novcu.”

„Jer ste mislili, pretpostavljam, kako ćete živjeti od mene, kako će vam život i dalje biti ugodan kao i uvijek.” Zastao je, a zatim izjavio: „Ne namjeravam zapošljavati bračni par.”

„Hoćeš reći da bi otpustio Dennisa?”

„Čula si što sam rekao. Budući da se čini kako ste pretresli svoje planove i zamislili moju budućnost, smijem li pitati gdje namjeravate živjeti?”

Promucala je: „Mislili smo u Dennisovom stanu.”

„Samo što to naravno nije Dennisov stan nego moj. Kupio sam ga za njegov smještaj kad je počeo raditi za mene puno radno vrijeme. On ga unajmljuje namještenog pod smiješnim uvjetima, na osnovu ugovora koji mi daje pravo da otkážem najam uz jednomjesečni otkazni rok. Može ga, naravno, kupiti od mene po sadašnjoj vrijednosti. Neće mi trebati.”

„Ali stan mora da vrijedi duplo onoliko koliko si ga platio 1997.” „To je njegov i tvoj problem.”

Pokušavala je govoriti, no nije uspijevala formirati riječi. Bijes i žalost koja je bila još strasnija jer nije znala odnosi li se na nju ili na njega, bujali su kao odvratna sluz u njenom grlu i gušili joj glas. Ponovno se okrenuo kako bi gledao kroz prozor. Tišina u sobi bila je potpuna, no mogla je čuti

hrapavost vlastitog disanja i iznenada, kao da je uvijek prisutan zvuk na trenutak utihnuo, zvučno mrmorenje mora. Tada je, neočekivano i nespretno, s mukom progutala i nekako došla do glasa.

„Jesi li baš tako siguran da možeš bez nas? Zar ti zaista ne razumiješ što sve činim za tebe kad si na putovanju - pregledavam tvoju sobu, pripremam ti kupelj, podnosim pritužbe u tvoje ime ako bilo što nije u redu, pomažem ti organizirati potpisivanje, čuvam tvoj dobar glas genija kojem slava nije toliko udarila u glavu da se ne bi brinuo o svojim čitateljima, pazim da dobiješ hranu i vino koje voliš? A Dennis? U redu, on je tvoj tajnik i lektor, ali je i više od toga, nije li? Zašto se hvališ kako tvoji romani ne trebaju redigiranje? Zato što ti on pomaže u tome - nije samo lektor nego i redaktor. Taktično, tako da ne moraš priznati čak ni sebi koliko ti je važan. Fabula ti posljednjih godina nije jača strana, zar ne? Koliko ideja duguješ Dennisu? Kako često ga koristiš kao savjetnika? Tko bi drugi radio za tebe toliko mnogo za tako malo? ”

Nije se ni okrenuo da je pogleda u lice, no iako joj je bio okrenut leđima, njegove su riječi stigle do nje jasno, no izgovorene glasom kakav nije poznavala.

„Bit će bolje da raspraviš sa svojim ljubavnikom što točno predlažeš. Odlučiš li vezati svoju sudbinu uz Tremletta, što prije to bolje. Ne očekujem te u kući u Londonu i bio bih zahvalan da mi Tremlett preda ključeve stana što je prije moguće. U međuvremenu, ne govori nikome ništa o tome. Jesam li jasan? Ne govori nikome. Ovo je mali otok, no bit će dovoljno mjesta da se sklanjamo s puta jedni drugima tijekom sljedeća dvadesetčetiri sata. Nakon toga, naši se putevi razilaze. Ovdje imam rezervaciju za idućih deset dana. Mogu jesti u kući Combe. Predlažem da rezerviraš mjesto na brodu za sutra poslijepodne i očekujem da ćete ti i tvoj ljubavnik biti na njemu.”

7.

Maycroft baš i nije željno iščekivao večeru u petak. Rijetko i jest kad bi se neki posjetitelji predbilježili za večeru. Ono što ga je brinulo nije bila njihova slava, već njegova odgovornost kao domaćina da potiče konverzaciju i osigura uspješnu večer. Kao što je njegova žena često isticala, on nije imao smisla za čavrljanje. Kočen svojim odvjetničkim oprezom da ne sudjeluje u najnovijim tračevima - dobro poznatom i pomalo razbludnom ogovaranju - trudio se, ponekad očajnički, izbjeći banalnosti raspitivanja o posjetiteljskom putovanju na Combe ili rasprava o vremenskim uvjetima. Njegovi gosti, svi slavni na svojim specijalnim

područjima, nesumnjivo bi mogli pričati o zanimljivim stvarima iz svog profesionalnog života koje bi on vrlo rado čuo, no oni su došli na Combe da pobjegnu od tog profesionalnog života. S vremena na vrijeme večer je znala biti uspješna kada bi gosti, ostavivši diskreciju postrani, govorili slobodno i uzbuđljivo. Obično su se dobro slagali; pretjerano bogati i slavni možda ne vole uvijek jedni druge, ali se dobro snalaze u topografiji međusobnih područja djelovanja. Međutim, sumnjao je da će dvoje njegovih večerašnjih gostiju uživati u uzajamnom druženju. Nakon Oliverove provale ljutnje u njegovu uredu i njegovih prijašnjih prijetnji, bio je užasnut mogućnošću da će morati zabavljati tog čovjeka tijekom obroka koji se sastojao od tri jela. No ovdje je bio i Mark Yelland. Bila je to Yellandova treća posjeta, no nikad prije se nije upisao za večeru. Za to bi mogao postojati savršeno razumljiv razlog kao što je želja za formalnim obrokom, no Mavcroftu se to činilo nekako zloslutnim. Nakon završnog namještanja kravate pred zrcalom u predsoblju, spustio se dizalom iz svog apartmana u središnjem tornju dolje do knjižnice, na uobičajeno piće prije večere.

Doktor Guy Staveley i njegova supruga Joanna već su bili stigli. On je stajao pored kamina s čašom serija u ruci, dok se Jo elegantno smjestila u jedan naslonjač s visokim naslonom, s još netaknutom čašom na stoliću pored sebe. Uvijek bi se jako potrudila oko odjeće za večeru, naročito nakon što je neko vrijeme bila odsutna, kao da je pažljivo istaknuta ženstvenost predstavljala javnu objavu njenog povratka u prebivalište. Večeras je nosila svileni komplet s uskim hlačama i tunikom. Boja je bila profinjena, svijetla zelenkastozlatna. Helen bi znala kako se ta boja zove, čak i gdje je Jo kupila odjeću, kao i to koliko je ona stajala. Da je Helen mogla biti uz njega na toj večeri, čak ni uz Oliverovo prisustvo on ne bi osjećao strah.

Vrata su se otvorila i pojavio se Mark Yelland. Iako su gosti mogli naručiti buggy,¹ on je očito stigao pješice iz Vile Murrelet. Skinuvši kaput, prebacio gaje preko naslona jedne od stolica. Prvi put se susreo s Jo Stavelev i Mavcroft ih je predstavio jedno drugome. Do znaka poziva na večeru bilo je još dvadeset minuta, no vrijeme je prolazilo prilično opušteno. Kao i uvijek u prisustvu zgodnog muškarca, Jo se trudila biti ugodna, a Stavelev je nekako otkrio kako su on i Yelland obojica bili na Sveučilištu u Edinburghu iako tamo nisu stanovali u isto vrijeme. Stavelev je pronalazio dovoljno tema za akademsko čavrljanje, razmjenu doživljaja i prisjećanje na zajedničke poznanike kako bi održao konverzaciju. Bilo je skoro osam sati i Mavcroft se počeo nadati da se Oliver

predomislio, no upravo kada se oglasio gong, vrata su se otvorila i on je ušao. Kimanjem i jednim osornim „Dobra večer“ koje je uputio društvu, skinuo je kaput, odložio ga do Yellandova i pridružio im se kod vrata. Zajedno su sišli kat niže do blagovaonice. Ni Oliver ni Yelland u dizalu nisu ništa govorili, tek su primijetivši jedan drugoga kratko kimnuli, kao rivali koji se drže kurtoazije, a riječi i energiju štede za predstojeći sukob. Jelovnik je kao i uvijek bio ispisan profinjenom rukom gospođe Burbridge. Trebali su započeti kuglicama od dinje u umaku od naranče, glavno jelo bila je biserka s prženim povrćem, nakon čega je slijedio sou-ffle od limuna. Prvo jelo bilo je već na stolu. Oliver je uzeo svoju žlicu i vilicu i gledao u svoj tanjur, mršteći se kao da ga iritira što je netko trošio vrijeme na oblikovanje dinje u kuglice. Razgovor je bio nepovezan sve dok nisu stigle gospođa Plunkett i Millie, gurajući kolica s biserkom i povrćem. Glavno je jelo bilo posluženo.

Mark Yelland je podignuo svoj nož i vilicu, ali nije počeo jesti. Oslonjen laktovima o stol, s nožem podignutim kao da je neko oružje, gledao je preko stola u Nathana Olivera i rekao opasno mirnim glasom: „Čini mi se da bi lik direktora laboratorija u romanu koji ćete objaviti sljedeće godine trebao biti ja, lik kojeg ste pažljivo razradili kao arogantnog i bezosjećajnog, što ste mogli i bez da čovjeka prikažete potpuno nemogućim.“

Ne podigavši oči sa svog tanjura, Oliver reče: „Arogantan, bezosjećajan? Ako ste vi na takvu glasu, pretpostavljam da bi moglo doći do zabune kod čitatelja. Uvjeravam vas da to nije slučaj sa mnom. Nikad vas prije nisam sreo. Ne poznajem vas. Nemam niti naročitu želju da vas upoznam. Ja nisam plagijator života; trebam samo jedan živi uzor za svoja djela - sebe.“ Yelland odloži nož i vilicu. Još je uvijek gledao u Olivera. „Poričete da ste se upoznali s jednim mlađim članom mog osoblja kako biste ga ispitivali o tome što se događa u mom laboratoriju? Slučajno bi me zanimalo kako ste došli do njegovog imena. Pretpostavljam preko udruge za oslobođenje životinja koja opasno ugrožava i njegov i moj život. Ne sumnjam da ste ga impresionirali svojom slavom, izvukli iz njega njegove poglede na vrijednost rada, kako on opravdava to što radi, koliko primati pate.“

„Ja provodim potrebna istraživanja. Želio sam znati neke činjenice o organizaciji laboratorija, razini osoblja, uvjetima u kojima se drže životinje, kako i čime se hrane, kako su nabavljene. Nisam ga pitao ništa o ljudima. Ja sam istraživač činjenica, a ne emocija. Trebam saznati kako se ljudi ponašaju, ne što osjećaju. Ja znam što osjećaju.“

„Imate li vi pojma kako arogantno to zvuči? Oh, mi se možemo osjećati

dobro. Ja suosjećam s pacijentima koji boluju od Parkinsonove bolesti i cistične fibroze. To je razlog zbog kojeg ja i moji kolege trošimo svoje vrijeme nastojeći pronaći lijek, uz ponešto osobne žrtve."

„Ja bih rekao da su žrtve životinje. One podnose bol; vi stječete slavu. Zar nije istina da biste sa zadovoljstvom gledali stotinu majmuna kako umire, uz ponešto nelagode ako biste bili prvi koji to objavljuje? Borba za znanstvenu slavu jednako je bezobzirna kao i ekonomsko tržište. Zašto se pretvarati daje drugačije?"

Yelland je rekao: „Vaša briga za životinje ne ometa mnogo vaš svakodnevni život. Čini se da uživate u svojoj biserki, nosite kožu, bez sumnje pijete kavu s mlijekom. Možda biste trebali obratiti pozornost na načine na koje se neke životinje - velik broj koliko znam - kolju zbog mesa. Uvjeravam vas da bi u mom laboratoriju one umirale mnogo ugodnije i s mnogo više opravdanja."

Oliver je pažljivo rezao svoju biserku. „Ja sam mesožder. Sve vrste su lovina nekim drugim vrstama; čini se da je to zakon prirode. Mogao bih željeti da ubijamo svoju hranu humanije, no ja je jedem bez grižnje savjesti. To mi se čini sasvim drugačije od korištenja primata u eksperimentalne svrhe, što se nikako ne bi smjelo činiti samo na temelju pretpostavke da je Homo sapiens tako značajno superioran svim ostalim vrstama da ih imamo pravo iskorištavati po svojoj volji. Saznao sam da Ministarstvo unutarnjih poslova nadgleda dozvoljenu razinu boli i obično traži detaljno objašnjenje korištenih analgetika pa mislim da je to ipak neko olakšanje. Nemojte me krivo shvatiti. Nisam član, čak niti pobornik organizacija koje vas uznemiravaju. Nisam u situaciji da to budem budući da imam koristi od prošlih otkrića za koja su korištene životinje, a sigurno ću imati koristi i od budućih. Usput, nisam očekivao da ste religiozan čovjek."

Yelland reče otresito: „I nisam. Ne vjerujem u natprirodno."

„Iznenadujete me. Pretpostavljao sam da u tim pitanjima imate starozavjetne svjetonazore. Rekao bih da vam je poznato prvo poglavlje Knjige postanka, I Bog ih blagoslovi i reče im: Budite plodni i množite se i nastanite zemlju i obrađujte je; vladajte ribama u moru i pticama u zraku i svakim živim stvorom koji se kreće po zemlji. To je jedan božanski zakon kojeg nam nikad nije bilo teško poštivati. Čovjek, veliki grabežljivac, nadmoćni eksploatator, izabrani je sudac života i smrti prema božanskoj dozvoli."

Mavcroftu je biserka bila bezukusna, gnjecava kaša u ustima. To je bila propast. Bilo je nečeg čudnog u ovoj prepirci. Bila je to manje svađa, a

više nadmetanje antipoda, u kojem je samo jedan učesnik, Yelland, pokazivao nepatvorene emocije. Sto god da je mučilo Olivera, to nije imalo ništa s Yellandom. Vidio je kako se Joannine oči sjaje dok je gledala čas jednog, čas drugog govornika, kao da promatra oštru borbu tenisača. Desnom je rukom otkidala male komadiće peciva i stavljala ih u usta, bez maslaca, ne gledajući dolje. Osjećao je kako bi trebalo nešto reći, no kako je Stavelevu tišina bila sve neugodnija, rekao je: „Možda bismo drugačije razmišljali kad bismo patili od neke neurološke bolesti ili ako bi patilo naše dijete. Možda samo takvi ljudi imaju pravo govoriti o moralnoj vrijednosti tih eksperimenata.”

Oliver je rekao: „Ne želim govoriti u njihovo ime. Ja nisam započeo ovu prepirku. Nemam čvrsto stajalište po tim pitanjima. Moji likovi imaju, ali to je sasvim druga stvar.”

„To je izvlačenje! Vi govorite kroz njih, katkad opasne stvari. Nepošteno je što se pretvarate da su vas zanimale samo obične, osnovne činjenice. Taj vam je mladić rekao stvari koje nije imao pravo obznaniti.”

„Ja nemam utjecaja na ono što mi ljudi žele reći.”

„Što god da vam je rekao, sada mu je žao. Povukao se s posla. Bio je jedan od mojih najboljih mladih ljudi. To je gubitak za jedno važno istraživanje, a možda i za znanost uopće.”

„Tada biste možda trebali preispitati ono što je učinio. Usput, znanstvenik u mom romanu simpatičniji je i složeniji nego što vam se čini. Možda niste proučili dokaze sa znanstvenim razumijevanjem. Ili možda namećete svoj karakter - ili ono za što se bojite da bi moglo biti shvaćeno kao vaš karakter - mojem liku. A mene bi zanimalo kako ste vi došli do otiska za korekturu. On je u potpunosti pod nadzorom mog izdavača.”

„Ne dovoljno. Ima subverzije u izdavačkim kućama, baš kao i u laboratorijima.”

Jo je osjetila kako je došlo vrijeme da se uplete. Rekla je: „Nitko od nas ne voli što se primati koriste za istraživanja. Čovjekoliki majmuni su nam previše slični a da nam to ne bi predstavljalo nelagodu. Možda možete koristiti štakore u svojim pokusima Teško je suosjećati sa štakorima.”

Yelland ju je pogledao kao da procjenjuje isplati li se odgovarati na takvo neznanje. Oliver je i dalje gledao u svoj tanjur. Yelland reče: „Preko osamdeset posto eksperimenata izvodi se na štakorima, a neki ljudi i za njih imaju osjećaje. Istraživači imaju.”

Jo je bila ustrajna: „Svejedno, neki od onih koji protestiraju motivirani su iskrenim suosjećanjem. Ne mislim na one nasilnike kojih se organizacije odriču. Ali sigurno je da mnogi od njih mrze okrutnost i žele je spriječiti.”

Yelland je suho dodao: „Teško mi je u to povjerovati jer oni moraju znati da nasiljem i zastrašivanjem samo tjeraju taj posao iz Ujedinjenog kraljevstva. Istraživanje će se nastaviti, ali u zemljama koje nemaju zakonsku zaštitu životinja. Ova će zemlja biti na ekonomskom gubitku, a životinje će još više patiti." Oliver je završio sa svojim jelom. Nož i vilicu je jednu do druge pažljivo odložio na tanjur i ustao. „Mislim da je večer bila dovoljno poticajna. Oprostite mi što vas napuštam. Moram otpješačiti do Vile Peregrine."

Mavcroft je napola ustao sa svoje stolice. „Da vam naručim buggy?" Znao je da mu glas djeluje blago, gotovo servilno, i mrzio je sebe zbog toga.

„Ne, hvala. Nisam toliko onemoćao. Vi ćete se, naravno, sjetiti da trebam prijevoz za sutra poslijepodne."

Bez znaka pozdrava napustio je prostoriju.

Yelland je kazao: „Moram se ispričati. Nisam trebao ovo započinjati. To nije razlog zbog kojeg sam došao na Combe. Nisam znao daje Oliver na otoku sve dok nisam stigao."

Gospođa Plunkett je ušla s poslužavnikom sa souffleom i počela skupljati njihove tanjure. Stavelev reče: „U čudnom je raspoloženju. Očito se dogodilo nešto što ga je uzrujalo."

Jo je bila jedina koja je jela. Rekla je s lakoćom: „On živi u stalnom stanju uzrujanosti."

„Ali ne kao sada. I što je mislio tražeći prijevoz za sutra? Odlazi li ili ne?"

Mavcroft je rekao: „Iskreno se nadam da odlazi." Zatim se okrenuo prema Yellandu: „Hoće li vam njegov novi roman stvoriti neprilike?"

„Imat će utjecaja jer dolazi od njega. Bit će to poklon pokretu za oslobađanje životinja. Moja su istraživanja ozbiljno ugrožena, a isto tako i moja obitelj. Uopće ne sumnjam da će njegov takozvani izmišljeni direktor predstavljati mene. Ne mogu ga, naravno, tužiti i on to zna. Publicitet je zadnje što želim. Rečene su mu stvari koje nema pravo znati."

Stavelev je smireno upitao: „Nisu li to stvari koje bismo svi imali pravo znati?"

„Ne ako bi to ugrozilo istraživanja koja mogu spasiti živote. Ne ako dođu u ruke bezumnim nezalicama. Nadam se da sutra zaista namjerava napustiti otok. Svakako nije dovoljno velik za nas dvojicu. A sada, ako mi opraštate, neću čekati kavu."

Zgužvao je svoju salvetu i bacio je na tanjur te, kimnuvši prema Jo, naglo otišao. Nastala je tišina prekinuta zvukom zatvaranja dizala.

Mavcroft reče: „Zao mi je. Ovo je bila katastrofa. Trebao sam je na neki način prekinuti."

Jo je jela svoj soujfle s očiglednim užitkom. „Prestani se ispričavati, Ruperte. Nisi ti odgovoran za sve loše što se dogodi na ovom otoku. Mark Yelland se predbilježio za večeru jedino zato što se želio suočiti s Nathanom, a Nathan je to prihvatio. Prionite na soujfle. Splasnut će." Mavcroft i Stavelev prihvatili su se svojih vilica. Odjednom se začula tutnjava poput udaljene topovske paljbe, a cjepanice u kaminu su se razgorjele. Jo Stavelev reče: „Bit će to vjetrovita noć."

8.

Dok mu je žena boravila u Londonu, Guy Staveley nije volio olujne noći, kakofoniju jauka, krikova i zavijanja koja je previše nalikovala neugodnoj ljudskoj tužaljci nad vlastitim gubitkom. No sada, s Jo koja je bila kod kuće, silovitost izvan kamenih zidova Vile Dolphin umirujuće je naglašavala ugodu i sigurnost unutar zidova. Nakon ponoći je najgore prošlo, a otok je ležao miran ispod zvijezda koje su se počele pojavljivati. Pogledao je prema krevetu na kojem je Jo sjedila prekrivenih nogu, njezin ružičasti satenski kućni ogrtač bio joj je svezan ispod grudi. Cesto se oblačila izazovno - ponekad bestidno - kao da nije svjesna učinka, ali nakon vođenja ljubavi bi pokrivala svoju golotinju s pažljivom čednošću viktorijanske mladenke. To je bila navika koju je, nakon dvadeset godina braka, smatrao neobjašnjivo ljupkom. Želio bi da imaju bračni krevet, da je može dotaknuti rukom i nekako joj prenijeti zahvalnost koju je osjećao za njezinu bezuvjetnu i darežljivu seksualnost. Došla je natrag na Combe prije četiri tjedna i, kao i obično, vratila se na otok kao da nikad nije ni otišla, kao da je njihov brak sasvim normalan. Zaljubio se u nju već pri prvom susretu, a on nije bio čovjek koji se lako zaljubljavao niti je bio sklon promjenama. Za njega nikad nije postojala druga žena. Znao je da je kod nje situacija nešto drugačija. Postavila je svoje uvjete na dan njihova vjenčanja, prije nego što su - unatoč običajima - otišli zajedno iz stana u matični ured.

„Ja tebe volim, Guy, i mislim da ću te i dalje voljeti, no nisam zaljubljena. Prošla sam to i to je bila patnja, poniženje i upozorenje. Zato sam sada spremna na miran život s nekim koga poštujem, tko mi je vrlo drag i s kim želim provesti svoj život."

Tada se ova pogodba činila prihvatljivom, a takva je bila još uvijek. Sada je pazila da joj glas zvuči uobičajeno: „Svratila sam u ordinaciju kad sam bila u Londonu i vidjela Malcolma i June. Željeli bi da se vratiš. Nisu dali oglas za zamjenu niti to namjeravaju, svakako ne još. Naravno, preopterećeni su poslom." Zastala je i dodala: „Tvoji stari pacijenti pitaju

za tebe."

Nije ništa rekao. Ona je nastavila: „Sada je sve u vezi onog dječaka davna prošlost. Uostalom, obitelj je odselila iz okruga. Na opće olakšanje, rekla bih.,,

Poželio je reći: To nije bio 'onaj dječak', to je bio Winston Collins. Imao je užasan život i najveseliji osmijeh koji sam ikad vidio kod nekog dječaka.

„Dragi, ne možeš vječno živjeti s krivnjom. To se stalno događa u medicini, praktički u svakoj bolnici. Uvijek je bilo tako. Ljudi smo. Činimo greške, loše prosudbe, loše procjene. Većinom se to prikriva. Uz današnje opterećenje poslom, što se drugo i može očekivati? A majka je bila prezabrinuta, zahtjevna napasnica, svi to znamo. Da te nije svakog časa nepotrebno zivkala, sin bi joj vjerojatno bio živ. To nisi spominjao u istrazi."

Rekao je: „Nisam želio prenositi odgovornost na uciviljenu majku."

„Dobro je da barem sebi priznaješ istinu. I onda svi oni rasni problemi, optužbe kako bi bilo drugačije da je bio bijelac. Sve bi se smirilo da borci za rasna prava nisu ustrajali na tome."

"Ne želim koristiti ni neopravdane rasne optužbe kao izgovor. Winston je umro od peritonitisa. Danas je to neoprostivo. Trebao sam doći kada me majka pozvala. To je jedna od prvih stvari koje učiš u medicini - nikad ne riskiraj kad se radi o djetetu."

„Znači, misliš ovdje ostati zauvijek, ugađati Oliverovoj hipohondri-ji, čekati da neki od Jagovih alpinističkih početnika padne sa stijene?"

Privremeno osoblje koristi opću praksu u Pentworthyju, Emily nikad nije bolesna i očito je odlučila doživjeti stotu, a posjetitelji ne dolaze ako nisu dobrog zdravlja. Kakav je to posao za nekoga tvojih sposobnosti?"

„Jedini s kojim se zasad mogu nositi. A što je s tobom, Jo?"

Nije je pitao kako koristi svoje sposobnosti medicinske sestre kad sama odlazi u njihov prazan stan u Londonu. Koliko prazan? Što je s Timom, Maxijem i Kurtom, imenima koje povremeno spomene bez objašnjenja i očito bez krivnje? Ukratko bi mu pričala o zabavama, dramskim predstavama, koncertima, restoranima, ali bilo je pitanja koja nije postavljao jer se bojavao odgovora. S kim je išla, tko je platio, tko ju je otpratio kući, tko je proveo noć u njezinu krevetu? Smatrao je neobičnim što ona nije osjećala jačinu njegove potrebe da to zna, kao i strah od toga da sazna.

Rekla je s lakoćom: „Oh, ja radim kad nisam ovdje. Zadnji put bilo je to na odjelu hitne pomoći u bolnici St. Jude. Svi su pod pritiskom pa činim koliko mogu, ali samo pola radnog vremena. Postoje granice moje

društvene svijesti. Želiš li vidjeti život u pravom svjetlu, dođi u hitnu subotom navečer - pijanci, narkici, ra/bijenc glave, proste riječi i psovke. Jako ovisimo o uvoznom osoblju. Mislim da je to neoprostivo - ravnatelji bezbrižno putuju svijetom i vrbuju doktore i sestre koje pronalaze u zemljama koje ih trebaju mnogo više nego mi. To je sramotno."

„Želio je reći: Nisu svi vrbovani. Oni bi ionako došli zbog više novaca i boljeg života i tko ih zbog toga može kriviti? No bio je previše pospan za političke rasprave. Upitao ju je, ne pridajući tome veliku važnost: „Sto je to s Oliverovom krvi? Čula si, naravno, kakva je bila frka u luci jer je onaj idiot Dan ispustio uzorak u more."

„Pričao si mi o tome, dragi. Oliver dolazi sutra u devet sati da uzmem drugi uzorak. Ne veseli se tome, a niti ja. On mrzi igle. Može biti sretan što sam profesionalka i pronađem venu otprve. Sumnjam da bi ti to mogao."

„Znam da ne bih."

Rekla je: „Vidjela sam razno medicinsko osoblje kako uzima krv dok sam radila. Nije baš bio ugodan prizor. Svejedno, možda se Oliver sutra i ne pojavi."

„Doći će. Misli daje možda anemičan. Želi obaviti pregled. Zašto se ne bi pojavio?" Jo je ustala s kreveta i, okrenuta Guvu leđima, pustila da joj kućni ogrtač sklizne s tijela te posegnula za gornjim dijelom pidžame. Rekla je: „Ako zaista namjerava sutra otići, možda radije pričekaj i krvnu pretragu obavi u Londonu. To bi imalo smisla. Ne znam, jednostavno imam takav osjećaj. Ne bi me iznenadilo da sutra u devet ne vidim Olivera."

9.

Oliver se nije žurio na povratku u Vilu Peregrine. Bijes koji ga je obuzeo nakon sukoba s Mirandom bio je uzbudljiv zbog svoje opravdanosti, ali znao je koliko brzo može pasti s opojnih visina u glib beznada i potištenosti. Bilo mu je potrebno da bude sam i da se šetnjom oslobodi te poticajne, ali opasne mješavine bijesa i samosažaljenja. Boreći se s vjetrom koji se dizao, sat vremena je koračao amo-tamo rubom litice, nastojeći obuzdati zbrku u svojoj glavi. Već je prošlo njegovo uobičajeno vrijeme za odlazak u krevet, ali trebao je paziti sve dok se svjetlo u Mirandinoj spavaćoj sobi konačno ne ugasi. Na prepirku s Markom Yellandom jedva da se i obazirao. U usporedbi s izdajom koju je doživio od vlastite kćeri i Tremletta, ta je svađa bila tek semantička vježba. Yelland nije imao moć da mu naudi.

Konačno je ušao kroz otključana vrata kuće i zaključao ih za sobom. Miranda, ako već nije zaspala, pazit će da se ne pojavi. Inače, u rijetkim prilikama kada je on bio noću sam vani, ona bi osluškivala, čak i ako je već bila u krevetu, škljocaj patentne brave na vratima. Malo svjetlo ostajalo je upaljeno zbog njega i ona bi silazila da mu pripremi topli mliječni napitak. Večeras je dnevna soba bila u mraku. Zamišljao je život bez njezine budne brige i uvjeravao sam sebe da do toga neće doći. Sutra će ona biti razumnija. Tremlett će morati otići i tako će to završiti. Ako bude prisiljen, moći će i bez Tremletta. Miranda će shvatiti da ne može napustiti sigurnost, udobnost, luksuz njihovih prekomorskih putovanja, privilegiju što je njegovo jedino dijete s izglednim nasljedstvom, zbog Tremlettova pohotna i nesumnjivo nestručna šepRTLjanja, i živjeti u ofucanom jednosobnom stanu u nekom nezdravom i opasnom dijelu Londona. Tremlett nije mogao mnogo uštedjeti od svoje plaće. Miranda nije imala ništa osim onoga što joj je on davao. A nije bio ni kvalificiran za posao kojim bi zarađivao dovoljno da im osigura barem jednostavan život u centru Londona. Ne, Miranda će ostati.

Skinuvši se i spremivši za krevet, navukao je platnene zavjese preko prozora. Kao i uvijek, ostavio je malo prostora između zavjesa tako da soba ne bude u potpunom mraku. Umotavši se u pokrivače, ležao je mirno, radosno osluškujući zavijanje vjetra sve dok nije osjetio kako klizi s površine svijesti mnogo brže nego što se bojao.

U budno ga je stanje naglo vratio visok, neugodan vrisak za koji je znao da je njegov vlastiti. Tama s prozora još je uvijek bila presječena linijom svjetlosti. Nesigurnom je rukom potražio svjetiljku pokraj kreveta i pronašao prekidač. Osvijetljena soba izgledala je umirujuće normalno. Napipavši svoj džepni sat, uvidjeo je da su tri sata. Oluja se stišala i sada je ležao, kako mu se činilo, u nekoj neprirodnoj i zlokobnoj mirnoći.

Probudio se iz iste noćne more koja je iz godine u godinu činila od njegovog kreveta središte užasa, javljajući se ponekad u nizovima, a najčešće tako rijetko da bi zaboravljao njezinu snagu. Noćna je mora bila uvijek ista. Sjedio je bez sedla na leđima velikog, pjegavog konja visoko iznad mora, na leđima toliko širokim da se nogama nije imao za što uhvatiti, i ljuljao se silovito s jedne strane na drugu dok se konj ritao i propinjao među zvijezdama. Nije bilo uzdi i rukama se očajnički držao za grivu, nastojeći se održati. Mogao je vidjeti rubove velikih sjajnih očiju ove životinje, pjenu koja je prskala iz njištećih usta. Znao je da je njegov pad neizbježan i da će sigurno pasti, bespomoćno mlatarajući rukama, u jedan nezamislivi užas ispod mirne, crne morske površine.

Kad bi se probudio, katkad se znao zateći na podu, ali noćas je posteljina bila zapetljana oko njega. Povremeno bi krik s kojim se budio uzбудio Mirandu i ona bi ušla, umirujući ga, ispitujući je li sve u redu, treba li mu što god i može li im pripremiti šalicu čaja. On bi odgovarao: „Samo sam loše sanjao, samo sam loše sanjao. Vrati se u krevet." No znao je da noćas neće doći. Nitko neće doći. Ležao je zureći u trak svjetla, udaljavajući se od užasa, zatim se polako izvukao iz kreveta, posrćući došao do prozora i otvorio prozorska krila prema širokom mnoštvu zvijezda i ljeskajućem moru.

Osjetio se neizmjereno malenim, kao da su se njegov um i tijelo sti-snuli, a on je sam na globusu koji se vrti i gleda gore u golemo prostranstvo. Zvijezde su bile tamo, krećući se prema zakonima fizičkog svijeta, no njihov je sjaj postojao samo u njegovu umu - umu koji ga izdaje, a oči više ne vide jasno. Bilo mu je samo šezdeset i osam godina, no polako i neumoljivo njegov je sjaj blijedio. Osjetio se duboko usamljen, kao da nijedno drugo živo biće ne postoji. Nigdje na Zemlji nije bilo pomoći, a ni na onim mrtvim svjetovima što se okreću zajedno sa svojom varljivom svjetlošću. Nitko ne bi čuo kad bi popustio ovom gotovo neodoljivom impulsu i viknuo glasno u tu bezosjećajnu noć: Ne otimajte mi moje riječi! Vratite mi natrag moje riječi!

10.

U svojoj spavaćoj sobi na zadnjem katu tornja Mavcroft je spavao isprekidanim snom. Nakon svakog buđenja je palio svjetlo i pogledavao na sat pokraj kreveta nadajući se kako je svitanje blizu. Dva i deset, tri i četrdeset, četiri i dvadeset. Dolazio je u napast da ustane, pripremi čaj i sluša World Service na radiju, ali joj se odupro. Nastojao se smiriti kako bi odspavao još sat ili dva, no san nije dolazio. U jedanaest sati počeo je puhati vjetar, ali to nije bio jednoličan, snažan vjetar, već je puhao hirovitim udarima koji su zavijali u dimnjaku, sa zatišjima između naleta koja nisu donosila olakšanje, već su prije predstavljala neka zlokobna razdoblja neprirodne mirnoće. No prespavao je on oluje mnogo snažnije od ove tijekom osamnaest mjeseci otkako je stigao na otok. Stalno udaranje mora inače je na njega djelovalo umirujuće, ali sada je prodiralo u sobu lupajućim, nametljivim basom, udruženim sa zavijanjem vjetra. Nastojao je srediti svoje misli, no iste brige i isti predosjećaj vraćali bi se obnovljenom snagom kod svakog buđenja.

Je li Oliverova prijetnja kako će stalno živjeti na otoku stvarna? Ako jest,

kako bi ga se zakonski moglo zaustaviti? Hoće li osnivači Zaklade njega smatrati odgovornim za tu neugodnost? Nije li se mogao bolje nositi s tim čovjekom? Njegov je prethodnik očito bio dorastao Oliveru i njegovim raspoloženjima pa zašto je onda njemu to bilo tako teško? I zašto je Oliver naručio prijevoz za danas? Sigurno namjerava otići. Ta ga je pomisao na trenutak razvedrila, no Oliverov odlazak u takvom bijesu i gorčini ne sluti na dobro u budućnosti. A na to će se gledati kao na njegovu pogrešku. Nakon prva dva mjeseca njegovo je zapošljavanje bilo potvrđeno, ali osjećao se kao da je još uvijek na probnom roku. Mogao bi se povući ili možda dobiti otkaz s otkaznim rokom od tri mjeseca. Ne uspjeti na poslu koji je općenito bio smatran lagodnim, koji je on sam doživljavao kao mirno razdoblje introspekcije, bilo bi sramotno i njemu osobno, kao i pred očima javnosti. Bez nade da će zaspati, posegnuo je za knjigom. u

Ponovno se trgnuo iz sna u trenutku kad je tvrdo ukoričena Last Chronicle of Basset glasno udarila o pod. Pronašavši sat, s očajem je ustanovio da je već osam i trideset, kasni početak jednog dana.

Bilo je skoro devet prije nego što je pozvonio za doručak, a pola sata kasnije spustio se dizalom u svoj ured. Dotad je već djelomično racionalizirao neugodne noćne brige, ali one su mu ipak ostavile neki unutarnji nemir, poput zle slutnje koje se čak ni dok je prolazio uobičajeni ugodni ritual doručka nije uspio osloboditi. Unatoč njegovu kašnjenju, gospođa Plunket je stigla s njegovim doručkom pet minuta nakon što joj je pozvonio: mala zdjelica suhih šljiva, slanina ispržena hrskavo, ali ne pretvrda - baš kao što je volio, prženo jaje na komadu kruha prepečenog u masnoći slanine, vruć kave, vrući tost koji je bio donesen upravo u trenutku kad je bio spreman te domaća marmelada. Jeo je, ali bez užitka. Obrok je u svom savršenstvu izgledao kao svjesno smišljen podsjetnik na fizičku ugodu i skladnu rutinu njegova života na Combeu. Još nije bio spreman za novi početak i bojao se teškoća i napora traženja kuće i zasnivanja vlastitog doma. No ako Nathan Oliver bude stalno živio na otoku, na kraju će to morati učiniti.

Kad je ušao u ured, Adrian Boyde je sjedio za svojim pisaćim stolom i tipkao brojeve u kalkulator. Iznenadio se ugledavši ga subotom na poslu, ali se onda prisjetio kako je Boyde spomenuo da bi trebao doći na nekoliko sati završiti povrat poreza i kvartalni obračun. Pa ipak, bio je to jedan neobičan početak dana. Oba su muškarca rekla „Dobro jutro“, a tada je nastala tišina. Mavcroft je pogledao prema drugom stolu i odjednom je osjetio kako gleda u stranca. Je li mu se samo učinilo da Adrian izgleda nekako drugačije, da mu je lice napeto i blijede nego inače, oči zasjenjene

brigom, tijelo manje opušteno? Pogledavši ga ponovno, primijetio je kako se ruka njegovog kolege ne miče po papirima. Je li i njemu protekla noć bila teška? Nije li i on zaražen onim zloslutnim predosjećajem katastrofe? Ponovno je shvatio, ali ovaj put još snažnije, koliko se mnogo pouzdaje u Bovdea - zbog njegove smirene efikasnosti, druženja bez mnogo riječi dok rade zajedno, zdravog razuma koji se činio najpoželjnijom i najkorisnijom vrlinom, poniznosti koja ne proizlazi iz samopodcjenjivanja ili pokornosti. Nikad nisu razgovarali ni o čemu osobnom u svojim životima. Zašto je onda osjećao da je njegova kolebljivost, njegovo žaljenje za suprugom - na koju ponekad može ne misliti danima, a onda iznenada čeznuti gotovo nekontroliranom žudnjom - shvaćena i prihvaćena? Nije dijelio Adrianova religiozna uvjerenja. Nije li to jednostavno bio osjećaj da se nalazi u prisutnosti dobrog čovjeka?

Sve što je znao, saznao je od Jo Stavelev prilikom jednog impulzivnog povjeravanja, koje se nikad nije ponovilo. „Ubogi je vrag pao licem na pod, mrtav pijan, za vrijeme euharistijskog slavlja. Pobožna stara gospođa s kaležom na usnama privukla je koljena. Vino se prolilo. Vika, opća konsternacija. Oni naivniji iz kongregacije mislili su da je mrtav. Ja sam smirila župljane, a biskup je imao razumijevanja za njegovu malu slabost, no ono je opijanje otišlo predaleko.”

Na kraju je Jo bila ta koja ga je spasila. Boyde je na otoku bio više od godinu dana i apstinirao je sve do strašne noći svog povratka poroku. Tri dana kasnije napustio je Combe. U to je vrijeme Jo boravila u svom londonskom stanu, prilikom jednog od svojih bjegoava od dosade na otoku, i primila ga je k sebi, preselila se s njim u jednu udaljenu seosku kućicu i pomogla mu da ostavi alkohol. Vratila ga je na Combe upravo prije nego što je Mavcroft stigao. O tome se nikada nije govorilo, ali Boyde je vjerojatno dugovao svoj život Jo Staveley.

Trgnuo se na zvonjavu telefona na svom stolu. Bilo je devet i dvadesetpet. Nije bio svjestan da je sjedio potpuno odsutan duhom. Jo je zvučala bijesno. „Jesi li vidio Olivera? Da nije slučajno kod tebe? Trebao je doći u ordinaciju u devet sati da mu uzmem drugi uzorak krvi. Mislila sam da je odlučio odustati od toga, ali je mogao barem nazvati da mi to kaže.”

„Možda je zaspao ili zaboravio?”

„Nazvala sam u Vilu Peregrine. Miranda je rekla da ga je čula kako izlazi u sedam i dvadeset. Ona je bila u svojoj spavaćoj sobi i nisu razgovarali. Nema pojma kamo je otišao. Nije joj jučer ništa spominjao kako treba doći dati krv.”

„Da nije s Tremlettom?”

„Tremlett je već stigao u Vilu Peregrine. Došao je odmah iza devet da dovrši neki posao. On kaže da od jučer nije vidio Olivera. Naravno, Oliver je mogao izaći ranije da prošeće prije dolaska u ordinaciju, no ako je tako, zašto već nije stigao? Zapravo nije ni doručkovao. Miranda kaže da je napravio čaj - lončić je još bio topao kad je ušla u kuhinju - a pojeo je samo bananu. Možda je pretjerao sa šalom, ali Miranda je zabrinuta." Dakle, loš predosjećaj je bio opravdan. Bit će neprilike. Nije bilo moguće da se Oliveru nešto dogodilo. Ako je samo odlučio uznemiravati odlaskom u šetnju umjesto u ordinaciju, organiziranje potrage bila bi dodatna smetnja. A bilo bi i razloga: otočka etika podrazumijevala je i običaj da se posjetitelja ostavi na miru. No, on više nije bio mladić. Otišao je bez objašnjenja prije dva sata. Sto ako negdje leži pogođen moždanim udarom ili srčanim napadom? Kako bi on, kao odgovorna osoba, u tom slučaju mogao opravdati nepoduzimanje ikakve akcije?

Rekao je: „Bolje da počnemo s potragom. Javi Guyu, molim te. Nazvat ću ljude i reći im da se sastajemo ovdje. Bolje je da ti ostaneš u ih ordinaciji i javiš mi ako se on pojavi."

Spustio je slušalicu i okrenuo se k Boydeu. „Oliver je nestao. Trebao je biti u ordinaciji u devet zbog novog uzorka krvi, ali nije se pojavio."

Boyde reče: „Miranda će se brinuti. Mogu navratiti tamo, a onda pretražiti sjeveroistok otoka."

„Učini to, hoćeš li, Adriane? Ako ga vidiš, smiri uzburu. Ako ga je uhvatila panika zbog davanja krvi, zadnje što bi želio jest potraga za njim." Pet minuta kasnije mala se skupina, prikupljena putem telefona, sastala ispred glavne kuće. Roughtwood, nepristupačan kao i obično, rekao je Adrianu kako ima previše posla da bi pomagao, no tamo su već bili doktor Staveley, Dan Padgett i Emily Holcombe koja je došla prvenstveno zato što je u devet i petnaest krenula u ordinaciju po svoju godišnju injekciju protiv gripe. Jaga su zvali u njegovu kuću, no još se nije pojavio. Mala skupina gledala je u Maycrofta čekajući upute. Sabrao se i počeo smišljati njihov sljedeći korak.

Tada se - iznenada i hirovito kao i uvijek na Combeu - spustila sumaglica, ponegdje samo poput finog, poluprozirnog vela, a na nekim se mjestima zgušnjavala u gustu, neprozirnu maglu koja je plaštem prekrila plavetnilo mora; masivni tornjevi na kući jedva su se nazirali, osjećalo ih se više nego vidjelo, a sjajna crvena kupola na vrhu svjetionika nalazila se iznad magle tako da je izgledala kao neki čudan objekt koji lebdi u zraku.

Kako se magla zgušnjavala, Maycroft je rekao: „Nema smisla ići daleko dok se ne digne magla. Pregledat ćemo svjetionik i to je sve."

Krenuli su zajedno, s Maycroftom na čelu. Čuo je mješavinu glasova iza sebe, no likovi su jedan po jedan nestajali u magli, glasovi su postajali sve nejasniji dok nisu sasvim utihnuli. Sada se pred njim iznenada ukazao svjetionik, rotirajuća naprava koja je stršala u prazninu. Pogledavši gore načas je osjetio vrtoglavicu, ali se bojao nasloniti na svijetleću površinu u strahu da se čitava građevina, nestvarna poput sna, ne zatrese i nestane u magli. Vrata su bila odškrinuta pa je oprezno gurnuo tešku hrastovinu i potražio električni prekidač. Bez zastajanja se uspinjao stepenicama kroz kotlovnicu i nastavio dalje izvikujući Oliverovo ime, isprva tiho, kao da se boji razbiti maglom obavijenu tišinu. Prkoseći beskorisnosti malodušne okupljene skupine, zastao je na stepenicama i povikao glasnije u tamu. Nije bilo odgovora i nije vidio nikakvo svjetlo. Sišavši dolje, zastao je na ulazu i povikao u maglu: „Čini se da nije ovdje. Ostanite gdje jeste.” Ni dalje nije bilo odgovora. Bez razmišljanja i jasne namjere kretao se oko svjetionika prema strani koja je gledala na more i stao uza zidić pored mora, gledajući prema gore, zahvalan snazi tvrdog granita iza svojih leđa.

Sada, jednako tajanstveno kao što se i pojavila, magla se počela razilaziti. Nježni i čupavi velovi bili su stjerani uz svjetionik, oblikujući se i rastapajući. Povremeno su se pojavljivali oblici i boje, skriveno i neodređeno postalo je poznato i stvarno. I tada je vidio. Srce mu je poskočilo i stalo snažno udarati, što je bilo šok za njegov organizam. Morao je vrisnuti, no nije čuo nikakav zvuk osim krika jednog galeba. Postepeno, užas se ukazao, prvo iza lebdećeg tankog vela izmaglice, a zatim s potpunom jasnoćom. Boje su opet bile ovdje, ali jače nego što ih je pamtio - sjajni zidovi, visoka crvena lanterna okružena bijelim šipkama, plavo prostranstvo mora, nebo jasno kao za ljetnog dana.

A visoko gore, nasuprot bjelini svjetionika, visjelo je tijelo. Plavocrvena pređa alpinističkog konopca zategnutog za šipke, vrat pjegav i istegnut poput vrata očerupanog purana, glava groteskno velika, klonula na jednu stranu, šake dlanovima prema naprijed, kao u parodiji blagoslivljanja. Na tijelu su bile cipele, ali u jednoj sekundi smetenosti učinilo mu se da vidi stopala klonula jedno do drugog u svojoj tužnoj ogoljenosti.

Činilo mu se da minute prolaze, no znao je da je vrijeme stalo. Onda je začuo visok, dugačak krik. Pogledavši udesno ugledao je Jaga i Millie. Djevojka je zurila gore u Olivera, a njezin je vrisak trajao toliko dugo da je jedva povratila dah.

Tada je stigla potraga iza krivine svjetionika. Nije mogao razaznati riječi, ali činilo se da zrak vibrira zbrkanom mješavinom jauka, krikova, uzvika,

uzdaha i plača, jezovitom tužaljkom prožetom Millienim vrištanjem i iznenadnim divljim kliktanjem galebova.

Drugi dio

Pepeo u kaminu

1.

Nešto prije jedan Rupert Mavcroft, Guy Staveley i Emily Holcombe po prvi su put od otkrića tijela bili sami. Emily Holcombe se na Maycroftovu molbu vratila iz Vile Atlantic u glavnu kuću. Prije toga, vidjevši kako njeni pokušaji da smiri i utješi Millie samo pogoršavaju Millieinu glasnu patnju, objavila je da će, budući da očito nije bilo ničeg korisnog što bi mogla učiniti, otići kući i vratiti se natrag ako i kada je budu trebali. Millie, koja bi se svako malo histerično priljublivala uz Jaga, nježno je odvojena od njega i prepuštena mnogo efikasnijoj pomoći gospođe Burbridge koja ju je utješila zdravorazumskim savjetima i vrućim čajem. Postepeno se nametnuo privid normalnosti. Trebalo je izdavati naredbe, obavljati telefonske razgovore, hrabriti osoblje. Maycroft je znao da je obavio te stvari i to iznenađujuće smireno, ali više se nije jasno prisjećao riječi koje je izgovorio, kao ni slijeda događaja. Jago se vratio u luku, a gospođa Plunket je imala mnogo posla pa je otišla pripremati ručak i slagati sendviče. Joanna Staveley bila je u Vili Peregrine, a Guy, siv u licu, držao se Maycrofta, govoreći i hodajući kao robot, ne pružajući nikakvu stvarnu pomoć.

Maycroftu se činilo kao da je vrijeme isprekidano i kao da zadnja dva sata nije proveo u vremenskom kontinuumu nego u nizu živih slika, nepovezanih, trenutačnih i neizbrisivih poput fotografija. Adrian Boyde koji stoji pokraj nosila i gleda dolje na Oliverovo tijelo, polako podiže desnu ruku koja kao da je otežana utegom i križa se. Pa on sam sa šutljivim Guyom Stavelevem kako idu prema Vili Peregrine obavijestiti Mirandu, a on u sebi ponavlja riječi koje će izgovoriti. Sve su mu one izgledale neprimjereno, banalno, sentimentalno i grubo jednostavne: obješen, konopac, mrtav. Gospođa Plunkett iskrivljena lica toči čaj iz ogromnog čajnika za koji se ne sjeća da ga je ikad vidio. Dan Padgett, koji se ponašao razumno na licu mjesta, iznenada traži da ga se uvjeri kako ono

nije bila njegova greška, da se gospodin Oliver nije ubio zbog izgubljenog uzorka krvi, i njegov vlastiti razdražljiv odgovor: „Nemojte biti smiješni, Padgette. Inteligentan se čovjek ne ubija zbog toga što mora još jednom dati krv. Kao da je to velika operacija. Ništa što ste napravili ili propustili nije toliko važno." Kad se okrenuo, vidio je podrhtavanje Padgettova lica i njegove dječje suze. Vidio je sebe pokraj kreveta u bolesničkoj sobi dok Stavelev učvršćuje plahtu oko Oliverova tijela i po prvi put primjećuje William Morris uzorak zidnih tapeta, zureći u njih očajničkim intenzitetom. I najživlja slika od svih, kao da je zid svjetionika bio obasjan reflektorom - tijelo koje se njiše, istegnut vrat i jadne klonule bose noge iako mu je um govorio kako nisu bile bose. To je, shvatio je, način na koji će Oliverova smrt biti zabilježena u njegovom sjećanju. Sada je napokon imao priliku razbistriti misli i pripremiti se za dolazak policije s ljudima za koje je smatrao da imaju pravo biti konzultirani. Izbor dnevne sobe njegovog privatnog stana pojavio se kao općeniti prešutni dogovor, ne iz nekog posebnog razloga. Rekao je: „Moramo razgovarati prije nego što stigne policija. Idemo nekamo gdje nas neće nitko uznemiravati. Ostavit ću Adriana u uredu. On će se snaći. Nećemo preuzimati nikakve vanjske pozive." Okrenuo se prema Stavelevu. „Vaša kuća ili moj stan, Guy?"

Staveley zapita: „Ne bi li bilo bolje da ostanemo u glavnoj kući? Tako ćemo biti ovdje kad stigne policija."

Maycroft reče Boydeu neka telefonira gospođi Plunkett i zatraži je da donese juhu, sendviče i kavu gore u njegov stan, a zatim svi zajedno krenuše prema dizalu. Do vrha tornja stigli su u tišini.

Kad su konačno ušli u dnevnu sobu, Maycroft je zatvorio vrata i svi su sjeli, Emily Holcombe na dvosjed, a Staveley pokraj nje. On je okrenuo jednu od stolica kod kamina i sjeo njima nasuprot. Pokret koji bi inače u takvoj prilici bio normalan, činio se pompoznom. Čak se i njegova dnevna soba, u kojoj su njih troje tako često zajedno sjedili, u jednom zbunjujućem trenutku učinila nepoznatom i privremenom, poput nekog hotelskog predvorja. Bila je namještena poznatim stvarima koje je donio iz salona svoje žene: ugodne stolice i sofa, presvučeni pamučnom tkaninom cvjetnog uzorka, odgovarajuće zavjese, ovalni stol od mahagonija s fotografijama u srebrnim okvirima s njihova vjenčanja i fotografijom njihova sina, krhke porculanske figurice, očito amaterski akvarel Lake Districta koji je naslikala njezina baka. Ponijevši ih sa sobom, mora da se nadao kako će moći obnoviti doživljaj mirnih večeri uz Helen. No sada je sa zaprepaštenjem shvatio kako nikad nije volio nijedan od tih predmeta,

tu žensku neukusnu, pretrpanu domaću prisnost.

Gledajući u svoje kolege osjetio se društveno neprikladnim domaćinom, Guy S(aveloy je sjedio ukočeno i uspravno kao neki stranac, svjestan neprilike zbog koje je došao. Emily je kao i uvijek izgledala ugodno opuštena, s jednom rukom oslonjenom na naslon sofe. Nosila je crne hlače, čizme i veliki žućkastosmeđi pulover od fine vune te dugačke naušnice od jantara. Maycroft se iznenadio što se potrudila presvući, no konačno, to su učinili i on i Staveley iz nekog, pretpostavljao je, staromodnog shvaćanja kako subotnja ležernost nije primjerena u slučaju smrti.

Rekao je, zamjećujući u svom glasu usiljenu ljubaznost: „Sto želite? Ima serija, whiskyja, vina, uobičajenih stvari.”

Zašto je, čudio se, to rekao? Savršeno su dobro znali što ima za ponuditi. Emily Holcombe zatraži šeri. Staveley - začudo - whiskey. Maycroft nije imao pri ruci vode i promrmljavši ispriku krene u malu kuhinju da je donese. Vrativši se, natoči pića i čašu Merlota za sebe pa reče: „U pola jedan je u blagovaonici topli ručak za osoblje, za svakoga tko je u stanju jesti, ali mislio sam da pojedemo nešto ovdje. Sendviči nam neće oduzeti previše vremena.”

Gospođa Plunkett je predvidjela njihove potrebe. Ubrzo se začulo kucanje na vratima i Staveley ih otvori. Gospođa Plunkett je ušla gurajući kolica s tanjurima, šalicama i tanjurićima, vrčevima i dvije velike ter-mos boce, a na donjoj polici dva tanjura prekrivena ubrusom. Maycroft je tiho rekao: „Hvala vam” pa su onda promatrali kako gospođa Plunkett slaže hranu i pribor, s takvim strahopoštovanjem kao da prisustvuju nekoj religioznoj ceremoniji. Maycroft je gotovo očekivao da će joj se nakloniti kad dođe do vrata.

Prišavši stolu, podigao je vlažne ubruse s tanjura. „Uglavnom šunka, očigledno, ali ima jaja i potočarke ako vam se ne jede meso.”

Emily Holcombe reče: „Ne mogu zamisliti ništa manje privlačno. Zašto nasilna smrt izaziva kod čovjeka glad? Možda je glad pogrešna riječ - potrebu za hranom, ali zahtijeva nešto ukusno. Sendviči tome ne udovoljavaju. Sto je u termosicama? Juha, pretpostavljam, ili bi mogla biti kava.” Dohvatila je jednu od termosica i odvrnula poklopac. „Pileća juha. Nemaštovito, ali hranjivo. Ipak, to može pričekati. Ono što moramo učiniti jest odlučiti kako ćemo to odigrati. Nemamo mnogo vremena.”

„Odigrati?” Riječi To nije igra visjele su neizgovorene u zraku.

Kao daje uvidjela neprimjerenost svojih riječi, Emily reče: „Odlučiti što ćemo reći zapovjedniku Dalglishu i njegovu timu. Vjerujem da će se raditi o timu.”

Rupert reče: „Ja očekujem da će ih biti troje. Iz londonske policije su javili će povesti kriminalističkog inspektora i narednika, Loje sve.“

„Ali loje ipak prepad na višoj razini, nije li? Zapovjednik londonske policije i kriminalistički inspektor. Zašto ne lokalne snage? Vjerojatno će dati neko objašnjenje.“

To je bilo pitanje koje je Rupert očekivao i bio je pripravan. „Mislim da je to zbog važnosti žrtve i inzistiranja osnivača Zaklade na diskreciji i što je moguće većoj tajnosti. Sto god Dalgliesh učini, gledat će da ne dođe do uzbune ili publiciteta, što bi se svakako dogodilo kad bi se pozvala lokalna policija.“

Emily reče: „Ali to nije dovoljan razlog, Ruperte. Kako je londonska policija saznala da je Oliver mrtav? Pretpostavljam da si im ti telefonirao. Zašto nisi zvao Devon ili policijsku postaju Cornvalla?“

„Zato, Emily, što sam dobio upute da nazovem broj u Londonu ako se bilo što zabrinjavajuće dogodi na otoku. Koliko ja znam, uvijek se tako postupalo.“

„Da, ali koji broj? Čiji broj?“

„Nije mi rečeno čiji. Upute su bile da izvijestim i da ništa dalje ne govorim. Zao mi je, Emily, ali to je u skladu s dugogodišnjim aranžmanom i ja ga se namjeravam držati. Moram ga se držati.“

„Dugogodišnji? Prvi puta to čujem.“

„Možda zato što dosad nije bilo ovako ozbiljne situacije. To je savršeno razuman postupak. Ti znaš bolje od mnogih drugih koliko su važni neki naši gosti. Postupak je zamišljen tako da se kod svakog nepovoljnog događaja djeluje efikasno, brzo i u najvećoj tajnosti.“

„Pretpostavljam da će nas Dalgliesh htjeti ispitivati zajedno, mislim sve nas, goste i osoblje“, kazala je Emily.

Maycroft je rekao: „Zaista ne znam. I zajedno i svakog posebno, mislim. Sastao sam se s osobljem i dogovorio se s njima da budu dostupni ovdje u kući. To mi se čini prikladnim. Knjižnica će biti najpogodnija prostorija. Zapovjednik će morati ispitati i goste, naravno. Čini mi se da nije u redu uznemiravati Mirandu Oliver, a ona i Dennis Tremlett još su uvijek u njezinoj kući. Dala mi je do znanja kako želi biti sama.“

Emily je rekla: „Osim, po svoj prilici, s Tremlettom. Usput, kako je Miranda primila vijest? Mislim da ste je obavijestili ti i Guy - ti kao službena osoba ovdje, a Guy da se može pobrinuti u slučaju kakve fizičke reakcije na šok. Vrlo prikladno.“

Nije li tu bilo, pomisli Maycroft, ponešto ironije u njenom glasu? Bacio je pogled na Staveleva, ali nije bilo nikakvog odgovora. Rekao je: „Da, otišli

smo zajedno. Bilo je manje mučno nego što sam se pribojavao. Bila je u šoku, naravno, ali nije se slomila. Podnijela je to savršeno mirno - čak stoički. Tremlett je bio više pogođen. Sabrao se, no izgledao je uništen. Mislio sam da će se onesvijestiti."

Staveley mirno reče: „Bio je užasnut."

Maycroft nastavi. „Nešto je bilo čudno. Učinilo mi se da je Oliver spaljivao neke dokumente prije nego je jutros izašao. U kaminu u dnevnoj sobi bila je hrpa pepela i neki nagorjeli ostaci."

Emily zapita: „Jesu li Miranda ili Tremlett govorili o tome? Ili ti?"

„Ne, nije se činilo da je pravo vrijeme, pogotovo zato što oni nisu ništa rekli."

„Sumnjam da će im policija dopustiti da budu tako nepristupačni", kazala je Emily.

Guy Staveley nije ništa rekao. Nakon nekoliko sekundi Maycroft se obrati Emily Holcombe. „Gospođica Oliver ustrajala je na tome da pogleda tijelo. Nastojao sam je odgovoriti, no mislio sam da joj to nemam pravo zabraniti. Nas smo troje zajedno otišli do bolesničke sobe. Guy je povukao plahtu samo do ispod brade tako da trag užeta ostane pokriven. Gospođica Oliver zatražila je da je još povuče. Napeto je promatrala tragove, rekla: „Hvala" i onda se okrenula. Nije ga dotaknula. Guy je ponovno prekrrio tijelo i otišli smo."

Emily reče: „Policija bi mogla pomisliti kako ste trebali biti odlučniji."

„Bez sumnje. Oni imaju autoritet koji meni nedostaje. Slažem se kako bi bilo bolje da sam je uspio odgovoriti, ali nisam znao kako. Izgledao je... Dobro znaš kako je izgledao, Emily. Vidjela si."

„Samo načas, hvala Bogu. Ono u vezi čega bih ja trebala neki savjet jest to kako ćemo odgovarati pri ispitivanju. Očito ćemo govoriti istinu, no koliko od te istine? Na primjer, ako zapovjednik Dalgliesh pita je li žaljenje Mirande Oliver za ocem iskreno, što ćemo odgovoriti?"

Maycroft je sada osjećao daje na čvršćem tlu. „Ne možemo govoriti u ime drugih ljudi. Očito je da će je on vidjeti. Sam će odlučiti. On je detektiv."

Emily reče: „Osobno, ne vidim kako je to moguće. Djevojka je bila rob svojeg oca - jednako kao i Tremlett, ako mene pitaš, no ta je veza nešto složenija. On je trebao biti lektor i osobni pomoćnik, no čini mi se da je obavljao mnogo više od lekture. Njegov posljednji roman Grobareva kći primljen je s poštovanjem, ali bez oduševljenja. To nije bila uobičajena kvaliteta Nathana Olivera. Nije li ta knjiga bila dovršena dok je Tremlett bio u bolnici, kada su nešto pokušavali s njegovom nogom? Usput, što s

njom nije bilo u redu?"

Stavelev je glas bio otresit: „Dječja paraliza u ranoj dobi. Ostao je šepav."

Maycroft se okrene prema Emily Holcombe: „Ne navodite valjda na pomisao da je Tremlett pisao romane?"

„Naravno da ih nije on pisao. Pisao ih je Nathan Oliver. Želim reći da je Tremlett imao mnogo važniju ulogu u Oliverovu životu od posla lektora, kako god bio pedantan, i odgovaranja na pisma njegovih obožavatelja. Priča se kako je Oliver uvijek odbijao da mu knjige uređuju njegovi nakladnici. Zar je trebao? Imao je Tremletta. A što je sa samim Oliverom? Svakako se nema smisla praviti da je bio dobrodošao ili ugodan gost. Sumnjam da postoji itko na otoku tko bi uistinu želio da je on još uvijek živ."

Guy Staveley je do ovog trenutka bio tih. Tada reče: „Mislim da bi bilo razborito odgoditi raspravu dok ne stigne Jo. Neće dugo. Adrian će joj reći da smo se ovdje sastali."

Emily Hocombe reče: „Zašto bi nam ona bila potrebna? Ovo je trebao biti sastanak stalnih stanovnika, bez pomoćnog osoblja. Teško da se Jo može smatrati redovnim stanovnikom."

Guy Staveley joj mirno odgovori: „Može se smatrati jer je moja supruga." „A i to je samo djelomično."

Stavelevo sivo lice oblilo se grimizom. Pokrenuo se u svojoj stolici kao da će ustati, ali se zbog Mavcroftova molećivog pogleda naslonio natrag.

Maycroft reče krotkim glasom: „Nećemo nikamo stići budemo li hvatali jedan drugoga za grlo i prije nego što stigne policija. Ja sam zamolio Jo da bude s nama, Emily. Pričekat ćemo je još pet minuta."

„Gdje je ona?"

„U Vili Peregrine. Znam daje Miranda rekla kako želi daje se ostavi na miru, no Guy i ja smo mislili da bi joj možda bilo drago kad bi uz nju bila neka ženska osoba. Moglo bi doći do naknadnog šoka. Konačno, Jo je iskusna medicinska sestra. Vratit će se tamo nakon našeg razgovora ako misli da ikako može pomoći. Možda bi Miranda željela da ona ovu noć provede u njezinoj kući."

„U Nathanovom krevetu? Sumnjam."

Maycroft je bio ustrajan. „Miranda ne smije ostati sama, Emily. Kad smo joj Guy i ja otišli prenijeti vijest, predložio sam joj da se može preseliti u glavnu kuću ako to želi. Imamo dva prazna apartmana. Žestoko se tome protivila. To je problem. Možda će se složiti bar s tim da Jo ostane s njom. Jo kaže da joj ne bi smetalo provesti noć u naslonjaču u dnevnoj sobi, ako

bi to bilo od pomoći."

Emily Holcombe odloži svoju čašu. Maycroft krene po kristalnu bocu serija. „Zahvalna sam vam što niste od mene tražili da joj ja pružam žensku utjehu. Budući da mislim kako će ovaj otok - koji je moja glavna briga - biti veseliji bez povremenih ispada Nathana Olivera, bilo bi mi teško izgovarati uobičajene neiskrenosti."

Maycroft reče: „Nadam se da svoje mišljenje nećeš tako neuvijeno iskazivati pred zapovjednikom Dalglieshom."

„Ako je tako pametan, kao što se čini prema njegovoj reputaciji o kojoj sam slušala, neću ni trebati."

Tada su začuli korake. Vrata su se otvorila i Joanna Staveley im se pridruži. Za Maycrofta je ona, kao i uvijek, donosila poticajni val samosvjesne seksualnosti koju je smatrao prije dopadljivom negoli uznemirujućom. Gusta plava kosa s uskom trakom tamnijeg korijena bila je odostraga svezana plavom svilenom maramom, što je njenom preplanulom licu davalo bezazlen izgled. Njezina čvrsta bedra bila su utegnuta u traperice, njezina traper jakna bila je otkopčana iznad majice koja joj je pokrivala slobodne grudi. Nasuprot njezinoj vitalnosti njen je suprug izgledao poput malodušnog starijeg čovjeka, a čak su se i nježne kosti Emilvnog lijepog lica doimale ogoljelo i oštro kao na mrtvačkoj lubanji. Maycroft se sjetio nečega što je ona rekla kada se Jo vratila na otok. „Šteta što nemamo amatersko kazalište. Jo bi bila tipična plavokosa, dobrodušna konobarica." Alijo Staveleyje imala srca; u to je bio manje siguran kad je bila riječ o Emily Holcombe.

Jo se zavalila u jedan prazan naslonjač i s uzdahom olakšanja ispružila noge. Rekla je: „Hvala Bogu, i to je gotovo. Jadna mala, nije me baš željela tamo, a zašto dovraga i bi? Nismo baš bile tako bliske. Ostavila sam joj dvije tablete za spavanje i rekla neka ih uzme večeras s toplim mliječnim napitkom. Ona neće napuštati svoju kuću, ostala je čvrsto pri tome. Je li ona boca tvoj uobičajeni Merlot, Ruperte? Natoči mi, molim te, srce. To je upravo ono što mi treba."

Natočivši vino i pruživši joj čašu, Maycroft reče: „Upravo sam govorio o tome kako mi nije drago da večeras ostane sama u onoj kući."

„Neće ni biti. Kaže da će se Dennis Tremlett doseliti k njoj. Ona će spavati u očevu krevetu, a on će koristiti njezin."

Emily reče: „Ako je to ono što ona želi, i to je rješenje. U ovakvim okolnostima nije vrijeme da se gleda na pristojnost."

Jo se nasmije: „Ne zabrinjava njih pristojnost! Oni su u ljubavnoj vezi. Ne pitajte me kako su to uspjeli, ali jesu."

Staveleyev glas zvučao je neprirodno oštro: „Jesi li sigurna, Jo? Jesu li ti oni to rekli?“

„Nije bilo potrebno. Nakon pet minuta u istoj sobi s njima to postaje očigledno. Oni su ljubavnici.“ Okrenula se prema Emily Holcombe. „Šteta što nisi i ti otišla s dečkima saopćiti joj vijest, Emily. Odmah bi ti bilo jasno.“

Emily je rekla trpko: „Vrlo vjerojatno. Starost nije potpuno otupjela moju moć zapažanja.“

Promatrajući ih, Mavcroft zapazi brz pogled koji su izmijenile - pogled, mislio je, radosnog ženskog suučesništva. Te dvije žene teško da su se mogle više razlikovati. Prije je mislio da bi jedini snažniji osjećaj koji su gajile jedna prema drugoj mogla biti netrpeljivost. Sada je shvatio da bi, ukoliko se njih četvero u sobi ne bi složilo, upravo ove dvije žene bile saveznice. Bio je to jedan od onih trenutaka uvida u neočekivanu čudljivost nečije osobnosti, na što je prije dolaska na otok uglavnom bio neosjetljiv, a što ga je još uvijek znalo iznenaditi.

Emily reče: „To je dakako nezgodno njima, ako već nije nama. Pitam se jesu li to bili rekli Oliveru. Ako jesu, to bi mogao biti motiv.“

Tišina koja je uslijedila trajala je nekoliko sekundi, no bila je potpuna. Ruka Jo Staveley zamrznula se s čašom vina na pola puta prema njenim ustima. Zatim ju je odložila na stol oprezno i promišljeno, kao da bi i najtiši zvuk mogao biti koban.

Emily Holcombe je izgledala kao da nije svjesna učinka ovih neugodnih, optužujućih riječi. Rekla je: „Motiv za Oliverovo samoubojstvo. Jo mi je pričala o neobičnoj sceni jučer za večerom. To nije bilo normalno ponašanje čak ni za Nathanovo najgore raspoloženje. Dodamo li tome činjenicu kako je njegov posljednji roman bio primljen s razočaranjem te da je bio suočen sa starošću i presušivanjem svog talenta, moglo bi se razumjeti zbog čega je osjetio kako je vrijeme da skonča sa životom. Bilo je očigledno da gotovo u potpunosti ovisi o svojoj kćeri, a možda jednako toliko i o Tremlettu. Ako je upravo saznao da ga namjeravaju napustiti zbog zadovoljenja vlastitih potreba, to je samo moglo ubrzati njegovu odluku.“

Jo Staveley je rekla: „Ali i da se Tremlett oženio Mirandom, to ne bi značilo da Oliver ostaje bez njega.“

„Možda ne, ali to bi dovelo do promjene u Tremlettovim prioritetima, što, čini mi se, ne bi bilo dobrodošlo. Uostalom, slažem se da to nije naš posao. Ako policija želi istraživati taj zanimljiv zaobilazni put, pustimo ih da otkriju sami.“

Staveley je govorio polako, kao da govori sam za sebe: „Postoje kontraindikacije za samoubojstvo.“

Ponovno je nastupila tišina. Maycroft je odlučio kako je vrijeme da se prekine s nagadanjem. Razgovor je počeo opasno izmicati kontroli. Rekao je: „Mislim da bismo sve to trebali prepustiti policiji. Njihov je posao istraživanje činjenica, naš je da surađujemo kako najbolje možemo.“

„Čak do te mjere da im kažemo kako je dvoje osumnjičenih u ljubavnoj vezi?“, pitala je Jo.

Maycroft reče: „Jo, nitko nije osumnjičen. Još ni ne znamo kako je Oliver umro. Moramo izbjegavati ovakve razgovore. To je neprimjereno i neodgovorno.“

Jo se nije pokolebala. „Oprosti, ali ako je to ubojstvo - a to jest mogućnost, Guy je više-manje tako i rekao - sigurno je da smo svi mi sumnjivi. Samo pitam do koje mjere bismo trebali surađivati. Mislim, hoćemo li mu reći kako preminuli neće izazvati sveopće žalovanje, kako je - koliko je nama poznato - bio nemoguć? Hoćemo li reći da se namjeravao stalno nastaniti ovdje i učiniti nam svima pakao od života? Štoviše, hoćemo li mu reći za Adriana Boydea?“

Maycroftov je glas bio neobično odlučan. „Odgovarati ćemo na pitanja i to iskreno. Govorit ćemo svatko za sebe, a ne za druge, a to uključuje i Adriana. Ako itko osjeti da bi mogao biti ugrožen, ima pravo odbiti odgovarati na daljnja pitanja, osim u prisustvu odvjetnika.“

Jo reče: „Jasno mi je da to ne možeš biti ti.“

„Očito ne. Ako je ta smrt sumnjiva, i ja ću biti sumnjiv kao i svi ostali. Mogla bi pozvati odvjetnika s kopna. Nadajmo se da neće doći do toga.“

„Sto je s druga dva gosta, dr. Yellandom i dr. Speidelom? Je li im netko rekao da je Oliver mrtav?“

„Nismo još bili u prilici da stupimo s njima u vezu. Kad saznaju za tu vijest možda pozele otići. Mislim da ih zapovjednik Dalglish u tome ne može spriječiti. Konačno, teško da bi otok mogao biti oaza mira i samoće kad bi policajci milili okolo. Mislim da će ih morati ispitati prije nego što odu. Možda je netko od njih vidio Olivera kako ide u svjetionik.“

Emily Holcombe je rekla: „Namjeravaju li taj zapovjednik i njegovi policajci boraviti na otoku? Očekuje li se od nas da ponudimo gostoprimstvo? Vjerojatno neće sa sobom nositi hranu. Očekuje li se od nas da ih hranimo na račun Zaklade? Tko su oni?“

„Kao što sam rekao, samo ih je troje. Zapovjednik Dalglish, kriminalistička inspektorica Kate Miskin i narednik Francis Benton-Smith. Razgovarao sam s gospođom Burbridge i s gospođom Plunkett. Mislili

smo da bismo mogli smjestiti dvoje podređenih u blok za osoblje, a zapovjednika Dalgliesha u Vilu Seal. Odnos prema njima bit će kao i prema svim stalnim stanovnicima. Doručak i ručak bit će osigurani u njihovu smještaju, a za večeru nam se mogu pridružiti u blagovaonici ili večerati tamo gdje su smješteni, kako sami budu željeli. Mislim da je to prihvatljivo."

Emily upita: „Što je s osobljem koje radi preko tjedna? Jesu li upozoreni?"

„Uspio sam ih dobiti telefonom. Rekao sam im da uzmu plaćeni tjedni odmor. Nikakav brod neće ploviti u Pentworthy u ponedjeljak ujutro."

„Sudeći po uputama iz Londona, u to nema sumnje. Kako si im objasnio tu iznenadnu i neobičnu povlasticu?", pitala je dalje Emily.

„Nisam. Rekao sam im da zbog samo dva gosta na otoku neće biti potrebe za njima. Vijest o Oliverovoj smrti objavit će se noćas, vjerojatno prekasno za nedjeljne novine. Gospođica Oliver složila se s vremenom, kao i s tim kako ne želimo da se lokalni mediji prvi toga dočepaju."

Emily Holcombe krene prema stolu. „Ubojstvo ili ne, trebat će mi prijevoz u ponedjeljak ujutro. Imam dogovoren termin kod zubara u Newquayu u jedanaest i trideset."

Maycroft se namršti. „To ne bi bilo zgodno, Emily. Mediji će nagrnuti."

„Ali ne u sam Newquay. Ako ih uopće bude, bit će na pristaništu u luci Pentworthyja. Uvjeravam te da sam više nego sposobna izaći na kraj s medijima, lokalnim ili nacionalnim."

Maycroft se nije dalje protivio. Osjećao je da je, sve u svemu, sastanak vodio mnogo uspješnije nego što se pribojavao. Guy nije bio od velike pomoći. Taj je čovjek izgledao kao da se emocionalno distancirao od nesretnog događaja. To možda i ne iznenađuje; pobjegavši od odgovornosti opće prakse, vjerojatno je odlučio izbjegavati i sve ostalo.

No, ta ga je suzdržanost brinula. Prilično je računao na njegovu pomoć.

Emily je rekla: „Želi li itko od vas jesti, bolje da se sada bacite na sendviče. Policija će uskoro biti ovdje. Onda odlazim natrag u Vilu Atlantic, ako nemaš ništa protiv, Ruperte. Predlažem da to prepustimo muškarcima, Jo. Dvojica u odboru za doček sasvim su dovoljni. Ne želimo poticati osjećaj važnosti kod naših posjetitelja. Nisu baš najistaknutiji ljudi koje smo dočekali na Combeu. I možeš me isključiti sa skupa u knjižnici. Ako me zapovjednik želi vidjeti, može dogovoriti sastanak."

Vrata se otvore i uđe Adrian Boyde. Dalekozor mu je visio oko vrata.

Rekao je: „Upravo sam vidio helikopter. Policija stiže."

2.

Helikopter Twin Squirrel bučao je iznad južne Engleske, njegova se sjena ocrtavala na jesenjim poljima poput vječno zloslutnog glasnika moguće nevolje. Nestabilno vrijeme, neuobičajeno za ovo doba godine, trajalo je još od proteklog tjedna. Svako malo crni bi se oblaci nadvi-jali nad poljima kako bi izbacili svoj teret takvom zgusnutom snagom da se činilo kao da helikopter prodire kroz vodeni zid. Onda bi oblaci iznenada prošli, a kišom isprana polja obasjao bi sunčev sjaj, tako blago kao da je početak ljeta. Krajolik koji se ukazivao bio je skladan poput iglom sastavljenog kolaža - šumarci poput čuperaka tamnozeleno-vune, polja kao krpice platna obojene svijetlosmeđom, blijedo-zlatnom i zelenom bojom, krivudave sporedne ceste i rijeke kao sjajne svilene trake. Mali gradovi sa svojim četvrtastim crkvenim tornjevima bili su čudesni poput pomno izrađenog ručnog rada. Bacivši pogled na svog suputnika, Dalgliesh je vidio kako Benton-Smith pogledom punim divljenja prati panoramu i zapitao se vidi li je on isto tako oblikovanu i smišljenu ili u mašti prelazi iznad širokog, manje zelenog i manje poznatog krajolika.

Dalgliesh nije žalio što je izabrao Benton-Smitha za kriminalistički odjel, procijenivši da on sa sobom donosi kvalitete koje je smatrao vrijednim kod detektiva: inteligenciju, hrabrost i zdrav razum. Nisu se često imali priliku susretati. Nadao se da Benton-Smith posjeduje i osjećajnost, no tu je osobinu bilo teže procijeniti; bez sumnje, vrijeme će to pokazati. Nije ga mnogo brinulo kako će Kate i Benton-Smith surađivati kao tim sad kad je otišao Piers Trenton. Nije bilo nužno da se sviđaju jedno drugome; zahtijevao je od njih da se uzajamno poštuju, da surađuju kao kolege. I Kate je bila inteligentna. Znala je kako otvorena netrpeljivost može biti razorna za uspjeh istrage. Na nju se mogao sa sigurnošću osloniti. Primijetio je da čita tanku džepnu knjigu Prva damska detektivska agencija, snažno usredotočena na nju, što mu je bilo jasno. Kate nije voljela helikoptere. Trup zrakoplova s krilima barem je davao neku podsvjesnu sigurnost daje ta mašina, nalik ptici, oblikovana za let. Sada su bili čvrsto zatvoreni u bučnoj napravi koja baš i nije izgledala oblikovana, nego prije sklepana sa suludim ciljem da se svlada gravitacija. Pogled joj je počivao na knjizi, ali je vrlo rijetko okretala stranice, manje zaokupljena pothvatima McCall-Smithovog otmjenog i privlačnog detektiva iz Botsvane, a više svojim sigurnosnim prslukom i njegovom vjerojatno nedovoljnom zaštitom. Ako se naprava pokvari, Kate je očekivala da će pasti poput kamena.

Sada, u ovom bučnom prijelaznom razdoblju između sastanka do dolaska na otok, Dalgliesh nije želio misliti o profesionalnim problemima i suočio se s osobnim i tvrdokornijim strahom. On je prvi Emmi Lavenham govorio o svojoj ljubavi, ne usmeno nego u pismu. Nije li to bio znak kukavičluka, strah da ne vidi odbijanje u njenim očima? Nije bilo odbijanja. Njihovo zajedničko vrijeme, ukradeno od njihovih razdvojenih i prezaposlenih života, njemu je značilo zgusnutu i gotovo zastrašujuću sreću: seksualni intenzitet, raznolika i nekomplcirana uzajamna strast, pažljivo osmišljeni sati bez potrebe za prisustvom ikoga drugoga provedeni u restoranu, kazalištu, galeriji ili koncertu; ležerni obroci u njegovom stanu, stajanje na njegovom uskom balkonu s čašama u ruci, dok petnaest metara niže Temza oplakuje zidove; razgovori i tišina koja je bila više od odsustva riječi. Ovaj su vikend trebali provesti zajedno. No to nije bio prvi put da mu je prioritet njegovog posla donio razočaranje. Navikli su se na povremene nezgode, što je samo povećalo značaj sljedećeg sastanka.

No znao je da ovakav život - podređen vikendima - nije bio zajednički život, a potiho se pribojavao kako Emma smatra da joj je to dovoljno.

Njegovo je pismo bilo jasna prosidba, a ne poziv na ljubavnu vezu. Ona sve to prihvaća, mislio je, ali brak nikad poslije nisu spominjali.

Pokušavao je shvatiti zašto je njemu to bilo toliko važno. Je li se bojavao da će je izgubiti? No ako njihova ljubav ne može preživjeti bez zakonskog vezivanja, kakvu ima budućnost? Kakvo on ima pravo da je čak i pokuša obvezati? Nije imao hrabrosti spominjati brak, opravdavajući kukavičluk misljuje kako je njezino pravo da odredi vrijeme. Znao je kojih se riječi bojavao. „Ali, dragi, čemu žurba? Moramo li baš sada odlučiti? Nismo li savršeno sretni s ovim što imamo?”

Prisilio se misliti na sadašnjost i pogledavši dolje, osjetio je poznati privid da se urbani krajolik podiže njima ususret. Nježno su se spustili na tlo uzletišta za helikoptere u Newquayu i nakon što su se krila propelera zaustavila, otkopčali su sigurnosne pojaseve u iščekivanju nekoliko minuta predaha kako bi protegnuli noge. Nada je ubrzo nestala. Dr. Glenister se praktički odmah pojavila iz smjera čekaonice i žustro koračala prema njima, s ručnom torbom preko ramena i smeđom Gladstone torbom u ruci. Nosila je crne hlače umetnute u visoke kožne čizme i usku jaknu od tvida. Kada se približila i podigla pogled, Dalgliesh je ugledao blijedo lice finih crta i nježnih kostiju, zasjenjeno šeširovom širokom oboda koji je nosila s privlačnom ležernošću. Popela se u kabinu odbivši Benton-Smithovu pomoć oko torbi i Dalgliesh ih je predstavio jedno drugome.

Rekla je pilotu: „Poštedite me govorancije o sigurnosnim pravilima. Čini

mi se kao da sam provela život u ovakvim napravama i vjerojatno ću i umrijeti u jednoj od njih."

Imala je dojmljiv glas, jedan od najljepših koje je Dalgliesh ikada čuo. To može biti snažno oružje na mjestu za svjedoka. Često je sjedio u sudnici promatrajući lica porotnika na kojima se vidjelo zbunjeno prihvaćanje izazvano ljepotom ljudskog glasa. Različiti dijelovi nepovezanih informacija o njoj, koje su krčile svoj put tijekom godina - naročito nakon što je imala važnu ulogu u jednom posebno poznatom slučaju - postali su intrigantni i iznenađujuće krcati pojedinostima. Bila je u braku s visokim vladinim dužnosnikom koji je već dulje bio umirovljen, utješeni uobičajenim počastima, a nakon unosnog razdoblja kad je bio vladin savjetnik, provodio je dane u jedrenju i promatranju ptica na Orvvellu. Njegova supruga nije nikad uzela njegovo prezime niti se koristila njegovim titulama. Uostalom, zašto i bi? No činjenica da su u braku dobili četiri sina, koji su svi redom bili uspješni na svojim područjima, ukazivala je na to da je taj brak, koji nije bio smatran posebno čvrstim, imao i svojih intimnih trenutaka.

Ona i Dalgliesh imali su nešto zajedničko: iako je njezin udžbenik iz forenzične patologije bio široko priznat, nikad nije dozvoljavala da njenu fotografiju stave na omot knjige niti je surađivala s ijednom vrstom javnih medija. Nije ni Dalgliesh - prvenstveno na nezadovoljstvo svog izdavača. Herne&Ilingworth, pošteni ali neumoljivi kad se radilo o ugovorima njihovih autora, ugledni i odlučni u poslovanju, u drugim su stvarima bili naivni i lakovjerni. Svoj odgovor na njihov pritisak za fotografiranjem, potpisivanjem knjiga, čitanjem poezije i ostalim oblicima pojavljivanja u javnosti on sam je smatrao mudrim: ne samo da bi mogao ugroziti povjerljivost svog posla u Yardu, nego bi se izložio i osveti ubojica koje je priveo pravdi, od kojih su najpoznatiji uskoro trebali biti pušteni na uvjetnu slobodu. Njegovi su izdavači kimali s razumijevanjem i ništa drugo nije trebalo reći.

Putovali su u tišini, bez potrebe za razgovorom zbog buke motora i kratkoće putovanja. Trebalo je samo nekoliko minuta da prijeđu preko namreškanaog plavetnila Bristolskog kanala i gotovo za tren otok Comhe je ležao ispod njih, neočekivano kao da je izronio iz mora, višebojan i oštro ocrtan, kao na fotografiji u boji; njegove srebrne granitne stijene uzdizale su se iz bijele, uzavrele pjene. Dalgliesh je razmišljao kako je nemoguće gledati jedan otok uz obalu bez oduševljenja. Obasjan jesenskim suncem, dolje se protezao jedan novi svijet odvojen morem - naizgled miran, ali oživljen dječaćkimi sjećanjima na misterij, uzbuđenje i opasnost. Svaki je

otok za dijete bio otok s blagom. Čak je i odrasloj osobi Combe, kao i svaki drugi mali otok, slao paradoksalnu poruku: suprotnost između njegove mirne izolacije i latentne snage mora koje ga je štitilo, ali i prijetilo njegovom samodostatnom, zavodljivom miru.

Dalgliesh se okrenuo prema dr. Glenister: „Jeste li već prije bili na otoku?“ „Nikad iako znam ponešto o njemu. Posjetiteljima je zabranjeno iskrcavanje, osim kad je posjeta neophodna. Imaju moderan, automatski svjetionik na sjeverozapadnom vrhu, što znači da Trinitj House, tvrtka odgovorna za svjetionik, mora povremeno dolaziti. Naš će im dolazak biti jedna od najneugodnijih nužnih posjeta.“

Kad su se počeli spuštati, Dalgliesh je pogledom određivao glavne značajke. Ako udaljenosti postanu važne, trebat će nabaviti zemljopisnu kartu otoka, no sada je imao priliku utvrditi topografiju. Otok se protezao točno od sjeveroistoka prema jugozapadu, dvadesetak kilometara od obale, s istočnom stranom blago udubljenom. Bila je tu samo jedna velika zgrada i ona je dominirala jugozapadnim krajem otoka. Kuća, poput ostalih prostranih zgrada gledanih iz zraka, izgledala je kao savršeno izrađena maketa. Bila je to jedna neobična kamena kuća s dva krila i glomaznim središnjim tornjem, tako nalik grudobranu da je odsustvo kula izgledalo kao kršenje arhitektonskih pravila. Na fasadi okrenutoj prema moru četiri su dugačka, zaobljena prozora blistala na suncu, a sa stražnje su strane paralelno stajale kamene zgrade koje su izgledale kao konjušnice.

Pedesetak metara od njih nalazilo se uzletišće za helikoptere obilježeno križem. Na dugačkoj stijeni zapadno od kuće nalazio se svjetionik, na vrhu čijeg se elegantnog, bijelo obojenog trupa nalazila crvena lanterna.

Dalgliesh je nekako uspio glasno izgovoriti: „Možete li napraviti malo niži krug oko otoka prije negoli se prizemljimo? Želio bih steći opći dojam.“

Pilot je kimnuo. Helikopter se podigao, okrenuo od kuće, a onda se malo spustio i klepetao iznad sjeveroistočne obale. Bilo je tu osam nepravilno raspoređenih kamenih kućica, četiri na sjeverozapadnim stijenama i četiri na jugoistoku. Sredina otoka bila je višebojno područje s nakupinama grmlja i šumarcima četinjača, s puteljcima tako nejasnim da su podsjećali na životinjske tragove. Otok je zapravo izgledao netaknuto: bez plaža, bez čipkaste pjene koja se povlači. Stijene su bile više i impresivnije na sjeverozapadu, gdje je čitav niz tih oštih stijena stajao isturen u more nalik polomljenom zubu i izdizao se iz meteža valova koji su se o njih razbijali. Dalgliesh je vidio kako se niska i uža linija stijena proteže oko čitavog južnog dijela otoka, prekinuta samo uskim ulazom u luku.

Gledajući dolje na tu skladnu malu uvalu bilo je teško zamisliti strah onih

zatočenih robova koji su se našli na ovom mjestu užasa.

Sada se po prvi put pojavio neki znak života. Zdepast, tamnokos čovjek u visokim čizmama i puloveru ukazao se pred kamenom kućicom na pristaništu. Stajao je zaklanjajući oči i gledajući gore u njih trenutak prije nego što se, zbunjen njihovim dolaskom, okrenuo i vratio u kućicu.

Nisu vidjeli drugog znaka života, ali kad je kruženje završilo, a oni već lebdjeli iznad znaka za spuštanje, tri su se lika pojavila iz velike kuće i uputila se prema njima, uredno poredani kao na paradi. Prva dvojica bila su svečanije obučena nego što je to bilo uobičajeno na otoku, ovratnici njihovih košulja bili su besprijekorni i obojica su nosila kravate. Dalgliesh se zapitao jesu li se presvukli prije njegova dolaska i šalje li ta pažljiva usklađenost skrivenu poruku: službeno je dočekan ne na poprištu zločina nego u kući žalovanja. Osim ta tri muška lika nije bilo nikog drugog na vidiku. Iza kuće nalazilo se kameno dvorište između paralelnog niza spremišta za kola koja su zbog prozora sa zavjesama izgledala kao da su preuređena za stanovanje.

Sagnuli su se ispod zaustavljenih krila propelera helikoptera i krenuli prema odboru za doček. Bilo je očito koji je od te trojice glavni. Iskoračio je naprijed.

„Zapovjednice Dalgliesh, ja sam Rupert Mavcroft, ovdje sam tajnik. Ovo je moj prijatelj i stanovnik otoka, liječnik Guy Staveley, a ovo je Dan Padgett." Zastao je u nedoumici kako bi predstavio Padgetta pa reče: „On će se pobrinuti za vašu prtljagu."

Padgett je bio mršav mladić, lica bljedeg nego što bi se očekivalo za otočanina, kose kratko ošišane tako da su mu se nazirale kosti lagano kupolaste glave. Nosio je tamnoplave traperice i bijelu majicu. Unatoč krhkom izgledu njegove su dugačke ruke bile mišićave, a šake široke. Kimnuo je, no nije ništa rekao.

Dalgliesh je obavio predstavljanje i svi su se rukovali. Profesorica Glenister odlučno se odbila odvojiti od svojih torbi. Dalgliesh i Kate su zadržali svoje kovčege sa službenom opremom, a Padgett je s lakoćom podigao ostatak njihove prtljage na ramena, pokupio Bentonovu putnu torbu i dugim koracima krenuo prema buggju koji ih je čekao. Mavcroft je pokretom pokazao prema kući i očito ih pozvao da ga slijede, no njegov se glas utopio u ponovnoj buci helikoptera. Gledali su kako se blago uzdiže, kruži na način koji je mogao predstavljati pozdrav te se okreće iznad mora. Mavcroft je rekao: „Pretpostavljam da biste prvo željeli pogledati tijelo."

„Voljela bih obaviti svoje istraživanje prije nego što zapovjednik Dalgliesh čuje išta o okolnostima smrti. Je li tijelo bilo premještan?" - upitala je dr.

Glenister.

„U jednu od naše dvije bolesničke sobe. Nadam se da nismo pogriješili. Spustili smo ga jer smo smatrali nehumanim ostaviti ga samog u podnožju tornja, pa čak i pokrivenog plahtom. Činilo se normalnim da ga stavimo na nosila i unesemo u kuću. Konopac smo ostavili u svjetioniku. ”

Dalgliesh upita: „Bez nadzora? Hoću reći, je li svjetionik zaključan?”

„Nije. Ne može biti jer više nemamo ključ. Postojao je jedan kad je svjetionik obnovljen - bar mi je tako rečeno - ali već je godinama izgubljen. Nikad se nije činilo potrebnim da promijenimo bravu. Na otoku nema djece i ne primamo obične posjetitelje pa nije bilo razloga da svjetionik zaključavamo. Postoji zasun s unutrašnje strane. Gost koji je platio obnovu i koji se oduševljavao svjetionicima običavao je sjediti na platformi ispod lanterne i znao je da ga nitko neće uznemiravati. Nikada se nismo potrudili ukloniti zasun, no sumnjam da je ikada bio upotrebljen.”

Nije ih vodio prema stražnjim vratima kuće, nego oko lijevog krila prema glavnom ulazu sa stupovima. Središnji dio sa svoja dva dugačka zaobljena prozora na prvom i drugom katu, ispod masivnog četvrtastog tornja koji se uzdizao iznad njih, sada je izgledao zastrašujuće i bio je dojmljiviji nego kad se gledao iz zraka. Dalgliesh gotovo nehотиčno zastane i pogleda gore. Iskoristivši to kao priliku na prekid već pomalo neugodne tišine, Mavcroft reče: „Neobično, zar ne? Arhitekt je bio učenik Leonarda Stokesa i nakon Stokesove ju je smrti projektirao po uzoru na kuću koju je ovaj izgradio za Lady Digby u Minterne Magni u Dorsetu. Glavna fasada je otraga i tamo je ulaz u kuću, no Holcombe je želio da i glavne sobe s velikim prozorima, kao i ulazna vrata, gledaju prema moru. Naši gosti koji znaju ponešto o arhitekturi rado ističu kako je ovaj projekt žrtva pretencioznosti i da Combe nema ništa od one sjajne usklađenosti stilova koju je Stokes postigao u Minterni. Četiri zaobljena prozora umjesto dva i dizajn ulaza čine da se toranj doima glomaznim.

Ne poznajem Minternu, ali čini mi se da su u pravu. No meni ova kuća izgleda prilično impresivno. Mislím da sam se na nju navikao.”

Ulazna vrata od tamne hrastovine, okovana željezom, bila su otvorena.

Ušli su u predvorje kvadratnog oblika, s podom popločanim jednostavnim, ali zanimljivim uzorkom. U pozadini se široko stepenište granalo lijevo i desno, vodeći na galeriju za putujuće glazbenike, kojom je dominirao veliki prozor od obojenog stakla, a prikazivao je kralja Arthura i vitezove okruglog stola. Predvorje je bilo oskudno namješteno s nekoliko komada pokućstva od izrezbarene hrastovine, u stilu koji je ukazivao na to da je prvobitni vlasnik volio aristokratsko razmetanje više negoli udobnost.

Teško je bilo zamisliti ikoga da sjedi u onim nezgrapnim stolicama ili na dugačkoj drvenoj klupi s neobično izvijenim naslonom.

„Imamo dizalo. Kroz ova vrata“, kazao je Maycroft.

Soba u koju su ušli očito je bila korištena djelomice kao radna soba, a dijelom kao garderoba i ropotarnica. Bio je tamo stol koji je pokazivao znakove upotrebe, niz klinova na kojima su visjeli kišni ogrtači te niska polica za čizme. Od njihova dolaska nije bilo nikakvih znakova života. Dalgliesh zapita: „Gdje su svi oni sada, gosti i stalno osoblje?“

Maycroft mu odgovori: „Članovi osoblja upozoreni su da će ih biti potrebno ispitati. Čekaju ovdje u kući ili u svojim stanovima. Zamolio sam ih da se kasnije okupe u knjižnici. Trenutno imamo samo dva gosta uz Oliverovu kćer Mirandu i njegova lektora, Dennisa Tremletta. S ovom dvojicom ne mogu stupiti u kontakt. Naravno, ne može se tražiti da sjede unutra po ovakvom danu. Mogli bi biti bilo gdje na otoku, no u sumrak ćemo ih dozvati telefonom. Nitko se nije predbilježio za večeru.“

„Možda ću ih trebati prije toga. Postoji li način da stupite u vezu s njima?“

„Jedino da pošaljem ljude da ih traže, no ja sam protiv toga. Mislim da je bolje zadržati ljude zajedno u kući. Ovdje je običaj da se goste nikad ne uznemirava ili stupa s njima u kontakt, osim kad je to apsolutno neophodno.“

Dalgliesh je došao u napast da odgovori kako ubojstvo nameće takvu neophodnost, no nije rekao ništa. Ta dva gosta morat će biti ispitana, ali to može pričekati. Sada je bilo važnije okupiti stalne stanovnike.

Maycroft reče: „Dvije bolesničke sobe su u tornju, točno ispod mog stana. To možda i nije najpraktičnije, ali ordinacija je na istom katu i tamo je mirnije. Nosila mogu ući u dizalo iako to nikad prije nije bilo potrebno. Zamijenili smo dizalo prije tri godine. Baš na vrijeme.“

Dalgliesh upita: „Jeste li našli neku bilješku gospodina Olivera, u svjetioniku ili negdje drugdje?“

Maycroft odgovori: „Ne u svjetioniku, ali nismo ni namjeravali tražiti.“

Nismo pogledali ni u njegove džepove, na primjer. Iskreno, nije nam palo na pamet. Činilo bi nam se krajnje neprimjereno.“

„A ni gospođica Oliver nije spominjala nikakvu bilješku ostavljenu u njihovoj kući?“

„Ne, takvo joj pitanje nisam želio postaviti. Otišao sam kako bih je obavijestio o smrti njezina oca. Bio sam tamo kao prijatelj, a ne kao policajac.“

Te su riječi iako izgovorene mirno, sadržavale dozu otrova i Dalgliesh je, pogledavši Maycrofta, opazio kako mu je lice pocrvenjelo. Nije ništa

odgovorio. Mavcroft je prvi našao Oliverovo tijelo; s obzirom rta to prilično je dobro surađivao.

Dr. Glenister je neočekivano progovorila. Rekla je suho: „Nadajmo se da će vaši kolege cijeniti tu razliku.“

Dizalo, obloženo izrezbarenim drvetom i s podstavljenim kožnim sjedalom uzduž stražnje strane, bilo je udobno. Dvije su strane bile u zrcalima.

Vidjevši lica Mavcrofta i Staveleva kako se odražavaju sve do u beskonačnost dok su se dizali, Dalglieshu upadne u oči koliko su različiti. Mavcroft je izgledao mlađi nego što je očekivao. Nije li taj čovjek došao na otok Combe nakon umirovljenja? Ili je otišao mlad u mirovinu ili su godine bile milostive prema njemu. A zašto i ne? Život seoskog odvjetnika ne izlaže čovjeka posebnom riziku od srčanih bolesti. Njegova sjajna svjetlosmeđa kosa malo se prorijedila, ali nije imao sjedina. Njegove oči ispod ravnih obrva bile su jasno sive, a koža gotovo bez bora, izuzev tri usporedne linije preko čela. No nije imao živost mladosti. Dalgliesh je stekao dojam kako je to savjestan čovjek koji se skrasio u srednjoj dobi, s više izbjegnutih negoli dobivenih bitaka; obiteljski odvjetnik od kojega možete dobiti savjet ako ste skloni kompromisu, ali nezgodan kad se radi o ozbiljnoj svađi.

Guy Staveley, zasigurno mlađi čovjek, izgledao je deset godina stariji od svog kolege. Njegova je kosa bila siva i bez sjaja, s celom na tjemenu nalik na tonzuru. Bio je visok, prema Dalglieshovoju procjeni preko metar i osamdeset; hodao je bez samopouzdanja, pognutih koščatih ramena, isturene čeljusti, kao da se sprema ponovno susresti s nepravdama života. Dalgliesh se prisjetio Harknessovih lakomislenih riječi. Staveleyje postavio krivu dijagnozu i dijete je umrlo. Zato je potražio posao u kojem je najgore što se može dogoditi da netko padne sa stijene, za što ga se ne bi moglo optužiti. Dalgliesh je znao da ima stvari koje se dogode čovjeku i nepovratno ga obilježe i tjelesno i duševno, stvari koje se ne mogu zaboraviti, pobiti, učiniti manje bolnim razumom ili čak grizodušjem. Viđao je na licima kroničnih bolesnika Stavcleycv izraz strpljivosti bez nade.

3.

Dizalo se zaustavilo bez trzaja i skupina je slijedila Mavcrofta niz hodnik svijetlih zidova i popločenog poda sve do vrata na desnoj strani.

Mavcroft je izvadio ključ iz džepa. Rekao je: „Ovo je jedina soba koju možemo zaključati i na svu sreću, nismo izgubili ključ. Mislio sam da

želite biti sigurni kako tijelo nije nitko dirao."

Stao je u stranu kako bi ih propustio da uđu, a on i dr. Staveley ostali su stajati odmah do vrata.

Soba je bila neočekivano prostrana, s dva visoka prozora prema moru. Gornji dio jednog od njih bio je otvoren, a nježne zavjese krem boje, navučene preko njih, lepršale su neobično kao da teško dišu. Namještaj je bio mješavina domaće udobnosti i svrhovitosti. Tapete William Morris, dva tapecirana viktorijanska naslonjača te pisaći stol iz doba regentstva ispod prozora odgovarali su bezazlenoj ležernosti sobe za goste, dok su kirurška kolica, visoki stol za preglede te krevet s ručicama i povišenim uzglavljem odavali nešto od blijede bezličnosti bolničke sobe. Krevet je bio smješten okomito prema prozoru. Iz tog položaja pacijent bi vidio samo nebo, no čak bi i tako ograničen pogled bio ugodan podsjetnik kako tamo izvan bolesničke sobe postoji vanjski svijet. Unatoč povjetarcu koji je ulazio kroz otvoreni prozor te stalnom udaranju mora, zrak se Dalglieshu učini teškim, a soba klaustrofobič-nom poput ćelije.

Jastuci su bili uklonjeni s kreveta i položeni na jedan od dva naslonjača, a tijelo pokriveno plahtom ocrtavalo se ispod nje kao da iščekuje pozornost pogrebnika. Profesorica Glenister odložila je svoju Gladstone torbu na stol za preglede i izvadila plastični ogrtač, omot s rukavicama i povećalo.

Nitko nije ništa govorio dok je ona oblačila ogrtač i navlačila tanki lateks preko svojih dugih prstiju. Prišavši krevetu, kimnula je Benton-Smithu koji je uklonio plahu, pomno je presloživši od vrha prema dnu, a zatim s jedne strane na drugu, pa ju je tako složenu, pažljivo kao da je to dio neke vjerske ceremonije, položio na vrh jastuka. Tada je bez pitanja upalio svjetlo iznad kreveta. Profesorica Glenister okrenula se prema dvojici koja su stajala pokraj vrata. „Neću vas više trebati, hvala vam. Poseban helikopter za prijevoz mrtvaca stići će uskoro. Ja ću otići s tijelom. Možda biste mogli pričekati gospodina Dalgliेशa i njegov tim u svom uredu."

Mavcroft preda ključ Dalglieshu. Reče mu: „To je na drugom katu, nasuprot knjižnice. Dizalo se zaustavlja na pola puta između katova."

Oklijevao je trenutak i bacio posljednji dugi pogled prema tijelu, kao da je smatrao kako je potrebna neka posljednja gesta poštovanja, barem naklon glavom. Zatim su bez daljnjih riječi on i Stavelev izašli.

Oliverovo lice Dalglieshu nije bilo nepoznato; viđao ga je na fotografijama dosta često tijekom godina, a pomno odabrane slike postigle su svoju svrhu, ističući fine crte lica koje odaju intelektualnu snagu, čak plemenitost. Sada se sve to promijenilo. Staklaste oči bile su napola otvorene, dajući mu izraz podmukle zlobe, a iz mrlje na prednjoj strani

njegovih hlača širio se miris urina, konačno poniženje iznenadne i nasilne smrti. S opuštenom donjom čeljusti i gornjom usnom povučenom sa zubiju izgledao je kao da reži. Tanka linija krvi koja mu je iscurila iz lijeve nosnice bila je osušena i crna pa se činilo kao da se tu pojavljuje neki kukac. Gusta čeličnosiva kosa prošarana srebrom bila je zabačena unatrag s visokog čela; srebrne su niti čak i u smrti svjetlucale na svjetlu, a izgledale bi neprirodno da i obrve nisu pokazivale istu neujednačenu mješavinu boja.

Bio je nizak, Dalgliesh je procijenio ne viši od stosedamdeset centimetara, s prevelikom glavom s obzirom na nježne kosti zapešća i prstiju. Na sebi je imao nešto nalik viktorijanskoj lovačkoj jakni od tamnoplavog i sivog tvida, s pojansom i četiri zakopčana džepa, sivu košulju raskopčanu na vratu i sive hlače od rebrastog samta. Njegove su sportske cipele bile ulaštene i izgledale su neprimjereno teške za tako slabu tjelesnu građu.

Profesorica Glenister je zastala na trenutak promatrajući tijelo u tišini, zatim je blago dotakla mišićice lica i vrata i počela ispitivati zglobove svakog prsta, a oni su bili napola savijeni kao da je nešto hvatao u času smrti.

Nagnula je glavu bliže tijelu, a onda se uspravila i rekla: „Ukočenost je već uznapredovala. Procjenjujem da je vrijeme smrti između osam i trideset i devet sati ovog jutra, vjerojatno bliže onom prvom. S ovim stupnjem ukočenosti nemoguće mu je skinuti odjeću. Ako kasnije uspijem doći do točnije procjene, učinit ću to, no sumnjam da će biti točnije, čak i pod pretpostavkom da postoji sadržaj želuca.”

Trag užeta bio je tako jasan na njegovom mršavom vratu da je izgledao umjetno - kao simulacija smrti, a ne sama smrt. Modrica ispod desnog uha, očito uzrokovana čvorom, bila je velika; Dalgliesh je procijenio da je morala iznositi oko pet kvadratnih centimetara. Okrugli trag užeta, visoko ispod brade, bio je tako jasno vidljiv kao da je tetovaža. Profesorica Glenister ga je razgledavala, a zatim je predala povećalo Dalglieshu.

„Pitanje jest: je li to smrt uslijed vješanja ili zbog davljenja rukama. Ništa nam ne koristi ta modrica na desnoj strani vrata. Modrica je široka, ukazuje na veliki, dosta čvrsti čvor. Zanimljiv dio njegovog vrata je ovdje na lijevoj strani, gdje imamo dvije odvojene okrugle modrice, vjerojatno obje od prstiju. Očekivala bih otisak palca na desnoj strani, ali to je mjesto prekriveno modricom od čvora. Pretpostavka je da je napadač dešnjak. Sto se tiče uzroka smrti, nije vam potrebno moje mišljenje, zapovjednice. On je zadavljen. Vješanje je došlo kasnije. Tu je jasan površinski trag samog užeta koji izgleda kao pravilan uzorak koji se ponavlja. Mnogo je

precizniji i drugačiji nego što bih očekivala kod običnog konopca. To bi mogao biti konopac sa čvrstom jezgrom, vjerojatno od najlona i s uzorkom na površini. Konopac za penjanje, na primjer."

Govorila je ne gledajući u Dalgliesha. On je mislio: Ona mora znati daje meni rečeno kako je umro, ali ne želi pitati. Ni ne treba, uz ovaj otok i njegove stijene. Čak i uz to, zaključak je bio iznenađujuće brz.

Promatrajući ruke u rukavicama profesorice Glenister kako se kreću po tijelu, Dalglieshov se um pokoravao vlastitoj prisili iako je odgovarao zahtjevima sadašnjosti. Pogađala ga je, kao i u vrijeme dok je kao mladi policijski detektiv radio na svom prvom slučaju ubojstva, bezuvjetnost smrti. Kad bi tijelo bilo hladno, a mrtvačka ukočenost započela svoj neizbježan i predvidljiv napredak, bilo je gotovo nemoguće povjerovati da je taj neugodan teret mesa koje se koči, kosti i mišića, ikada bio živ.

Nijedna životinja nikad nije tako mrtva kao mrtav čovjek. Je li to zbog toga što je mnogo više izgubljeno tim zadnjim kočenjem, ne samo životinjski nagoni i tjelesne potrebe, nego i čitav sadržaj ljudskog života? To je tijelo barem ostavilo podsjetnik na svoju egzistenciju, ali čak su i ta bogata ostavština mašte i verbalni uspjesi izgledali kao dječja igra pred licem ove konačne ništavnosti.

Profesorica Glenister se okrenula prema Benton-Smithu koji je šutke stajao malo podalje. „Ovo sigurno nije vaš prvi slučaj ubojstva, narednice?"

„Ne, gospođo. To je moj prvi slučaj gušenja rukama."

„Onda bi bilo dobro da malo bolje pogledate."

Dala mu je povećalo. Benton-Smith je neko vrijeme promatrao, a zatim joj ga je bez riječi vratio. Dalgliesh se sjećao kakva je izvrsna učiteljica bila Edith Glenister. I sada, kad god bi imala učenika pri ruci, nije se mogla oduprijeti iskušenju da preuzme svoju prijašnju ulogu pedagoga. Daleko od toga da bi se ljutio na tu poduku svog podređenog, Dalgliesh ju je štoviše smatrao ljupkom.

Profesorica Glenister se nastavila obraćati Benton-Smithu.

„Davljenje rukama jedan je od najzanimljivijih aspekata forenzič-ne medicine. Ono naravno ne može biti samoizazvano - nastupila bi nesvjestica i stisak bi popustio. To znači da se gušenje uvijek smatra ubojstvom ukoliko nema uvjerljivih dokaza za suprotno. Gušenje je uglavnom izvedeno rukama i očekujemo da ćemo pronaći tragove stiska na vratu. Katkad se pronađe ogrebotina ili otisak nokta, do kojeg dođe kada se žrtva nastoji osloboditi napadačeva stiska. Ovdje nema takvog dokaza.

Dvije gotovo identične modrice na lijevoj strani vrata, iznad roga tiroidne

žlijezde, sa sigurnošću ukazuju na to da je gušenje izvela odrasla osoba, dešnjak, kao i na to da je korištena samo jedna ruka. Razmak između pritiska palca i drugog prsta govori nam da je stisnut govorni aparat i moglo bi biti skrivenog nagnječenja. Kod starijih osoba, kao što je ova žrtva, može doći do frakture gornjeg roga tiroide na njegovoj bazi. Do toga dolazi samo kad je stisak tako jak da su moguće i neke druge frakture. Smrt može nastupiti uz vrlo malo snage i zapravo ne mora biti namjerna. Snažan stisak ove vrste može uzrokovati smrt zbog inhibicije živca vagusa ili cerebralne anemije, a ne gušenja. Razumijete li izraze koje koristim?"

„Da, gospođo. Mogu li vas nešto pitati?"

„Naravno, narednice."

„Je li moguće znati nešto o veličini šake, je li ženska ili muška, kao i ima li neku nepravilnost?"

„Ponekad, ali s rezervom, naročito kad se radi o nekoj nepravilnosti šake. Ako su modrice od palca i prsta jasne, moguće je procijeniti razmak, ali samo procijeniti. Treba izbjegavati presigurne tvrdnje o tome je li nešto moguće ili nije. Zatražite od zapovjednika da vam priča o slučaju Harolda Loughansa iz 1943."

Pogled koji je dobacila Dalglieshu bio je pomalo izazivački. Ovaj put je odlučio ne dopustiti joj da ga time zaskoči. Rekao je: „Harold Loughans je zadavio vlasnicu puba, Rose Robinson, i ukrao večernji utržak.

Osumnjičeni nije imao prste na desnoj ruci, ali je forenzični patolog Keith Simpson dokazao kako je davljenje moglo biti moguće ako je Loughans zajašio žrtvu tako daje težina njegova tijela pritisnula šaku. To objašnjava zašto nije bilo modrica od prstiju. Loughans je izjavio da nije kriv, a Bernard Spilsburv se pojavio na strani obrane. Porota je povjerovala njegovim dokazima da je Loughans bio nesposoban zadaviti gospođu Robinson i bio je oslobođen. Kasnije je priznao."

Profesorica Glenister reče: „Taj je slučaj opomena svim vještacima i svim porotama koje su podlegle kultu slave. Bernard Spilsburv slovio je kao nepogrešiv, uglavnom zato što je bio izvrstan vještak. To nije bio jedini slučaj u kojem se kasnije pokazalo da nije bio u pravu." Okrenula se Dalglieshu. „Mislim da je to sve što ovdje trebam učiniti i vidjeti. Nadam se da ću sutra ujutro obaviti obdukciju i da ću vam uspjeti dostaviti preliminarni izvještaj do podneva."

„Sa sobom imam svoj laptop, a u kući u kojoj ću biti smješten postoji telefon. Veza će biti osigurana", kazao je Dalgliesh.

„Onda ću vas nazvati sutra u podne da vam saopćim glavne točke svog izvještaja."

Dok je Benton-Smith ponovno prekrivao tijelo, Dalgliesh reče: „Nije li trebalo uzeti otiske prstiju s kože?”

„S tim uvijek ima mnogo poteškoća. Nedavno sam razgovarala s jednim znanstvenikom koji s tim eksperimentira, no dosad se nešto postiglo jedino u Americi gdje možda zbog vlažnijeg zraka ostaju veće naslage znoja. Područje vrata je premekano da bi se mogao naći otisak prsta i nije moguće vidjeti detalje linija. Druga je mogućnost da se obrisu modrice i pokuša pronaći DNK, ali sumnjam da bi to prošlo na sudu zbog mogućnosti miješanja s DNK treće osobe ili s žrtvinim vlastitim tjelesnim tekućinama nakon smrti. Ta metoda s DNK naročito je osjetljiva. Naravno, ako je ubojica premještao tijelo i doticao rukama neko drugo područje gole kože, to bi bila bolja podloga za otiske prstiju ili DNK nego vrat. Ako je napadač imao neku masnoću na rukama, to bi također povećalo mogućnost za nalaženje otisaka prstiju. Ne mislim da za to ima nade u ovom slučaju. Žrtva je očito bila potpuno obučena i sumnjam da biste našli tragove dodira na njegovoj jakni.”

Kate je prvi puta progovorila. „Pretpostavimo daje to samoubojstvo, ali je on želio da izgleda kao ubojstvo. Je li Oliver mogao sam napraviti tragove prstiju na vlastitom vratu?”

„Sudeći po pritisku potrebnom da ostavi takve modrice, rekla bih da je to nemoguće. Po mom mišljenju, Oliver je bio mrtav kada je gurnut preko ograde. No znat ću više kada otvorim vrat.”

Sakupila je instrumente i zatvorila svoju Gladstone torbu. Rekla je:

„Pretpostavljam da nećete pozvati helikopter dok ne pregledate mjesto zločina. Možda ima predmeta koje biste željeli da ponesem u laboratorij. To će mi biti prilika da prošetao. Vraćam se za četrdeset minuta. Ako me zatrebate prije toga, bit ću na sjeverozapadnom kraju.”

Onda je otišla ne pogledavši više tijelo. Dalgliesh je prišao svom kovčegu s kriminalističkim priborom i izvadio rukavice pa pregledao džepove Oliverove jakne. Nije pronašao ništa osim čiste i presavijene džepne maramice na dnu lijevog džepa, a u desnom tvrdu kutiju za naočale, u kojoj se nalazio par naočala za čitanje u obliku polumjeseca. Bez mnogo nade da će mu one pribaviti korisne informacije, stavio ih je u posebnu vrećicu i vratio ih natrag u džep. Oba džepa na hlačama bila su prazna izuzev kamenčića neobičnog oblika koji je, sudeći po mrvicama priljepljenim za njega, vjerojatno tamo bio dulje vrijeme. Odjeća i cipele bit će mu skinuti u sobi za obdukciju i poslani u laboratorij.

Kate je rekla: „Malo je neobično da nije nosio čak ni novčanik, ali pretpostavljam da mu na otoku nije bio potreban.”

„Nikakve poruke samoubojice. Naravno, mogao ju je ostaviti u kući, no ako i jest, njegova bi kćer to dosad spomenula.“

„Mogao ju je ostaviti u ladici svog pisaćeg stola ili napola sakriti. Sigurno nije želio da ljudi dođu za njim prije nego što stigne do svjetionika“, kazala je Kate.

Benton je otkrio plahtu. Rekao je: „Vjerujemo li mi zaista da je to bilo samoubojstvo, gospodine? Sigurno nije mogao sam napraviti one modrice po sebi.“

„Ne, ne mislim da jest, narednice. No bolje da ne teoretiziramo dok ne dobijemo nalaz obdukcije.“

Bili su spremni za polazak. Plahta koja je pokrivala tijelo izgledala je sada mekše, više ocrtavajući nego skrivajući oštar vrh nosa i kosti nepomičnih ruku. Sada će, mislio je Dalgliesh, soba preuzeti mrtvacu. Činilo mu se, kao i uvijek, da je zrak natopljen konačnošću i misterijom smrti; zidne tapete s uzorkom, pažljivo postavljene stolice, pisaći stol u stilu regentstva - sve se to svojom uobičajenošću i postojanošću rugalo prolaznosti ljudskog života.

4.

Dr. Stavelev ih je slijedio u ured. Mavcroft reče: „Želio bih da Guy bude prisutan. Zapravo, on je moj zamjenik iako to nikad nije službeno potvrđeno. Mogao bi dodati neke pojedinosti onome što ću ja reći.“

Dalgliesh je znao da se taj prijedlog manje odnosi na samu pomoć, koliko na Mavcroftovu potrebu da se zaštiti. Ipak je on bio odvjetnik i želio je imati svjedoka za sve što će među njima biti izrečeno. Nije vidio valjani razlog da to odbije pa se nije protivio.

Dalglieshu je sam ured na prvi pogled ostavljao dojam udobno namještene dnevne sobe, ne baš najprikladnije uređene kao mjesto za obavljanje službenih stvari. Veliki prozor, zaobljen u gornjem dijelu, toliko se isticao da se tek kasnije uočavala neobična dihotomija sobe. Dva su prozorska krila bila široko rastvorena prema blistavom prostranstvu mora, koje se upravo u času kada je Dalgliesh bacio pogled mijenjalo iz svijetle u tamnoplavu. Odavde se nije čuo lom valova, ali je zrak brujaio tihim stenjanjem. Neukrotivost se neko vrijeme činila smirenom i snenom i soba je u svom udobnom skladu izgledala sigurna i nepovrediva.

Dalglieshovo oko bilo je izvježbano da brzo i bez vidljive znatiželje uoči što soba govori o svom stanaru. Ovdje je poruka bila neodređena jer je soba bila prije naslijeđena negoli osobno uređena. Pisaći stol od mahagonija i stolica zaobljenog naslona stajali su ispred prozora, a uz

udaljeni zid su se nalazili omanji pisaći stol i stolica te pravokutni stol s kompjutorom, pisačem i faksom. Pokraj toga nalazio se veliki crni sef sa šifriranom bravom. Četiri siva ormara za spise stajala su uza zid nasuprot prozoru, a njihov je moderan izgled bio u suprotnosti s niskim zastakljenim policama za knjige s obje strane ukrašenog mramornog kamina. Police su sadržavale neskladnu mješavinu uvezanih kožnih svezaka i raznih korisnih knjiga. Dalglish je primijetio crveno ukoričeni Tko je tko, The Shorter Oxford English Dictionary i jedan atlas, uguran između niza registratora. Bilo je tu i nekoliko manjih slika u uljanim bojama, no samo je jedna iznad kamina ostavljala neki dojam: skupni portret s kućom u pozadini, a vlasnik, njegova žena i djeca pažljivo smješteni ispred nje. Prikazivala je tri sina; dvojica od njih bila su u uniformi, dok je treći stajao malo podalje od braće i držao konja za uzdu. Bila je brižno naslikana, s previše detalja, ali ono što je govorila o toj obitelji bilo je jasno. Nesumnjivo je stajala tamo desetljećima, opravdavajući svoje mjesto ne toliko umjetničkom vrijednošću koliko skrupuloznim isticanjem poštovanja prema obitelji i nostalgичnog podsjećanja na prošle generacije.

Kao da je dojam sobe zahtijevao neko objašnjenje, Mavcroft reče:

„Preuzeo sam ured od prethodnog tajnika, pukovnika Royde-Matthewsa. Namještaj i slike pripadaju ovoj kući. Većinu svojih stvari pohranio sam u skladište kada sam preuzeo posao.“

Znači, došao je na otok neopterećen. Sto je još, pitao se Dalglish, ostavio za sobom?

Rekao je: „Željeli biste sjesti. Ako uzmemo jednu stolicu uz pisaći stol i premjestimo je do kamina, uz još četiri naslonjača bit će nam udobnije.“ Benton-Smith je to i učinio. Sjedili su u polukrugu ispred ukrašene gornje ploče i rešetke praznog kamina kao da su, pomislio je Dalglish, na molitvenom sastanku i ne znaju tko će započeti molitvu. Benton-Smith je smjestio svoju stolicu malo dalje od naslonjača i suzdržano izvadio svoj notes.

Mavcroft je rekao: „Ne moram vam ni govoriti koliko svi mi nestrpljivo očekujemo suradnju u vašoj istrazi. Oliverova smrt, a pogotovo užasan način na koji je umro, zgrozila je čitav otok. Imamo nasilničku povijest, ali to je bilo u dalekoj prošlosti. Nije bilo neprirodne smrti - zapravo nitko nije umro na ovom otoku - od kraja posljednjeg rata, osim gospođe Padgett prije dva tjedna. Kremiranje je obavljeno na kopnu prošli petak. Njezin je sin još uvijek s nama, ali se očekuje da će uskoro otići.“

Dalglish je rekao: „Ja ću, naravno, morati razgovarati sa svakim posebno,

bez obzira na to što ćemo se svi naći u knjižnici. Rečeno mi je nešto o povijesti otoka, kao i o osnivanju Zaklade. Znam ponešto i o ljudima koji ovdje žive. Ono što trebam saznati jest kako se Nathan Oliver uklapao ovamo i u kakvim je odnosima bio s osobljem i posjetiteljima. Nisam sklon preuveličavati osobne sklonosti ili pronalaziti motive tamo gdje ne postoje, ali trebam iskrenost."

Upozorenje je bilo jasno. Bilo je traga blage ljutnje u Maycroftovu glasu: „Imat ćete je. Ne namjeravam se pretvarati kako su odnosi s Oliverom bili harmonični. Dolazio je redovito četiri puta godišnje u moje vrijeme - a mislim i u doba mog prethodnika - ali njegov dolazak nije izazivao zadovoljstvo. Iskreno govoreći, bio je težak čovjek, zahtjevan, kritičan, ne uvijek pristojan prema osoblju i sklon pritužbama, opravdanim ili ne. U aktima Zaklade određeno je da se nikome tko je rođen na otoku ne može uskratiti gostoprimstvo, ali nije određeno kako često ili koliko dugo posjeta može trajati. Oliver je, odnosno bio je, jedina živa osoba koja je rođena na otoku i nismo ga mogli odbiti, no iskreno, pitam se ne bi li njegovo ponašanje to opravdalo. S godinama je postajao sve teži i nema sumnje da je imao svojih problema. Njegov posljednji roman nije bio tako dobro primljen kao oni prethodni i mogao je osjećati kako mu se talent gasi. Njegova kći i njegov lektor, koji mu je bio i tajnik, mogli bi vam reći više o tome. Moj je glavni problem bio taj što je želio kuću Emily Holcombe, a to je Vila Atlantic. Vidjet ćete na zemljopisnoj karti kako je ona najbliže stijenama i ima prekrasan pogled. Gospođica Holcombe je zadnji živi član obitelji i, iako se povukla iz uprave Zaklade prije nekoliko godina, ima pravo prema odredbama Zaklade živjeti na otoku do kraja života. Ona se ne namjerava iseliti iz Vile Atlantic i ja ne namjeravam to od nje zatražiti."

„Je li gospodin Oliver bio posebno težak zadnjih nekoliko dana? Jučer, na primjer? "

Maycroft pogleda dr. Staveleva. Doktor reče: „Jučer je bio možda najnesretniji dan koji je Oliver proveo na otoku. Podvrgnuo se pretrazi krvi u četvrtak, uzorak krvi uzela mu je moja žena koja je medicinska sestra. Tražio je da se to obavi jer se žalio kako se previše umara i mislio je da je možda anemičan. To mi se činilo razumnim oprezom i tražio sam da se izvrši nekoliko testova njegovog uzorka krvi. Mi koristimo privatni patološki laboratorij koji se nalazi u bolnici u Newquayu. Uzorak je izgubljen jer je pao u more Danu Padgettu, koji je nosio nešto majčine odjeće u Oxfam centar da je pokloni u dobrotvorne svrhe. Bila je to očigledna nezgoda, no Oliver je nasilnički reagirao. Za večerom se upleo u

bijesnu raspravu s jednim od naših gostiju, dr. Markom Yellandom, direktorom Laboratorija Hayes-Skolling, o njegovim istraživanjima na životinjama. Sumnjam da sam ikada prisustvovao neugodnijem i čudnijem obroku. Oliver je napustio blagovaonicu prije nego što je obrok završio, rekavši kako želi prijevoz za danas poslijepodne. Nije izričito rekao da namjerava otići, ali činilo se kao da se to podrazumijeva."

„Tko je započeo raspravu za večerom, Oliver ili dr. Yelland?"

Činilo se kako Mavcroft razmišlja prije nego što će odgovoriti, a zatim reče: „Mislim da je to bio dr. Yelland, ali bolje da pitate njega kad se nađete s njim. Sjećanje mi nije sasvim jasno. Mogao je biti bilo koji od njih."

Dalgliesh nije mislio praviti veliku stvar od Mavcroftove mrzovolje.

Slavni znanstvenik ne bi pribjegao ubojstvu zbog svađe za večerom. Znao je nešto o ugledu Marka Yellanda. Taj je čovjek bio naviknut na burne polemike u pogledu posla kojim se bavi i nesumnjivo je razvio strategiju kako da se s tim nosi. Nemoguće je da bi to uključivalo ubojstvo.

Upitao je: „Mislite li da je gospodin Oliver bio nerazborit sve do stupnja mentalne labilnosti?"

Nastala je stanka, a onda Stavelev reče: „Nisam kompetentan da dajem mišljenje, ali sumnjam da bi psihijatar tako nešto zaključio. Njegovo je ponašanje za večerom bilo neprijateljsko, ali ne i bezumno. Olivera sam doživio kao duboko nesretnog čovjeka. Ne bi me iznenadilo da je odlučio raskrstiti sa svime."

Dalgliesh upita: „Čak i na tako spektakularan način?"

Javio se Mavcroft: „Mislim da ga nitko od nas nije zaista razumio."

Izgledalo je da dr. Stavelev žali zbog svoje zadnje izjave. Tada reče: „Kao što sam već kazao, nisam kompetentan davati mišljenje o Oliverovu psihičkom stanju. Kad sam rekao da me samoubojstvo ne bi iznenadilo, mislim da sam to rekao zato jer je bilo očito da je bio jako nesretan, sve drugo mi je nezamislivo."

„Sto se dogodilo s Danom Padgettom?"

Mavcroft odgovori: „Razgovarao sam s njim, naravno. Oliver je želio da ga se otpusti, ali to nije dolazilo u obzir. Kao što sam rekao, bila je to nezgoda. Nije to bio neki prijestup za otpuštanje i ono ne bi imalo smisla. Natjerao sam samoga sebe da mu ukazem na to kako bi možda bio sretniji kad bi našao posao na kopnu. Rekao je kako je već razmišljao o tome da ode, sada kad mu je majka umrla. Odlučio je otići u London upisati se na jedno od onih novih sveučilišta. Već se raspitao i neće im mnogo smetati što nema najbolje ocjene. Rekao sam mu da je donio pametnu odluku što

će napustiti Combe i početi ispočetka. Došao je u ured očekujući prijekor, no otišao je veseliji nego što sam ga ikada vidio - veseo je kriva riječ, bio je ponosan."

„Zar nema nikoga na otoku koga bi se moglo opisati kao Oliverova neprijatelja? Nikoga tko bi ga mogao mrziti dovoljno da poželi njegovu smrt?"

„Ne. Ja još uvijek ne mogu vjerovati da je to ubojstvo. Osjećam da mora postojati neko drugo objašnjenje i nadam se da ćete ga vi uspjeti naći. U međuvremenu, pretpostavljam kako želite da svi ostanu na otoku. Mislim da mogu obećati kako će osoblje surađivati, ali nemam nadzor nad našim posjetiteljima, dr. Raimundom Spedelom, njemačkim diplomatom i bivšim veleposlanikom u Pekingu, te dr. Yellandom, a naravno ni nad gospođicom Oliver i Tremlettom."

Dagliesh je rekao: „Zasad ne mogu nikoga spriječiti da ode, no nadam se da nitko neće otići. Ako netko i ode, s njim će se ipak morati obaviti razgovor, ali neugodniji i s više javne pozornosti nego ako ostane tu."

„Gospođica Holcombe ima dogovoren termin kod zubara u Newquayu u ponedjeljak ujutro. Bez obzira na to, brod će ostati u luci", kazao je Mavcroft.

Dagliesh zapita: „Kako možete biti sigurni da nitko ne može uploviti neprimijećen?"

„Dosad nitko nije, koliko se svi sjećamo. Luka je jedini siguran način uplovljavanja. Ima dosta ljudi u ovoj kući i oko nje da bi se osiguralo stalno iako ne organizirano promatranje. Kao što ćete i sami vidjeti, ulaz u luku je vrlo uzak, a imamo i svjetlosne senzore sa svake strane. Uđe li brodić u luku noću, svjetla se pale. Jagova je kućica na pristaništu. On spava s razmaknutim zavjesama i odmah bi se probudio. Tako nešto nije se nikada dogodilo. Mislim da postoje dva mjesta gdje bi netko mogao doći na obalu za oseke, plivajući od broda, ali ne znam kako bi se uspeo na stijene bez suučesnika na otoku, a obojica bi morali bitiiskusni penjači."

„A tko je na otoku iskusen penjač?"

Bilo je očito da Mavcroft govori protiv volje: „Jago. On je kvalificirani instruktor penjanja i gosti koje on ocijeni sposobnima mogu se povremeno s njim penjati. Mislim da morate napustiti svaku pomisao da bismo mi skrivali neželjenog posjetitelja. Lagodna zamisao, ali to nije izvedivo."

No nije se radilo samo o problemu penjanja na obalu. Ako je Olivera domamio u svjetionik netko tko je u tome uspio i možda tamo bio skriven tijekom noći, ubojica je morao znati da će svjetionik biti otključan, kao i to gdje će naći užad za penjanje. Dagleish nije sumnjao kako je zamišljeni

ubojica bio netko od ljudi na Combeu, ali pitanje pristupa otoku moralo se postaviti. To će obrana sigurno koristiti ako se nekoga izvede pred sud. Rekao je: „Treat ću kartu otoka sa svim kućama i njihovim sadašnjim stanovnicima.”

Mavcroft ode do ladice svog pisaćeg stola pa reče: „Imamo ih nekoliko. Očito ih posjetitelji trebaju da se znaju kretati po otoku. Mislim da će vam ovo pružiti dovoljno detalja i o kućama i o terenu.” Predao je složene karte Dalglieshu, Kate i Benton-Smithu. Dalgliesh je prišao stolu i otvorio svoju kartu, a Kate i Benton pridružili su mu se da je prouče.

Mavcroft reče: „Označio sam sadašnje stanovnike. Otok je dugačak sedam i pol kilometara i proteže se od sjeveroistoka prema jugozapadu. Vidjet ćete na karti da je najširi u sredini - oko 2 i pol kilometra - a konusnog je oblika na sjeveru i jugu. Ja stanujem ovdje, u kući, a također i domaćica - gospođa Burbridge i kuharica - gospođa Plunkett. Millie Tranter, koja pomaže gospođi Burbridge, ima smještaj u bloku za osoblje, a isto tako i Dennis Tremlett, lektor i tajnik gospodina Olivera. Svi članovi privremenog osoblja koji rade tijekom tjedna i dolaze s kopna također su tamo smješteni. Sada nema nikoga od njih. U glavnoj kući su dva stana za posjetitelje koji ne žele stanovati ni u jednoj od kuća, no obično su prazni, kao i sada. Jago Tamlyn, koji je naš brodar i brine o generatoru, stanuje u kućici u luci. Idući prema istoku, dolazi se do Vile Peregrine, u kojoj je sada gospođica Oliver. Tristotinjak metara dalje nalazi se Vila Seal, koja je prazna i koju biste vi možda željeli koristiti. Iza nje je Vila Chapel, u kojoj živi Adrian Boyde, moj pomoćnik. Nazvana je prema četvrtastoj kapelici koja se nalazi pedesetak metara sjeverno. Najudaljenija kuća na jugoistoku je Vila Murrelet, koju trenutačno koristi dr. Yelland. On je stigao u četvrtak.

„Gledajući prema zapadnoj obali, najsjevernije je Vila Sheanvater, gdje je odsjeo dr. Spiedel koji je stigao prošle srijede. Oko četiristo metara južnije nalazi se Vila Atlantic, u kojoj živi gospođica Emily Holcombe. Njezina je kuća najveća i dvojni je objekt. U manjem dijelu živi njezin batler, Arthur Roughtvood. Zatim se dolazi do Vile Puffin, gdje je živjela Martha Padgett do svoje smrti prije dva tjedna. Jednokrevetna je pa Dan ima stan u bloku za osoblje. Nakon smrti svoje majke preselio se u kuću da pokupi njezinu imovinu. Konačno, tu je Vila Dolphin, točno sjeverozapadno od svjetionika.” Pogledao je svog prijatelja. „Tu stanuju Guy i njegova supruga Joanna. Jo je medicinska sestra pa su ona i Guy pazili na Marthu Padget sve dok nije umrla.”

Dalgliesh je rekao: „Sada imate šest članova stalnog osoblja, uključujući

dr. Staveleva. To svakako nije dovoljno kada su sve kuće pune."

„Honorarno zapošljavamo osoblje s kopna, uglavnom za poslove čišćenja. Dolaze tijekom tjedna. Svi su oni s nama već godinama, pouzdani su i, naravno, diskretni. Obično ne rade vikendom, a sada smo ograničili i broj gostiju kako bismo bili spremni za VIP posjetitelje, za koje nam je rečeno da bismo ih mogli očekivati. Vi vjerojatno znate o tome više nego ja."

Kao da je bilo nekog traga ljutnje u njegovu glasu. Ne obazirući se na to, Dalgliesh je nastavio. „Bilo bi dobro da imam imena i adrese honorarno zaposlenih, ali malo je vjerojatno da bi oni mogli pomoći."

„Siguran sam da ne bi. Jedva da ikada i vide posjetitelje, a kamoli da s njima razgovaraju. Pogledat ću spisak, no mislim daje samo dvoje od njih uopće bilo ovdje za vrijeme Oliverova boravka na otoku. Sumnjam da su ga uopće vidjeli."

Dalgliesh zatraži: „Ispričajte mi što znate o ljudima ovdje."

Nakon stanke, Maycroft reče: „Malo mi je nezgodno. Postoji li ikakva mogućnost da netko od nas bude osumnjičen za ubojstvo, dužan sam savjetovati toj osobi da nazove odvjetnika. Ne mogu djelovati u njihovo ime." Zastao je pa rekao: „Naravno, ni u svoje vlastito. Ni moja situacija nije jednostavna. Situacija je teška, izvanredna."

Dalgliesh reče: „Za nas obojicu. Dok ne dobijem izvještaj obdukcije, ne mogu biti siguran što istražujem. Očekujem da ću se čuti s dr. Glenister sutra u neko doba. Dok me ona ne izvijesti, smatram ovo sumnjivom smrću. Kakav god bio ishod, potrebna je istraga i što prije dobijemo odgovor, to bolje za sve. Tko je prvi primijetio modrice na Oliverovu vratu?"

Dva su muškarca gledala jedan u drugoga. Guy Staveley reče: „Mislim da sam ja. Ne mogu biti siguran. Sjećam se da sam, kada sam ih prvi puta vidio, pogledao Ruperta i naši su se pogledi sreli. Imao sam dojam da mislimo isto, ali nijedan od nas to nije izgovorio sve dok nismo unijeli tijelo u bolesničku sobu i ostali sami. No svatko tko je vidio tijelo mogao je primijetiti modrice. Gospođica Oliver sasvim sigurno. Tražila je da vidi očevu tijelo i natjerala me da otkrijem plahtu kojom je bio pokriven."

„I nijedan od vas to nije spomenuo nekome drugome?"

Maycroft odgovori: „Mislio sam kako je važno ne poticati nagađanja dok ne stigne policija. Naravno, očekivao sam da će biti provedena neka vrsta istrage. Odmah sam otišao u ured i nazvao broj koji sam bio dobio. Rečeno mi je da onemogućim dolazak i odlazak s otoka i čekam daljnje upute.

Dvadeset minuta kasnije javljeno mi je da ste već na putu ovamo."

Ponovo je nastavio nakon stanke. „Poznajem ljude na otoku. Znam da sam

ovdje tek osamnaest mjeseci, ali to je dovoljno da se shvate bitne stvari o njima. Zamisao da je itko od njih mogao ubiti Olivera bizarna je. Mora postojati drugo objašnjenje, kako god neuvjerljivo to moglo zvučati."

„Dakle, recite mi što znate o njima."

„Gospođa Burbridge je svećenikova udovica i ovdje je šest godina, a Lily Plunkett, kuharica, dvanaest godina. Koliko je meni poznato, nijedna od njih nije imala nikakvog posebnog razloga da ne trpi Olivera. Adrian Boyde, moj pomoćnik, bivši je svećenik. Bio je na odmoru i vratio se neposredno prije mog dolaska. Sumnjam da bi bio u stanju ubiti bilo kakvo živo biće. Mislim da znate ponešto o gospođici Holcombe. Kao jedini živi član svoje obitelji ima pravo ostati ovdje na teret Zaklade, a sa sobom je dovela i svog batlera, Arthura Roughtvooda. Zatim je tu Jago, brodar i električar. I njegov je djed nekada radio kao brodar ovdje na Combeu."

Kate je upitala: „A Millie Tranter?"

„Millie je jedina mlada osoba među našim osobljem i mislim da je valja izdvojiti. Samo joj je osamnaest godina. Pomaže gospođi Plunkett u kuhinji, posluhuje za stolom i u raznim poslovima pomaže gospođi Burbridge."

Dalglish je rekao: „Moram vidjeti gospođicu Oliver ako se osjeća dovoljno dobro za razgovor. Je li netko sada uz nju?"

„Samo Oliverov tajnik, Dennis Tremlett. Guy i ja otišli smo k njoj kako bismo je obavijestili o Oliverovoj smrti. Joanna ju je kasnije nazvala da vidi može li joj nekako pomoći. Dennis Tremlett je još uvijek tamo pa Miranda nije sama."

„Volio bih da obojica pođete sa mnom do svjetionika. Možda da nazovete u knjižnicu i javite ljudima koji čekaju da ću doći što je prije moguće. Ili im recite da nastave sa svojim poslovima, a ja ću ih pozvati kad budem spreman."

Mavcroft reče: „Mislim da bi oni radije čekali. Prije nego što krenemo, je li vam još nešto potrebno?"

„Bilo bi dobro kad bismo mogli koristiti sef. Možda će biti nekih predmeta koje treba čuvati prije nego što budu poslani u laboratorij. Bojim se da će to zahtijevati promjenu kombinacije šifre. Bi li vam to bilo nezgodno?"

„Nimalo. Ugovor o Zakladi i ostali važni dokumenti nisu na otoku.

Informacije o našim prijašnjim posjetiteljima su naravno tajna, ali ti će podaci biti jednako sigurni u ormaru za spise kao i u sefu. Bit će dovoljno velik za vaše potrebe. Katkad se pitam je li sagrađen da se u njega spremi truplo."

Pocrvenio je kad je odjednom shvatio da je ta primjedba bila izuzetno

neprikladna. Prikrivajući zbunjenost, rekao je: „Idemo u svjetionik.“ Benton je otvorio usta da nešto kaže, ali ih je odmah ponovno zatvorio. Vjerojatno je namjeravao spomenuti Virginiju Woolf, no predomislio se. Bacivši pogled na Kateino lice, Dalgliesh zaključio da je mudro postupio.

5.

Dalgliesh i njegovi kolege Mavcroft i Staveley napustili su kuću kroz prednja vrata i krenuli uskim puteljkom niz liticu. Dalgliesh je zamijetio kako se oko pet metara ispod njih nalazi niža litica koju je ugledao još iz helikoptera. Promatrana iz zraka, uska je visoravan izgledala lisnato poput obrađenog vrta. Buseni trave između stijena bili su sjajno zeleni, golemo kamenje sa svojim ploham od srebrnog granita izgledalo je kao da je pažljivo razmješteno, a iz pukotina je visjelo obilje žutih i bijelih cvjetova spužvastih listova. Dalgliesh je - malo prozaičnije - zamijetio kako ta donja litica omogućuje skriveni put do svjetionika svakome dovoljno spretnom da se do nje spusti.

Hodajući između Dalgliesha i Kate, Mavcroft ih je izvještavao o restauraciji svjetionika. Dalgliesh se pitao je li ta njegova rječitost bila obrana od zbunjenosti ili je Mavcroft pokušavao stvoriti privid neke normalne situacije dok su hodali, kao da razgovara s običnijim i manje prijetećim posjetiteljima.

„Svjetionik je nastao prema modelu jednog poznatog svjetionika koji je izgradio Smeaton, a koji je 1881. srušen i ponovno izgrađen u luci Plvmoutha kao spomenik njemu. Ovaj je isto tako elegantan i gotovo jednako visok. Onaj u Plvmouthu je bio zapušten pa je izgrađen moderni svjetionik na sjeverozapadnom vrhu otoka, no tijekom Drugog svjetskog rata, kada je otok bio evakuiran, u požaru su mu stradale tri gornje etaže. Stajao je kao ruševina sve dok jedan od naših posjetitelja kojeg su posebno zanimali svjetionici nije donirao novac za restauraciju. Radovi su izvođeni s osjećajem za detalje i on maksimalno nalikuje svjetioniku kakav je bio dok je prije radio. Za njegov rad brine tvrtka Trinity House i potpuno je automatiziran. Brodić tvrtke ga povremeno dolazi pregledati.“

Sada su prešli s puteljka na kružni travnati nasip i spustili se do ulaza u svjetionik. Vrata su bila od čvrste hrastovine, s ukrašenom okruglom ručkom gotovo previsoko postavljenom te kvakom s ključanicom.

Dalgliesh je primijetio, a znao je da su i Kate i Benton-Smith, da se vrata ne mogu vidjeti s travnatog nasipa. Svjetionik je sada izgledao čak impresivnije nego gledan iz daljine. Lagano konkavni i blistavi, sjajni kao da su

nedavno obojeni, zidovi su se izdizali više od šesnaest metara do elegantnog gornjeg dijela na kojem se nalazilo svjetlo, a razdijeljeni su se zidovi dizali do krova oblikovanog poput mandarinskog šešira, na čijem je vrhu bila kugla s vjetrokazom. Čitav vrh građevine, koji je izgledao ekscentrično naivno i djetinjasto, bio je obojen u crveno i okružen platformom ograđenom rešetkama. Od četiri uska prozora visoko iznad vrata, gornja dva su bila tako malena i udaljena da su izgledali kao rupice.

Gurnuvši teška hrastova vrata, Mavcroft stane u stranu kako bi propustio Dalgliesha i ostatak društva da uđu prvi. Kružna prostorija u prizemlju bila je očito korištena kao skladište. Bilo je tu šest sklopivih stolica složenih na jednoj strani i niz klinova na kojima su visjeli ogrtači od voštanog platna te visoke čizme za vodu. Desno od vrata stajala je teška škrinja, a iznad nje šest kuka s konopcima za penjanje, od kojih je pet bilo pomno smotano. Šesti, na zadnjoj kuki, visio je labavo, njegov kraj koji se ljuljao bio je savijen u petlju, ne širu od petnaest centimetara. Čvor je bio mornarski, a iznad njega još dva napola svezana, stoje predstavljalo čudnu kombinaciju. Onaj tko zna vezati mornarski čvor sigurno bi imao povjerenja u svoje sposobnosti da se neće okliznuti. Zašto ne napraviti petlju odmah, koristeći čvor za petlju na jednom kraju užeta? Odabir ovako složenog načina ukazivao je na osobu neiskusnu u vezivanju čvorova ili toliko zbunjenu i u žurbi da nije mogla pravilno razmišljati.

Dalgliesh reče: „Izgledaju li ta petlja i čvor onako kao kad ste ih prvi puta ugledali nakon što je tijelo spušteno?”

Odgovorio je Stavelev: „Jednako tako. Sjećam se da su izgledali nespretno i iznenadilo me daje Oliver znao napraviti mornarski čvor.”

„Tko je namotao uže i stavio ga na klin?”

„Jago Tamln. Kad smo počeli gurati nosila na kotačima prema glavnoj kući, doviknuo sam mu da se pobrine za uže. Rekao sam mu da ga spremi na klin uz ostale.”

Uz otključana vrata uže je bilo dostupno svakome tko ga je trebao. Bit će poslano u laboratorij u nadi da će, ako se ne nađu otisci, biti nađena DNK sa znojnih ruku. No svaki takav dokaz, čak i kad bi se mogao dešifrirati, već je bio kompromitiran.

Rekao je: „Idemo gore na galeriju. Želio bih čuti što se točno dogodilo otkad je Oliver nestao.”

Počeli su se s mukom uspinjati jedan iza drugoga po spiralnom drvenom stepeništu uza zidove. Prostorija za prostorijom, svaka sve manja, svaka pomno restaurirana. Mavcroft, vidjevši Bentonov interes, ukratko je opisivao dok su se uspinjali.

„Prizemlje se, kao što ste vidjeli, sada uglavnom koristi za odlaganje Jagove opreme za penjanje. U škrinji su spremljene čizme za penjanje, rukavice, penjačke omče, karabineri, hvataljke i slično. Prvobitna namjena je bila da se tamo drži voda koja bi se pumpala gore i grijala u peći za slučaj da se čuvar poželi okupati.

„Sada ćemo ući u prostoriju s generatorom za struju i alatom. Slijedi prostorija za gorivo u kojoj se drži nafta, a gore je skladište gdje se držala konzervirana hrana. Današnji svjetionici imaju zamrzivače i hladnjake, ali nekad su čuvari ovisili o konzervama. Sada prolazimo kroz prostoriju s čekrkom, a dalje je prostorija za baterije. Baterije se koriste za opskrbu lanterne strujom, u slučaju da generator zakaže. Ovdje se malo toga ima za vidjeti, no mislim da je najzanimljiviji dnevni boravak. Čuvari su kuhali i jeli svoje obroke ovdje, koristeći peć na ugljen ili štednjak s plinskom bocom.”

Nitko drugi nije govorio dok su se uspinjali. Sada su bili u spavaćoj sobi. U toj okrugloj sobi bilo je mjesta samo za dva uska kreveta sa spremištem ispod svakog, prekrivena jednakim kariranim pokrivačima. Podigavši rub jednoga, Dalgliesh primijeti kako je ispod samo tvrda strunjača. Pokrivači, čvrsto rašireni preko kreveta, izgledali su netaknuto. U pokušaju da dočara domaću atmosferu, restaurator je dodao fotografije čuvarove obitelji i dvije male porculanske pločice s religioznim tekstom -Blagoslov ovoj kući i Mir i spokoj. To je bila jedina soba koja je Dalglieshu davala naslutiti kako je izgledao davno ugasli život tih ljudi.

Sada su se uspinjali zavijenim i uskim stepenicama iz kontrolne sobe opremljene radiotelefonom, barometrom, termometrom i velikom kartom britanskih otoka, pričvršćenom na zid. Uza zid je bila prislonjena jedna stolica na rasklapanje.

Mavcroft je objašnjavao: „Neki od naših energičnijih posjetitelja voljeli su iznijeti stolicu na platformu oko lanterne. Ne samo da su imali najbolji pogled na otok, nego su mogli čitati u potpunom miru. Do lanterne se ide ovim stepenicama, pa kroz vrata na galeriju.”

Nijedan prozor u sobama nije bio otvoren i zrak, iako nije bio odbojan, bio je ustajao i postepeno postajao neugodno klaustrofobičnim. Sada je Dalgliesh udisao slatki morski zrak, tako svjež da se osjetio poput oslobođenog zatvorenika. Pogled je bio spektakularan: otok je ležao ispod njih, izmiješane zelene i smeđe boje šumarka u sredini, u blagom kontrastu sa svjetlucajem granitnih stijena i bljeskanjem mora. Obišli su galeriju sa svih strana. Valovi oštih rubova išarali su horizont, kao da je neka divovska ruka otresla kist bijele boje iznad plavog beskraja.

Stajali su na hirovitom povjetarcu, koji bi na ovoj visini povremeno zapuhao silinom snažnog vjetra, i njih bi se petero instinktivno hvatalo za prečke ograde. Promatrajući Kate, vidio je kako požudno udiše svježi zrak, kao da je i ona bila dugo zatvorena. Povjetarac je utihnuo i Dalglieshu se učini da se u tom trenutku smirilo i bjelinom išarano, nemirno more. Pogledavši dolje, primijetio je da s morske strane ispod njih nema ničega osim nekoliko metara tla popločenog kamenom, okruženih grubim kamenim zidom, a ispod njega strma litica sastavljena od svjetlucavih slojeva koja se spuštala sve do mora. Nagnuo se preko ograde i na trenutak osjetio vrtoglavicu. U kakvom bi se crnom očaju ili razornom veselju čovjek bacio u taj beskraj? I zašto bi samoubojica izabrao ponižavajući užas vješanja? Zašto ne bi skočio u prazninu?

Upitao je: „Gdje je točno uže bilo svezano?”

I opet je Mavcroft preuzeo inicijativu: „Mislim daje pao s ove točke ovdje. Njihao se oko četiri metra ispod ograde. Ne mogu reći točnije. Zavezao je uže, ispreplevši ga između prečki ograde, a zatim preko ruba. Ostatak užeta ležao je labavo ovdje na podu.”

Dalgliesh nije ništa rekao. Svaka rasprava s njegovim kolegama bila je ograničena prisustvom Mavcrofta i Staveleva i morat će pričekati. Želio bi da je mogao vidjeti kako je točno uže bilo svezano za ogradu. Za to je trebalo vremena, a počinitelj, Oliver ili netko drugi, trebao je procijeniti duljinu pada. Okrenuo se Stavelevu: „Je li i u vašem sjećanju tako, doktore?”

„Da. Normalno je da smo mogli biti u prevelikom šoku da bismo primijetili sve pojedinosti, ali naravno da smo morali razmrsiti uže prije nego što smo tijelo spustili dolje i za to je trebalo nešto vremena. Pokušali smo ubrzati namatajući ga, ali smo na kraju morali uzeti kraj užeta i polako ga razmrsiti.”

„Jeste li vas dvojica bili jedini ovdje gore, kod lanterne?”

„Jago je došao za nama. Nas trojica smo počeli vući tijelo prema gore. Gotovo odmah smo stali. Bilo bi strašno i dalje rastezati vrat. Ne znam kako smo se mogli odlučiti na takav postupak. Mislim da je to bilo zato što je tijelo bilo bliže lanterni nego tlu.”

Mavcroft je rekao: „Strašno je i pomisliti na to. Na trenutak me uhvatila panika da bismo mu mogli otkinuti glavu od tijela. Pravi i jedini način bio je da ga lagano spustimo dolje. Razvezali smo uže i tada ga je Jago provukao kroz jednu prečku da služi kao kočnica. Tako smo Guy i ja mogli zajedno spuštati uže, a Jagu sam rekao neka ide dolje prihvatiti tijelo.”

Dalgliesh je zapitao: „Tko je još u to vrijeme bio tamo?”

„Samo Dan Padgett. Gospođica Holcombe i Millie već su bile otišle." „A ostatak osoblja i posjetitelji?"

„Nisam javio gospođi Burbridge ni gospođi Plunkett da Olivera nema pa se nisu ni mogle pridružiti potrazi. Mogao sam doći u vezu jedino s dr. Speidelom i dr. Yellandom ako su bili u svojim kućama, no nisam ni pokušao. Kao posjetitelji, oni nisu odgovorni za Oliverovu sigurnost. Ni u kom slučaju nije bilo razloga da ih se nepotrebno uzne-mirava. Kasnije - kad sam razgovarao s Londonom i kad smo saznali da vi stižete - nazivao sam ih, ali nijedan se nije javljao. Vjerojatno su bili u šetnji negdje na sjeverozapadnom dijelu otoka i mislim da su još uvijek."

„Tako se potraga sastojala od vas dvojice, Jaga, gospođice Holcombe, Dana Padgetta i Millie Tranter?"

"Ja nisam tražio od gospođice Holcombe i Millie da pomažu. Millie je došla kasnije s Jagom, a gospođica Holcombe je bila u ordinaciji kada me je Jo nazvala. Imala je termin za svoje godišnje cijepljenje protiv gripe. Adrian Boyde i Dennis Tremlett otišli su pretraživati istočnu stranu otoka, a Roughtwood je rekao kako ima previše posla da bi pomagao. Zapravo, potraga još nije ni bila započela. Svi smo bili ispred kuće kada se spustila magla i nije imalo smisla ići dalje od svjetionika prije nego što se ona razide. To se na Combeu događa često i sasvim iznenadno."

„Vi ste, zapravo, prvi ugledali tijelo?"

„Da, uz Dana Padgetta koji je bio iza mene."

„Zašto ste mislili da bi Oliver mogao biti u svjetioniku ili blizu njega? Je li često dolazio ovamo?"

„Ne bih rekao. No naravno, glavna je svrha otoka da ljudi imaju privatnost. Ne promatramo što rade naši posjetitelji. Bili smo u blizini svjetionika i palo mi je na pamet da prvo tamo pogledam. Vrata nisu bila zatvorena zasunom pa sam se popeo na prvi kat i dozivao ga. Mislio sam da će me čuti ako je tamo. Ni sam ne znam zašto sam odlučio obići oko svjetionika. U onom mi se času to činilo normalnim. Uostalom, magla je tada postala toliko gustom da se činilo besmislenim nastavljati potragu. Kad sam se našao na strani okrenutoj prema moru, iznenada se počela razilaziti i ugledao sam tijelo. Millie i Jago uskoro su stigli iz kućice u luci. Ona je počela vrištati, a zatim su se pojavili Guy i gospođica Holcombe."

„A uže?"

Odgovorio je Staveley: „Kad smo vidjeli da je Jago uhvatio tijelo i odnio ga na puteljak, obojica smo odmah sišli. Dan je stajao, a Jago klečao pokraj tijela. Rekao je: 'Mrtav je, gospodine. Nema smisla pokušavati s oživljavanjem.' Olabavio mu je uže oko vrata i skinuo omču preko glave."

Mavcroft je nastavio: „Poslao sam Jaga i Dana po kolica s nosilima i plahtu. Guy i ja čekali smo ih bez riječi. Mislim da smo se okrenuli od Olivera i gledali prema moru, barem ja jesam. Nismo imali ništa čime bismo ga prekrili i činilo se nekako nepriličnim gledati dolje u to izobličeno lice. Danu i Jagu trebalo je prilično mnogo vremena da se vrate, a zatim je stigao i Roughtwood. Mora da ga je poslala gospođica Holcombe. Pomogao je Danu i Jagu smjestiti tijelo na kolica s nosilima. Krenuli smo prema kući, Dan i Roughtwood gurajući kolica, a Guy i ja hodali smo svaki s jedne strane. Doviknuo sam Jagu: 'Pokupi uže i spremi ga u svjetionik. Ne diraj čvor ni petlju. Bit će istraga i uže može biti jedan od dokaza.' „

Dalgliesh je rekao: „Nije vam palo na pamet da uže ponesete sa sobom?" „Ne bi imalo smisla. Svi smo vjerovali da se radi o samoubojstvu. Uže bi bilo previše nezgrapno za ladicu mog pisaćeg stola, a u svjetioniku je bilo jednako sigurno kao i na bilo kojem drugom mjestu. Moram priznati da nikad nisam ni pomislio da ne bi. Sto sam drugo razumno mogao učiniti s njim? To je postalo predmet užasa. Bilo ga je bolje skloniti da ga ljudi ne gledaju."

No mogli su doći do njega. Uz nezaključana vrata, bilo tko na otoku mu je imao slobodan pristup. Sto je više ljudi petljalo s uzetom, to će biti teže otkriti tko je prvi vezao mornarski čvor i dvostruko se osigurao s još dva napola učvršćena. Morao je razgovarati s Jagom Tamlvnom. Pod pretpostavkom da se radi o ubojstvu, Jago bi jedini mogao reći kada i kako je uže bilo premješteno. Bilo bi korisno da je Jago bio s njima, no Dalgliesh se brinuo o tome da ne bude previše ljudi na mjestu zločina i da ne komplicira istragu na ovom stupnju, otkrivajući - iako neizravno — način na koji razmišlja.

Rekao je: „Mislim da je to sve što zasad možemo učiniti. Hvala vam." Silazili su u tišini, a Guy Staveley je hodao oprezno poput starca. Sada su opet bili u ulaznom prostoru. Labavo namotano crvenoplavo isprepletено uže, s malom petljom koja se njihala, u Dalglieshovim se očima neprimjetno preobrazilo u latentno moćan, zloslutan predmet. Kao po dogovoru, razmišljali su o užetu u tišini.

Dalgliesh se okrene prema Maycroftu. „Želio bih razgovarati s Jagom Tamlvnom prije nego što vidim sve stanovnike na okupu. Može li se do njega brzo doći?"

Maycroft i Staveley pogledaju jedan u drugoga. Staveley reče: „Možda je otišao u glavnu kuću. Većina je ljudi vjerojatno već u knjižnici, no on ne želi gubiti vrijeme na čekanje. Možda je još uvijek na brodu. Ako jest,

domahnut ću mu."

Dalgliesh pogleda Benton-Smitha. „Nađite ga. Hoćete li, narednice?" Nije mu promaklo crvenilo na Stavelevevu licu. Mogao je pogoditi o čemu razmišlja. Želi li to Dalgliesh osigurati da ne bude vremena da se Jaga upozori ili mu se daju upute prije nego se prvi put sretnu?

Benton-Smith reče: „Da, gospodine" pa brzo zakrene iza svjetionika i izgubi se iz vida. Morat će zaobići rub litice prema luci. Čekanje se činilo beskrajnim, no mora da je prošlo i manje od pet minuta prije nego što su začuli odjek koraka po kamenu i dva se lika pojaviše iza zaobljenosti svjetionika.

Upravo im se približavao promatrač s pristaništa kojeg su vidjeli iz helikoptera. Dalglieshov prvi dojam bila je samosvjesna muška ljepota. Jago Tamlyn nije bio visok - Dalglieshova je procjena bila oko stosedamdeset centimetara - ali bio je snažno građen, što je naročito isticao njegov debeli tamnoplavi ribarski pulover kompliciranog uzorka. Nosio je hlače od rebrastog samta, nogavica zataknutih u crne gumene čizme za vodu. Bio je izrazito preplanuo, s izduženim licem oštarih crta, kovrčave raščupane kose i kratke brade, uskih očiju ispod naboranog čela, čije su šarenice bile jasnoplave poput safira nasuprot preplanuloj koži. Pozdravio je Dalgliesha uz čvrst pogled, oprezan i pun nagađanja, koji se pod Dalglieshovim zurenjem ubrzo pretvorio u blago pomirenje vojnika na dužnosti. Bilo je to lice koje nije odavalo ništa.

Maycroft mu je ceremonijalno predstavio Dalgliesha i Kate, s njihovim činovima i punim imenima, što je pretpostavljalo da će se rukovati. No nitko to nije učinio. Jago je šutke kimnuo. Dalgliesh je poveo skupinu na stranu svjetionika okrenutu moru. Počeo je govoriti bez uvoda. „Želim da mi ispričate što se točno događalo otkad su vas pozvali da se pridružite potrazi."

Jago je šutio nekoliko sekundi. Dalgliesh pomisli kako nije moguće da mu treba toliko vremena da osvježi pamćenje. Kad je progovorio, izvještaj je tekao glatko i bez oklijevanja.

„Gospodin Boyde me nazvao telefonom iz ureda da mi kaže kako se gospodin Oliver nije pojavio u ordinaciji kao što je bilo dogovoreno i zatražio da dođem i pomognem u potrazi. Spuštala se magla i nisam vidio smisla toj potrazi, ali sam se ipak uputio puteljkom koji vodi iz luke. Millie Tranter je bila kod mene i potrčala je za mnom. Kad smo stigli nadomak svjetioniku, magla se odjednom razišla i ugledali smo tijelo. Tamo je bio gospodin Maycroft s Danom Padgettom. Dan se tresao i jadikovao. Millie je počela vrištati, a zatim su do svjetionika stigli dr.

Staveley i gospođica Holcombe. Gospodin Maycroft, dr. Staveley i ja ušli smo unutra i popeli se na galeriju. Počeli smo vući tijelo prema gore, a onda je dr. Stavelev rekao da bismo ga umjesto toga trebali spuštati. Prebacili smo uže preko ograde da možemo kontrolirati spuštanje. Gospodin Mavcroft mi je rekao da siđem kako bih pridržao tijelo i to sam i učinio. Kad sam ga uhvatio, gospodin Mavcroft i dr. Stavelev su pustili uže da padne."

Zašutio je. Nakon stanke, Dalgliesh ga je upitao: „Jeste li poredili tijelo na zemlju bez ičije pomoći?"

„Da, gospodine. Dan mi je došao pomoći, ali nije bilo potrebno. Gospodin Oliver nije bio tako težak."

Ponovno je došlo do stanke. Bilo je očito da je Jago odlučio ne davati informacije dobrovoljno, nego samo odgovarati na pitanja.

„Tko je bio uz vas kada ste poredili tijelo na zemlju?"

„Samo Dan Padgett. Gospođica Holcombe je odvela djevojku, što je bilo u redu."

„Tko je raspetljao i uklonio uže?"

Stanka je sada bila dulja. „Mislim da sam ja to obavio."

„Imate li nekih nedoumica u vezi toga? Govorimo o ovom jutru. To nisu bili trenuci koje će itko moći zaboraviti."

„Ja sam to učinio. Dan mijе pomogao. Hoću reći, ja sam držao čvor, a on je potezao uže kroz njega. Baš smo mu ga prevlačili preko glave kad su stigli gospodin Mavcroft i dr. Stavelev."

„Znači, obojica ste sudjelovala u uklanjanju užeta?"

„Rekao bih da je tako."

„Zašto ste to učinili?"

Sada je Jago pogledao izravno u Dalgliesha. Rekao je: „Činilo se prirodnim. Uže mu se urezalo duboko u vrat. Nismo ga mogli tako ostaviti. Ne bi bilo u redu."

„A onda?"

„Gospodin Mavcroft je rekao Danu i meni da donesemo kolica s nosilima. Gospodin Roughtwood - batler gospođice Holcombe - bio je ovdje kad smo se vratili."

„Je li to prvi put da ste vidjeli gospodina Roughtwooda na poprištu zbivanja? "

„Rekao sam vam, gospodine. Nakon što su Millie i gospođica Holcombe otišle, ostali smo samo nas trojica i Dan. Roughtwood je stigao nakon što smo mi otišli po nosila."

„Što se dogodilo s uzetom?"

„Gospodin Mavcroft mi je doviknuo da ga spremim uz ostale pa sam ga namotao i stavio na klin pored drugih."

„Namotali ste ga tako labavo? Ostala je užad smotana mnogo pažljivije."

„Ja brinem o svoj penjačkoj opremi. Užad je moja odgovornost.

Uvijek se čuva ovako. No ovo je bilo nešto drugo. Nije imalo smisla namatati ga kao ostale, više ga nisam kanio upotrebljavati. To uže sada donosi nesreću. Ne bih mu povjerio svoj život, a ni tuđi. Gospodin Mavcroft je rekao da ne diram čvor, da će vjerojatno biti istrage i da će mrtvozornik možda željeti vidjeti uže."

„Ali vi ste ga, naravno, već dirali, a rekli ste da ga je dirao i Dan Padgett."

„Može biti. Držao sam ga tako da olabavim omču i prevučem mu je preko glave. Znao sam da je mrtav i da mu nema pomoći, ali ne bi bilo ispravno ostaviti ga tako. Mislim daje Dan mislio isto."

„Bio je sposoban pomagati vam unatoč svojoj klonulosti? U kakvom je stanju bio kada je stigao?"

Kate je vidjela da ovo pitanje nije dobro primljeno. Jago je brzo odgovorio. „Bio je uzrujan, kao što ste rekli. Bit će bolje da pitate njega o njegovim osjećajima, gospodine. Rekao bih da se osjećao kao i ja. Bio je to šok."

Dalgliesh reče: „Hvala vam, gospodine Tamlvn. Bili ste vrlo jasni. Želio bih da pažljivo pogledate čvor."

Jago je to i učinio, no nije ništa govorio. Kate je znala do koje mjere Dalgliesh može biti strpljiv kad ta strpljivost može donijeti najbolji rezultat. Čekao je, a onda Jago reče: „Gospodin Oliver je mogao napraviti mornarski čvor, ali se očito nije u njega pouzdavao. Iznad njega još su dva napola svezana. Nespretno."

„Mislite li daje gospodin Oliver znao kako je mornarski čvor siguran za upotrebu?"

„Rekao bih da je znao vezati mornarski čvor, gospodine. Njegov je otac ovdje bio brodar i podigao ga je nakon što mu je umrla majka. Živio je na Combeu sve dok nije bio evakuiran s ostalima početkom rata. Nakon rata je živio ovdje s ocem do svoje šesnaeste godine, a zatim je otišao. Otac gaje sigurno naučio kako se veže mornarski čvor."

„A uže? Možete li potvrditi da sada izgleda jednako kao kad ste ga vi tamo objesili?"

Jago pogleda uže. Na licu mu se nije ništa odražavalo. „Otprilike jednako."

„Ne otprilike jednako - izgleda li jednako, gospodine Tamlvn, koliko se možete sjetiti?"

"Teško je na to odgovoriti. Nisam obraćao mnogo pozornosti na to kako

izgleda. Samo sam ga namotao i objesio. Kao što sam već rekao, gospodine. Vjerojatno izgleda onako kako sam ga ostavio."

Dalgliesh reče: „To je zasad sve. Hvala vam, gospodine Tamlvn."

Mavcroft kimne kao da ga otpušta. Jago se okrene prema njemu na način koji je mogao značiti kako se s tim ne slaže. „Nema smisla da idem natrag na brod, gospodine. Mislim da nema potrebe. Motor sada radi sasvim dobro. Bit ću u knjižnici s ostalima."

Promatrali su kako žustro korača preko nasipa i nestaje. Dalgliesh je kimnuo Kate. Otvorila je svoj kovčeg s opremom, navukla rukavice od lateksa, izvukla veliku vreću za dokazni materijal i, oprezno skinuvši uže s klina, ubacila ga unutra te zapečatila vreću. Izvadivši naliv-pero iz džepa, pogledala je na svoj ručni sat i zapisala vrijeme i sadržaj vreće na naljepnicu. Benton-Smith se također potpisao. Mavcroft i Stavelev promatrali su to u tišini, ne gledajući jedan drugoga u oči, a Dalgliesh je protumačio njihovu laganu nelagodu time da su tek sada shvatili puni smisao njihova dolaska na otok.

Izenada Stavelev reče: „Bolje da se vratim u kuću i provjerim jesu li svi u knjižnici. Emily neće doći, no ostali moraju biti tamo."

Ne čekajući odgovor, požurio je kroz vrata i nespretno pojurio širokim koracima preko nasipa iznenađujućom brzinom. Na trenutak su svi zašutjeli. Tada se Dalgliesh okrene Rupertu Mavcroftu. „Potrebno mi je da svjetionik bude zaključan. Postoji li mogućnost da se pronađe ključ?" Mavcroft je još uvijek gledao za Stavelevem. Trgnuo se. „Mogao bih pokušati. Dosad to baš nije nikoga zanimalo. Nema mnogo nade. Ključ je možda već godinama izgubljen. Dan Padgett ili Jago vjerojatno bi mogli zamijeniti cijelu bravu, ali sumnjam da na otoku imamo dovoljno jaku za ovakva vrata. Trebat će vremena. Dotad bi mogli postaviti jake vanjske zasune, ali to naravno ne bi spriječilo ljude da ulaze."

Dalgliesh se okrene Bentonu: „Hoćete li se pozabaviti time, narednice, čim završimo razgovor u knjižnici? Ako se moramo osloniti na zasune, bit će ih potrebno označiti. To također neće onemogućiti ulazak, ali ćemo bar znati daje netko provalio."

„Da, gospodine."

Zasad su završili sa svjetionikom. Bilo je vrijeme da se upoznaju sa stanovnicima Combea.

6.

Prošli su kroz široko predvorje pa sve do vrata knjižnice. Prije nego što su ušli, Mavcroft reče: „Većina sadašnjih stanovnika bit će ovdje, osim

gospođice Oliver i gospodina Tremletta. Razumljivo je da ih nisam želio iiznemiravati. Gospođica Holcombe i Roughtwood su u Vili Atlantic, no s njima možete kasnije obaviti razgovor. Kad ovdje završite, pokušat ću ponovno stupiti u vezu s dr. Spiedelom i Markom Yellandom."

Ušli su u sobu oblikom i veličinom jednaku Mavcroftovu uredu. I ovdje je bio veliki zaobljeni prozor i beskrajan pogled na nebo i more. No ta je prostorija očigledno bila knjižnica, s policama za knjige od mahagonija i ostakljenom prednjom stranom, a one su prekrivale zidove od poda pa skoro do stropa. Desno od vrata stajala je polica koja je bila preuređena za držanje CD-a. Ispred kamina nalazile su se dvije stolice visokih naslona presvučene u kožu, dok su ostale bile raspoređene oko velikog pravokutnog stola koji je stajao na sredini sobe. Društvo se već ovdje smjestilo, osim dvije žene u naslonjačima i mlađe plavokose žene čvrste građe koja je stajala i gledala kroz prozor. Pokraj nje je stajao Guy Staveley. Kad su ušli Dalgliesh i mala skupina, okrenula se i promatrala ga otvoreno procjenjujućim pogledom svojih izražajnih očiju, čije su šarenice bile izrazito smeđe poput čokoladnog preljeva.

Ne čekajući da je predstave, rekla je: „Ja sam Joanna Staveley. Guy se bavi liječenjem, a ja se brinem za flastere, laksative i placebo. Ordinacija je na istom katu kao i bolesnička soba, ako nas ustrebate."

Nitko nije govorio. Čulo se lagano škripanje dok su muškarci za stolom odmicali stolice kako bi ustali, ali su se ipak predomislili. Teška vrata od mahagonija bila su prečvrsta da bi se glasovi čuli dok je mala skupina bila u predvorju, no sada je tišina bila potpuna i bilo je teško vjerovati da je ikad bila narušena. Prozor je bio zatvoren, no Dalgliesh je svejedno bio svjestan udaranja mora.

Maycroft je očito u sebi ponavljao što bi trebao reći, a zatim je - iako ne bez ponešto nelagode - obavio uvod s više pouzdanja i autoriteta nego što je to Dalgliesh očekivao. „Ovo je zapovjednik Dalgliesh iz Scotland Yarda i njegove kolege, kriminalistička inspektorica Miskin i kriminalistički narednik Benton-Smith. Ovdje su kako bi istražili okolnosti tragične smrti gospodina Olivera i ja sam zajamčio zapovjedniku Dalglieshu da ćemo mu svi mi svojom potpunom suradnjom pomoći da ustanovi istinu." Okrenuo se prema Dalglieshu. „A sada bih vam želio predstaviti svoje kolege." Kimnuo je prema dvije žene koje su sjedile. „Gospođa Burbridge je naša domaćica zadužena za sav kućni raspored, a gospođa Plunkett je naša kuharica."

Gospođa Plunkett je bila čvrsta žena punašnih obraza, neugledna, ali prijazna lica. Nosila je bijelu kutu čvrsto zakopčanu preko svog punog

tijela. Kuta je bila kruto uškrobljena i Dalgliesh se pitao nije li je obukla kako bi naglasila jednoznačnost svog mjesta u otočnoj hijerarhiji. Njezina tamna kosa s prvim sjedinama, uredno valovita, bila je otraga skupljena plosnatom ukosnicom, u stilu koji je Dalgliesh viđao na fotografijama iz 1930-ih. Sjedila je s očiglednom opuštenom mirnoćom, dok su joj se jake ruke - s prstima poput kobasica i kožom lagano crvenom - odmarale u prostranom krilu. Imala je male, vrlo sjajne oči, ali ne neprijateljske, pomislio je, i bile su uprte u njega s ispitivačkim iskustvom kuharice koja procjenjuje moguće vrline i mane buduće pomoćnice u kuhinji.

Gospođa Burbridge je izgledala baš kao doajenka kuće. Sjedila je uspravno u svojoj stolici i tako nepomično kao da pozira za portret. Imala je kratko, nabijeno tijelo s bujnim poprsjem i nježne ručne zglobove i gležnjeve. Njezine bijele šake s kratkim nelakiranim noktima ležale su slobodno, ne odajući nikakav znak napetosti. Celičnosiva kosa bila joj je uredno spletena i savijena u pundžu na vrhu glave, dok je oštrim pogledom gledala u Dalgliesha kroz naočale srebrnih okvira, prije ispitivački negoli sumnjičavo. Imala je velika i čvrsta usta i osjećalo se kako svoj autoritet održava s lakoćom: bila je od onih žena koje napreduju manje zbog ustrajnosti, a više zbog toga što ne mogu zamisliti da bi njihov napredak uopće mogao biti upitan.

Dvije su žene ostale sjediti, no lica su im se nakratko nabrala u oprezan i neodređen osmijeh.

Mavcroft je usmjerio pažnju na skupinu za stolom. „Već ste se upoznali s Jagom Tamlnom. Jago ne radi samo kao brodar koji brine o brodu, nego je i kvalificirani električar pa održava naš generator bez kojeg bismo bili odsječeni od kopna, bez svjetla i struje. Pokraj Jaga sjedi Adrian Boyde, moj osobni pomoćnik, zatim Dan Padgett, vrtlar i kućni majstor, i na kraju Millie Tranter. Millie pomaže oko rublja i u kuhinji.”

Dalgliesh nije želio da ovaj susret izgleda zlokobno, ali nije imao iluzija. Znao je da im ničim ne može olakšati situaciju i da bi svaki takav pokušaj mogli doživjeti samo kao izrugivanje. Nije došao u prijateljski posjet niti izraziti sućut zbog Oliverove smrti, a nikakvo plitko ispričavanje na smetnji ne bi moglo prikriti neugodnu istinu. Očekivao je da će više saznati tijekom kasnijeg individualnog ispitivanja, no ako je itko vidio Olivera tog jutra, naročito kako ide prema svjetioniku - što mu prije to kažu, to bolje. Ovakvo grupno ispitivanje imalo je još jednu prednost. Otvoreno iznesene izjave mogle bi odmah biti preispitane ili od nekoga osporavane - ako ne riječju, onda pogledom. Njegovi bi sumnjivci mogli biti mnogo povjerljiviji kasnije, u četiri oka; ovako, kad su zajedno,

najlakše će saznati nešto o njihovim međusobnim odnosima. Trebao je saznati, ako je moguće, točno vrijeme smrti. Bio je uvjeren da će se preliminarna procjena doktorice Glenister pokazati točnom: Oliver je umro oko osam sati tog jutra. No interval od deset minuta može značiti razliku između čvrstog alibija i onog koji je upitan, između sumnje i sigurnog uvjerenja, između nevinosti i krivnje.

Rekao je: „Ja ili netko od mojih suradnika vidjet ćemo se sa svakim od vas nasamo, nešto kasnije danas ili sutra. Pretpostavljam da ćete obavijestiti gospodina Mavcrofta namjeravate li napustiti ovu kuću ili svoje boravište. Ali sada, dok smo zajedno, pitam vas je li netko vidio gospodina Olivera nakon što je otišao iz blagovaonice oko devet i petnaest prošle noći ili u bilo koje vrijeme danas ujutro.”

Nastala je tišina. Njihove su oči kružile po skupini, ali u početku nitko nije ništa rekao. Zatim je gospođa Plunkett prekinula tišinu. „Vidjela sam ga za večerom. Odlazio je baš kad sam ja ušla u blagovaonicu da uklonim tanjure nakon glavnog jela. Obično poslužujem kavu u devet i trideset u knjižnici, ali on se nije vratio. Večera je bila zadnja prilika kad sam ga vidjela. Jutros sam bila zauzeta u kuhinji pripremanjem doručka za gospodina Mavcrofta te pripremama za ručak.” Zastala je, a zatim dodala: „Nitko ga nije želio, što je šteta jer je to bio losos encroute. Kasnije ga nema smisla podgrijavati. Propao je. Zao mi je, ali ne mogu vam pomoći.” Na brzinu je pogledala gospođu Burbridge kao da joj daje znak. Gospođa Burbridge započne govoriti. „Ja sam večerala u svom stanu, a zatim sam čitala do deset i petnaest, kada sam izašla da se nadišem svježeg zraka. Nisam vidjela nikoga. Podigao se vjetar i puhao je jače nego što sam očekivala pa nisam ostala vani više od petnaest minuta. Jutros sam bila u svom stanu, uglavnom u svojoj sobi za šivanje, kada me gospodin Mavcroft nazvao da mi kaže kako je gospodin Oliver pronađen obješen.” Kate je upitala: „U kojem ste smjeru šetali prošle noći?”

„Do svjetionika i nazad, po gornjoj litici. To je moja uobičajena šetnja prije spavanja. Kao što sam rekla, nisam vidjela nikoga.”

Adrian Boyde je sjedio mirno, lagano opuštenih ramena, s rukama ispod stola. Od četvorice koji su s njim sjedili, on koji je bio pošteđen pogleda na Oliverovo mrtvo tijelo, izgledao je najnesretnije. Njegovo bezbojno lice sjajilo se od znoja, a jedan čuperak vrlo tamne kose koji mu se prilijepio za čelo izgledao je toliko crn kao da je obojen. Gledao je dolje u svoje ruke, a onda podigao pogled i nepomično se zagledao u Dalglisha.

„Ja sam večerao sam u svojoj kući i poslije nisam izlazio. Rano jutros otišao sam na posao - nešto prije osam - i prošao otokom, no nisam vidio

nikoga sve dok nije stigao gospodin Mavcroft i pridružio mi se u uredu oko devet i dvadeset."

Sada su pogledali Dana Padgetta. Njegove svijetle, bojažljive oči kružile su uokolo kao da traže potvrdu kako je na njega red da govori. Uvukao je usnice. Ostali su čekali. Kad su konačno došle, njegove su riječi bile izgovorene brzo i s takvom usiljenom hrabrošću da su zvučale neobično neprijateljski. Dalgliesh je bio previše iskusan da bi mislio kako strah izražava krivnju; često se događalo da su oni najneviniji bili najviše preplašeni ispitivanjem u slučaju ubojstva. No zanimao ga je razlog. Već je osjetio kako opće nezadovoljstvo Oliverom ima dublje razloge od njegove svadljive osobnosti ili prepirke oko smještaja. Gospođica Emily Holcombe, sa svim prednostima svog prezimena, nesumnjivo bi bila Oliveru dostojan protivnik. Jedva je čekao da nju ispita. Nije li Padgett možda bio ranjivija žrtva?

Tada Padgett reče: „Prošetao sam prije večere, ali bio sam u svojoj kući prije osam i više nisam izlazio. Nisam vidio gospodina Olivera prošle noći, a niti ovog jutra."

Millie je rekla: „Ni ja" i pogledala preko stola u Kate, kao daje izaziva da kaže suprotno. Dalglieshu se činilo neobičnim da netko tko jedva da izgleda nešto starije od djeteta odluči raditi na Combeu. Sigurno je da bi taj mali, izolirani i brižno nadzirani otok bio prokletstvo za većinu tinejdžera. Nosila je vrlo kratku jaknu od izbijeljenog plavog denima, ukrašenu bedževima, i stalno se vrpaljila na stolici tako da je povremeno mogao vidjeti usku traku nježne mlade kože između ruba jakne i vrha njezinih traperica. Njena svijetla kosa bila je začesljana otraga u konjski rep, a jedan joj je neposlušan čuperak djelomično zakrivao lice oštrih crta i malih, nemirnih očiju. Nije bilo znakova njezine nedavne uznemirenosti, a sitna su joj usta bila stisnuta u izraz mrzovoljne ratobornosti. Procijenio je kako sada nije najpovoljnije vrijeme da dalje ispituje Millie, no uz taktično vođenje ispitivanja nasamo mogla bi dati više informacija nego njezini stariji kolege.

Pogled im je prešao na Jaga. Reкао je: „Vidjevši gospodina Olivera živog i zdravog za večerom, sigurno vas ne zanima petak poslijepodne. Večerao sam u svojoj kući. Kobasice i pire od krumpira, ako vas zanima. Ovog sam jutra plovio brodom četrdesetak minuta da isprobam motor. Bilo je s njim nekih problema. To je trajalo od sedam i četrdesetpet do osam i dvadeset, skoro točno."

Kate gaje zapitala: „Kamo ste krenuli? Mislim, u kojem smjeru?"

Jago je pogleda kao da mu je pitanje nerazumljivo. „Ravno naprijed i

ravno natrag. Nisam išao zbog zabave."

Kate je ostala mirna. „Jeste li prošli pokraj svjetionika?"

„Kako sam mogao ako sam išao na otvoreno more i natrag?"

„Ali mogli ste vidjeti svjetionik?"

„Mogao sam da sam gledao u tom smjeru, ali nisam."

„Nije baš neprimjetan, zar ne?"

„Bio sam zauzet brodom. Nisam vidio ništa i nikoga. Vratio sam se u svoju kuću i bio sam tamo sam dok nije stigla Millie oko pola deset. Sljedeće uzbuđenje bio je poziv gospodina Boydea da mi kaže kako je gospodin Oliver nestao i zatraži da se priključim potrazi. Ostalo sam vam već ispričao."

Upala je Millie. „Rekao si da nećeš ići isprobavati brod prije pola deset. Obećao si da ćeš me povesti sa sobom."

„Dobro, promijenio sam mišljenje. I to nije bilo obećanje, Millie."

„Nisi čak želio ni da idem s tobom u potragu. Rekao si mi da ostanem u kući. Ne znam što te toliko razljutilo." Bila je na rubu suza.

Ni Staveley ni njegova žena nisu sjeli. Promatrajući ih kako još uvijek zajedno stoje uz prozor, Dalglieshu upadne u oči njihova različitost. Guy Staveley je odavao dojam unutarnje napetosti, ublažene kultiviranim ponašanjem, što je naglašavalo blistavu vitalnost njegove supruge. Bila je samo dva centimetra niža od njega, punih grudi i dugih nogu. Njezina plava kosa, tamnija pri korijenu, gusta onoliko koliko je njegova bila rijetka, bila je ukroćena s dva crvena češlja. Nekoliko plavih uvojaka padalo joj je na čelo i uokvirivalo lice, na kojem su prvi tragovi vremena više isticali njezinu samosvjesnu ženstvenost nego što su joj štetili. Bilo bi je lako zamisliti kao tip zgodne, seksualno zahtjevne žene koja dominira slabim i nesposobnim suprugom. Dalgliesh, uvijek oprezan sa stereotipima, mislio je da bi stvarnost mogla biti suptilnija i mnogo zanimljivija. Mogla bi biti i mnogo opasnija. Od svih ljudi u sobi, ona je bila najopuštenija. Za ovaj se susret obukla mnogo ozbiljnije nego što bi inače izgledala radnim danom. Iznad uskih crnih hlača nosila je prosivenu jaknu krem boje i svilenog sjaja, koja je bila otvorena i pokazivala crnu majicu dovoljno dubokog dekoltea da joj se vidi razmak između grudi. Rekla je: „Upoznali ste mog supruga kada ste bili na mjestu zločina. Ili samoubojstvo nije zločin? Pomoć pri samoubojstvu jest, zar ne? Ne mislim da je Oliveru trebala pomoć. To je jedino što je mogao sam obaviti."

„Možete li odgovoriti na pitanje, gospodo Stavelev?"

„Jučer sam bila na večeri sa suprugom. Oboje smo ostali na kavi u knjižnici. Vratili smo se u Vilu Dolphin i bili smo zajedno sve dok nismo

otišli na spavanje nešto prije jedanaest. Nijedno od nas nije izlazilo. Ne dijelim tu strast za svježim zrakom prije spavanja. Zajedno smo doručkovali u svojoj kući - grejpfrut, tost i kava - a onda sam otišla u ordinaciju dočekati Olivera. Trebao je doći dati krv u devet. Kad nije stigao do devet i dvadeset, počela sam nazivati okolo da otkrijem što ga je zadržalo. Bio je opsesivan i iako je mrzio igle, očekivala sam da će nazvati kako bi odgodio ili će pak biti točan. Nisam se pridružila potrazi, ali moj suprug jest. O tome što se dogodilo prvo sam čula od Guya kada se vratio i sve mi ispričao. No, vi znate sve o tome."

Dalgliesh je rekao: „Korisno je to čuti od vas."

Nasmiješila se. „Teško da se moj iskaz razlikuje od iskaza mog muža. Imali smo dovoljno vremena prije nego što ste došli da smo željeli smisliti alibi."

Bilo je očito da je njezina otvorenost zaprepastila društvo. U tišini koja je uslijedila kratak osjećaj šoka bio je gotovo čujan. Pazili su da im se pogledi ne susretnu.

Tada je progovorila gospođa Burbridge. „Mi sigurno nismo ovdje da bismo jedni drugima pomagali oko alibija. Za samoubojstvo i nije potreban alibi."

Jago upadne: „A nije potreban ni vrhunski policajac iz londonske policije koji je stigao helikopterom. Sto ne valja s policijom iz Cornisha? Čini mi se da su sposobni za istragu o samoubojstvu." Zastao je, a zatim dodao: „Ili ubojstvu."

Sve su se oči okrenule prema Dalglieshu. Rekao je: „Nije u pitanju lokalna nadležnost. Ja sam ovdje uz suglasnost policije iz Cornisha. Oni su pod pritiskom, kao i sve policijske snage. Važno je riješiti ovaj slučaj stoje prije moguće, uz minimalan publicitet. Ono što ja sada istražujem jest sumnjiva smrt."

Gospođa Burbridge rekla je blago: „Ali gospodin Oliver je bio poznata osoba, slavan pisac. Govorilo se o tome kako će dobiti Nobelovu nagradu. Ne možete sakriti smrt, ne ovakvu smrt."

Dalgliesh reče: „Ne skrivamo je, samo je pokušavamo objasniti. Vijest je već prenesena izdavačima gospodina Olivera i vjerojatno će biti u večernjim vijestima na televiziji i radiju, kao i u sutrašnjim novinama. Nijedan novinar neće smjeti doći na otok, a izjave će davati Odjel za odnose s javnošću londonske policije."

Mavcroft pogleda Dalgliesha, a onda, kao na znak, reče: „Sigurno je da će biti nagađanja, ali nadam se da nitko od vas neće tome pridonijeti komunicirajući s vanjskim svijetom. Muškarci i žene na odgovornim

položajima dolaze ovamo kako bi našli osamu i mir. Ljudi koji vode Zakladu žele im osigurati da i dalje mogu uživati u toj osami i miru. Otok je ispunio zadaću koju mu je namijenio osnivač, ali samo zato što su ljudi koji ovdje rade - svi vi - tome posvećeni, odani i potpuno diskretni. Molim vas da nastavite s tom odanošću i diskrecijom i pomognete gospodinu Dalglieshu da dođe do istine o smrti gospodina Olivera što je prije moguće."

U tom su se trenutku otvorila vrata. Svi su pogledali prema pri-došlici. Koraćao je s mirnom sigurnošću i uzeo jednu praznu stolicu uz stol. Dalgliesh je bio iznenađen - kao i uvijek kad bi se susreo s istaknutim znanstvenikom - izgledom mladog Yellanda. Bio je visok preko metar i devedeset, svijetle kovrčave kose, čija su dužina i neukrotivost isticali njegov mlađahan izgled. Zgodno lice bilo je pošteđeno nezanimljivosti onog što se smatra dobrim izgledom zbog isturene čeljusti i čvrstih, tankih usana. Dalgliesh je rijetko kad vidio lice tako uništeno iscrpljenošću ili tako obilježeno dugotrajnim izdržavanjem odgovornosti i pretjeranog rada. No što se tiče njegova autoriteta, nije moglo biti zabune.

Rekao je: „Mark Yelland. Primio sam telefonsku poruku o Oliverovoj smrti kad sam se vratio u Vilu Murrelet na ručak. Smatram da je svrha ovog sastanka pokušaj da se odredi vrijeme smrti."

Dalgliesh reče: „Želim vas pitati jeste li vidjeli gospodina Olivera nakon sinoćnje večere ili u bilo koje vrijeme danas ujutro."

Yellandov je glas bio iznenađujući, pomalo hrapav i s tragovima naglaska istočnog Londona. „Sigurno su vam pričali o našoj svađi jučer za večerom. Nisam vidio nikoga, ni živog ni mrtvog, ovog jutra dok nisam ušao u ovu sobu. Ne mogu baš biti koristan što se tiče vremena."

Nastala je tišina. Mavcroft je pogledao Dalgliesha. „Je li to sve za sada, zapovjednice? U tom slučaju, zahvaljujem svima na dolasku. Molim vas da se pobrinete da ja ili netko iz tima gospodina Dalgliesha znamo gdje vas možemo naći ako vas zatrebamo."

Društvo je ustalo, svi osim gospode Burbridge, i počelo izlaziti malo-dušno poput skupine studenata nakon posebno neuspješnog seminara. Gospođa Burbridge je žustro ustala, pogledala na svoj ručni sat i priprijetila Mavcroftu dok je prolazila pokraj njega u blizini vrata.

„Mislim da si ovo vodio vrlo kompetentno, Ruperte, ali tvoje pozivanje na odanost i diskreciju nije bilo potrebno. Kada je itko na ovom otoku bio drugačiji nego odan i diskretan, cijelo vrijeme otkako smo ovdje?"

Dalgliesh je tiho rekao Yellandu kad je ovaj došao do vrata: „Možete li pričekati, molim vas, dr. Yellande?" Kada je Benton-Smith zatvorio vrata

iza posljednjeg stanovnika koji je izlazio, Dalgliesh reče: „Zamolio sam vas da ostanete jer niste odgovorili na pitanje jeste li razgovarali s gospodinom Oliverom poslije devet i trideset prošle noći. Još bih uvijek želio čuti odgovor na to pitanje.”

Yelland ga je gledao nepokolebljivo. Dalgliesh se ponovno našao zatečen snagom tog čovjeka.

Yelland reče: „Ne volim da me se ispituje, naročito ne u javnosti. Zato sam i došao kasnije. Nisam vidio Olivera niti s njim razgovarao ovog jutra, stoje svakako relevantno vrijeme ukoliko nije odabrao kasnu noć da otplovi u vječnu tamu. No vidio sam ga nakon večere. Slijedio sam ga kad je izašao.” To je, pomislio je Dalgliesh, bila činjenica koju ni Maycroft ni Stavelev nisu smatrali vrijednom da mu je spomenu.

„Slijedio sam ga jer smo imali jednu raspravu koja je bila više gorka nego poučna. Prijavio sam se za večeru samo zato što sam saznao da će Oliver biti tamo. Želio sam mu se suprotstaviti zbog njegove nove knjige i natjerati ga da potvrdi što je napisao. No shvatio sam da sam na njega usmjerio ljutnju koja je imala i mnoge druge razloge. Smatrao sam da ima još stvari koje mu trebam reći. Zbog nekih se ljudi ne bih zamarao. Navikao sam na neznanje i zlobu - dobro, možda ne baš navikao, ali uglavnom se mogu psihički s time nositi. S Oliverom je bilo drugačije. On je jedini moderni pisac kojeg sam čitao, djelomično zato što nemam dovoljno vremena za rekreativno čitanje, ali uglavnom zato što vrijeme provedeno u čitanju njegovih knjiga nije izgubljeno. Ne bavi se trivijalnostima. Mislim da on daje ono što je Henry James nazvao svrhom romana: pomoći ljudskom srcu da samo sebe upozna. Pomalo pretenciozno, no ako trebate mudrovanje u fikciji, u tome ima nešto istine. Nisam započeo raspravu da bih opravdavao ono što radim - jedina osoba koju trebam uvjeriti konačno sam ja sam - ali sam želio da on to razumije, ili je to želio barem dio mene. Bio sam vrlo umoran i popio sam dosta vina za večerom. Nisam bio pijan, ali nisam jasno mislio. Čini mi se da sam imao dva suprotna motiva - sklopiti neku vrstu primirja s čovjekom čiju sam potpunu posvećenost svom zanatu shvaćao i divio joj se, i opomenuti ga da ću, ukoliko bude ponovno smetao mom osoblju ili laboratoriju, tražiti sudsku zabranu. Ne bih to, naravno, učinio. To bi dovelo do publiciteta koji trebamo izbjegavati. No ipak sam bio ljut. Prestao je hodati tek kad sam se zaustavio pored njega i konačno se okrenuo u tami i saslušao me.”

Nastala je stanka. Dalgliesh je čekao. Yelland nastavi: „Istaknuo sam kako bih mogao koristiti - i to je odgovarajuća riječ - pet primata tijekom

određenog eksperimenta. Na njih bi se dobro pazilo, pravilno ih se hranilo, igrali bi se i čak bili voljeni. Njihova bi smrt bila lakša negoli bilo koja smrt u prirodnim uvjetima, a mogla bi pomoći da se konačno ublaži, možda čak izliječi, bol stotina tisuća ljudskih bića i okonča s nekim najtežim i najtvrdokornijim bolestima poznatim čovjeku. Ne bi li to bila neka aritmetika patnje? Želio sam mu postaviti jedno pitanje: ako bi korištenje tih mojih pet životinja moglo prištedjeti dugogodišnju patnju ili čak spasiti živote pedeset tisuća drugih životinja - ne ljudi - ne vidi li on kako je gubitak tih pet opravdan, pravedan i human? Pa zašto ne i ljudima? Rekao je: 'Ne zanima me tuđa patnja, ljudska ili životinjska. Samo sam sudjelovao u raspravi.' Rekao sam: 'Ali vi ste veliki romanopisac humanist. Vi razumijete patnju.' Točno se sjećam što je odgovorio. 'Ja pišem o njoj; ja je ne razumijem. Ne mogu je osjećati za druge. Kad bih je mogao razumjeti, ne bih o njoj pisao. Gubite vrijeme, doktore Yelland. Mi obojica radimo ono što moramo raditi. Nema izbora ni za jednog od nas. No, postoji kraj. Za mene je kraj vrlo blizu.' Govorio je s dosadom, kao da više uopće ne mari za to.

„Okrenuo sam se i otišao. Vjerujem da sam razgovarao s čovjekom koji je bio na rubu svoje izdržljivosti. Bio je zatočen, kao i moje životinje. Ne zanima me koje su kontraindikacije za samoubojstvo; uvjeren sam da se Nathan Oliver ubio.”

Dalgliesh tiho reče: „Hvala vam. I to je bio kraj razgovora i posljednji put da ste ga vidjeli ili s njim razgovarali?”

„Da, posljednji put. Možda posljednji put da ga je itko vidio.” Nakon stanke je dodao: „Ukoliko to, naravno, nije ubojstvo. Bio sam naivan. Vjerojatno pridajem previše važnosti Oliverovim zadnjim riječima. Iz londonske policije ne bi poslali svog cijenjenog pjesnika-detektiva da istražuje tobožnje samoubojstvo na malom priobalnom otoku.”

Iako riječi nisu trebale biti podrugljive, uspjele su tako zazvučati. Kate je stajala pokraj Bentona i učinilo joj se da je začula tiho rezanje, kao kod ljutitog malog psića. Zvuk je bio tako smiješan da je morala suzdržavati osmijeh.

Yelland je nastavio: „Možda bih trebao reći kako Nathana Olivera nisam upoznao do jučerašnje večere i tog sukoba. Cijenio sam ga kao pisca, ali mi se nije sviđao. A sada, ako me ne trebate ništa više pitati, želio bih se vratiti u Vilu Murrelet.”

Otišao je jednako naglo kao što je i došao.

Benton reče: „Ovo je bilo čudno, gospodine. Prvo priznaje kako se upisao za večeru samo zato da isprovocira svađu s Oliverom, zatim ga slijedi van

kako bi ili ublažio stvar ili mu dalje prijetio. Čini se kao da ni njemu samom nije jasno, a znanstvenik je."

„Čak i znanstvenici mogu biti iracionalni. On živi i radi uz stalne prijetnje sebi i svojoj obitelji. Laboratorij Hayes-Skolling je najčešća meta pokreta za oslobađanje životinja", rekao je Dalglish.

„I onda dolazi na Combe i ostavlja ženu i obitelj nezaštićene", dodao je Benton.

„Ne možemo to znati, ali jedna je stvar sigurna, gospodine", rekla * je Kate. „Uz svjedočenje dr. Yellanda nitko neće prihvatiti da se radi o ubojstvu. Bio je prilično odlučan u tome da nas uvjeri kako se Oliver sam ubio."

„Možda zato što iskreno u to vjeruje. Konačno, on još nije vidio one tragove na Oliverovu vratu", rekao je Benton.

„Nije, ali on je znanstvenik. Ako ih je on napravio, morao bi znati da su tamo."

7.

Miranda Oliver je u telefonskom razgovoru rekla da je spremna za ispitivanje ako zapovjednik Dalglish može doći sada. Budući da će vjerojatno ispitivati ucviljenu kćerku, Dalglish je smatrao kako bi bilo taktično da sa sobom povede samo Kate. Bilo je stvari za koje je trebao Bentona - morao je provjeriti udaljenost između kuća i svjetionika te fotografirati donje stijene, naročito na mjestima gdje bi se bilo relativno lako popeti ili se s njih spustiti. Niža litica uvijek je predstavljala problem. Kako je bila izbočena i puna grmlja, bilo je malo vjerojatno da bi ljudi koji žive u kućama na zapadnoj strani otoka mogli zadnjih četiristo metara prohodati nezapaženi.

Vila Peregrine bila je veća nego što je izgledala iz zraka, kada je bila zasjenjena kućom Combe, kao i susjednom Vilom Seal. Bila je smještena u plitkoj šupljini, pomalo skrivena od puteljka i dalje od ruba litice nego ostale kuće. Izgrađena je na isti način, s kamenim zidovima i trijemom te dva prozora u prizemlju i dva iznad njih ispod krova od škrljevca, no bila je pomalo zapuštena, čak odbojna zbog svoje krute strogosti. Možda je to bilo zbog udaljenosti od litice i osame uleknutog zemljišta, što joj je davalo izgled svjesne izdvojenosti, kuće izgrađene s namjerom da bude manje privlačna od susjednih.

Na donjim su prozorima zavjese bile navučene. Na vratima je bio jednostavan željezni zvekir i ona su se otvorila odmah nakon što je Kate

nježno pokucala. Miranda Oliver stala je u stranu i ukočenom im je gestom pokazala da uđu.

Dalgliesh je odvojio malo vremena da provjeri glavne činjenice o Nathanu Oliveru u Tko je tko prije nego što je otišao iz svog ureda pa je znao da se oženio 1970. i da mu je bilo tridesetšest godina kad mu se rodila kći. No, mlada žena koja je sada mirno gledala u njega izgledala je starija od tridesetdvije godine. Imala je široko poprsje i počela je poprimati dostojanstvo starije gospođe. Uočio je vrlo malo sličnosti s njenim ocem, osim jakog nosa i visokog čela s kojega je gusta svijetlosmeđa kosa bila začešljana prema natrag i provučena kroz vunenu omču na zatiljku. Usta su joj bila malena, ali čvrsta između blago tobolčastih obraza. Ono naj izražaj nije na njenom licu bile su sivozelene oči koje su ga sada mirno procjenjivale. Nisu pokazivale tragove nedavnih suza.

Dalgliesh se predstavio. Ovo je bio trenutak koji je iskusio mnogo puta tijekom svog detektivskog posla i nikad mu nije bilo lako, kao uostalom nijednom drugom policajcu kojeg je poznavao. Formalne riječi sućuti koje je trebalo izgovoriti njegovim su ušima uvijek zvučale u najboljem slučaju neiskreno, a u najgorem sladunjavo neprikladne. No ovaj put je bio preduhitren.

Miranda Oliver je rekla: „Naravno da sam ja najviše izgubila. Konačno, ja sam njegova kći i bila sam mu bliska suradnica otkako sam odrasla. No smrt mog oca gubitak je i za književnost i za svijet." Zastala je. „Mogu li vam nešto ponuditi? Kavu? Čaj?"

Dalglieshu je ovaj trenutak izgledao gotovo bizarno. Odgovorio je: „Ne, hvala. Zao mi je što vas moram uznemiravati u ovakvom trenutku, no siguran sam da razumijete kako je to neophodno." Budući da im nije ponudila stolicu, dodao je: „Hoćemo li sjesti?"

Soba se protezala čitavom dužinom kuće; prostor za blagovanje bio je blizu vrata koja su po Dalglieshovom mišljenju vodila u kuhinju, dok je Oliverov radni prostor bio na drugom kraju. Ispred prozora koji je gledao prema moru nalazio se teški pisaći stol od orahovine, a pokraj njega stol kvadratnog oblika s kompjutorom i fotokopirnim aparatom te police od orahovine poredane uz dva zida. Prostor za blagovanje služio je i kao mala dnevna soba, s dvije visoke stolice sa svake strane kamenog kamina i sofom ispod prozora. Opći dojam bila je neudobna jednostavnost. Nije se mogao osjetiti miris paljevine, no ognjište je bilo ispunjeno nagorjelim papirom i bijelim pepelom.

Sjeli su za jedaći stol, Miranda Oliver tako staloženo kao da se radi o društvenoj posjeti. Tada su se začuli spori koraci koji su se spuštali niz

stepenice i pojavio se mladić. Morao je čuti njihovo kucanje, morao je znati da oni dolaze, no njegove su oči prelazile s Dalglisha na Kate kao da je iznenađen njihovim prisustvom. Nosio je plave traperice i tamnoplavi široki Guernsej pulover, koji je naglašavao njegovu krhku građu. Za razliku od Mirande Oliver, on je izgledao očajan, ili zbog duboke žalosti ili zbog straha, a možda zbog oboje. Imao je mladoliko, nježno lice s gotovo bezbojnim usnama. Smeđa kosa bila mu je ošišana uredno, a vrlo kratke šiške iznad duboko usađenih očiju davale su mu izgled tek zaređenog redovnika. Dalglish je skoro očekivao da će ugledati tonzuru.

Miranda Oliver je rekla: „Ovo je Dennis Tremlett. Bio je lektor i tajnik mojeg oca. Mislím da vam trebam reći kako smo Dennis i ja zaručeni i namjeravamo se vjenčati - no to je moj otac možda spomenuo na jučerašnjoj večeri.”

„Nije”, rekao je Dalglish, „nitko nam to nije rekao.” Pitao se ne bi li trebao čestitati paru, no samo je rekao: „Hoćete li nam se pridružiti, gospodine Tremlett?”

Tremlett je prišao stolu. Dalglish primijeti da lagano šepa. Nakon trenutka oklijevanja zauzeo je stolicu pokraj Mirande. Dobacila mu je pogled, posesivan i pomalo prijeteći, i ispružila ruku prema njegovoj. Izgledalo je kao da nije siguran bi li je prihvatio, no njihovi su se prsti nakratko dotakli prije nego što je spustio ruke ispod stola.

„Jeste li se nedavno zaručili?”

„Shvatili smo da smo zaljubljeni prilikom tatine zadnje posjete Sjedinjenim Državama. Točnije, bilo je to u Los Angelesu. Nismo bili službeno zaručeni do jučer i sinoć sam to rekla ocu.”

„Kako je on primio tu vijest?”

„Rekao je kako mu se već neko vrijeme činilo da se sviđamo jedno drugome pa se nije iznenadio. Bilo mu je drago zbog nas i onda sam mu ukratko izložila naše planove za budućnost, kako možemo živjeti u londonskom stanu koji je on kupio za Dennisov smještaj, bar dok još nemamo vlastiti dom, i kako ćemo osigurati da o njemu uvijek netko brine, a Dennis i ja bismo i dalje bili svaki dan s njim. Znao je da ne može bez nas i namjeravali smo osigurati da ni ne bude, no to bi ipak donijelo neke promjene u njegov život. Pitali smo se pravi li se to on samo da mu je drago zbog nas ili više nego što nam se to čini brine o mogućnosti da živi sam. Ne bi morao, naravno. Našli bismo pouzdanu domaćicu, a tijekom dana bismo bili s njim, no možda je vijest primio teže nego što mi se u tom trenutku činilo.”

Kate je upitala: „Znači, vi ste mu saopćili vijest. Niste se suočili s vašim

ocem zajedno?"

Glagol je možda bio nesretno odabran. Lice Mirande Oliver je pocrvenjelo i ona je jedva protisnula odgovor kroz stisnuta usta. „Nisam se suočavala s njim. Ja sam njegova kćer. Nije bilo suočavanja. Saopćila sam mu vijest i bilo mu je drago, barem sam tako mislila."

Kate se okrenula prema Dennisu Tremlettu: „Jeste li razgovarali s gospodinom Oliverom u bilo koje vrijeme nakon što mu je vaša zaručnica saopćila novost?"

Tremlett je treptao kao da nastoji zadržati suze i bilo je očito da se s naporom susreo s njezinim pogledom. „Ne, nije bilo prilike. Trebao je večerati u kući Combe i vratio se kad sam ja već bio otišao. Nisam ga više vidio."

Glas mu je podrhtavao. Kate se okrene prema Mirandi Oliver. „Kakav je bio vaš otac otkako ste stigli na otok? Je li izgledao nesretno, zabrinuto, na bilo koji način drugačije nego obično?"

„Bio je vrlo tih. Znala sam da ga brine to što stari, brinulo ga je da mu talent možda nestaje. Nije to rekao, no bili smo vrlo bliski. Osjećala sam daje nesretan." Okrenula se Tremlettu. „I ti si to osjetio, zar ne, dragi?" Taj izraz nježnosti, gotovo šokantan jer je došao neočekivano i ovako je samosvjesno iznesen na vidjelo, ta novousvojena i još uvijek nesvakodnevna riječ izražavala je prije prkos negoli ljubav. Činilo se da Tremlett to nije primijetio.

Okrenuo se Dalglieshu i rekao: „Nije mi se baš povjeravao; nismo bili u takvim odnosima. Bio sam samo njegov lektor i tajnik. Znam da je bio svjestan činjenice da njegova posljednja knjiga nije tako dobro primljena kao prijašnje. Naravno, postao je svojevrsno mjerilo. Kritičari su ga uvijek poštovali. No, on sam nije bio zadovoljan. Za pisanje mu je trebalo više vremena, a riječi nisu dolazile tako lako. Ipak je i dalje bio izvrstan pisac." Glas mu se slomio.

Miranda Oliver reče: „Vjerujem da će vam gospodin Maycroft i gospodin Stavelev, kao i ostali, reći kako je moj otac bio težak čovjek. Imao je pravo biti težak. Bio je ovdje rođen i po ugovoru Zaklade nije mogao biti spriječen da dođe kad god želi. Trebao je dobiti Vilu Atlantic. Trebao ju je za svoj rad i imao je na nju pravo. Emily Holcombe se mogla lako iseliti, ali nije htjela. Odmah u početku pojavio se problem jer je otac insistirao da Dennis i ja budemo ovdje s njim, a od posjetitelja se očekuje da dođu sami. Međutim, otac je smatrao da ako Emily Holcombe može imati Roughtwooda sa sobom, i on može dovesti Dennisa i mene. Morao je, u svakom slučaju; trebao nas je. Gospodin Maycroft i Emily Holcombe

upravljaju ovim mjestom zajedno. Kao da ne razumiju da je tata - da je bio - veliki pisac. Glupa pravila nisu se odnosila na njega."

„Jeste li imali osjećaj da je toliko deprimiran da bi si mogao oduzeti život? Žao mi je, ali to je nešto što vas moram pitati."

Miranda pogleda Dennisa Tremletta kao da je to bilo primjerenije pitati njega negoli nju. On je sjedio ukočeno, gledajući dolje u svoje sklopljene ruke i izbjegavajući njezin pogled. Rekla je: „To je strašna pomisao, zapovjednice. Moj otac nije bio čovjek koji bi počinio samoubojstvo, a da je i bio, ne bi to izveo na tako užasan način. Ružnoća ga je odbijala, a vješanje je smatrao ružnim. Imao je za što živjeti. Imao je slavu, sigurnost, svoj talent. Imao je mene. Ja sam ga voljela."

Tada je upala Kate. Nikad nije bila bešćutna i vrlo rijetko netaktična, ali je pretjerana osjećajnost nikad nije sprečavala da postavi izravno pitanje. Rekla je: „Možda ga je vaša odluka da se vjenčate uzrujala više nego što je želio pokazati. Konačno, to bi unijelo veliki razdor u njegov život. Ako je bio zabrinut i za druge stvari koje vam nije povjeravao, to je mogla biti posljednja kap."

Miranda se okrenula prema njoj zažarena lica. Kad je progovorila, s teškoćom je nadzirala svoj glas: „Strašno je ako pokušavate reći da smo Dennis i ja odgovorni za tatinu smrt. To je okrutno, a i besmisleno. Mislite li da nisam poznavala svog oca? Živjeli smo zajedno otkad sam napustila školu i brinula sam o njemu, činila mu život ugodnijim, služila njegovu talentu."

Dalgliesh je blago rekao: „To je inspektorica Miskin upravo i željela reći. Očito je kako ste vi i gospodin Tremlett bili odlučni u tome da vaš otac ne pati, da ćete vi nastaviti brinuti o njemu, a gospodin Tremlett će i dalje biti njegov tajnik. No možda vaš otac nije shvatio koliko brižno vi o tome razmišljate. Pitanje inspektorice Miskin bilo je razumno, a nipošto okrutno ili bezosjećajno. Saznali smo da je iste večeri kada ste mu objavili novost vaš otac večerao u glavnoj kući - što je bilo neobično - i da je nesumnjivo bio uzrujan. Također je naručio i prijevoz za ovo poslijepodne. Nije izričito rekao da namjerava otići s otoka, no to se dalo naslutiti. Je li ijednom od vas rekao da namjerava otići?"

Ovaj su se put njih dvoje pogledali. Dalglieshu je bilo jasno kako je pitanje neočekivano i neugodno za oboje. Nakon stanke, Tremlett reče: „Zapravo nije početkom tjedna govorio nešto o tome kako će jedan dan provesti na kopnu. Nije rekao zašto. Čini mi se da se radi o njegovim istraživanjima." „Odlazak brodom poslije ručka ne bi mu omogućio da provede čitav dan na kopnu. Je li ikad napuštao otok za vrijeme svog boravka na njemu?"

Opet je nastalo zatišje. Ako su Tremlett ili gospođica Oliver namjeravali lagati, u trenutku su se morali sjetiti da policija sve što oni kažu može provjeriti kod Jaga Tamlna. Konačno je Tremlett progovorio: „Katkad jest, ali ne često. Ne sjećam se kad se to zadnji put dogodilo.”

Dagliesh je osjetio razliku, jedva zamjetnu ali neupitnu, u sadržaju pitanja i u njihovim odgovorima. Krenuo je drugim smjerom. „Je li vam otac govorio o svojoj oporuci? Postoje li neke organizacije koje bi mogle imati koristi od njegove smrti?”

Vidio je da je to pitanje mnogo lakše primljeno. Miranda je odgovorila: „Ja sam njegovo jedino dijete i, naravno, glavni nasljednik. Rekao mi je to prije nekoliko godina. Vjerojatno je ostavio nešto Dennisu kao zahvalu za njegovu pomoć tijekom proteklih dvanaest godina i čini mi se da je to zaista i spomenuo. Također mi je rekao kako ostavlja dva milijuna funti Zakladi otoka Combe, pod uvjetom da izgrade još jednu kuću i nazovu je njegovim imenom. Ne znam je li promijenio oporuku. Ako jest, nije mi o tome govorio. Znam da ga je sve više mučilo to što mu Zaklada nije bila spremna dati na korištenje Vilu Atlantic. Vjerujem da su se držali savjeta gospodina Mavcrofta. Nitko ovdje ne zna što je ta kuća značila tati. Bilo mu je važno gdje radi, a ovaj mu smještaj zaista nije odgovarao. Znam da ima dvije spavaće sobe, što većina kuća nema, no ovdje se nikad nije osjećao ugodno. Čini se da gospodin Mavcroft i gospođica Emily Holcombe nikada nisu shvaćali kako je moj otac jedan od najvećih engleskih pisaca i kako je bilo stvari koje su mu nužno trebale za njegov rad - pravi smještaj, lijep pogled, dovoljno prostora, kao i privatnost. Želio je Vilu Atlantic i to je moglo biti vrlo lako sređeno. Bit će mi drago ako je izbacio Zakladu iz svoje oporuke.”

„Kada ste točno saopćili ocu vijest o svojim zarukama?”, upitala je Kate.

„Oko pet sati jučer poslijepodne, možda malo kasnije. Dennis i ja šetali smo liticom i ja sam se vratila sama. Tata je bio ovdje i čitao, pripremila sam mu čaj i tada sam mu rekla. Bio je vrlo zadovoljan, no rekao je samo da mu je drago zbog nas i kako je to očekivao. Tada mi je spomenuo da će večerati u glavnoj kući i neka nazovem gospođu Burbridge i obavijestim je o tome. Rekao je da će tamo biti jedan gost kojega bi naročito želio upoznati. Mora da je to bio dr. Spiedel ili dr. Yelland jer su oni jedini preostali posjetitelji.”

„Je li vam rekao o čemu se radi?”

„Ne, nije. Rekao je da se ide odmoriti u svoju sobu prije nego što dođe vrijeme da se preodjene za večeru. Nisam ga više vidjela dok nije sišao dolje nešto prije sedam i trideset i otišao u kuću Combe. Rekao je samo to

da neće doći kasno."

Dalgliesh se okrenuo Tremlettu. „A kada ste ga vi ponovno vidjeli?" „Oko jedan sat. Vratio sam se u svoj stan u bloku za osoblje kako bih ručao, kao i uvijek. Rekao je da me neće trebati poslije podne - obično me petkom nije trebao - tako da sam odlučio prošetati. Rekao sam Mirandi kamo idem i znao sam da će mi se pridružiti kako bismo pričali o našim planovima. Kasnije se složila da razgovara s ocem, a ja sam se vratio u svoj stan. Vratio sam se oko osam, očekujući da će on večerati ovdje s nama, kad mi je Miranda rekla da je otišao u glavnu kuću. Nisam ga više vidio."

Sada su riječi stizale brže i lakše. Da to možda nisu uvježbavali?

Kate pogleda Mirandu pa reče: „Čini se da se vratio vrlo kasno."

„Vratio se kasnije nego što sam očekivala, ali čula sam vrata i pogledala na svoj sat pokraj kreveta. Bilo je prošlo jedanaest. Nije mi došao poželjeti laku noć. Obično je to činio, ali ne uvijek. Pomislila sam da me ne želi uznemiravati. Jutros sam ga kroz prozor vidjela kako odlazi u sedam i dvadeset. Baš sam završila s tuširanjem i oblačila se. Kad sam sišla dolje, vidjela sam da je napravio čaj i pojeo bananu. Mislila sam da je otišao prošetati i da će se vratiti na svoj uobičajeni doručak."

Nije se spominjala hrpa izgorjelog papira u kaminu. Dalgliesh je bio pomalo iznenađen što to nije bilo uklonjeno, no možda su Miranda Oliver i Tremlett shvatili kako bi to bilo besmisleno, budući da su Mavcroft i Staveley već gotovo sigurno ispričali što su vidjeli.

Rekao je: „Neki su papiri spaljeni. Možete li nam reći nešto o tome?"

Tremlett je progutao, ali nije odgovorio. Pogledao je Mirandu tražeći pomoć, no ona je bila spremna. „To je bila korektura očeve zadnje knjige. Radio je na njoj, pravio važne izmjene. Moj otac to ne bi učinio. Mora da je netko ušao u kuću tijekom noći."

„Zar vrata nisu bila zaključana?"

„Ne. Vrlo rijetko i jesu jer na otoku za to nema potrebe. Kad se vratio kasno prošle noći, mogao je zaključati vrata, ali je možda zaboravio ili nije mislio daje potrebno. Nisu bila zaključana kada sam ujutro sišla, no tada nisu ni morala biti. Tata ih je mogao ostavio otključana kad je odlazio."

„Ali sigurno je vidio što je uništeno. Mora da ga je to užasnulo. Zar ne bi bilo prirodno da vas je probudio i pitao kako se to dogodilo?" „Možda, ali nije." „Zar vas to ne iznenađuje?"

Sada se susreo s otvoreno neprijateljskim pogledom. „Sve što se dogodilo od jučer je iznenađujuće. Iznenadujuće je daje moj otac mrtav. Možda to i nije primijetio, a ako jest, možda me nije želio uznemiravati."

Dalgliesh se okrene prema Dennisu Tremlettu. „Koliko je važan taj gubitak? Ako su to bili prijelomi, moralo bi ih biti još ovdje, kao i kod izdavača.“

Tremlettu se povratio glas. „Bili su jako važni. Mi ih nikad ne bismo spalili. Uvijek je tražio da dobije prijelom kako bi ga sam uređivao u toj fazi, radije negoli na rukopisu. To je otežavalo posao njegovim izdavačima, naravno, a za njega je bilo skuplje, no nikad nije revidirao ako nije vidio prvi prijelom. Obavljao je mnogo uredničkog posla. To je bio njegov način rada. Katkad je čak radio izmjene između dva tiskanja. Nikad nije bio siguran da je roman savršen. I nije želio uzimati urednika od svog izdavača. Zajedno smo to radili. Pisao je svoje izmjene olovkom, a ja sam ih pisao tintom na svom primjerku prijeloma. Oba su nestala.“ „Gdje ste ih čuvali?“

„U gornjoj ladici njegova pisaćeg stola. Nisu bile zaključane. Ne bi mu palo na pamet da je to potrebno.“

Dalgliesh je želio razgovarati nasamo s Tremlettom, ali to nije bilo lako izvedivo. Okrenuo se Mirandi. „Mislim da sam se predomislio u vezi kave ili čaja. Možda ipak malo kave, ako vam nije teško.“

Čak i da nije bila oduševljena tom molbom, dobro je to prikrila i bez riječi napustila dnevnu sobu. S olakšanjem je vidio kako zatvara vrata za sobom. Pitao se je li kava bila dobar izbor. Ako je Oliver bio zahtjevan, ona će vjerojatno kavu morati prvo samljeti, a to bi moglo potrajati; u suprotnom nije mogao računati na više od nekoliko minuta privatnosti.

Rekao je Tremlettu bez uvoda: „Kako je bilo raditi za gospodina Olivera?“ Tremlett ga je pogledao. Sada se činilo kao da jedva čeka progovoriti.

„Nije bio lak, ali zašto bi i bio? Hoću reći, nije me smatrao svojim pouzdanikom i katkad bi bio nestrpljiv, no to mi nije smetalo. Dugujem mu sve. Radio sam za njega dvanaest godina i to su bile najbolje godine mojeg života. Kad me zaposlio, bio sam lektor slobodnjak i najčešće sam radio za njegovog izdavača. Bio sam boležljiv pa mi je bilo teško naći stalan posao. Vidio je da sam pedantan i nakon što sam lektorirao jednu od njegovih knjiga, primio me na puno radno vrijeme. Platilo mi je večernju školu za rad na kompjutoru. Stvarno je bila privilegija raditi za njega, biti tamo dan za danom. Pročitao sam jednom riječi T. S. Eliota koje mi se čine potpuno odgovarajućim za njega: ... pa nam i dalje ostaje nepodnošljivo hrvanje s riječima i smislom. O njemu su govorili kao o novom Henryju Jamesu, no to nije točno. Bilo je tu dugih, kompliciranih rečenica, ali kod Jamesa mi se uvijek činilo kako one zamagljuju istinu. Kod Nathana Olivera one je rasvjetjavaju. Nikad neću zaboraviti što sam sve od njega naučio. Ne

mogu zamisliti život bez njega."

Bio je na rubu suza. Dalgliesh ga blago upita: „Koliko ste mu pomagali? Hoću reći, je li ikada s vama raspravljao o svom daljnjem radu, o onome što namjerava?"

„Nije mu bila potrebna moja pomoć. On je bio genij. No katkad me znao pitati - možda o nekom dijelu radnje - Vjeruješ li ti u to? Čini li ti se to razumnim? - I ja bih mu rekao. Mislim da nije uživao u zapletima."

Oliver je imao sreću da je našao odanog pomoćnika s iskrenom ljubavlju za književnost i senzibilitetom koji je odgovarao njegovom vlastitom, nekoga tko je podcjenjivao svoj vlastiti talent služeći većem. Njegova je žalost bila iskrena i bilo ga je teško zamisliti kao Oliverova ubojicu. No Dalgliesh je viđao ubojice takvih glumačkih sposobnosti. Žalost, čak i kad je iskrena, može biti najvarljivija emocija i često je vrlo složena. Bilo je moguće oplakivati smrt nečijeg talenta i istovremeno uživati u smrti dotičnog čovjeka. Spaljivanje istraživanja bilo je ipak nešto drugo. To je ukazivalo na mržnju prema samom radu i siromaštvo duha, što nije pronalazio kod Tremletta. Sto je bilo to za čim je ovaj čovjek žalio - njegov mentor, na strašan način otjeran u smrt, ili hrpa pocrnjelog papira, olovkom pažljivo ispisanog bilješkama velikog pisca? Nije mogao s njim suosjećati u žalosti, ali je bio svjestan zločina.

Tada je ušla Miranda. Kate ustane kako bi joj pomogla oko posluživanja. Kava koju je Miranda ulila u šalice - a koja mu nije bila potrebna - bila je izvrsna. Nakon kave, koju su Dalgliesh i Kate popili na brzinu, činilo se kako je ispitivanje privedeno svom prirodnom kraju. Tremlett je ustao i odšepao iz sobe, a Miranda je ispratila Dalgliesha i Kate do vrata, pažljivo ih zatvarajući za njima.

Hodali su prema Vili Seal. Nakon trenutka tišine, Dalgliesh reče:

„Gospođica Oliver je oprezno ostavila sve svoje opcije otvorene, zar ne? Sigurnost s kojom je prikazala kako njezin otac nikad ne bi počinio samoubojstvo, nakon što je prethodno nabrojala razloge zašto bi on upravo to mogao učiniti. Tremlett je ucviljen i užasnut, dok ona ima vrlo dobar nadzor nad sobom. Lako je uočiti tko je ovdje dominantan partner. Misliš li da je Tremlett lagao? "

„Ne, gospodine, ali mislim da je možda ona. Hoću reći, čitava ta priča o zarukama - tata me voli, tata želi da njegova djevojčica bude sretna - sličila to Nathanu Oliveru kakvog mi znamo?"

"Ne kakvog mi znamo, Kate, nego o kakvom smo slušali od drugih."

„I sve to sa zarukama odmah mi se učinilo čudnim. U početku sam se pitala zašto nisu zajedno izašli pred Olivera, zašto se Tremlett toliko trudio

da se s njim ne sretne nakon što mu je novost saopćena. Tada sam pomislila da to i nije tako čudno. Miranda je to možda željela ocu reći sama, objasniti mu svoje osjećaje i izložiti planove za budućnost. Ali ako je on postupio grubo, možda to nije ni rekla Tremlettu. Mogla mu je lagati i reći daje Oliver sretan zbog vjenčanja." Nakon kraćeg je razmišljanja dodala: „Ali to ne bi imalo mnogo smisla. On bi saznao istinu čim bi ujutro došao na posao, latica bi mu rekao." Dalgliesh reče: „Da, bi. Ukoliko, naravno, Miranda nije bila sigurna da tate neće biti tamo da mu kaže."

8.

Do četiri sata poslije podne Dalgliesh i njegov tim su dobili ključeve, zajedno s ključem od stražnjeg ulaza u glavnu kuću, i smjestili se - Dalgliesh u Vilu Seal, a Kate i Benton u dva stana u bloku za osoblje. Dalgliesh je odlučio prepustiti Kate i Bentonu razgovor s Emily Holcombe, bar za početak. Kao posljednji član svoje obitelji i najdulje nastanjena osoba na otoku, ona bi mu o otočanima mogla reći više negoli itko drugi, a uz to je jedva čekao razgovor s njom. No taj razgovor može pričekati i usmjeravat će ga on, a ne ona. Bilo je važno da svi osumnjičeni shvate kako su Kate i Benton članovi njegova tima.

Vrativši se u ured da sredi neke administrativne pojedinosti, pomalo se iznenadio činjenicom da Mavcrofta ne brine što se dr. Speidel nije pojavio, no pripisao je to odavno ustaljenoj politici kako posjetitelje ne treba uznemiravati. Dr. Speidel je bio na otoku u vrijeme ubojstva i njegova će osama prije ili kasnije morati biti prekinuta.

Mavcroft je bio sam u uredu kad je Dalgliesh stigao, no neposredno nakon toga kroz vrata proviri Adrian Boyde. „Dr. Speidel je ovdje. Nije bio u šetnji kad ste ga ranije zvali, nego je bio zaspao, pa je poruku primio tek poslije tri."

„Uvedi ga, Adriane, molim te. Zna li on za Nathana Olivera?"

„Mislim da ne zna. Sreo sam ga na ulazu kod stražnjih vrata. Nisam mu ništa rekao."

„Dobro. Zamoli gospođu Plunkett da nam donese čaj kroz desetak minuta, hoćeš li? Gdje je sada dr. Speidel?"

„Dolje u predvorju, sjedi na klupi od orahovine. Uopće ne izgleda dobro."

„Mogli smo otići do njega da nam je javio. Zašto nije nazvao da mu pošaljemo buggy? Dug je put od Vile Sheanvater."

„Pitao sam ga. Kaže daje mislio kako će mu šetnja koristiti."

„Reci mu kako bih mu bio zahvalan da dode na trenutak. Neće dugo

potrajati." Pogledao je Dalgliesha. „Stigao je tek u srijedu i prvi put je ovdje. Sumnjam da će vam moći reći išta korisno."

Boyde nestane. Čekali su u tišini. Vrata su se otvorila i Boyde je najavio, kao da službeno predstavlja nekog važnog gosta: „Doktor Speidel."

Dalgliesh i Mavcroft ustadoše. Dr. Speidel, pogledavajući Dalgliesha, izgledao je načas smeteno, kao da se pita je li to netko koga bi morao poznavati. Mavcroft je odgađao svaki uvod. Pomislio je kako njegovo mjesto za pisačim stolom možda ne izgleda odgovarajuće, već pomalo zastrašujuće formalno pa je Speidelu ponudio jedan od naslonjača ispred praznog kamina, a zatim sam sjeo njemu nasuprot. Čovjek je zaista izgledao bolesno. Njegovo je lijepo lice s očitom patinom moći bilo ispijeno i znojno, a kapljice znoja stajale su mu na čelu poput bubuljica. Možda je bio predebelo obučen za ovako topao dan. Teške hlače, pulover od debele vune sa zavrnutim ovratnikom, kožna jakna i šal prije bi odgovarali zimi nego tom blagom jesenjem poslijepodnevu. Dalgliesh je dohvatio jednu stolicu, no čekao je nekakav uvod prije negoli će sjesti. Mavcroft progovori: „Ovo je zapovjednik Dalgliesh iz New Scotland Yarda. Ovdje je jer se dogodila tragedija. Zato sam smatrao neizbježnim uznemiriti vas. Žao mi je što vam moram priopćiti da je Nathan Oliver mrtav. Jutros u deset sati otkrili smo njegovo tijelo kako visi sa ograde na vrhu svjetionika."

Speidel je na ovo zbunjeno reagirao ustavši sa stolice i rukujući se s Dalglieshom. Unatoč ispijenom licu, ruka mu je bila neočekivano hladna i vlažna. Kad je ponovno sjeo i razvezao šal, činilo se kako smišlja najprikladniji odgovor. Konačno je progovorio, s blagim tragom njemačkog naglaska: „To je tragedija za njegovu obitelj, njegove prijatelje i književnost. Bio je vrlo cijenjen u Njemačkoj, naročito romani iz njegovog srednjeg razdoblja. Želite li reći kako se radi o samoubojstvu?"

Mavcroft pogleda Dalgliesha i prepusti mu odgovor. „Naizgled je tako, no postoje neke kontraindikacije. Očigledno ih je potrebno riješiti, po mogućnosti prije negoli vijest odjekne zemljom."

Mavcroft upadne: „Ne radi se o zatajivanju. Takva smrt će privući međunarodno zanimanje i žalost. U Zakladi se nadaju da život na otoku neće biti predugo prekinut ako se ubrzo saznaju sve činjenice." Zastao je i učinilo se da je požalio zbog tih riječi. „Naravno, tragedija ima mnogo veći značaj nego što je mir na Combeu, no u interesu je svih, uključujući i obitelj gospodina Olivera, da se činjenice saznaju što je prije moguće kako bi se spriječile glasine i nagađanja."

Dalgliesh je dodao: „Svakoga ovdje pitam je li vidio gospodina Olivera u

bilo koje vrijeme nakon večere prošle noći, a naročito danas rano ujutro. Pomoglo bi i kad bismo nešto saznali o njegovom psihičkom stanju nekoliko sati prije smrti i, ako je to moguće, kad se sama smrt dogodila." Speidelov je odgovor bio prekinut napadajem jakog kašlja. Zatim je spustio pogled na svoje ruke u krilu i nekoliko sekundi bio izgubljen u mislima. Tišina se činila pretjerano dugom. Dalgliesh pomisli kako bi to teško mogao biti odgovor na žalost zbog čovjeka za kojeg čak nije ni tvrdio da ga poznaje. Njegova je prva reakcija na vijest bila uobičajena sućut, izgovorena bez emocija. Nemoguće da jedno jedino Dalglieshovo pitanje zahtijeva ovoliko razmišljanja. Pitao se nije li čovjek ozbiljno bolestan. Kašalj je očito uzrokovao bol. Ponovno se nakašljao u svoju džepnu maramicu, stoje ovaj put trajalo još duže. Možda tišina nije bila ništa drugo doli pokušaj da suzbije kašalj.

Konačno je podigao pogled i rekao: „Molim vas, oprostite, ovaj kašalj je zamoran. Počeo sam se osjećati loše već na brodu, kad sam dolazio, ali ne toliko da bih otkazao posjetu. To nije nešto što odmor i dobar zrak ne bi mogli izliječiti. Žao mi je ako stvaram neugodnosti time što sam donio gripu na otok.”

Dalgliesh mu reče: „Ako želite razgovarati sa mnom kasnije...”

„Ne, ne. Važno je da sada razgovaramo. Mislim da mogu pomoći što se tiče vremena smrti. O njegovom psihičkom stanju nemam saznanja. Nathana Olivera nisam osobno poznavao i ne bih se usudio tvrditi da razumijem tog čovjeka, osim što ga razumijem kao pisca. Sto se tiče vremena smrti, tu mogu biti koristan. Ugovorio sam s njim sastanak u svjetioniku za osam sati ovog jutra. Imao sam nemirnu noć s neakvom groznicom pa sam krenuo s malim zakašnjenjem. Bilo je osam sati i šest minuta kad sam stigao do svjetionika. Nisam mogao ući jer su vrata bila zaključana.”

„Kako ste stigli do svjetionika, doktore Speidel? Jeste li naručili buggy?”

„Ne, pješao sam. Kad sam prošao pored kuće najbliže mojoj - mislim da se zove Atlantic - spustio sam se i išao donjim puteljkom po litici, sve dok nije postao neprohodan dvadesetak metara od svjetionika. Nadao sam se da me nitko ne vidi.”

„Jeste li vi nekoga vidjeli?”

„Nikoga, ni dok sam išao tamo, a ni na povratku.”

Zatim je utihnuo. Bez požurivanja, Speidel nastavi: „Pogledao sam na sat kad sam stigao do vrata svjetionika. Iako sam zakasnio šest minuta, mislio sam da će me gospodin Oliver čekati ispred vrata ili u svjetioniku.

Međutim, kao što sam rekao, vrata su bila zaključana.”

Mavcroft pogleda u Dalgliesha. „Mora da su bila iznutra zatvorena zasunom. Kao što sam objasnio gospodinu Dalglieshu, nekad je postojao ključ, ali je već godinama izgubljen.”

Dalgliesh upita: „Jeste li čuli spuštanje zasuna?” „Nisam čuo ništa. Kucao sam na vrata što sam jače mogao, ali nije bilo odgovora.”

„Jeste li obišli svjetionik?”

„Toga se nisam sjetio. A sigurno ne bi ni imalo smisla. Prvo sam pomislio kako je gospodin Oliver došao i našao vrata zaključana pa je otišao potražiti ključ. Druga je mogućnost bila da se nije želio sastati sa mnom ili pak nije dobio moju poruku.”

„Na koji je način sastanak bio dogovoren?” - upitao je Dalgliesh.

„Da sam se osjećao dovoljno dobro da prisustvujem večeri, razgovarao bih s gospodinom Oliverom već tada. Bio sam obaviješten kako ga očekuju na večeri. Zato sam mu napisao poruku. Kad je došla jedna djevojka i donijela mi juhu i viski, dao sam joj poruku i zamolio je neka mu je dostavi. Vozila je buggi. Stojeći na vratima, gledao sam kako je stavlja u kožnu torbu s oznakom Pošta, zakačenu za upravljačku ploču. Rekla mi je da će to osobno predati gospodinu Oliveru u Vili Peregrine.”

Dalgliesh nije spomenuo da kod tijela nije bila pronađena nikakva poruka.

Upitao je: „Jeste li u poruci napisali kako sastanak treba biti tajan?”

Speidel se uspio nasmiješiti jednim nakošenim osmijehom, koji je prekinuo još jedan, nešto kraći napad kašlja. Rekao je: „Nisam napisao 'spalite ili progutajte nakon što pročitate'. Nije bilo školske teatralnosti. Jednostavno sam napisao da se radi o privatnoj stvari, važnoj za nas obojicu, koju želim raspraviti.”

„Sjećate li se točno svojih riječi?”

„Naravno. Napisao sam to jučer, prije nego što je ona djevojka - Millie, zar ne? - stigla s namirnicama koje sam naručio. To je bilo prije manje od dvadeset i četiri sata. Uzeo sam list čistog bijelog papira i započeo poruku s imenom i telefonskim brojem svoje kuće, vremenom i datumom. Napisao sam kako mi je žao što remetim njegov mir, ali da postoji vrlo važna stvar, za mene kao i za njega, i kako želim o tome razgovarati s njim nasamo. I bismo li se mogli naći kod svjetionika u osam sati sljedećeg jutra. Ukoliko mu to ne odgovara, bio bih mu zahvalan da nazove u Vilu Sheanvater kako bismo dogovorili neko drugo vrijeme.”

„Je li vrijeme - osam sati - bilo napisano riječima ili brojkom?”

„Riječima. Kad sam naišao na zaključan svjetionik, pomislih da mu je djevojka možda zaboravila predati poruku, no nisam bio naročito zabrinut. I gospodin Oliver i ja bili smo na otoku i nije mi mogao pobjeći.”

Ovaj izraz, izgovoren tek usputno, ipak je bio neočekivan i, pomisli Dalgliesh, možda značajan. Zašutjeli su. Upitao ga je: „Je li omotnica bila zapečaćena?”

„Ne, nije bila zapečaćena, ali je preklop bio utaknut unutra. Obično ne zatvaram omotnicu koja se dostavlja ručno. Nije li to i vaš običaj? Mogla je, naravno, biti pročitana, ali mi nikad ne bi palo na pamet da će to netko učiniti. Povjerljiva je bila stvar o kojoj sam želio razgovarati, a ne sam naš sastanak.”

„A nakon toga?” - Dalgliesh je govorio tako blagim glasom kao da ispituje ranjivo dijete.

„Tada sam odlučio pogledati je li gospodin Oliver u svojoj kući. Kad sam stigao na otok, raspitao sam se kod domaćice gdje je on smješten. Uputio sam se tamo, no onda sam se predomislio. Nisam se osjećao dobro i shvatio sam da bi bilo bolje odgoditi sastanak koji bi mogao biti bolan za trenutak kad se budem osjećao snažnije. Nije bilo potrebe za žurbom. Kao što sam rekao, teško da je mogao izbjeći slučajan susret. Odlučio sam se vratiti kući putem uz svjetionik i još jednom provjeriti. Ovaj put su vrata bila odškrinuta. Pogurnuo sam ih dok se nisu otvorila i popeo se na prve dvije etaže, glasno ga dozivajući. Nije bilo odgovora.”

„Niste se popeli na vrh svjetionika?”

„Ne bi imalo mnogo smisla, a i već sam bio umoran. Počeo me mučiti kašalj. Shvatio sam da sam već previše hodao.”

A sad, pomisli Dalgliesh, vitalno pitanje. Pomno je razmislio o riječima koje će upotrijebiti. Bilo bi beskorisno upitati Speidela je li primijetio da je u prizemlju nešto drugačije, budući da je prvi put bio tamo. Kako se radilo o važnom pitanju, trebalo ga je postaviti izravno. „Jeste li primijetili klinove s užadi za penjanje na zidu odmah do vrata?”

Speidel odgovori: „Da, primijetio sam ih. Ispod njih je stajala drvena škrinja. Pretpostavljao sam da sadrži ostalu opremu za penjanje.”

„Jeste li primijetili koliko je užadi tamo visjelo?”

„Bilo ih je pet. Na kuki najudaljenijoj od vrata nije bilo nijednog užeta.”

„Sigurni ste u to, doktore Speidel?”

„Siguran sam. Nastojim zapaziti takve detalje. U mladosti sam se bavio penjanjem i bilo je zanimljivo vidjeti da na otoku postoje mogućnosti za penjanje. Nakon toga sam zatvorio vrata i vratio se u svoju kuću kroz šumarak, što je, naravno, bio najlakši put jer sam tako izbjegao mučno spuštanje na nižu razinu.”

„Znači, niste obišli svjetionik?”

Kašalj doktora Speidela i očigledno povišena temperatura nisu ometali

njegovu inteligenciju. Pomalo osorno je rekao: „Da jesam, zapovjedniče, mislim da bih primijetio tijelo koje visi, čak i kroz jutarnju izmaglicu. Nisam obišao oko svjetionika, nisam pogledao prema gore i nisam ga opazio.”

Dalgliesh ga upita bezazleno: „što ste to željeli nasamo raspraviti s gospodinom Oliverom? Zao mi je ako pitanje zvuči nametljivo, no siguran sam da shvaćate kako ja to moram znati.”

Ponovno je nastupila tišina, no tada Speidel reče: „Sasvim obiteljska stvar. To ne može imati nikakve veze s njegovom smrću, uvjeravam vas, zapovjednice.”

Sa svakim drugim osumnjičenim - a Speidel je bio osumnjičen kao i svi ostali na otoku - Dalgliesh bi morao istaknuti nužnost istrage o ubojstvu, no Speidela nije trebalo podsjećati. Čekao je da čovjek obriše čelo, izgledao je kao da prikuplja snagu. Dalgliesh pogleda u Maycrofta, a zatim reče: „Ako osjećate da ne možete nastaviti, možemo razgovarati kasnije. Izgledate kao da imate groznicu. Kao što znate, na otoku je i liječnik. Možda biste se trebali obratiti Guyu Stavelevu.”

Nije dodao da nema žurbe za daljnjim razgovorom. Trebalo je požuriti, naročito ako dr. Speidel bude ležao bolestan u bolesničkoj sobi. S druge strane, mimo njegove nesklonosti da brine o bolesniku, nastavak bi mogao biti i opasan u slučaju da Speidelu ne bude dobro.

U Speidelovu se glasu moglo naslutiti nestrpljenje. „Dobro mi je. To nije ništa drugo osim kašlja i lagano povišene temperature. Radije bih da nastavimo s tim. Samo jedno pitanje, ako dozvoljavate. Trebam li zaključiti kako je ovo ispitivanje postalo istraga o ubojstvu?”

„To je uvijek jedna od mogućnosti. Dok ne dobijem nalaz patologa, ovo smatram sumnjivom smrću.”

„U tom slučaju, bolje da vam odgovorim na pitanje. Mogu li dobiti malo vode, molim vas?”

Maycroft je posegnuo za vrčem s vodom na stolu kad se začulo kucanje na vratima i gotovo u istom trenutku u sobu je ušla gospođa Plunkett, gurajući mala kolica za posluživanje s tri šalice, čajnikom, vrčićem s mlijekom i posudom za šećer.

Maycroft reče: „Hvala vam. Trebalo bi nam i svježije vode. Najhladnije što je moguće, molim vas.”

Dok su čekali, Maycroft je ulijevao čaj. Speidel je kimnuo, Dalgliesh također. Gospođa Plunkett se ubrzo vratila s vrčem i čašom. Rekla je: „Vrlo je hladna. Da vam natočim?”

Speidel ustane i ona mu pruži čašu, a zatim spusti vrč na kolica. „Ne

izgledate baš dobro, doktore. Mislim da bi krevet bio najbolje mjesto za vas."

Speidel je ponovno sjeo, žedno ispio vodu i rekao: „Sad je bolje. Moja priča neće biti dugačka." Pričekao je da gospođa Plunkett napusti sobu, a onda spustio čašu. „Kao što sam već rekao, radi se o obiteljskoj stvari za koju sam se nadao da će ostati u tajnosti. Moj je otac umro na ovom otoku pod okolnostima koje moja obitelj nikad nije do kraja istražila. Bilo je to zato što je brak mojih roditelja bio narušen i prije nego što sam seja rodio. Moja je majka potjecala iz istaknute pruske vojničke obitelji, koja je njezin brak s mojim ocem smatrala neprikladnim. On je tijekom rata bio stacioniran s okupacijskim snagama na Guernsevu, jednom od britanskih Kanalskih otoka. To nije bilo nešto čime bi se obitelj moje majke ponosila; trebao je biti u nekoj elitnijoj jedinici i imati neku važniju ulogu. Pričalo se kako je s dva prijatelja oficira došao ovamo na izlet nakon što je otok bio evakuiran. Ne znam zašto su to učinili i jesu li imali dozvolu svog vojnog zapovjednika. Sumnjam. Nijedan od njih nije se vratio. Nakon jedne istrage u kojoj je otkriven bijeg, pretpostavljalo se da su nastradali u moru. Obitelj je bila zadovoljna što je brak okončan, barem ne na sramotan način ili razvodom - čemu bi se snažno protivili - nego prikladnom smrću u aktivnoj službi iako ne baš slavno, kako je nalagala obiteljska tradicija. „Tijekom djetinjstva su mi vrlo malo pričali o ocu pa sam stekao dojam, što je često kod djece, da ne bih ni trebao mnogo ispitivati. Nakon smrti moje prve žene ponovno sam se oženio i sada imam sina od dvanaest godina. Postavlja mi pitanja o svom djedu i čini mi se da ga ljuti činjenica što mu nisu dostupne pojedinosti o njegovu životu, kao da se radi o nečemu sramotnom. Rekao sam mu da ću se potruditi otkriti što se dogodilo. Vrlo sam malo saznao iz službenih izvora. Zabilježeno je da su tri mladića otišla bez dozvole, uzevši jedrilicu od deset metara s motorom. Nikad se nisu vratili i proglašeni su nestalima, a vjerovalo se da su se utopili. Imao sam sreće da uspijem ući u trag nekom časniku kojem je moj otac u povjerenju saopćio kako njegovi drugovi namjeravaju podići njemačku zastavu na malom otoku uz obalu Cornisha, vjerojatno u želji da dokažu kako je to moguće. Combe je bio jedini mogući otok i moja polazna točka za istraživanje. Prošle godine sam bio u Cornwallu, no nisam otišao na otok Combe. Upoznao sam jednog starog ribara, starijeg od osamdeset godina, od kojega sam dobio neke informacije, ali to nije bilo lako. Ljudi su bili sumnjičavi kao da smo još uvijek u ratu. Zbog vaše nacionalne opsesije našom nedavnom poviješću, naročito Hitlerovim vremenom, katkad mi se čini da zaista i jesmo." U njegovu se glasu

osjećala gorčina.

Maycroft reče: „Niste mogli puno saznati od domaćih ljudi ako ste ih pitali za otok Combe. Ovo mjesto ima dugu i nesretnu povijest.

Postoji narodna predaja o njegovoj prošlosti, kojoj ne ide u prilog činjenica da je u privatnom vlasništvu i da je zatvoren za turiste.”

Speidel nastavi: „Saznao sam dovoljno da bih ga odlučio posjetiti. Znao sam da je Nathan Oliver ovdje rođen i da ga posjećuje četiri puta godišnje. Objavio je to u jednom novinskom članku iz travnja 2003. Tada se u tisku mnogo pisalo o njegovom djetinjstvu u Cornishu.”

„Ali on je još bio dijete kad je rat počeo. Kako bi on mogao pomoći?” - upitao je Maycroft.

„1940. su mu bile četiri godine. Mogao bi se sjećati ili mu je otac mogao pričati nešto o tome što se ovdje događalo tijekom evakuacije. Saznao sam da je Oliver bio jedan od posljednjih koji su otišli.”

Dalgliesh je upitao: „Zašto ste za mjesto sastanka izabrali svjetionik? Sigurno ste mogli razgovarati nasamo bilo gdje na otoku. Zašto ne u vašoj kući?”

Sada je u odgovoru dr. Speidela osjetio promjenu, sitnu ali zamjetljivu. Pitanje mu se baš i nije svidjelo.

„Uvijek su me zanimali svjetionici. To mi je nešto poput hobija. Pomislio sam kako bi mi gospodin Oliver mogao pomoći da ga razgledam.”

Dalgliesh je pomislio: Zašto ne Maycroft ili Jago? Rekao je: „Onda znate nešto o njegovoj povijesti, da je kopija jednog ranije izgrađenog i mnogo slavnijeg svjetionika istog graditelja, Johna Wilkesa, koji je izgradio Eddvstone?”

„Da, to mi je poznato.”

Speidelov je glas iznenada postao slabiji, kapljice vlage na njegovom čelu spojile su se, a njegovo je ispijeno lice, obliveno znojem, izgledalo kao da se topi.

„Mnogo ste mi pomogli, naročito u određivanju vremena smrti. Molio bih vas da to pokušamo potpuno razjasniti. Kada ste prvi put stigli do svjetionika?”

„Kao što sam rekao, malo sam zakasnio. Pogledao sam na sat. Bilo je osam sati i šest minuta.”

„I vrata su bila zatvorena zasunom?”

„Pretpostavljam. Nisam mogao ući niti sam ikoga čuo.”

„Kada ste poslije ponovno došli?”

„Dvadesetak minuta kasnije. Toliko mi je otprilike trebalo, no nisam gledao na sat.”

„Dakle, vrata su oko osam i trideset bila otvorena?“ „Odškrinuta, da.“
„Jeste li tijekom čitavog tog razdoblja ikoga vidjeli kod svjetionika ili dok ste hodali?“

„Nikoga nisam vidio.“ Stavio je ruku na čelo i zatvorio oči.

Dalgliesh je rekao: „Hvala vam, sada ćemo završiti.“

„Mislím da bi bilo pametno da vas pogleda doktor Stavelev“, rekao je Mavcroft. „U ovom bi vam času u našoj bolesničkoj sobi možda bilo bolje nego u Vili Sheanvater.“

U znak negiranja onoga što je čuo, Speidel ustane. Zateturao je, no Dalgliesh ga je uspio pridržati i pomoći mu da sjedne natrag u stolicu. Speidel prozbori: „Dobro mi je. To je samo kašalj i lagana groznica. Sklon sam plućnim infekcijama. Radije bih se vratio u svoju kuću. Kad bih dobio buggy, možda bi me zapovjednik Dalgliesh mogao odvesti.“

Ova je molba došla neočekivano; Dalgliesh je primijetio da je iznenadila Mavcrofta. Iznenadila je i njega samog, ali je rekao: „Vrlo rado.“ Pogledao je Mavcrofta. „Je li buggy pred kućom?“

„Ispred stražnjeg ulaza. Možete li hodati, doktore Speidel?“

„Svakako, hvala vam.“

Zaista je izgledao kao da je ponovno prikupio snagu pa su se on i Dalgliesh zajedno spustili liftom. U malom je prostoru osjetio Speidelov kiseo i topao dah. Buggy je bio parkiran u stražnjem dvorištu. Odvezli su se u tišini, ispočetka grubom cestom, a zatim blago poskakujući kroz šumarak. Dalgliesh mu je želio postaviti neka pitanja, no znao je da trenutak nije zgodan.

Kad su stigli do Vile Sheanvater, pomogao je Speidelu da uđe u dnevnu sobu i pridržavao ga dok se smještao u naslonjač. Rekao je: „Jeste li sasvim sigurni da vam je dobro?“

„Siguran sam, hvala. Zahvaljujem vam na pomoći, zapovjednice Dalgliesh. Želio bih vas pitati dvije stvari. Prvo, je li Nathan Oliver ostavio poruku?“

„Ništa nismo mogli naći. Koje je vaše drugo pitanje?“

„Vjerujete li da se radi o ubojstvu?“

„Da, vjerujem u to.“

„Hvala. To je sve što sam želio znati.“

Ustao je. Dalgliesh mu je želio pomoći uz stepenice, no Speidel se uhvatio za ogradu i odbio njegovu ponudu. „Mogu sam, hvala. Nije to ništa što dobar san ne bi mogao izliječiti.“

Dalgliesh je pričekao da se Speidel smjesti u svoju spavaću sobu, a zatim je zatvorio vrata i odvezao se natrag u kuću Combe.

Vrativši se u ured, uzeo je šalicu s čajem i odnio je do stolice uz kamin. Rekao je: „Speidel ne zna ništa o svjetionicima. Ime John Wilkes sam izmislio. Taj nije izgradio ni vaš svjetionik ni Eddvstone.”

Mavcroft je sjeo na stolicu nasuprot njemu, sa šalicom u ruci. Zamišljeno je promiješao čaj, a zatim rekao, ne gledajući u Dalgliesha:

„Jasno mi je da ste mi dozvolili da prisustvujem samo zato jer je dr. Speidel naš gost i ja sam u ime Zaklade odgovoran za njegovu dobrobit. Jasno mi je i to da sam ja, ukoliko se radi o ubojstvu, sumnjiv kao i svi ostali. Ne očekujem da mi išta kažete, ali ima nešto što ja vama želim reći. Mislim daje on govorio istinu.”

„Ako nije, činjenica da sam ga ispitivao kad nije bio u dobrom fizičkom stanju mogla bi biti problem jer bi na račun toga mogao sve pobijati.”

„Ali on je insistirao na tome da se ispitivanje obavi. Obojica smo ga pitali da li to zaista želi. Nije bio prisiljen. Kako bi to mogao biti problem?”

„Zbog sudskog postupka. Obrana može tvrditi kako je bio previše bolestan za ispitivanje ili da bi uopće znao što govori.”

„Ali nije rekao ništa što bi imalo rasvijetlilo Oliverovu smrt. Bila je riječ o prošlosti, o nesretnim davnim događajima i borbama iz prošlosti.”

Dalgliesh nije ništa odgovorio. Šteta što je Mavcroft bio prisutan razgovoru. Teško da ga je bilo moguće istjerati iz njegovog vlastitog ureda ili tražiti od očigledno bolesnog čovjeka da se premjeste u Vilu Seal. No ako je Speidel govorio istinu, sada imaju bitnu potvrdu o vremenu smrti iako bi mu bilo draže da je to poznato samo njemu i njegovu timu. Oliver je umro između sedam i četrdesetpet i osam i petnaest tog jutra. U vrijeme Speidelovog prvog dolaska do svjetionika Oliverov je ubojica bio negdje iza zasunom zatvorenih vrata, a tijelo se već moglo lagano njihati uza zid prema moru.

9.

Dalgliesh je zamolio Mavcrofta da mu na još neko vrijeme ustupi svoj ured kako bi obavio razgovor s Millie. To bi za nju, mislio je, ipak moglo biti manje zastrašujuće negoli je tražiti da dođe u Vilu Seal, a svakako bi bilo i brže. Mavcroft se složio, dodavši: „Želio bih biti prisutan ako nemate ništa protiv. Možda bi nam se mogla pridružiti i gospođa Burbridge. Ona ima najveći utjecaj na Millie. Prisustvo jedne žene moglo bi biti korisno, mislim žene koja nije policajka.”

Dalgliesh reče: „Millie ima osamnaest godina, zar ne? Nije maloljetna, no ako smatrate da treba zaštitu...”

Mavcroft ga prekine: „Ne radi se o tome. Samo se osjećam odgovornim za

nju jer sam je primio ovamo. To je vjerojatno bila greška, no sada je tu i našla se upletena u ovu zbrku i, naravno, pretrpjela je šok vidjevši Oliverovo tijelo. Ne mogu a daje ne smatram djetetom."

Dalgliesh teško da bi Mavcroftu mogao zabraniti pristup njegovom vlastitom uredu. Nije bio siguran kako će to Millie prihvatiti, ali činilo se da je domaćica, gospođa Burbridge, razumna žena i nadao se da će znati kad treba šutjeti. Dalgliesh je pozvao Kate i Bentona. Uz Mavcrofta i gospođu Burbridge, Millie će se naći pred petero ljudi. Više nego što bi bilo poželjno, no nije želio isključivati Kate i Bentona. Od Millienog svjedočenja moglo se dosta očekivati. Rekao je: „Molim vas, pozovite onda gospodu Burbridge i pitajte je bi li bila tako dobra da pronađe Millie i dovede je ovamo."

Mavcroft je izgledao zbunjen, postigavši tako lako ono što je želio. Podigao je slušalicu i obavio poziv. Zatim je namrštenim pogledom prešao po uredu i krenuo namještati stolice u polukrug, pored dvije stolice tapeciranih naslona koje su već stajale ispred kamina. Namjera mu je očito bila stvoriti neformalnu, bezopasnu atmosferu, no kako u kaminu nije bilo vatre, raspored je bio neprimjeren.

Prošlo je deset minuta dok nisu stigle gospođa Burbridge i Millie. Dalgliesh se već zapilao jesu li se putem posvađale, lisne gospode Burbridge bile su stisnute, a na obrazima su joj se uočavale dvije crvene mrlje. Millieino se raspoloženje moglo još lakše pročitati. Ono je variralo od iznenađenja zbog izgleda ureda, pa sve do okrutnosti, i konačno prepredenog opreza, kao kod svestranog glumca na audiciji za sapunicu. Dalgliesh joj je ponudio jedan od naslonjača, a Kate smjestio na drugi, točno njoj nasuprot, dok je on sjeo desno od Kate. Gospođa Burbridge je sjela do Millie, a Benton i Mavcroft su zauzeli preostale dvije stolice. Dalgliesh je započeo bez uvoda. „Millie, doktor Speidel nam je rekao kako ti je jučer dao jednu omotnicu da je predaš gospodinu Oliveru. Je li to točno?"

„Možda mi je dao."

Gospođa Burbridge upadne: „Millie, ne čini gluposti. I ne troši vrijeme. Ili ti je dao ili nije."

„Da, dobro. Dao mi je poruku." Zatim uzvikne: „Zašto gospodin Mavcroft i gospođa Burbridge moraju biti ovdje? Pa nisam više maloljetna!"

Znači, Millie je znala nešto o maloljetnicima u sudskom sustavu. Dalgliesh se nije iznenadio, ali nije imao namjeru istraživati prošle i vjerojatno sitnije prijestupe. Rekao je: „Millie, mi te ni za što ne optužujemo. Nema naznaka da si učinila nešto loše. No, moramo znati što se točno dogodilo

dan prije nego što je gospodin Oliver umro. Sjećaš li se u koje ti je vrijeme dr. Speidel dao poruku?"

„Kao što ste rekli, poslije podne." Zastala je, pa dodala: „Prije čaja." Gospođa Burbridge reče: „Mislim da mogu pomoći. Dr. Speidel je telefonom javio da neće večerati, ali da bi bio zahvalan kad bismo mu ugrijali malo juhe i donijeli viski. Rekao je da se ne osjeća dobro. Millie je pomagala u kuhinji kada sam došla gospođi Plunkett reći za juhu. Gotovo uvijek ima spremnu juhu. Jučer je to bila pileća juha - domaća, naravno, i vrlo hranjiva. Millie se ponudila da to buggjem odveze u Vilu Sheanvater. Voli voziti buggy. Otišla je oko tri sata."

Dalglish se okrene prema Millie. „Znači, dostavila si juhu i viski, a što se zatim dogodilo?"

„Dr. Speidel mi je dao poruku, je li tako? Pitao me bih li ja to mogla predati gospodinu Oliveru i ja sam mu rekla da mogu."

„I što si napravila nakon toga?"

„Stavila sam je u vreću za poštu, naravno."

Gospođa Burbridge je objasnila. „To je vreća za poštu, na njoj piše Pošta i pričvršćena je za upravljačku ploču u buggiju. Dan Padgett dostavlja poštu po kućama i skuplja pisma za Jaga, koji ih onda odnosi na kopno."

Sada je Kate nastavila ispitivanje. „A nakon toga, Millie? Jesi li otišla ravno u Vilu Peregrine? Nemoj reći 'možda'. Jesi li?"

„Nisam. Dr. Speidel nije naglasio da je hitno. Nije mi rekao da to odmah odnesem gospodinu Oliveru, nego samo da mu to predam." Mrmljajući je dodala: „Uostalom, zaboravila sam."

„Kako si zaboravila?"

„Pa tako, zaboravila sam. Uostalom, morala sam otići natrag do svoje sobe. Trebala sam otići na zahod i mislila sam kako bih mogla presvući majicu i traperice. Ima li što loše u tome?"

„Naravno da ne, Millie. Gdje je bio buggy dok si bila u svojoj sobi?"

„Ostavila sam ga ispred kuće." „Je li poruka dr. Speidela još uvijek bila u vreći?" „Morala je biti, zar ne? Inače je ne bih mogla predati." „Kada je to bilo?"

Millie nije odgovorila. Kate nastavi: „Sto se dogodilo nakon što si promijenila odjeću? Kamo si otišla?"

„U redu, otišla sam u posjet Jagu. Znala sam da jutros namjerava isploviti brodom kako bi isprobao motor i željela sam ići s njim. Zato sam otišla do njegove kuće u luci. Dao mi je šalicu čaja i komad kolača."

„Dovezla si se buggjem}"

„Da, tako je. Otišla sam dolje buggjem i ostavila ga na pristaništu dok

sam razgovarala s Jagom u njegovoj kući."

Gospođa Burbridge upita: „Nije ti palo na pamet, Millie, daje poruka mogla sadržavati nešto hitno i da je dr. Speidel očekivao kako ćeš to dostaviti odmah na povratku u glavnu kuću?"

„Pa nije ništa rekao o tome da je hitno, a nije ni bilo hitno, zar ne? Sastanak nije trebao biti prije osam sati ovog jutra." Nastala je tišina. Millie je izletjelo: „Sranje!"

Kate je rekla: „Znači da si je pročitala."

„Možda. Dobro, jesam. Bila je otvorena. Zašto ju je ostavio otvorenu ako nije želio da je netko pročita? Ne možete nekoga osuditi jer je pročitao poruku."

Dalgliesh je rekao: „Ne, Millie, ali smrt gospodina Olivera može završiti sudskim procesom, a ako do toga dođe, ti bi mogla biti jedan od svjedoka. Valjda znaš koliko će biti važno govoriti istinu na sudu. Bit ćeš pod zakletvom. Ako sada lažeš nama, mogla bi imati velikih neprilika kasnije. Dakle, pročitala si poruku?"

„Da, kao što sam rekla, pročitala sam je."

„Jesi li rekla gospodinu Tamlvnu da si je pročitala? Jesi li mu spomenula sastanak gospodina Olivera i gospodina Speidela u svjetioniku?"

Nastala je duga stanka, a onda Millie reče: „Da, rekla sam mu." „I stoje rekao?"

„Ništa nije rekao. Mislim, nije rekao ništa u vezi sastanka. Rekao mi je kako bi bilo najbolje da odmah odem i predam poruku gospodinu Oliveru."

„A onda?"

„Odvezla sam se buggijem do Vile Peregrine. Nikoga nisam vidjela pa sam poruku ubacila u poštanski ormarić na trijemu. Ako je on nije uzeo, rekla bih da je još uvijek tamo. Čula sam gospođicu Oliver kako s nekim razgovara u dnevnoj sobi, ali nisam je željela njoj uručiti. Ona je uobražena, ohola kučka, a poruka i nije bila za nju. Dr. Speidel je rekao da je predam gospodinu Oliveru, a to bih i učinila da sam ga vidjela. Zato sam je ostavila u sandučiću na trijemu. Zatim sam ušla u buggj i vratila se ovamo pomoći gospođi Plunkett oko večere."

Dalgliesh je rekao: „Hvala ti, Millie. Mnogo si nam pomogla. Jesi li sasvim sigurna da nema još nečega što bismo trebali znati? Bilo što drugo što si učinila ili rekla, ili je netko drugi rekao tebi?"

Millie je iznenada počela vikati. „Da bar nikada nisam preuzela tu prokletu poruku. Da sam je barem poderala!" Okrenula se prema gospođi Burbridge. „Vama uopće nije žao što je mrtav. Nikome od vas. Svi ste

željeli da ode s otoka, svatko je to mogao vidjeti. Ali meni se on sviđao. Bio je dobar prema meni. Znali smo se naći i prošetati. Bili smo..." Glas joj se stišao do žalosnog šapata. „Bili smo prijatelji."

U tišini koja je uslijedila, Dalgliesh je blago zapitao: „Kada je počelo vaše prijateljstvo, Millie?"

„Kad je prošli put bio ovdje - u srpnju, čini mi se. U svakom slučaju, ubrzo nakon što me Jago doveo ovamo. Tada smo se upoznali."

U nastaloj tišini, Dalgliesh zamijeti kako se Milliein proračunati pogled premješta s jednog lica na drugo. Ispalila je svoju verbalnu granatu i bila je zadovoljna, možda pomalo i uplašena stupnjem njezina učinka. Njihovu je reakciju mogla osjetiti kroz tišinu koja je nastupila i zabrinuto mrštenje gospođe Burbridge.

Gospođa Burbridge progovori oštrim tonom: „Dakle, to si radila onih dopodneva kad bih ti rekla da sređuješ rublje. Govorila si da si bila u šetnji. Mislila sam da si u luci kod Jaga."

„Pa da, katkad sam i bila, zar ne? A inače bih se sastajala s gospodinom Oliverom. Govorila sam da sam bila u šetnji i bila sam. Setala sam s njim. Nema ničeg lošeg u tome."

„Ali Millie, kad si stigla ovamo, rekla sam ti da ne smiješ smetati gostima. Oni dolaze ovamo kako bi imali privatnost, naročito gospodin Oliver."

„Tko kaže da sam mu smetala? Nije se morao sa mnom nalaziti. To je bila njegova zamisao. Volio se viđati sa mnom. Tako mi je rekao."

Dalgliesh nije prekidao gospođu Burbridge. Dosad je sasvim dobro obavljala njegov posao. I opet je na obrazima imala dvije crvene mrlje, no glas joj je bio odlučan. „Millie, je li on želio, no dobro, je li želio voditi ljubav s tobom?"

Odgovor je bio dramatičan. Millie je vikala sa zgražanjem: „Odvratno! Naravno da nije. Bio je star, stariji od gospodina Mavcrofta. To je nemo-ralno. Nije bilo tako. Nikad me nije ni dotaknuo. Hoćete reći da je bio perverznan ili tako nešto? Želite li reći da je bio pedofil?"

Neočekivano je upao Benton. Njegov mladi glas odavao je vedrinu zdravog razuma. „Nije mogao biti pedofil, Millie, ti nisi dijete. No neki se stariji muškarci zaista zaljube u mlade djevojke. Sjećaš se onog starog bogatog Amerikanca u novinama prije tjedan dana? Bio je u braku s četiri takve. Sve su se razvele od njega i obogatile, a on se sada ženi petom."

„Da, čitala sam. Mislím da je to grozno. Gospodin Oliver nije bio takav."

Dalgliesh je rekao: „Millie, sigurni smo da nije, ali zanima nas sve što nam možeš reći o njemu. Kad ljudi umru na tajanstven način, korisno je znati što su osjećali, je li ih nešto brinulo ili uzrujalo, jesu li se nekoga bojali."

Čini se da si poznavala gospodina Olivera bolje od ikog drugog na Combeu, osim njegove kćeri i gospodina Tremletta."

„Zašto onda ne pitate njih?"

„Pitali smo ih. Sada pitamo tebe."

„Čak i ako je sasvim osobno?"

„Čak i ako je sasvim osobno. Gospodin Oliver ti se sviđao. Bio ti je prijatelj. Siguran sam kako nam želiš pomoći da otkrijemo zašto je umro. Zato se pokušaj prisjetiti vašeg prvog susreta i reci nam kako je počelo vaše prijateljstvo."

Gospođa Burbridge je uhvatila Dalglieshov letimični pogled, ali se suzdržala od komentara. Sva njihova pozornost sad je bila usmjerena na Millie. Dalgliesh je primijetio kako ona počinje uživati u novostečenoj slavi. Nadao se da će se uspjeti oduprijeti iskušenju da većinu toga izmisli. Nagnula se naprijed blistavih očiju i pogledala svakoga od njih. „Sunčala sam se na vrhu stijene nedaleko od kapelice. Tamo je bilo jedno udubljenje u travi i ponešto grmlja pa je mjesto bilo zaklonjeno od pogleda.

Uostalom, nitko onuda nije ni prolazio, a i da jest, ne bi me brinulo. Kao što rekoh, sunčala sam se. Nema ničeg lošeg u tome."

Gospođa Burbridge je upita: „U kupaćem kostimu?"

„Kakvom kupaćem kostimu? Ni u čemu. Ležala sam na ručniku. I tako sam tamo ležala na suncu. Imala sam slobodno poslijepodne pa to mora da je bio četvrtak. Htjela sam ići u Pentworthy, ali Jago nije želio isploviti. Ležala sam ondje, kad sam iznenada začula buku. Bio je to nekakav krik, možda prije nešto kao cvilenje. Pomislila sam da je to neka životinja. Otvorila sam oči, a on je stajao iznad mene. Vrisnula sam, povukla ručnik i omotala se njime. Izgledao je strašno. Mislila sam da će se onesvijestiti koliko je bio blijed. Nikad nisam vidjela odraslog muškarca tako uplašenog. Rekao je da mu je žao i pitao me jesam li dobro. Bila sam dobro. Nisam bila uplašena, barem ne toliko kao on. Rekla sam mu da ćemo se oboje bolje osjećati ako sjedne pa je tako i učinio. Bilo je to zaista neobično. Onda je rekao kako mu je žao što me uplašio i da je mislio da sam netko drugi, djevojka koju je nekad poznao, koja je isto tako ležala na plaži i sunčala se poput mene. Pitala sam ga: 'Jeste li je voljeli?', a on je rekao nešto zaista čudno, o tome kako je to bilo u nekoj drugoj zemlji i kako je djevojka bila mrtva, samo što on nije rekao 'djevojka'."

Dalgliesh je shvatio da je djevojka savršeni svjedok, jedna od onih rijetkih ljudi s gotovo savršenim sjećanjem. Rekao je: „Mi to je bilo u drugoj zemlji; osim toga, bludnica je mrtva."

„Da, tako je. Zgodno je što to znate. Čudno, zar ne? Mislila sam da je to

izmislio."

„Ne, Millie, čovjek koji je to izmislio mrtav je već više od četiristo godina."

Millie je zastala i razmišljala o tome kako je to neobično, lagano se mršteći. Dalglish ju je blago poticao. „A onda?"

„Pitala sam ga kako je znao da je mrtva, a on je odgovorio da je ne bi sanjao da nije bila mrtva. Rekao je da nikada ne sanja žive, nego samo mrtve. Pitala sam ga kako se zvala. Odgovorio je da se ne sjeća i da mu možda nikad nije ni rekla. Rekao je kako ime nije važno. Zvao ju je Donna, ali to je bilo u knjizi."

„A poslije toga?"

„Nastavili smo razgovarati. Najviše o meni - kako to da sam na otoku. Imao je bilježnicu i tu i tamo, kad bih ja nešto ispričala, on bi to zapisao." Ljutito se zapiljila u gospođu Burbridge. „Dotad sam se već bila obukla." Gospođa Burbridge je izgledala kao da želi reći kako je šteta da su uopće i započeli, ali je nastavila šutjeti.

Millie je nastavila. „Nakon toga smo ustali i ja sam krenula prema kući. No on je rekao da bismo se možda mogli ponovno naći i razgovarati. I jesmo. Obično bi me zvao rano ujutro i rekao kada ćemo se naći. Sviđao mi se. Pričao mi je što je radio na svojim putovanjima. Putovao je po čitavom svijetu, upoznao ljude i učio kako postati pisac. Katkad nije mnogo pričao pa bismo samo šetali."

Dalglish je upitao: „Kad si ga zadnji put vidjela, Millie?"

„U četvrtak. Bilo je to u četvrtak poslije podne."

„I kako ti je tada izgledao?"

„Kao i uvijek."

„O čemu je pričao?"

„Pitao me jesam li sretna. Rekla sam mu da sam dobro, osim kad sam nesretna, kao kad su odveli baku u dom i kad mi je uginula mačka, Slipper - imala je bijele šapice - i kad me Jago ne želi povesti brodom i kad mi gospođa Burbridge prigovara zbog rublja. Takve stvari. Rekao je kako je kod njega obratno, da je gotovo uvijek nesretan. Ispitivao me o baki i o tome kad je oboljela od Alzheimerove bolesti. Ona odnosi najveću moć ljudskog bića. Rekao je da je ta moć jaka kao u nekog despota ili boga. Mi možemo biti svoji vlastiti krvnici."

Nastala je potpuna tišina. Tada Dalglish reče: „Mnogo si nam pomogla. Ima li, Millie, još nešto što bi nam mogla reći o gospodinu Oliveru?"

„Ne, nema više ništa." Milliein je glas iznenada postao ratoboran. „Ne bih vam ni to ispričala da me niste natjerali. Sviđao mi se. Bio mi je prijatelj."

Jedino je meni žao što je mrtav. Ne ostajem ovdje više ni trenutka." Oči su joj bile pune suza. Ustala je, a za njom i gospođa Burbridge, gledajući u Dalgliesha optužujućim pogledom i blago gurajući Millie kroz sobu.

Maycroft se po prvi put oglasio. Rekao je: „Ovo uvelike mijenja stvar. To mora da je bilo samoubojstvo. Sigurno postoji način da se objasne oni tragovi na vratu. Ili ih je napravio sam, ili netko drugi kad je već bio mrtav, netko tko je želio da to izgleda kao ubojstvo."

Dalgliesh nije rekao ništa.

„Ali to kako je bio nesretan, pa spaljivanje dokaza...."

„Sutra ću imati potvrdu, ali ne mislim da se trebate tješiti Millienim svjedočanstvom", rekao mu je Dalgliesh.

Maycroft počne vraćati stolice na njihovo staro mjesto pa reče: „Oliver ju je iskoristio, naravno. Ne bi trošio vrijeme na Millie zbog užitka u razgovoru."

No to je, mislio je Dalgliesh, upravo ono što je Oliver želio: razgovor s njom. Ako je namjeravao stvoriti fiktivnu Millie za svoj sljedeći roman, poznavao je njezin karakter bolje nego svoj vlastiti. Znao je što ona osjeća i o čemu razmišlja. Ono što je tek trebao saznati jest kako ona te misli pretiče u riječi.

Bili su u liftu kada je Kate progovorila. „Dakle, od trenutka kad se Millie vratila u svoju sobu pa sve dok je nije ubacila u sandučić u Vili Peregrine, poruka je bila dostupna bilo kome."

Benton reče: „Ali gospođo, kako bi itko znao da je poruka tamo? Zar bi netko otvorio vreću s poštom iz čiste znatiželje? Ne bi očekivao da će naći išta vrijedno."

„I to treba uzeti kao jednu od mogućnosti", rekao je Dalgliesh. „Sada smo sigurni da je Jago bio upoznat sa sastankom u osam sati, a da su i Miranda i Tremlett također mogli znati, kao i bilo tko drugi tko je vidio buggj bez ikoga u blizini. Jasno mi je zašto je Jago šutio o tome - štitio je Millie. No ako je ono drugo dvoje našlo i pročitalo poruku, zašto nam nisu ništa rekli? Moguće je da Oliver nije ni pogledao u sandučić sve dok se jutros nije zaputio van. Možda se odlučio na ranu šetnju da izbjegne susret s kćeri. Kad je pročitao Speidelovu poruku, imao je razloga promijeniti plan i otići do svjetionika."

U Vili Peregrine su nazvali tek nakon što su se vratili u Vili Seal. Javila se Miranda Oliver. Rekla je da sinoć nije čula buggj, no budući da se autom ne može doći do vrata jer je put preuzak, nije ni očekivala da ga čuje. Ni ona ni Tremlett nisu provjeravali poštanski sandučić, niti bi otvorili pismo

upućeno njezinu ocu.

Kate i Benton otišli su u luku razgovarati s Jagom. Našli su ga kako uklanja uvelo lišće iz šest zemljanih posuda s pelargonijom ispred svoje lučke kućice. Biljke su bile visoke i razgranate, stabljike drvenaste, no većina je listova bila zelena, a poneki sitni cvijet na blijedim mladicama prizivao je sliku ljeta.

Suočen s Millienim priznanjem, rekao je: „Zaista mi je rekla za tu poruku, a ja sam joj savjetovao da je odmah odnese u Vilu Peregrine. Nisam je ni vidio ni pročitao. Nije me toliko zanimalo." Ton njegova glasa odavao je da ga to ne zanima ni sada.

Kate reče: „Možda onda i nije, ali nakon smrti gospodina Olivera sigurno ste shvatili da je to važna informacija. Njezino zatajivanje blizu je prekršaju, ometanju policije u istrazi. Vi niste glupi. Morali ste znati kako to ide."

„Mislio sam da će vam to dr. Speidel sam reći kad se pojavi. I rekao vam je, zar ne? Sto posjetitelji rade, s kim i gdje se sastaju, nije moja briga."

Benton je rekao: „Niste ništa rekli danas poslije podne kad smo vas ispitivali sve zajedno. Mogli ste nam reći tada ili nas potražiti nasa-mo.

„Pitali ste me jesam li vidio gospodina Olivera jučer poslije večere
1 tn

ili danas ujutro. Nisam ga vidio, a nije ni Millie."

Kate je rekla: „Vrlo dobro ste znali da nam tu informaciju trebate odmah prenijeti. Dakle, zašto niste?"

„Nisam želio da se netko obruši na Millie. Nije učinila ništa loše. Život na Combeu, sve u svemu, nije lagan za jedno dijete. A to bi bilo i upiranje prstom u dr. Speidela, ne mislite li?"

„A vi to niste željeli učiniti?"

Jago je odgovorio: „Ne pred svim onim ljudima, niti bez njegova prisustva. Ne zanima me tko je ubio Nathana Olivera, ako je ubijen. A čini mi se da vi ne biste bili ovdje da se sam objesio. Vaš je posao da otkrijete tko ga je objesio. Za to ste plaćeni. Ja neću lagati, ali nije moj posao da vam pomažem upirući prstom u druge ljude i uvaljujući ih u drek."

Benton je upitao: „Toliko ste jako mrzili gospodina Olivera?"

„Možete to i tako reći. Nathan Oliver je mogao biti rođen na ovom otoku, ali su mu i majka i otac bili došljaci. Nitko od njih nije bio iz Cornisha, ni Nathan ni njegovi roditelji, što god da je on govorio. Možda nije shvaćao da mi iz ovih krajeva imamo dobro pamćenje. No, ja nisam ubojica."

Činilo se kao da je htio još nešto reći, ali se umjesto toga ponovno nagnuo nad svoje posude s cvijećem. Kate dobaci pogled Bentonu. Zasad se više

ništa nije moglo saznati od Jaga. Zahvalila mu je s blagom dozom ironije pa su ga ostavili njegovom vrtlarenju.

10.

Maycroft je ponudio Dalglieshu da se koristi biciklom dok je tim na otoku. Na raspolaganju posjetiteljima stajala su četiri bicikla, no Kate je - iako je znala da posao moraju završiti do određenog vremena - rekla kako bi ona i Benton-Smith radije otpješačili do Vile Atlantic. Bilo je gotovo smiješno zamisliti njih dvoje kako vrte pedalama niz uzani pute-ljak kako bi stigli na razgovor s jednom od osoba osumnjičenih za ubojstvo. Znala je da Dalgliesha ne bi brinulo hoće li to izgledati smiješno i vjerojatno bi mu ovo neuobičajeno prijevozno sredstvo bilo zabavno. Kate je pak, žaleći što nema njegovo samopouzdanje, radije hodala. Konačno, radilo se o samo osamsto metara. Vježba će im koristiti.

Prvih stotinjak metara put je vodio uz rub litice. S vremena na vrijeme bi kratko zastali, zureći dolje u pukotine na slojevitom granitu, nazubljene vrhove stijena i nadiranje plime. Zatim je put skretao udesno i oni su se spuštali travnatim puteljkom, s desne strane omeđenim uzdignutim terenom i zaštićenim niskom živicom kupine i gloga. Hodali su u tišini. Daje uz Kate bio Piers Tarrant, oni bi, znala je, raspravljali o slučaju - prvim dojmovima o ljudima, neobičnom čvoru na petlji - sada radije nije glasno nagađala, sve dok Dalgliesh ne održi svoje uobičajeno okupljanje, a ono bi moglo biti zadnje što će tog dana obaviti.

Sutra u podne Dalgliesh će primiti izvještaj doktorice Glenister i tada će, na sreću, sa sigurnošću znati da istražuju ubojstvo. Znala je kako Dalgliesh već sada u to ne sumnja, a nije sumnjala ni ona. Pretpostavljala je da Benton osjeća isto, ali nešto ju je sprečavalo - a to nije bio samo njezin viši čin - da ga pita za mišljenje. Prihvatila je činjenicu da moraju tijesno surađivati. Uz samo njih troje na otoku i vrlo slabe izgleda da će uskoro imati uobičajenu ekipu za istragu o ubojstvu - fotografe, stručnjake za otiske prstiju, ekipu za uviđaj - bit će nemoguće voditi računa o statusu ili podjeli poslova. Njezin se problem sastojao u tome što njihov odnos, kako god naizgled bio formalan, mora biti skladan; poteškoća je bila u tome što nije bilo nikakvog odnosa.

Radili su zajedno kao članovi tima već prilikom jednog prijašnjeg slučaja. Tada je bio djelotvoran, nije se bojavao izreći svoje mišljenje i doprinosio je rješavanju slučaja svojom očito visokom inteligencijom. No ona ga jednostavno još nije upoznala ni razumjela. Činilo joj se kao da je okružen ogradom koju je sam podigao i na njoj napisao: Ne prilazi.

Vila Atlantic im je bila na vidiku. Već je iz zraka primijetila kako je to najveća kamena kuća na otoku i najbliža rubu litice. Sada je uočila da su to zapravo dvije kućice; veća na desnoj strani, s popločanim trijemom, dva prozora s pogledom na zaljev sa svake strane i dva ispod kamenog krova. Manja je imala ravnu fasadu i niži krov s četiri manja prozora. Ispred svake od njih nalazila se cvjetna lijeha, oko metar široka i ograđena kamenim zidićem. Mali crveni cvjetovi i biljke penjačice visjeli su iz raspuklina, a visoki grm fuksije cvjetao je desno od trijema; njezine su latice, razasute po puteljku, izgledale kao mrlje krvi.

Kate je pokucala i Roughtwood je otvorio vrata. Bio je srednje visine, ali širokih ramena, četvrtastog, pomalo zastrašujućeg lica, punih usana, plavosivih, duboko usađenih očiju, prorijeđene, ali još uvijek izrazito plave kose i trepavica, boje koju je Kate rijetko viđala kod muškaraca. Nosio je formalno crno odijelo, prugastu kravatu i visoki ovratnik, što mu je davalo izgled ukopnikovog pomoćnika. Je li to bila njegova uobičajena ranovečernja odora ili je obukao ono što je smatrao prikladnim odijelom za otok koji žaluje? No, je li zaista žalovao?

Ušli su u malo četvrtasto predsoblje. Činilo se da vrata na lijevo vode u kuhinju, dok je desno očito bila blagovaonica. Iza sjajne površine pravokutnog stola Kate je ugledala cijeli zid u kožnim ukoričenim knjigama.

Roughtwood je otvorio vrata na kraju predsoblja i rekao: „Policija je stigla, gospođo. Uranili su šest minuta.“

Glas gospođice Holcombe, čvrst i autoritativan, karakterističan za višu klasu, stigao je jasno do njih: „Uvedi ih, Roughtwoode. Ne želimo da nas optuže kako ne surađujemo.“

Roughtwood je stao u stranu i službeno ih najavio: „Inspektorica Miskin i narednik Benton-Smith, gospođo.“

Soba je bila veća nego što se moglo zaključiti po samoj kući na prvi pogled. Ispred njih su bila četiri prozora i vrata s gornjim dijelom u staklu, okrenuta prema terasi. Na lijevoj je strani stajao kamin, zajedno s malim stolićem i dvije stolice. U tijeku je očito bila partija scrabblea. Odupirući se napasti da pokaže nepristojnu znatiželju zvjerajući okolo, Kate je stekla dojam jakih boja, ulaštenog drveta, sagova na kamenom podu, uljanih slika i jednog zida, poput onog u blagovaonici, popunjenog u kožu uvezanim svescima od stropa do poda. Zapaljeno drvo gorjelo je u kaminu, ispunjavajući sobu prodornim mirisom jeseni.

Gospođica Holcombe nije ustala sa svog stolca ispred ploče sa scrabbleom. Izgledala je mlađe nego što je Kate očekivala. Na čvrstom,

koščatom licu gotovo da nije bilo mesa, a velike sive oči, ispod savijenih obrva, još uvijek nisu bile zamagljene godinama. Celičnosiva kosa, prošarana nitima srebra, bila je začesljana unatrag i komplicirano složena u tešku punđu na zatiljku. Nosila je široku crno-bijelo-sivu škotsku suknju i bijeli pulover zavrnutog ovratnika; oko vrata je imala tešku ogrlicu od jantara s kuglicama velikim poput špekula. Njene duge usne resice krasile su neobične naušnice od jantara. Uputila je lagani znak Roughtwoodu koji se smjestio nasuprot njoj, a zatim ga je na trenutak nepomično pogledala, kao da se želi uvjeriti da se on neće pomaknuti. Okrenula se prema Kate. „Kao što vidite, inspektorice, upravo završavamo našu subotnju partiju scrabblea. Ja sam na redu i ostalo mi je još sedam slova. Moj protivnik ima - koliko još imate, Roughtwoode?"

„Četiri, gospodo."

„Vrećica je prazna pa nećete dugo čekati. Molim vas, sjednite. Imam osjećaj da postoji riječ sa sedam slova, ali je ne uspijevam sastaviti. Previše samoglasnika. Jedno O, dva I ijedno E. M je jedini suglasnik, uz još dva S. Neobično je da ostanu na kraju igre, ali upravo sam jednog izabrala."

Nastala je stanka dok ih je gospođica Holcombe raspoređivala po ploči. Zglobovi njezinih vitkih prstiju bili su iskrivljeni od artritisa, a na nadlanici su se isticale vene poput grimiznih žica.

Benton-Smith je tiho rekao: „MEIOSIS, gospodo. Treći red gore desno." Okrenula se prema njemu. Protumačivši njene upitno uzdignute obrve kao poziv, prišao je kako bi proučio ploču. „Ako stavite preostalo S ispred LACK, dobit ćete još dodatna dvadeset i dva boda za SLACK."

Gospođica Holcombe je računala iznenađujućom brzinom. „Devedeset šest ukupno plus mojih dvjesto pedeset tri." Okrenula se prema Roughtwoodu.

„Mislim da to nije cjepidlačenje. Oduzmite bodove za svoja četiri, Roughtwoode, i što vam ostaje?"

„Dvjesto trideset devet, gospodo, ali ulažem prigovor. Nikad nismo rekli da možemo imati pomagača."

„Nikad nismo rekli ni da ne možemo. Igramo po vlastitim pravilima. Sve što nije zabranjeno, dozvoljeno je. To je u skladu s ispravnim načelom engleskih zakona koje kaže da je sve dozvoljeno ukoliko nije zakonom zabranjeno, za razliku od prakse u kontinentalnoj Europi gdje ništa nije dozvoljeno ako nije zakonski dopušteno."

„Kako se meni čini, gospodo, narednik ne sudjeluje u igri. Nitko nije tražio da se umiješa."

Gospođica Holcombe je očito shvatila kako razgovor zaokreće prema

neugodnom sukobu. Počevši skupljati pločice i spremati ih u vrećicu, rekla je: „U redu, uzet ćemo posljednji zbroj bodova. I u tom sam slučaju ja pobijedila.”

„Ja bih radije, gospođo, da poništimo ovu igru i ne zabilježimo je u ukupni mjesečni zbroj.”

„U redu, budući da postajete naporni. Čini se da ni ne želite razmisliti o tome kako sam i sama mogla naći riječ da se narednik nije umiješao. Bila sam blizu.”

Roughtwoodova šutnja govorila je sama za sebe. Ponovio je: „Narednik se nije imao pravo umiješati. Trebat ćemo uvesti novo pravilo. Nema pomoći.”

Benton-Smith se obrati gospođici Holcombe: „Žao mi je, ali znate kako je to kod scrabblea. Kad otkrijete riječ sa sedam slova, nemoguće je šutjeti.” Gospođica Holcombe se odlučila dogovoriti sa svojim batlerom. „Ako netko ne zna, pokušat će drugi. To će, međutim, dovesti igru do brzog završetka, što je nesumnjivo ono što vi želite. Mi obično popijemo čašu vina nakon scrabblea. Pretpostavljam da nema smisla ponuditi vam je. Ne postoji li pravilo o tome kako se ne smijete kompromitirati pijući s osumnjičenima? Ako gospodin Dalgliesh previše drži do toga, neće mu biti baš ugodno na otoku Combe - mi se ponosimo svojim podrumom. No ne mislim da će ijedno od vas prekršiti pravila zbog šalice kave.”

Kate je prihvatila ponudu. Sad kad se ukazala nada da bi mogli prijeći na razgovor, nije joj se žurilo. Iako su ispijali njezinu kavu sporije nego što inače priliči gostima, gospođica Holcombe nije mogla tvrditi da su ostali predugo.

Roughtwood je izašao ne pokazujući otvoreno ljutnju. Kad su se vrata za njim zatvorila, gospođica Holcombe reče: „Budući da Roughtwood i ja vjerojatno možemo jedno drugome osigurati alibi, bilo bi bolje odgoditi ispitivanje dok se on ne vrati. Na taj ćemo način svi uštedjeti na vremenu. Dok čekate kavu, možda biste željeli izaći na terasu? Pogled je spektakularan.”

Nastavila je skupljati pločice scrabblea, ne pokazujući nikakvu namjeru da ih izvede. Ustali su i zajedno pošli prema vratima terase. Gornja polovica bila je u staklu, no vrata su bila teška, a staklo prilično debelo pa je Ben tonu trebalo dosta snage da ih otvori. Sama vrata imala su kapke, a Kate je opazila i da sva četiri prozora imaju drvene kapke. Rub litice bio je udaljen tek oko metar i pol, ograđen kamenim zidom u visini pasa. Hujanje oceana odzvanjalo im je u ušima. Kate je instinktivno ustuknula za jedan korak prije negoli je pogledala preko zida. Daleko ispod njih morska se pjena

kovitlala u bijeloj izmaglici, dok su se valovi gromoglasno lomili o stijene. Benton-Smith joj se približio. Nadglasao je tutnjavu: „Ovo je prekrasno. Ničega između nas i Amerike. Nije čudo da je Oliver ovo želio.”

Kate je osjetila strahopoštovanje u njegovu glasu, no nije ništa rekla. Njene su misli bile zaokupljene dalekom londonskom rijekom ispod njenih prozora, snažnom smeđom pulsirajućom Temzom, blještavom od gradskih svjetala. Ponekad se činilo da se plima kreće tromo poput blatnjave bare, no gledajući u vodu, sva bi se naježila od straha i zamišljala njezinu prikrivenu snagu kako se budi i briše grad, noseći na svojoj nemirnoj površini ostatke njezina stana. To nije bilo sasvim nestvarno zamišljanje. Kad bi se ledena kapa otopila, ne bi ostalo mnogo od Londona uz rijeku. No razmišljajući o svom stanu, sjetila se Piersa, kreveta toplog od njegova tijela, njegove ruke koja poseže za njom ujutro. Pitala se što on sada radi. Koliki je dio te njihove zajedničke noći prevideo? Je li bila u njegovim mislima koliko on u njenima? Je li žalio što se to dogodilo, ili mu je to bilo tek zadnje lako osvajanje u nizu? Odlučno je odbacila ove neugodne misli. Ovdje, gdje je sama kuća izgledala kao izrasla iz granitne stijene, postojala je neka drugačija snaga, neizmjereno jača, potencijalno daleko opasnija od Temze. Kako je neobično što se rijeka i ovaj ocean sastoje od istog elementa, istog slanog okusa na jeziku, oštrog mirisa. Mala kapljica pjene spustila joj se na obraz i osušila prije negoli je uspjela i podići ruku da je obriše.

Minute su prolazile, i tada - kao da su istovremeno shvatili kako su ovdje s razlogom - vratili su se u sobu. Žestina vjetra i oceana odmah je postala prigušenom. Vratili su se u mirnu prisnost mirisa upravo skuhane kave. Ploča sa scrabbleom bila je sklopljena. Roughtwood se smjestio pored vrata za terasu, kao da želi spriječiti daljnje istraživanje, a gospođica Holcombe je sjedila na istoj stolici, ali sada okrenuta prema njima. Rekla je: „Nadam se da će vam biti ugodno na ovoj sofi. Mislim da to neće trajati više od nekoliko minuta. Pretpostavljam da biste željeli znati što smo radili u vrijeme kad mislite da je Nathan Oliver umro. Koje je to vrijeme?”

Kate je rekla: „Nismo sigurni, ali rečeno nam je da je viđen kako odlazi iz Vile Peregrine oko sedam i dvadeset ovog jutra. Bilo je dogovoreno da u devet sati dođe u ordinaciju dati krv, no nije se pojavio. Mislim da vam je sve to već rečeno. Moramo saznati gdje je svatko od vas bio u vremenu između zadnje prilike kad je viđen prošle noći i deset sati danas ujutro, kada je tijelo pronađeno.”

„Što se nas tiče, na to je lako odgovoriti. Večerala sam ovdje pa ga nisam

ni vidjela prošle večeri. Roughtwood mi je donio rani jutarnji čaj u šest i trideset, a sat kasnije mi je poslužio doručak. Onda ga nisam vidjela sve dok se nije vratio da odnese pribor za doručak i moju srebrninu, kako bje oćistio. To radi vrata do mene, u svojoj kući, što osjetim po mirisu sredstva za ćišćenje."

Ukrasi na malom okruglom stoliću desno od kamina zaista su se sjajili, što ne mora znaćiti da su bili nedavno oćišćeni. Kate je sumnjala da ih se redovito ćisti; možda zablístaju ćim ih se prebriše mekom krpom.

„A kada je to bilo, gospođice Holcombe?"

„Ne mogu znati taćno. Budući da nisam mogla predvidjeti kako ću biti dio istrage o ubojstvu, nisam stalno bilježila vrijeme. Mislím daje to bilo negdje između osam i petnaest i osam i trideset. U to sam vrijeme bila na terasi, a vrata na terasu bila su otvorena. Ćula sam ga, ali ga nisam vidjela."

Kate se okrenula prema Roughtwoodu. „Možete li vi biti precízniji, gospodine Roughtwood?"

„Rekao bih da je bilo bliže osam i petnaest, inspektorice, no kao i gospođa, ni ja se nisam obazirao na vrijeme."

Gospođica Holcombe je nastavila. „Onda ga nisam vidjela sve do otprilike devet sati, kad sam zavirila k njemu na putu u ordinaciju zbog cijepljenja protiv gripe."

Kate je zapitala: „I nitko od vas jutros nije izlazio sve dok se vi, gospođice Holcombe, niste uputili u ordinaciju?"

„Ja svakako nisam, osim na terasu. Bolje da vi sami za sebe odgovorite, Rough twoode."

„Ja sam ostao u svojoj kući, gospođo, i ćistio srebro u kuhinji. Telefon mi je zazvonio nedugo nakon što je gospođa otišla. Bio je to gospodin Boyde, koji mi je rekao kako gospodina Olivera nema i tražio od mene da se pridružim potrazi."

Benton-Smith je rekao: „Ali vi niste otišli?"

„Ne. Źelio sam dovršiti posao koji sam radio i pomislio sam kako nema potrebe za žurbom. Dovoljno će ljudi tražiti gospodina Olivera. Posjetitelji na ovom otoku odlaze u dulje šetnje i ne oćekuju da ljudi idu u potragu za njima. Nisam shvaćao zašto je nastalu takva panika.

Uostalom, ja radim za gospođu, a ne za gospodina Boydea niti za glavnu kuću."

Kate je rekla: „No kasnije ste otišli do svjetionika?"

„Otišao sam kad se gospođa vratila i rekla mi da je gospodin Oliver pronađen mrtav. Gospođa je tražila da odem do svjetionika kako bih vidio

mogu li nekako pomoći. Došao sam tamo na vrijeme da pomognem oko nosila."

„Bi li ijedno od vas znalo da je onaj drugi jutros napuštao svoju kuću?"

„Ne neophodno. Svatko od nas vodi samostalan život. Rekli ste daje Oliver viđen kako odlazi iz Vile Peregrine oko sedam i dvadeset. Trebalo bi mu oko petnaest minuta da stigne do svjetionika. Da je Roughtwood bio tamo u osam sati i ubio ga - na što mi se čini da vi navodite - teško da bi se mogao vratiti ovamo prije osam i trideset, kada je ušao k meni da uzme srebrninu. Kao što ste vjerojatno ustanovili, mi smo udaljeni osamsto metara od glavne kuće i nešto manje od svjetionika."

„Gospodin Roughtwood sigurno ima bicikl", rekao je Benton-Smith.

„Ukazujete li sada na to da se odvezao biciklom do svjetionika i natrag? Mislite li reći da je i mene vozio smještenu u košaricu na biciklu?"

Kate je rekla: „Ne ukazujemo ni na što, gospođice Holcombe. Pitamo, kao što moramo, gdje ste bili u tom razdoblju, a zasad se radi samo o sumnjivoj smrti. Nitko nije spomenuo ubojstvo."

„Sigurna sam da ste to vrlo oprezno izbjegavali, ali nitko na ovom otoku nije budala. Zapovjednik, kriminalistička inspektorica i kriminalistički narednik londonske policije ne bi stigli helikopterom radi istraživanja samoubojstva ili nesretnog slučaja. U redu, ne morate davati objašnjenja; znam da ih ja ne mogu dati. Ako je potrebna još neka informacija, radije bih je dala zapovjedniku Dalglieshu. Na otoku je ograničen broj sumnjivih osoba pa teško da može tvrditi kako je prezaposlen."

Kate je rekla: „Molio me da vam objasnim kako bi vas želio vidjeti kasnije."

„Molim vas, prenesite mu moje pozdrave. Ako misli da mu ubuduće mogu kako pomoći, možda se potrudi nazvati kako bismo utvrdili vrijeme koje oboma odgovara. U ponedjeljak ujutro neće biti moguće jer imam dogovor kod zubara u Newquayu. U međuvremenu će vam Roughtwood sa zadovoljstvom pokazati svoj bicikl. A sada, inspektorice, bila bih vam zahvalna da mi prepustite moju dnevnu sobu."

Bicikl se nalazio u malom kamenom zdanju uz Roughtwoodovu kućicu. To je nekad morala biti praonica rublja jer je bakreni kotao obložen kamenom još uvijek bio tamo. Na jednom je zidu visio alat te vrtni pribor - više negoli je, pomisli Kate, potrebno za mali komad uređene zemlje ispred obje kuće. Sve je bilo vrlo čisto i uredno posloženo. Bicikl, jedan teški stari Raleigh, s pletenom košaricom pričvršćenom sprijeda, bio je prislonjen uz drugi zid. Prednja je guma bila prazna.

Benton-Smith klekne da pogleda gumu pa reče: „Tu je oštra pukotina,

gospođo, oko petnaest milimetara dugačka."

Kate čučne pored njega. Bilo je teško povjerovati da je taj jedan jedini precizni zarez mogao skriviti kamen, čavao ili bilo što drugo osim noža, ali nije komentirala. Upitala je Roughtwooda: „Kada se ovo dogodilo?"

„Prije dva dana, inspektorice, kad sam se odvezao do glavne kuće kako bih uzeo neka sredstva za čišćenje." „Jeste li vidjeli što je to prouzročilo?"

„Ništa nije bilo zabodeno u gumu. Mislim da sam udario u oštar komad kremenca."

Kate se na trenutak zapitala bi li bilo dobro odmah odnijeti bicikl kao mogući dokazni materijal, no predomislila se. Bilo je malo vjerojatno da će on nestati, a na ovom stupnju istrage, Roughtwood - kao uostalom ni bilo tko drugi - nije bio glavni osumnjičeni. Mogla je zamisliti reakciju otoka kad bi Benton-Smith krenuo putem gurati bicikl. Sada su odnijeli stari bicikl jadnoga Roughtwooda. Sam Bog zna što će sljedeće učiniti. Kratko je zahvalila Roughtwoodu na suradnji i potom su otišli.

Nekoliko su minuta šutke hodali, a onda Kate reče: „Nisam znala da ste stručnjak za scrabble. Trebali biste to staviti u svoj životopis. Imate li još neka znanja o kojima nam niste ništa rekli?"

Njegov je glas bio bezizražajan. „Trenutno se ne mogu sjetiti ničega. Scrabble sam igrao kao dijete sa svojom bakom, Engleskinjom."

„Znači, niste se mogli suzdržati da to ne pokažete. Time ste barem završili igru. Ona nas nije shvaćala ozbiljno, nije ni on, a nisu to čak ni skrivali. Bilo je to igranje uloga. Ipak smo došli do informacije koju smo morali dobiti - gdje su bili od sedam i trideset ujutro. Gospodin Dalgliesh će dobiti sve ostalo što mu je potrebno. S njim neće igrati uloge. Što mislite o njoj?"

„Kao osumnjičenoj?"

„A zbog čega drugog smo bili tamo? To nije bila društvena posjeta."

Sada su morali raspravljati o slučaju kao kolege. Nakon stanke, Benton reče: „Mislim da bi, da je odlučila nekoga ubiti, bila prilično okrutna. I ne mislim da nije nakon toga izjedala krivnja. Ali gdje je motiv?"

„Sudeći po riječima Mirande Oliver, njezin ju je otac pod svaku cijenu želio istjerati iz te kuće."

„Ali nema razloga vjerovati da bi u tome i uspio. Ona je Holcombe, uprava Zaklade bila bi na njezinoj strani. I nije li njoj osamdeset? Vjerojatno bi se uspjela popeti stubama svjetionika jer izgleda prilično jaka za svoje godine, ali ne vjerujem da bi imala snage podići Oliverovo tijelo i spustiti ga preko ograde, a ni donijeti ga s donjeg kata. Pretpostavljam da je to mjesto na kojem je umro. Tko god da ga je namamio u svjetionik, ne bi ga

ubio na etaži s lanternom. Tamo bi uvijek postojala mogućnost da bude viđen."

„A niti s morske strane. A to bi bilo lakše nego vući mrtvo tijelo po onim zadnjim stepenicama. Mogla mu je predložiti da razgovaraju na svježem zraku. On nije bio krupan čovjek. Mislim da ga je mogla gurnuti preko ograde. No to bi značilo da ga je morala podići, a to ne bi bilo lako."

Benton-Smith reče: „Mislite li da bi Roughtwood ubio za nju ili joj pomogao?"

„Kako da znam, narednice? Nema mnogo smisla nagađati o motivu ili tajnom sporazumu prije nego što provjerimo alibije, barem to, i saznamo da je bar netko van svake sumnje. Ono što trebamo su činjenice. Recimo da je išao biciklom, kolika je bila mogućnost da bude viđen?"

„Ne velika, gospođo, svakako ne dok bi vozio po putu. Dovoljno je uleknut da je mogao ostati sakriven ako je glavu držao dolje. A ona posjekotina na gumi mogla je biti napravljena nožem. Pogledajte ovaj puteljak: oštra trava, pjeskovita zemlja, glatki šljunak, osim tu i tamo kojeg kamenčića. Mogao je voziti i po donjoj stijeni. Tim bi se putem guma svakako mogla probušiti. Oštar kremen mogao bi je zasjeci poput noža. No rekao bih da je rez bio namjeran, kako god da je do njega došlo."

„To ne mora nužno značiti krivnju. Mogao je to napraviti misleći da će biti izvan sumnje, u nadi da ćemo ih oboje ostaviti na miru."

Benton-Smith upita: „Zašto to onda nije napravio uvjerljivije?"

„Nije bilo vremena. Mogao se toga dosjetiti neposredno pred naš dolazak. U spremištu se nalazi alat i par velikih škara. Mogao je to izvesti bilo kojim oštrim predmetom."

„Ali gospođo, ako su ubojstvo i alibi unaprijed smišljeni, zar ne bi onesposobio bicikl već ranije?"

„To je to, narednice."

Ostatak puta natrag prema glavnoj kući proveli su hodajući u tišini, no Kate je osjećala da je ta tišina prijateljska i da se jedan mali dio ograde oprezno otvorio.

1 1 .

Zanimljivo je, mislio je Dalgliesh, kako su različite - barem izvana -kuće koje je vidio. Kao da je arhitekt, napravivši osnovni nacrt, nastojao izbjeći dojam institucionalne sličnosti. Vila Seal se činila najugodnijom.

Izgrađena je tek deset metara od ruba litice i iako jednostavnog nacrt, imala je jednu privlačnu simetriju u rasporedu prozora, kao i između

kamenih zidova i krova. Na katu su bile samo dvije glavne sobe, velika spavaonica i moderni tuš, a u prizemlju kuhinja i blagovaonica. Prozori su gledali na dvije strane pa je kuća bila puna svjetla. Bilo je učinjeno sve kako bi mu bilo što ugodnije, a to je po njegovu mišljenju bila zasluga gospođe Burbridge. Široki kamini kamin i košara s cjepanicama, a na ognjištu već pripremljene bezdimne kuglice i triješće za potpalu. U udubljenju s lijeve strane ugledao je željezna vratašca; otvorivši ih, pronašao je još triješća. Namještaja je bilo malo, no bio je kvalitetno dizajniran. Dva naslonjača s jedne strane kamina i jednostavan stol s dvije stolice u sredini sobe. Ispod jednog od prozora s pogledom na more nalazio se moderan pisaći stol. Kuhinja je bila tek nešto veća od brodske, ali dobro opremljena, s malim električnim kuhalom i mikrovalnom pećnicom. Bila je tamo i bogata zaliha naranči te električni sokovnik, a u hladnjaku se nalazilo nešto mlijeka, pola tuceta jaja, četiri tanke ploške slanine - ne u celofanskom pakiranju nego u plastičnoj kutiji - crme brulee i jedan hljebčić, očito domaće izrade. Na polici u ormariću stajalo je malo pakiranje žitarica za doručak te posuda s mueslima. U drugom se ormariću nalazilo keramičko posuđe, pribor za jelo za tri osobe i čaše. Bilo je tu i šest boca vina - tri boce novozelandskog Sauvignon Blanca i tri boce Chateau Batailleya '94 - predobrih za svakodnevnu upotrebu. Pitao se tko će to platiti. Gledaju li škrtice na vino kao na poticaj ili promišljeni mamac na pijanstvo? Koliko dugo se očekuje da ove boce traju? Predstavljaju li one dobru procjenu gospođe Burbridge o količini koju tri policajca mogu popiti u nekoliko dana i hoće li biti nadomještene kad ostanu prazne? Bilo je i drugih pokazatelja brige gospođe Burbridge za njegovu udobnost, što ga je zabavljalo jer se činilo kako mora da je razmišljala o njegovoj osobnosti i ukusu. U udubinama sa svake strane kamina nalazile su se police za knjige, koje su po svoj prilici ostajale prazne kako bi posjetitelji na njih mogli staviti one koje bi donijeli sa sobom. Gospođa Burbridge je za njega izabrala iz knjižnice: Middlemarch, taj bezopasan, prikladan izbor za pusti otok, i četiri knjige poezije: Browning, Housman, Eliot i Larkin. Iako nije bilo televizora, dnevna je soba bila opremljena modernim stereo uređajem, a na drugoj je polici gospođa Burbridge napravila izbor CD-a, ili ih je možda nasumce uzela iz knjižnice? Bio je dovoljno raznolik da zadovolji - barem privremeno - ne pretjerano izbirljiv ukus: Bachova Misa u E molu i njegova suita za čelo koju izvodi Paul Tortelier, pjesme Finzija, James Bowman koji pjeva Handela i Vivaldija, Beethovenova Deveta simfonija i Mozartov Figarov pir. Njegovom uživanju u jazzu očito nije izašla ususret.

Dalgliesh nije predložio da tim zajedno večera i raspravlja o slučaju. Ritual posluživanja hrane, snalaženje u nepoznatoj kuhinji i na kraju pranje posuđa bilo bi gubljenje vremena i odlaganje ozbiljne rasprave. Procijenio je kako bi Kate i Benton također radije večerali u svojim stanovima, odvojeno ili zajedno, kako Kate odluči - iako je riječ 'stan' bila preozbiljna za smještaj u bloku za osoblje. Pitao se kako se oni slažu kad su sami zajedno. Kate inače ne bi imala poteškoća u odnosu s podređenim muškim kolegom visoke inteligencije i još k tome fizički privlačnim, no radio je s njom dovoljno dugo da bi osjetio kako je Bentonovo oksfordsko obrazovanje i neskrivene ambicije sputavaju. Benton je bio savjestan i korektan, ali Kate je naslutila kako bi iza onih tamnih i budnih očiju mogla ležati spremnost na procjenjivanje nadređenih i oprezno proračunavanje dobre prilike.

Gospođa Burbridge je očito predvidjela da će oni jesti odvojeno. Nije bilo nikakvog dodatnog pribora, što je govorilo o tome da je prihvatila kako će samo nešto zajedno popiti. Rukom napisana poruka ležala je na polici u ormariću: Molim vas, nazovite ako vam bilo što drugo bude potrebno. Dalgliesh se odlučio držati minimalnih zahtjeva. Ako on i njegovi kolege žele zajednički obrok, sve što je potrebno može biti doneseno iz glavne kuće.

Večera je bila ostavljena u metalnoj posudi na polici u predsoblju, ispod drvene kutije na kojoj je pisalo Pisma. Na bilješci je mogao pročitati: Molim vas, podgrij te osso bucco i pecite krumpire trideset minuta u pećnici na 160 stupnjeva. Creme bruleeje u hladnjaku.

Slijedeći upute i prostirući stol, s osmijehom je razmišljao o neobičnosti svoje situacije. Sjetio se svih onih obroka na dužnosti otkad je kao narednik prvi put ušao u Kriminalistički istražni odjel; užurbanih ili ležernijih, onih koje je pojeo unutra ili onih na otvorenom, sam ili s kolegama, ukusnih ili čak nejestivih. Mnogi su već davno zaboravljeni, ali neki iz onih dana kad je bio mladi kriminalistički policajac još su uvijek mogli izazvati sjećanja: brutalno ubojstvo djeteta koje će zauvijek neprimjerenom povezivati sa sendvičima od sira, koje je pak s bijesnom energijom radila djetetova majka. Hrpa narezanog sira bivala je sve veća, dok ona odjednom nije uz vrisak primila nož objema rukama i zabola ga u dasku, a zatim se uz vrisak srušila u rasutu masu sira i kruha. Sklonivši se od snijega pod željeznički most, čekao je sa svojim kriminalističkim narednikom forenzičnog patologa, kad je Noby Clark iz svoje torbe s kriminalističkom opremom izvadio dvije korniške mesne pite. 'Uzmi, stari. Napravila ih je moja žena. Malo ćeš živnuti.' Još se uvijek sjećao kako je

ugodno bilo držati još uvijek toplu pitu u smrznutim rukama; odonda mu ništa nije tako dobro prijalo. No obroci na otoku Combe mogli bi biti najneobičniji. Hoće li njega i njegove kolege idućih nekoliko dana hraniti ubojica? Nema sumnje da će to platiti policija - neki će policajac iz Yarda dobiti zadatak da pregovara koliko - a tamo u kući po svoj su prilici već obavljene napete konzultacije između Maycrofta i gospođe Burbridge o lokalnoj uzbuni u vezi s njihovim dolaskom. Prema njima su se očito trebali odnositi kao prema običnim posjetiteljima. Znači li to da mogu večerati u glavnoj kući ako ih obavijeste? Mogao bi poštediti Maycrofta barem te neugodnosti. No bio je zahvalan što je večeras gospođa Burbridge, ili gospođa Plunkett, odlučila kako nakon sendviča za ručak imaju pravo na toplu večeru.

Međutim, kad je osso bucco bio gotov, njegov tek ne da nije bio pobuđen zamamnim mirisom luka, rajčice i češnjaka koji je nadirao iz kuhinje, nego je tajanstveno iščeznuo. Nakon nekoliko zalogaja teletine, tako mekane da je otpadala s kosti, shvatio je kako postaje preumoran da bi uopće mogao jesti. Raščistivši stol, rekao je samom sebi kako to i nije nešto čudno: tjednima je prenaporno radio prije nego se ovaj slučaj pojavio, a sad — čak i u rijetkim trenucima kad je bio sam — osjećao je kako ga otok Combe neobično uznemirava. Je li mir ovog otoka uzmicao pred njim jer je on izgubio svoj vlastiti? Njegov je um bio kovitlac nade, čežnje i očaja. Misli su mu se vraćale ženama koje su mu se sviđale, koje je cijenio i koje su mu bile ugodne prijateljice i ljubavnice, veze bez predavanja izvan granica promišljenosti, bez ikakvih očekivanja osim primanja i pružanja zadovoljstva. Žene koje su mu se sviđale - profinjene i inteligentne - nisu ni zahtijevale trajnost. Imale su prestižne poslove, prihode veće od njegovih, vlastite kuće. Jedan sat proveden s djecom njihovih prijatelja samo bi ih učvrstio u uvjerenju kako je materinstvo doživotna kazna za koju one, hvala Bogu, nisu psihički sposobne. Bez ustručavanja su priznavale svoju sebičnost, a ako su to kasnije i požalile, nisu mu nametale svoju bol. Takve su veze obično završavale zbog zahtjevnosti njegovog posla, a ako bi ijedna strana bila povrijeđena, ponos je nalagao da se to ne pokaže. No sada - kako mu se činilo - po prvi put zaljubljen nakon smrti svoje mlade žene pri porodu, želio je neku potvrdu da bi ova ljubav mogla potrajati. Kako je čudno stoje seks tako jednostavan, a ljubav tako komplicirana.

Natjerao je svoj um da odbaci slike iz prošlosti i sadašnje osobne preokupacije. Bio je tu posao koji je trebalo obaviti i Kate i Benton bi će kod njega za pet minuta. Vrativši se u kuhinju, skuhao je jaku kavu,

odčepio bocu crnog vina i otvorio vrata kuće prema blagoj noći slatkog mirisa, osvjetljenoj blistanjem zvijezda.

12.

Kate i Benton-Smith večerali su svatko u svojoj sobi, pokupivši metalne posude s hranom iz kuhinje u glavnoj kući, kad je nazvala gospođa Plunkett. Kate je razmišljala o tome kako bi, da je sada s Piersom Tarrantom, njih dvoje zajedno večerali, privremeno zaboravili rivalstvo, raspravljali i prepirali se oko slučaja. No s Benton-Smithom je bilo drugačije i to ne samo zato što je bio niži po činu; to je nikada nije brinulo kad bi joj se kolega sviđao. No AD će, kao i uvijek, prvo pitati za mišljenje onog člana tima s nižim činom i ako se Benton namjerava razmetati svojom inteligencijom, ona mu nema namjeru osigurati generalnu probu. Dali su im dva susjedna stana u bloku za osoblje. Prije negoli se odlučila, na brzinu je pogledala oba pa je znala da je njegov isti kao i njezin. Sobe su bile oskudno namještene; kao i ona, i Benton je imao dnevnu sobu otprilike četiri puta dva i pol metra, brodsku kuhinju namijenjenu podgrijavanju obroka i pripremanju toplih napitaka te malu kupaonicu. Pretpostavljala je da oba stana inače koristi osoblje koje radi tijekom tjedna. Iako je gospođa Burbridge, vjerojatno uz Millienu pomoć, pripremila sobu za neočekivanog i ne baš dobrodošlog gosta - krevet je bio svježe presvučen, kuhinja temeljito očišćena, s hranom i mlijekom u hladnjaku - još su uvijek bili vidljivi tragovi prijašnjeg korisnika. Desno od kreveta visjela je reprodukcija Raphaelove Madone s djetetom, a lijevo obiteljska fotografija u okviru od hrastovine. Na njoj su bili, nepomični u sepiji, baka i djed - muškarac u invalidskim kolicima - širokih osmijeha, roditelji u ljetnoj odjeći te troje male djece okruglih lica, s jednakim šiškama, koja su nehajno gledala u kameru. Za očekivati je da bi jedno od njih mogla biti stalna korisnica sobe. Njezin ružičasti baršunasti kućni ogrtač visio je u jedinom ormaru, njene papuče ispod njega, knjiga Catherine Cookson u džepnom izdanju stajala je na polici. Dok je skidala njezin kućni ogrtač i vješala svoj, Kate se osjećala poput uljeza. Istuširala se, promijenila košulju, snažno iščerkala i ponovno splela kosu, a zatim pokucala Bentonu na vrata kao znak da je spremna. Odmah je izašao i ona je primijetila kako je obukao odijelo u Nehruovu stilu, tako tamnozeleno da je gotovo izgledalo kao crno. Davalo mu je svećenički izgled, otmjen i tuđinski, ali nosio ga je prirodno, kao da se presvukao u nešto sasvim uobičajeno i udobno zbog vlastitog zadovoljstva.

Možda i jest. Došla je u iskušenje da mu kaže: Zašto si se presvukao? Nismo u Londonu i ovo nije društveni događaj, no znala je da bi ovakav komentar zvučao sitničavo. Uostalom, nije li se i ona sama potrudila? Šutke su hodali puteljkom po rtu prema Vili Seal. Osvjetljeni prozori glavne kuće iza njih i udaljene točke svjetala iz kuća samo su produbljavali njihovu šutnju. Sa zalaskom sunca nestala je iluzija ljeta. Bio je to zrak kasnog listopada, još uvijek neobično blag za ovo doba godine, ali prožet prvim zahlađenjem jeseni; zrak nejasnog mirisa, kao da je svjetlost koja je nestajala povukla s rta zgusnutu slatkoću dana. Tama bi bila potpuna da nije bilo zvijezda. Kate se one nikada nisu činile tako brojne, tako sjajne i tako blizu. Tajanstveno su osvjetljavale baršunastu tamu pa je, gledajući dolje, mogla vidjeti uzak puteljak kao svijetlu traku na kojoj su pojedinačne vlati trave blistale kao mala koplja obasjana srebrom. Otvorena vrata Vile Seal bila su na sjevernoj strani i svjetlo se kroz njih razlijevalo po malom dvorištu. Kate primijeti kako je Dalgliesh upravo zapalio vatru. Triješće je još uvijek pucketalo, a nekoliko kuglica bezdimnog goriva još je bilo netaknuto. Na stolu se nalazila otvorena boca vina i tri čaše, a osjećao se i miris kave. Kate i Benton odlučili su se za vino i kad ga je AD ulio u čaše, Benton je približio stolu stolicu koja je stajala uz pisaći stol.

Ovo je bio dio istrage. Kate je uživala. Jedva je čekala ove mirne trenutke, obično na kraju svakog dana, kad bi procjenjivali napredak i izlagali buduće planove. Taj sat razgovora i tišine, s vratima još uvijek otvorenima u noć, sa zaigranim odbljeskom vatre na kamenom podu, s mirisom vina i kave, bili su bliži no ikad ugodnoj, mirnoj domaćoj atmosferi koju kao dijete nikad nije upoznala, a koju je zamišljala kao smisao obiteljskog života.

AD je na stolu raširio svoju kartu otoka. Rekao je: „Naravno, možemo pretpostaviti da istražujemo ubojstvo. Nisam sklon koristiti tu riječ pred bilo kim na Combeu, sve dok ne dobijemo potvrdu od dr. Glenister. To bi trebalo biti sutra oko podneva. Iznesimo sada činjenice do kojih smo dosad došli, no možda je bolje da prvo pronađemo neko ime za našeg pretpostavljenog ubojicu. Imate li prijedlog?" Kate je poznavala ovaj šefov običaj. Gadila mu se riječ 'momak' ili bilo koji drugi nadimak koji se u takvim prilikama koristio. Trebala je biti spremna na ovo, no nije imala nikakvu zamisao.

Benton je rekao: „Mogli bismo ga zvati Smeaton, gospodine, po graditelju svjetionika u Plymouthu. Ovaj ovdje je kopija.”

„To mi se čini okrutno prema sjajnom inženjeru.”

Benton predloži: „Ili recimo Calcraft, krvnik iz devetnaestog stoljeća.“

„Calfcraft. To je to. Dobro, Bentone, što nam je poznato?“

Benton pomakne svoju čašu s vinom u stranu. Pogleda Dalgliessa u oči.

„Žrtva, Nathan Oliver, dolazio je na otok Combe svaka tri mjeseca i uvijek ostajao dva tjedna. Ovaj put je stigao u ponedjeljak, s kćeri Mirandom i tajnikom Dennisom Tremlettom. To je bilo uobičajeno. Neke činjenice koje su nam poznate ovise o informacijama koje mogu, a i ne moraju biti točne, no njegova kći kaže da je jutros napustio Vilu Peregrine oko sedam i dvadeset, preskočivši svoj svakodnevni topli doručak. Tijelo je u deset prije podne pronašao Rupert Maycroft, kojem su se ubrzo pridružili Daniel Padgett, Guy Staveley, Jago Tamlyn, Millie Tranter i Emily Holcombe. Uzrok smrti je očito gušenje, ili u sobi ispod lanterne svjetionika ili na okrugloj platformi iznad. Calcraft je zatim dohvatio uže za penjanje, svezao čvor oko Oliverova vrata, pričvrstio uže za ogradu i prebacio tijelo preko nje. Calcraft je zato morao imati dovoljno snage - ako ne za nošenje Oliverova mrtvog tijela uz zadnje stepenice, onda barem toliko da ga prebaci preko ograde.

„Rekli ste, gospodine, kako vam se čini da svjedočenje doktora Speidela nije potpuno. On je napisao poruku, tražeći sastanak u svjetioniku u osam sati ujutro. Poruku je dao Millie Tranter, koja kaže da ju je stavila u poštanski sandučić Vile Peregrine. Priznaje da je sastanak spomenula Jagu. Miranda Oliver i Tremlett mogli su pročitati poruku, kao i bilo tko drugi tko je imao pristup buggyju. Je li je Oliver primio? Ako nije, zašto je otišao do svjetionika? Ako je sastanak trebao biti u osam sati, zastoje krenuo u sedam i dvadeset? Je li vrijeme sastanka bilo promijenjeno i tko ga je promijenio? Osam se ne može jednostavno promijeniti u sedam i trideset, osim da se prekriži i iznad toga napiše novo vrijeme. No to bi bilo apsurdno. To bi Calcraftu dalo samo pola sata da se nađe s Oliverom, dođe na vrh svjetionika, ubije ga i ode, pod pretpostavkom da je Oliver došao na vrijeme. Naravno, Calcraft je mogao i uništiti originalnu poruku te je zamijeniti drugom. No još bi uvijek bilo besmisleno pomicati vrijeme sastanka za samo trideset minuta.

„Tu je i dokaz o vratima svjetionika. Speidel kaže da su bila zaključana kad je on stigao. Znači daje netko bio unutra - Oliver, njegov ubojica ili obojica. Kad se oko dvadeset pet minuta kasnije vratio, vrata su bila otvorena. Primijetio je da nedostaje jedno uže. Nije čuo ništa, no bi li i mogao, tridesetak metara ispod mjesta ubojstva? No Speidel je mogao i lagati. Imamo samo njegovu riječ da je svjetionik bio zaključan i da se uopće nije našao s Oliverom. Oliver ga je mogao čekati po dogovoru i

Speidel ga je mogao ubiti. Imamo samo Speidelovu potvrdu vremena smrti. No zašto je za mjesto sastanka izabrao svjetionik? Znamo da je lagao gospodinu Dalglieshu kako su mu svjetionici hobi."

Kate progovori: „Trebali ste iznijeti činjenice, a skrenuli ste u nagađanje. Ima i drugih stvari koje sa sigurnošću znamo. Oliver je uvijek bio težak gost, no ovaj je put bio nerazumniji nego inače. Sukob u luci nakon što je saznao da je njegov uzorak krvi izgubljen, pa njegove kasnije pritužbe Maycroftu, njegovo neprestano zahtijevanje da se Emily Holcombe iseli iz Vile Atlantic, kao i scena u petak za vrijeme večere. A tu su i zaruke Mirande i Tremletta. Ponašanje njih troje bilo je prilično čudno, zar ne? Oliver se nakon večere kasno vraća kući kad je Miranda već u krevetu i odlazi prije nego što ona ustaje. Izgleda kao da je bio odlučan u tome da se s njom ne susretne. I zašto je naručio prijevoz za danas poslijepodne? Za koga je to bilo? Vjerujemo li u Mirandinu priču kako nije imao ništa protiv tog braka? Izgleda li vam to kao moguća reakcija čovjeka tako sebično posvećenog svom radu da ga ništa nije smjelo omesti? Ili motiv leži mnogo dalje u prošlosti?"

„Ako je tako, zašto je onda Calcraft čekao ovaj vikend?" - upita Dalgliesh. „Oliver je redovito dolazio na otok. Mnogi od naših sumnjivaca imali su pregršt vremena i prilika da mu se dosad osvete. Da se osvete za što? Ovo je neprikladan vikend zbog samo dva preostala gosta, honorarnog osoblja s kopna i svih mogućih sumnjivih osoba svedenih na ukupno trinaest. Petnaest, ako dodamo gospođu Burbridge i gospođu Plunkett."

Benton reče: „Ali to je moglo funkcionirati u oba smjera, gospodine. Manje ljudi koji mogu biti osumnjičeni, ali više prilike za kretanje otokom bez svjedoka."

Kate je primijetila: „Čini se da je Calcraft morao djelovati baš ovog vikenda. Dakle, što se promijenilo od Oliverove posljednje posjete? Stiglo je dvoje ljudi koji nisu bili ovdje prije tri mjeseca - za vrijeme Oliverova zadnjeg boravka - dr. Speidel i dr. Yelland. Incident zbog izgubljenog uzorka krvi, koji je Olivera naveo na prijetnje kako će se ovdje stalno nastaniti. Tu su i zaruke Tremletta i Mirande. Teško je nju zamisliti kao ubojicu, no možda je to planirala s Tremlettom. Očigledno je daje ona jača."

„Pogledajmo na kartu", rekao je Dalgliesh. „Calcraft je mogao otići u svjetionik ili zato što je imao dogovor s Oliverom - što se čini nevjerojatnom koincidencijom iako su nam poznate mnoge tako nevjerojatne - ili zato što je pročitao poruku i promijenio vrijeme sastanka, ili zato što je putem iznenada ugledao Olivera i slijedio ga. Očigledno se najčešće ide

donjom liticom. Taj je put najzgodniji ljudima iz glavne kuće ili iz kuća na jugozapadnoj strani otoka, a to su: Staveleyevi, Dan Padgett, Roughtwood i gospođica Holcombe. Postoji i donji put na istočnoj strani koji prolazi ispod Vile Chapel, no on je presječen lukom. Sjetimo se da je poruka dostavljena prethodne noći. Calcraft je mogao otići do svjetionika pod okriljem tame u petak i ostati tamo čekajući subotu rano ujutro. Postoji i mogućnost da ga nije brinulo hoće li ga netko vidjeti jer u tom trenutku još nije imao ubojite namjere. Ubojstvo je moglo biti bez predumišljaja - ubojstvo iz nehaja. Zasad uglavnom nagađamo. Potreban nam je obdukcijski nalaz dr. Glenister, a dr. Speidela ćemo ponovno ispitati. Nadajmo se da će biti dovoljno zdrav."

Sat vremena kasnije došlo je vrijeme da se prestane s nagađanjem. Sutra će biti mnogo posla. Dalgliesh je ustao, a za njim Kate i Benton. Rekao je: „Vidjet ćemo se poslije doručka da napravimo plan. Ne, ostavi čaše, Bentone. Ja ću to srediti. Lijepo spavajte."

13.

Čaše za vino bile su oprane i pospremljene, a vatra je zamirala. Slušat će Mozarta prije spavanja. Izabrao je drugi čin Figarovog pira i glas Kiri Te Kanawe - kontroliran, snažan i prekrasan - ispunio je kuću. Taj su CD on i Emma slušali u njegovu stanu iznad Temze. Kameni zidovi kuće bili su preskučen prostor za ovakvu ljepotu pa je ponovno otvorio vrata prema rtu i pustio žudnju grofice za suprugom neka se uzdiže prema zvijezdama. Uz zid kuće nalazila se klupa pa je tamo sjeo i slušao. Čekao je da čin završi prije nego stoje ugasio CD player, a zatim je izašao baciti posljednji pogled na noćno nebo.

Neka je žena hodala rtom iz smjera kućice Adriana Boydea. Vidjela ga je i zastala. Po njezinom odlučnom koraku i povremenom odsjaju zvijezda na njevoj svijetloj kosi, odmah je prepoznao Jo Staveley. Nakon trenutka oklijevanja, ona mu je sad prilazila.

Rekao je smiješeći se: „I tako vi ipak ponekad šćete noću."

„Samo kad za to imam razloga. Mislila sam da Adrian ne bi trebao biti sam. Ovo je bio težak dan za sve nas, no njemu je bio užasan, pa sam otišla k njemu da mu pravim društvo uz osso bucco. Na žalost, on je apstinent. Mogla bih popiti čašu vina ako vam nije nezgodno. Guy će već biti u krevetu, a ne volim piti sama."

„Uopće mi nije nezgodno."

Slijedila gaje u kuću. Dalgliesh otvori drugu bocu crnog vina i donese je na stol zajedno s dvije čaše. Na sebi je imala crvenu jaknu podignutog

ovratnika i sada ju je skinula i prebacila preko naslona stolice. Sjedili su jedno nasuprot drugome ništa ne govoreći. Dalgliesh im je napunio čaše. U početku je pila vino s tolikom žeđi kao da je voda, a zatim je spustila čašu na stol, protegnula noge i zadovoljno uzdahnula. Od vatre je ostao samo tanki čuperak dima, koji se kovitlao oko zadnje pocrnjele cjepanice. Uživajući u ovom miru, Dalgliesh se zapitao nije li posjetiteljima ponekad dosta tišine i osame i ne vraćaju li se ubrzo zavodljivom sjaju života ispunjenog testosteronom. Postavio joj je to pitanje.

Nasmijala se. „Događalo se, bar sam tako čula, ali rijetko. Prije nego što ovamo krenu, oni dobro znaju kamo idu. Tišina je ono što plaćaju i, vjerujte, nije jeftina. Zar nikad niste osjetili da ćete, budete li morali odgovoriti na još samo jedno pitanje, još samo jednom čuti zvonjavu telefona ili vidjeti nečije lice, početi vrištati kao ludi? A ovdje uz to imaju i sigurnost. Uz terorizam i opasnost od kidnapiranja, dragocjeno je znati da možete spavati uz otvorena vrata i prozore, bez tjelohranitelja ili policije koja prati svaki vaš pokret.”

Dalgliesh reče: „Nije li Oliverova smrt razorila takvu iluziju?”

„Sumnjam. Combe će se oporaviti. Ovaj je otok zaboravio i veće užase od smrti Nathana Olivera.”

Rekao je: „Čini mi se da je opća netrpeljivost prema Oliveru bila prouzročena nečim mnogo ozbiljnijim nego što je njegovo neugodno ponašanje kao gosta. Je li se nešto dogodilo između njega i Adriana Boydea?”

„Zašto to pitate mene?”

„Jer je Adrian Boyde vaš prijatelj. Vi ga vjerojatno razumijete bolje nego ostali stanovnici. To znači da ste vi osoba koja najvjerojatnije zna istinu.”

„I da sam ja osoba koja će je vama najvjerojatnije reći?” „Možda.”

„Jeste li pitali njega? Jeste li razgovarali s Adrianom?” Sada je pila vino mnogo sporije i s očitim poštovanjem. „Nisam. Ne još.”

„Onda ni nemojte. Gledajte, nitko - čak ni vi - ne vjeruje da Adrian zaista ima nekakve veze s Oliverovom smrću. On nije ništa sposobniji za ubojstvo od vas ili mene, možda samo manje. Zašto mu onda nanositi bol? Zašto kopati po prošlosti kad to nema nikakve veze s Oliverovom smrću, nikakve veze s tim radi čega ste vi ovdje, s vašim poslom?”

„Bojim se da je i kopanje po prošlosti dio mog posla.”

„Vi ste iskusan kriminalist. Slušali smo o vama. Zato mi nemojte reći kako u Adrianu vidite ozbiljnog osumnjičenika. Ne iskapate li vi prljavštinu iz čiste zabave - ili moći, ako hoćete? Hoću reći, mora da vam je zadovoljstvo postavljati nam pitanja na koja moramo odgovarati. Ako ne

odgovorimo, izgledamo krivi; ako odgovorimo, činimo nasilje nad nečijom intimom. A zbog čega? Nemojte mi reći kako je sve to u službi pravde ili istine. Stojte istina?- izrugivao se Pilat; Ona se neće zadovoljiti jednim odgovorom. Znao je ponešto taj Pilat."

Citat ga je iznenadio, no zašto bi i mislio da nije čitala Bacona? Iznenadilo gaje što može biti tako vatrena i, unatoč žestini njezinih riječi, nije se osjetio osobno pogođen. On je samo zamjena. Pravi neprijatelj zauvijek je otišao van dosega njezine mržnje.

Rekao je blago: „Nemam vremena za kvazifilozofske rasprave o pravdi i istini. Cijenim povjerljivost, ali do određene granice. Ubojstvo razara privatnost - privatnost osumnjičenih, privatnost obitelji žrtve i svih koji imaju neke veze s tom smrću. Postaje mi zamorno objašnjavati to ljudima, no to se mora prihvatiti. Više od svega, ubojstvo razara privatnost same žrtve. Vi osjećate kako imate pravo zaštititi prijatelja; Nathana Olivera nitko ne štiti."

„Ako vam ispričam, hoćete li prihvatiti da govorim istinu i ostaviti Adriana na miru?"

„Ne mogu to obećati. Mogu samo reći kako će mi ga biti lakše ispitivati - bez da ga nepotrebno uzrujam - budu li mi poznate neke činjenice. Naš posao nije zadavanje boli."

„Nije? Dobro, dobro, prihvaćam kako to nije dobrovoljno. Sam Bog zna što bi bilo da jest."

Odupro se iskušenju da joj odgovori. Prisjetio se nečega što su mu rekli u New Scotland Yardu. Njezin je suprug uzrokovao smrt osmogodišnjeg dječaka. Bila je to klinička greška, no lokalna je policija bila samo površno uključena. Trebao se pojaviti samo jedan odviše revan policajac da izazove ogorčenost.

Pogurnula je prema njemu svoju praznu čašu i on joj je natočio još vina.

Upitao je: „Je li Adrian Boyde alkoholičar?"

„Kako znate?"

„Ne znam. Recite mi što se dogodilo."

„Vodio je jednu važnu službu u crkvi, Svetu pričest. Ispustio je kalež i pao mrtav pijan. Ili je pao mrtav pijan i pritom ispustio kalež. Bilo je to u crkvi u kojoj je suprug gospođe Burbridge nekada bio podžupnik, a jedan od crkvenih starješina znao je da se gospođa Burbridge preselila i vjerojatno je načuo nešto o Combeu. Pisao je našem bivšem tajniku i predložio mu da zaposli Adriana. Adrian je vrlo sposoban. Znao se služiti kompjutorom i bio je dobar matematičar. U početku je sve bilo u redu. Ovdje je bio potpuno trijezan više od godinu dana, a nadali smo se da će tako i ostati. I

onda se to dogodilo. Nathan Oliver je stigao u svoju redovnu posjetu. Pozvao je Adriana na večeru i ponudio mu vino. To je, naravno, bilo fatalno. Sve što je Adrian ovdje postigao srušilo se preko noći."

„Je li Oliver znao da je Boyde alkoholičar?"

„Naravno daje znao. Zato gaje i pozvao. Sve je to isplanirao. Pisao je knjigu u kojoj je jedan lik bio pijanac pa se želio sam uvjeriti što se događa kad alkoholičaru ponudiš vino."

Dalgliesh je upitao: „Ali zašto ovdje? Mogao je promatrati nečiji pad u alkoholnu omamu u pregršt londonskih klubova koje bih sad mogao imenovati. To baš i nije neka rijetkost."

„Ili na ulicama svake subotnje večeri. Oh, ali to ne bi bilo isto, zar ne? Trebao mu je netko tko se bori protiv svog demona. Trebali su mu vrijeme i osama kako bi nadzirao situaciju i promatrao je iz trenutka u trenutak. Mislim da mu je u toj fazi romana bilo važno imati dostupnu žrtvu."

Dalgliesh primijeti kako ona drhti. Iz nje je izbijao bijes nad moralnim zločinom, tako snažno da je gotovo osjećao kako neka fizička snaga udara o nepopustljive kamene zidove i odskače, ispunjavajući sobu zgusnutom mržnjom. Pričekao je trenutak, a onda rekao: „Sto se zatim dogodilo?"

„Netko - Oliver sa svojim tajnikom ili njegova kći - morao je odvesti Adriana kući. Trebalo mu je nekoliko dana da se otriježni. Mi čak nismo ni znali što se dogodilo, osim da se napio. Pretpostavljali smo da je nekako došao do vina iz glavne kuće, no nismo znali kako. Dva dana kasnije otišao je s Jagom po tjedne zalihe i nestao. Nešto kasnije tog mjeseca otišla sam u svoj londonski stan i jedne sam ga noći našla na pragu, paraliziranog. Uvela sam ga unutra i pazila na njega nekoliko tjedana. Zatim sam ga vratila natrag na otok. I to je kraj priče. Dok smo bili zajedno, ispričao mi je što se dogodilo."

„Sigurno vam nije bilo lako."

„Nije ni njemu. Nisam baš idealna osoba za zajednički život, naročito kad ne smijem ništa popiti. Shvatila sam daje London za to neprikladan pa sam unajmila jednu osamljenu kućicu u blizini Bodmin Moora. Sezona još nije bila počela pa nije bilo teško naći nešto jeftino. Ostali smo tamo šest tjedana."

„Je li itko ovdje znao što se događa? "

„Telefonirala sam Guyu i Rupertu da im kažem kako sam dobro i kako je Adrian sa mnom. Nisam im rekla gdje sam, no rekla sam Jagu. Obično mi je dolazio pomagati kađ bi imao slobodan vikend. Ne bih sve to mogla bez njega. Jedno od nas ga je uvijek držalo na oku. Bože, ponekad je znalo biti dosadno, ali i prilično zabavno; gledajući na to unatrag, čini mi se da sam

bila sretna, možda sretnija nego što sam bila godinama. Šetali smo, pričali, kuhali, kartali se, satima sjedili pred televizorom gledajući stare serije, a neke od njih - poput *The Jewel in the Crown* - trajale su tjednima.

Naravno, imali smo i knjige. S njim je bilo lako. Ljubazan je, inteligentan, osjećajan i zabavan. Ne jadikuje. Kad je osjetio da je došlo vrijeme, vratili smo se natrag. Nitko nije ništa pitao. Tako oni ovdje žive. Ne postavljaju pitanja."

„Je li alkoholizam razlog zašto je napustio crkvu? Je li vam se povjeravao u vezi toga?"

„Da, onoliko koliko smo mogli komunicirati na toj razini. Ja ne razumijem religiju. Djelomično je bilo zbog alkoholizma, ali uglavnom zato što je izgubio vjeru u neke dogme. Ne razumijem zašto ga je to zabrinjavalo. Mislila sam da je to upravo ono o čemu govori dobra stara engleska crkva; možeš vjerovati u više-manje sve što želiš. Pa ipak je došao do uvjerenja kako Bog ne može biti i dobar i svemoćan; život je borba između dviju sila - dobra i zla, Boga i vruga. To je neka vrsta hereze - dugačka riječ koja počinje s M."

„Manihejstvo", rekao je Dalgliesh.

„Tako nekako. To mi se čini razumnim. Barem objašnjava patnje nevinih, inače treba čitava mudrost da im se pronađe smisao. Da sam vjernica, to bih izabrala. Čini mi se da sam postala manihejac - ako se to tako kaže - dok još ništa nisam znala o tome, prvi put kad sam vidjela dijete koje umire od raka. No očigledno se od vas ne očekuje da u to vjerujete ako ste kršćanin, a naročito, čini mi se, ako ste svećenik. Adrian je dobar čovjek. Ja sama ne moram biti dobra da bih to mogla prepoznati. Oliver je bio zlo, Adrian je dobar."

„Daje to tako jednostavno, moj bi posao bio lakši. Hvala što ste mi to ispričali", rekao je Dalgliesh.

„I nećete ispitivati Adriana o njegovu alkoholizmu? To je bila naša pogodba."

„Nije bilo pogodbe, ali mu to zasad neću spominjati. Možda uopće neće biti potrebno."

„Reći ću mu da znate, to mi se čini poštenim. Možda vam i sam ispriča. Hvala na vinu. Poželjet ću vam laku noć. Znate gdje me možete naci. Dalgliesh je gledao za njom sve dok mu nije nestala iz vidokruga, krećući se samosvjesno pod zvijezdama; onda je oprao vinske čaše i zaključao vrata kuće. Sada je dakle bilo troje ljudi koji su mogli imati motiv: Adrian Boyde, Jo Staveley i možda Jago, koji se odrekao tri svoja vikenda da pomogne Jo - plemenitost koja je ukazivala na to kako je i sam osuđivao

Olivera zbog njegove okrutnosti. No, bi li Jo Staveley bila tako susretljiva da je znala ili barem sumnjala kako je jedan od preostale dvojice krivac? Možda, da je shvatila kako će on prije ili kasnije otkriti istinu. Nijedno od njih troje nije mu se činilo kao mogući ubojica, ali to bi se moglo reći za svakoga na otoku Combe. Znao je da je opasno usredotočiti se na motiv zanemarujući modus operandi i sredstva, no sad mu se činilo da je motiv u ovom slučaju presudan. Stari Nobby Clark mu je znao reći kako postoje četiri riječi koje pokrivaju sve motive ubojstva: pohota, pohlepa, mržnja i ljubav. Ovo je doista zvučalo točno s obzirom na to kako su se stvari dosad odvijale. No motivi su bili neobično raznoliki, a neki od najokrutnijih ubojica nisu imali racionalne razloge za ubojstvo. Nečije su mu riječi pale na pamet, možda Georgea Orwella. Ubojstvo, jedinstveni zločin, izrast će samo iz snažnih emocija. I, naravno, uvijek je tako.

Treći dio

Glasovi prošlosti

1.

U nedjelju ujutro Dalgliesh se probudio prije nego što se sasvim razdanilo. Još od djetinjstva se budio iznenada, bez onih nejasnih trenutaka između sna i jave, s umom momentalno spremnim za slike i zvukove novog dana i tijelom nestrpljivim da se što prije oslobodi pokrivača. No ovog je jutra ležao u snenom miru, produžujući svaki lagani korak svog sporog buđenja. Dva velika, sasvim raskriljena prozora postajala su vidljiva i spavaća je soba polako otkrivala svoje oblike i boje. Prošle je noći more bilo umirujuća pratnja njegovim posljednjim nesvjesnim trenucima budnosti, no sada je ono djelovalo mirnije, prije kao blago lelujanje zraka negoli neki stvaran zvuk.

Istuširao se, obukao i sišao stubama. Iscijedio je sok iz naranče, odlučio se za topli doručak i hodao uokolo po dnevnoj sobi sa svojom zdjelicom mueslija, proučavajući ovu neobičnu sobu u kamenu ležernije nego što je to bilo moguće prethodnog dana; onda je izašao iz kuće na blagi jutarnji zrak koji je mirisao na more. Dan je bio miran, krpice svijetloplave boje nicale su iznad niskih pruga oblaka, blijedosivih s primjesom ružičastog. More je izgledalo poput poentilističke slike naslikane na srebrnom svjetlu horizonta. Stajao je nepomično gledajući prema moru prema Emmi. Kako bi se brzo njegove misli zaokupile njome, čak i kad je radio na slučaju! Prošle mu je noći bila prava muka zamišljati je u svom naručju; sad je njezino prisustvo bilo manje opterećenje, kao da se tiho miče pored njega,

sa svojom tamnom kosom zamršenom od spavanja. Iznenada je poželio čuti njezin glas, no znao je da ga ona neće nazvati, što god da je taj dan doživjela. Je li to zatišje dok je on zauzet poslom zapravo njezin način potvrđivanja njegovog prava da ne bude uznemiravan, priznavanje međusobne odijeljenosti njihovih poslovnih života? Supruga ili ljubavnica koja zove u najnezgodnije vrijeme situacija je koja se najčešće pojavljuje u komedijama. Mogao bi je sada nazvati njen radni dan sigurno još nije započeo - no znao je da neće. Bio je to jedan prešutni sporazum kojim je ona u sebi razdvajala ljubavnika-detektiva od ljubavnika-pjesnika. Prvi bi povremeno iščezavao u strane i nepoznate predjele, o kojima ga ona nije željela - ili je možda osjećala da nema pravo - ispitivati, niti ih istraživati. Možda se radilo o tome da je znala, baš kao i on, kako je njegov posao pogonsko gorivo njegove poezije, kako njegovi najbolji stihovi izvire iz boli, užasa i ruševina tragičnih i uništenih života na koje nailazi u svom poslu? Je li to saznanje bilo razlog njezinoj šutnji i udaljenosti dok je on radio? Za njega kao pjesnika, ljepota prirode i ljudskog lica nikad nije bila dovoljna. Uvijek bi mu trebala Yeatsova smrdljiva staretinarnica srca. Također se znao zapitati razumije li Emma neugodnu, napola sramotnu činjenicu da je m, koji tako štiti sroju privatnost, izabrao posao koji dozvoljava - dapače zahtijeva - zadiranje u privatnost drugih ljudi, živih i mrtvih.

No sada je, gledajući prema sjeveru u četvrtastu kamenu kapelicu, ugledao jednu ženu kako hoda svojim prepoznatljivim, odlučnim korakom koji ga je podsjetio na jednog od župljana njegova oca; on se, svjestan kako je obavio dužnost i zadovoljio duhovnu glad, žurio po svjetovno zadovoljstvo toplog doručka. Bila je dovoljna sekunda da u njoj prepozna gospođu Burbridge, ali drugačiju gospođu Burbridge. Na sebi je imala plavosmeđi kaput od tvida strogog staromodnog kroja, plavi šešir od filca s otmjenim perom, a u ruci s navučenom rukavicom držala je nešto poput molitvenika. Bit će da je prisustvovala nekakvoj službi u kapelici. To je značilo da će Boyde sada biti u svojoj kući i da će biti slobodan.

Nije se trebao žuriti pa je odlučio prvo prošetati uz kuću sve do kapelice, pedesetak metara niže. Građena mnogo grublje od kuća, kapelica je bila jedna neobična građevina ne veća od petnaest kvadratnih metara. Vrata zatvorena kvakom podsjećala su na vrata staje i otvorivši ih, našao se na hladnijem zraku, prepunom mirisa vlage. Pod je bio prekriven napuklim daskama, a jedino, visoko smješteno prozorsko okno bilo je toliko prljavo da je propuštalo tako malo svjetla da se jedva naziralo nebo. Točno ispod prozora nalazila se teška kamena gromada, ravna na vrhu, koja je očito

služila kao oltar iako je bila nepokrivena i na njoj su stajala tek dva zdepasta srebrna svjećnjaka i mali drveni križ. Svijeće su skoro sasvim izgorjele, no još je mogao osjetiti zaostalu jetkost dima. Pitao se kako je kamena gromada tamo dopremljena. Mora da je trebalo šest snažnih muškaraca da je onamo postave. Nije bilo klupa ni sjedala osim dviju drvenih stolica na rasklapanje prislonjenih uza zid, jedna vjerojatno predviđena za gospođu Burbridge, koja je možda bila jedini vjernik kojeg se očekivalo. Samo je mali kameni križ, zaboden pomulo ukoso na vrhu krova, ukazivao na to daje zgrada jednom bila posvećena, Prije je izgledala kao da je bila izgrađena u svrhu skloništa za životinje, a tek nekoliko generacija kasnije počela biti korištena kao mjesto /a molitvu. Nije osjetio ništa od onog duhovnog strahopoštovanja koje se rađa iz praznine niti odzvanjanje tužaljki kroz tišinu, doživljaja koje inače stare crkve znaju izazvati. Ipak je zatvorio vrata mnogo tiše nego što bi to inače činio, i našao se začuđen - kao što je često bivao - koliko je trajan i u njega duboko usađen utjecaj njegova djetinjstva, kad mu je, kao svećenikovom sinu, godina bila podijeljena ne školskim polugodištima, praznicima ili mjesecima, već crkvenim kalendarom: Advent, Božić, Duhovi i naizgled beskonačne nedjelje nakon Svetog trojstva.

Vrata u Vilu Chapel bila su otvorena i Dalglieshova je visoka pojava zakrila svjetlost pa je kucanje bilo suvišno. Boyde je sjedio ispred prozora za radnim stolom i odmah se okrenuo da ga pozdravi. Soba je bila ispunjena svjetlom. Središnja vrata s prozorima na obje strane vodila su na veliko, kamenom popločano dvorište na rubu stijene. Na lijevoj se strani nalazio veliki kamin s nečim što je podsjećalo na krušnu peć te hrpom triješća s jedne strane i malim cjepanicama s druge. Ispred njega su bila smještena dva naslonjača, a pored jednog se nalazio stolić za čitanje s modernom svjetiljkom. Na pisaćem stolu je ležao masni tanjur i osjećao se miris slanine.

Dalgliesh reče: „Nadam se da vas ne prekidam. Upravo sam vidio gospođu Burbridge kako odlazi iz kapelice pa sam pomislio kako bi sada mogao biti zgodan trenutak za posjetu.”

„Da, ona nedjeljom obično ide na misu u sedam sati.”

„I nitko drugi osim nje?”

„Ne, mislim da im to ne pada na pamet. Možda čak ni onima koji su nekad išli u crkvu. Vjerojatno smatraju da svećenik koji je prestao raditi - mislim, onaj koji nema svoju župu - više nije svećenik. Ja ne oglašavam misu. Pobožnost je zaista osobna stvar, a gospođa Burbridge ju je otkrila dok smo se zajedno brinuli o majci Dana Padgetta.” Nasmiješio se. „Ja sam

sada tajnik Ruperta Maycrofta. Možda je to isto. Za neslužbenog kapelana na otoku ima više posla nego što ga uspijem obaviti."

„Naročito ako su vas svi odlučili koristiti kao vlastitog ispovjedniku", rekao je Dalgliesh. Primjedba je bila izrečena bezazleno. Nakratko Je zamislio komičnu sliku stanovnika Combea kako Boydeu pune uši svojim ne baš lijepim mišljenjem koje imaju jedni o drugima ili o posjetiteljima, naročito Oliveru. No, Boydeova ga je reakcija iznenadila. Dalgliesh je na trenutak pomislio da je zazvučao neukusno, ali je ubrzo shvatio kako Boyde nije čovjek koji bi u svemu vidio razlog za napad.

Nasmijao se i rekao: „Želio sam promijeniti crkvu i postao čvrsti evangelist pa sam ih sve upućivao Ocu Michaelu u Pentworthyju. No, baš sam negostoljubiv. Molim vas, sjednite. Namjeravao sam skuhati kavu. Želite li i vi?"

„Hvala. Da, želio bih."

Dalgliesh pomisli kako je jedna od najmanjih opasnosti kod istrage o ubojstvu pretjerana količina kofeina koju je morao konzumirati. No želio je da razgovor bude što je više moguće neslužben, u čemu jelo ili piće uvijek pomažu.

Boyde je nestao u kuhinji, ostavivši vrata prtvorena. Iz kuhinje su dopirali uobičajeni zvukovi: ulijevanje vode u lončić, metalni zveket mlinca za kavu, zveckanje šalica i tanjurića. Dalgliesh je sjeo u jednu od stolica pred kaminom i razmišljao o uljanoj slici iznad prazne police poviše kamina. To bi mogao biti Corot. Prizor je bio francuski - ravna cesta kroz aleju topola, krovovi sela u daljini, šiljasti zvonik što svjetluca pod ljetnim suncem. Boyde se vratio noseći poslužavnik. Mirisu mora i gorućih cjepanica sad se pridružio miris kave i vrućeg mlijeka. Dovukao je mali stolić među stolice i spustio poslužavnik.

Dalgliesh reče: „Divio sam se vašoj slici."

"Naslijedio sam je od bake. Bila je Francuskinja. To je rani Corot, naslikan 1830. blizu Fontainebleaua. To je jedina vrijedna stvar koju imam. Jedna od prednosti života na Combeu jest to što je mogu objesiti znajući da neće biti ukradena ili uništena. Nikad si nisam mogao priuštiti da plaćam osiguranje. Sviđa mi se zbog drveća. Nedostaje mi drveće, ima ga tako malo ovdje na otoku. Na otok čak moramo dovoziti cjepanice kojima ložimo."

Pili su kavu u tišini. Dalgliesh je osjećao neobičan mir, nešto što je bilo vrlo rijetko kad bi bio u društvu s osobom pod sumnjom. Ovdje se, mislio je, nalazi čovjek s kojim bih mogao razgovarati, netko tko bi mi se mogao svidjeti. No osjećao je da unatoč Boydeovoj prijatnoj gostoljubivosti među

njima nije bilo povjerenja.

Nakon jedne minute on odloži šalicu i prozbori: „Kada sam sve vas upoznao u knjižnici i ispitivao vas o jučerašnjem jutru, vi ste bili jedini koji je rekao da je hodao rtom prije doručka. Moram vas ponovno pitati jeste li ikoga vidjeli za vrijeme te šetnje?”

Ne gledajući Dalgliesha u oči, rekao je mirno: „Nikoga nisam vidio.”

„Kamo ste se točno uputili?”

„Šetao sam rtom do Vile Atlantic pa natrag ovamo. Bilo je to nešto prije osam sati.”

Ponovno su utihnuli. Boyde je podigao poslužavnik i odnio ga u kuhinju. Za tri minute se vratio na svoje mjesto i činilo se kao da preispituje svoje riječi.

„Biste li se složili s tim kako ne moramo stvarati sumnje koje mogu samo zbuniti ili zvesti i nanijeti veliku štetu osobi o kojoj se radi?”

Dalgliesh je odgovorio: „Sumnja obično ima uporište u činjenicama.

Moram biti upoznat s tim činjenicama. Ja ću odlučiti o njihovom značaju, ako ga imaju.” Pogledao je Boydea i upitao ga bez okolišanja: „Oče, znate li tko je ubio Nathana Olivera?”

Obraćanje Boydeu kao svećeniku bilo je nehوتيčno i ova ga je riječ iznenadila još dok je slušao sam sebe kako je izgovara. Trebalo je nekoliko sekundi da shvati značaj onoga što se činilo tek kao jezična omaška.

Učinak na Boydea bio je trenutnan. Pogledao je Dalgliesha očima ispunjenim bolom, pogledom koji je gotovo preklinjao.

„Zaklinjem vam se da ne znam. Jednako se tako zaklinjem da nikoga nisam vidio na rtu.”

Dalgliesh mu je vjerovao. Znao je da je to sve što bi trenutno mogao saznati, a možda više ničega nije ni bilo. Pet minuta kasnije, nakon uobičajenog čavrljanja, ali uz poduža razdoblja tišine, otišao je nezadovoljan. Pustit će da razgovor učini svoje, no Boydea će morati vidjeti ponovo.

Bilo je devet i petnaest. Vrativši se do vrata Vile Seal, Dalgliesh ugleda Kate i Bentona kako prolaze šumarkom. Pošao im je u susret pa su se zajedno vratili natrag.

Kad su ušli, zazvonio je telefon. Na liniji je bio Guy Staveley. „Gospodine Dalgliesh? Zovem vas da vam kažem kako neće biti moguće da ponovo razgovarate s dr. Speidelom, svakako ne sada. Njegovo se stanje pogoršalo tijekom noći. Prenijeli smo ga u bolesničku sobu.”

2.

Oko jedanaest sati Dalgliesh je odlučio povesti Kate na razgovor s gospođom Plunkett, no kad je Kate nazvala da dogovore sastanak, kuharica ju je pitala bi li mogli doći u kuhinju. Dalgliesh se s tim spremno složio. Gospođi Plunkett bi to bolje odgovaralo i uštedjelo bi joj vrijeme, a ona bi, mislio je, bila otvorenija u svojoj radnoj okolini nego u Vili Seal. Pet minuta kasnije on i Kate su sjedili jedno do drugoga uz dugačak kuhinjski stol, dok se gospođa Plunkett s druge strane stola bavila velikom kuhinjskom peći.

Kuhinja je Dalgliesha podsjećala na djetinjstvo: ista peć, samo malo modernija, pohabani drveni stol, stolice Windsor, dugačka komoda od hrastovine s tanjurima, vrčićima i šalicama. Na jednom kraju prostorije očito je bilo svetište gospođe Plunkett. Tamo su stajali stolica za ljuljanje od savijenog drveta, niski stolić i pisaći stol prekriven redovima knjiga s kuharskim receptima. Ta kuhinja, kao i ona u župnom dvoru, bila je prava mješavina mirisa - svježe ispečenog kruha, samljevene kave, pržene slanine - sve je odisalo obećanjima koja hrana rijetko kad sasvim ostvari. Sjetio se njihove obiteljske kuharice od devedeset kilograma, neprimjereno zvane gospođa Lightfoot (lako-noga), žene škrte na riječima koja ga je uvijek bila spremna pozvati u kuhinju župnog dvora kako bi mu dala da postruže posudu s ostacima smjese za kolače. Davala mu je male loptice tijesta za paprenjake da ih oblikuje u ljudske likove, slušajući njegova bezbrojna pitanja. Katkad bi odgovorila: 'Bilo bi bolje da to pitaš velečasnog.' Župnika je uvijek zvala 'velečasni'. Radna soba njegova oca za njega je uvijek bila otvorena, ali malom je Adamu upravo topla, kamenom popločana kuhinja bila središte kuće.

Većinu pitanja prepustio je Kate. Gospođa Plunkett je nastavila s radom. Odstranjivala je masnoću sa svinjskih odrezaka, umakala obje strane u začinjeno brašno i mrvice pa ih spuštala na tavu s vrućim uljem. Gledao je kako vadi odreske iz tave i slaže ih u vatrostalnu posudu, a onda je prišla k stolu, sjela njima nasuprot i počela ljuštiti i rezati luk te čistiti paprike od sjemenki.

Kate, kojoj se nije dalo razgovarati s leđima okrenutom kuharicom, sada ju je upitala: „Koliko dugo ovdje radite, gospođo Plunkett?“

„Prošlog Božića bilo je dvanaest godina. Prijašnja je kuharica bila gospođa Dewberry. Od nje sam naučila mnogo o umacima. Običavala sam dolaziti kroz tjedan kad je imala više posla pa bih joj pomagala. Nije bila baš toliko prezaposlena - ne možete ni biti uz maksimalno šest gostiju i osoblje koje se uglavnom brine samo o sebi. Ipak, bila je naviknuta da ima

pomoćnice u finim restoranima u kojima je radila, a ja sam bila udovica bez djece s dosta vremena. Uvijek sam bila dobra kuharica, i još sam uvijek. Naslijedila sam to od svoje majke. Nema toga što ona nije mogla napraviti u kuhinji. Kad je gospođa Dewberry odlazila u mirovinu, predložila je da ja preuzmem taj posao. Već je znala za što sam sposobna. Bila sam dva tjedna na probi, i to je to. Zadovoljni su sa mnom. Jeftinija sam od gospođe Dewberry i mogu raditi bez pomoćnice s punim radnim vremenom, hvala Bogu. Volim biti sama u svojoj kuhinji. Uostalom, djevojke danas stvaraju više problema nego što pomažu. Ako i postanu kuharice, nadaju se da će biti viđene na televiziji s nekom slavnom osobom. Ne kažem da mi nije drago što mi Millie povremeno pomaže, ali ona više vremena provodi jureći za Jagom nego što radi u kuhinji."

Nastavljala je s radom i dok je govorila, a zatim je ustala i otišla do štednjaka, mirno se i metodično krećući po kuhinji sa samopouzdanjem majstora u dobro poznatoj okolini. No Dalglieshu se činilo da nema povezanosti između tih uhodanih radnji i njezinih misli, da se ona bavi ugodnom i nezahtjevnom rutinom te brblja o osobinama gospođe Dewberry kako se ne bi izravno s njima suočila, sjela k njima za izgrebani drveni stol i susrela se s njihovim pogledima. Zrak u kuhinji fino je mirisao i mogao je čuti tiho cvrčanje vrele masnoće.

Kate reče: „Dobro miriše. Sto to kuhate?"

„Svinjske kotlete u umaku od rajčica i zelene paprike za današnju večeru, no mislila sam kako ću ih dosad već završiti. Volim odspavati popodne. Možda je malo preteško, sad kad se vrijeme promijenilo, ali dr. Staveley povremeno voli svinjetinu, a i trebat će im nešto toplo. Ljudi moraju čuvati snagu kad se desi ovakav gubitak. Nitko osim gospođice Oliver neće osjećati preveliku žalost, ali jedan čovjek mora da je bio jako nesretan kad je učinio nešto tako strašno."

„U slučaju poput ovoga moramo saznati što je više moguće o osobi koja je umrla. Rečeno mi je da je gospodin Oliver redovito dolazio ovamo, svaka tri mjeseca tijekom godine. Vjerojatno ste ga poznavali", rekao je Dalgliesh.

„Zapravo i ne. Ne smatramo potrebnim razgovarati s posjetiteljima, osim ako to oni sami žele. To ne znači da nisu srdačni jer nas smatraju samo osobljem. Ništa tako snobovski. Ni gospodin Maycroft ni doktor Staveley nisu ih često viđali. Oni dolaze zbog tišine, osame i sigurnosti. Dolaze ovamo da bi bili sami. Zamislite, ovdje smo dva tjedna imali jednog premijera. Bilo je mnogo strke oko mjera sigurnosti, ali njegovi su tjelohranitelji ostali na obali. Morali su, inače on ne bi smio doći. Proveo

je dosta vremena sjedeći za ovim stolom, jednostavno me promatrao kako radim. Nije mnogo govorio. Pretpostavljam da ga je to opuštalo. Jednom sam rekla: 'Ako nemate ništa pametnije za raditi, gospodine, mogli biste tući ova jaja.' I on je to učinio."

Dalgliesh ju je poželio pitati koji premijer i iz koje zemlje, no znao je kako bi to bilo glupo i da ne bi dobio odgovor. Upitao je: „Ako posjetitelji provode vrijeme sami, stoje s obrocima? Kako se hrane?"

„Svaka kuća ima hladnjak i mikrovalnu pećnicu. Vidjeli ste to i u svojoj. Gosti si sami pripremaju doručak i poneki obrok tijekom dana. Dan Padgett im navečer kombijem dostavlja ono što trebaju za doručak i ručak idućeg dana. Dobivaju svježa jaja od naših vlastitih kokoši, kruh koji ja ispečem i slaninu. Imamo mesara na obali koji sam suši meso - ne onu pakiranu slaninu iz koje se uvijek nešto cijedi. Za ručak uglavnom imaju salatu ili pečeno povrće zimi te mesnu pitu ili hladne nereske. Konačno, ovdje se u osam sati poslužuje večera za sve koji je žele. Ona se uvijek sastoji od tri jela."

Kate je rekla: „Gospodin Oliver je bio na večeri u petak. Je li to bilo uobičajeno?"

„Ne, nije. Svih ovih godina otkako dolazi ovamo, večerao je dosad svega tri puta. Volio je jesti u svojoj kući. Gospođica Oliver mu je kuhala i naručivala od mene stvari dan ranije."

Dalgliesh upita: „Je li te večeri izgledao kao i obično? Bilo je to vjerojatno zadnji put da ga je itko osim njegove obitelji vidio živog. Bilo što neobično što se tada dogodilo moglo bi nam ukazati na njegovo psihičko stanje."

Okrenula je lice od njih prema štednjaku, ali ne dovoljno brzo. Učinilo mu se da je na njemu uhvatio izgled olakšanja. Rekla je: „Ne bih rekla da je njegovo ponašanje bilo onakvo kakvo vi smatrate normalnim, ali ne znam što je za njega bilo normalno. Kao što sam rekla, mi obično nismo poznavali goste. Uobičajeno je da ljudi za večerom budu dosta tihi. Podrazumijeva se da neće govoriti o svom poslu ili o tome zašto su došli ovamo. I ne očekuju se povišeni tonovi. Doktor Staveley i gospodin Maycroft bili su tamo pa bi bilo bolje da pitate njih."

„Naravno. Ali sada nas zanima vaš dojam", rekla je Kate.

„Dakle, ja se nisam dugo zadržavala u blagovaonici, nikad to ne činim. Počeli smo s kuglicama od dinje u narančinu soku; slagala sam ih na tanjure prije nego što se oglasio gong za večeru pa zato i nisam bila u blagovaonici sve dok Millie i ja nismo ušle s biserkom i povrćem i pokupile tanjure od prvog jela. Primijetila sam da se doktor Yelland i

gospodin Oliver prepiru. Pomislila sam kako to ima nekakve veze s laboratorijem dr. Yellanda. Ostalo troje izgledalo je zbunjeno."

Kate je upitala: „Gospodin Maycroft, doktor i gospođa Staveley?"

„Tako je. Njih troje. Gospođica Holcombe i gospođa Burbridge ne običavaju večerati u glavnoj kući. Mislila sam da će vam to dr. Yelland sam ispričati. Mislite li da to pokazuje kako se gospodin Oliver u petak nije osjećao kao obično, da ga je uzrujalo nešto drugo? "

Dalgliesh odgovori: „To svakako izgleda moguće."

„Kad bolje razmislim, čini mi se da sam neke posjetitelje ipak poznavala bolje nego ostali, budući da poslužujem kod večere. Bolje nego dr. Staveley ili gospodin Maycroft. Ne mogu vam dati njihova imena, a i da mogu, ne bih. Bio je jedan gospodin - mislim da su govorili kako je vlasnik neke velike tvrtke - koji je volio umakati kruh u mast i sok od pečenja. Ako smo spremali pečenu govedinu - tada smo je spremali češće, naročito zimi - on bi mi na odlasku prišapnuo: 'Gospođo P., bit ću blizu kuhinje prije spavanja.' Ja bih prije toga očistila kuhinju i u miru popila svoju uobičajenu šalicu čaja u stolici za ljuljanje. Volio je, dakle, umakati kruh u sok od pečenja. Pričao mi je kako je to volio još kao dijete. Mnogo je govorio o kuharici koja je radila kod njegove obitelji. Nikad ne zaboravite ljude koji su bili dobri prema vama kad ste bili dijete, zar ne, gospodine?"

„Ne", rekao je Dalgliesh. „Nikad ih ne zaboravite."

Kate je dodala: „Šteta je, gospođo Plunkett, da i gospodin Oliver nije bio tako srdačan i otvoren. Nadali smo se da ćete nam moći reći nešto o njemu, pomoći nam da shvatimo zašto je umro na onakav način."

„Da vam budem iskrena, jedva da sam ga i viđala. Ne bih ga mogla zamisliti kako dolazi u moju kuhinju i umače kruh u pečenje."

Kate je zapitala: „Kako se slagao s ostalim ljudima na otoku? Mislim pritom na osoblje i stalne stanovnike."

„Kao što sam rekla, jedva da sam ga viđala i ne mislim da ga je ostalo osoblje viđalo puno više. Čula sam neka govorkanja kako se namjerava ovdje stalno nastaniti. Sigurna sam da će vam gospodin Maycroft pričati o tome. To ne bi bilo drago osoblju, a mislim da ni gospođica Holcombe ne bi bila presretna. Naravno, svi smo znali da se ne slaže s Danom Padgettom. Nije baš da su se često viđali, no Dan je dostavljao namirnice i obavljao svakakve nužne poslove po kućama, pa pretpostavljam da su dolazili u kontakt češće nego većina drugih ljudi na otoku. Po mišljenju gospodina Olivera, Dan ništa nije činio kako treba. On ili gospođica Oliver nazivali bi me s pritužbama kako Dan nije donio sve što su naručili ili da

nije bilo dovoljno svjež - što nije moglo biti istina. Nikakva hrana ne izlazi iz ove kuhinje ako nije svjež. Izgleda da je gospodin Oliver morao naći nekoga za svađu, a čini se da mu je najjednostavnije bilo napasti Dana."

„Bilo je nekih problema s izgubljenim uzorkom krvi", reče Kate.

„Da, čula sam za to. Naravno daje tada gospodin Oliver imao pravo biti ljut. To je značilo da mora dati novi uzorak, a nitko ne uživa kad se u njega zabadaju igle. To ga je jako brinulo. Ne može se poreći da je ovo bilo neoprezno od Dana."

Kate je upitala: „Ne mislite li daje to mogao učiniti namjerno kako bi se osvetio gospodinu Oliveru što ga stalno napada?"

„Ne, ne bih rekla. Mislim da se previše bojao gospodina Olivera da bi učinio nešto tako suludo. To je ipak bila neobična nezgoda. Dan nije volio more, pa zašto bi se onda naginjao preko ograde na brodu? Vjerojatnije bi bilo da će sjesti u kabinu, rekla bih. Tamo je sjedio mnogo puta kada sam ja s njim bila na brodu. Bio je prilično uplašen."

„Je li vam ikada pričao o tome zašto je odlučio doći ovamo - Dan Padgett, mislim?" - upita Kate.

Činilo se da gospođa Plunkett razmišlja bi li odgovorila i što. Tada reče:

„Pa, mislim da biste to morali njega pitati, on će vam sigurno reci.

Dalgliesh je rekao: „Očekujem da hoće, gospođo Plunkett, no uvijek je korisno dobiti dva mišljenja o ljudima kada istražujete sumnjivu smrt."

„Ali gospodin Oliver je počinio samoubojstvo. Hoću reći, našli su ga obješenog. Ne razumijem kakve to može imati veze s bilo kim osim njim samim, i možda s njegovom kćeri."

„Možda ne, ali njegovo je psihičko stanje moralo biti pod utjecajem drugih ljudi - što su rekli, što su činili. Zasad još ne možemo biti sigurni da je to bilo samoubojstvo."

„Hoćete reći da bi to moglo biti i ubojstvo?"

„Moglo bi biti, gospođo Plunkett."

„Ako i jest, možete zaboraviti Dana Padgetta. Taj dečko nije u stanju ubiti ni pile. Naravno, nije on dječak - mogao bi imati blizu trideset iako izgleda mlađe - no ja u njemu još uvijek vidim dječaka."

„Zanima nas je li vam se ikada povjeravao, gospođo Plunkett. Većina nas ponekad ima potrebu nekome pričati o svom životu, o svojim problemima. Stekla sam dojam da se Dan baš i ne osjeća ugodno na Combeu", rekla je Kate.

„Pa, ima istine u tome. Njegova je majka navaljivala da dođu ovamo. Pričao mi je kako su ona i njezini roditelji običavali svakog kolovoza

dolaziti na dva tjedna u Pentworthy dok je ona bila dijete. Naravno, ni tada se na otok nije moglo dolaziti samo tako, no žudjela je za tim da ga vidi. Za nju je on bio poput nekog romantičnog sna. Kad se razboljela i saznala da će umrijeti, poželjela je doći ovamo. Možda se nadala kako će se na otoku izliječiti. Vidjevši kako je teško bolesna, Dan joj to nije mogao uskratiti. Oboje su pogriješili što su gospodinu Maycroftu prešutjeli da je bolesna kad su se prijavljivali za posao. Nije bilo pošteno prema njemu - a ni prema ijednome od nas - doći na takvu zamisao. Gospođa Staveley je tada bila u Londonu, no vratila se pred sam kraj i preuzela brigu o njoj. Pomagao je i gospodin Boyde, no mislim da ga je na to naveo njegov tadašnji svećenički poziv. Mnoge od nas žena pomagale su u njezinu njegovanju, a Dan je obavljao vrlo malo svog posla tijekom tih zadnjih mjesec dana. Mislim da je na kraju bio ljut na majku. Čistila sam kuću nakon smrti gospođe Padgett. Gospođa Staveley ju je pripremila i čekala da je odvezu u luku. Dan je rekao kako bi želio uvojak majčine kose pa sam potražila neku omotnicu da ga unutra spremi. Gotovo mi ju je istrgnuo iz ruke, a na njegovu sam licu primijetila izraz za koji se zaista ne bi moglo reći kako je izražavao ljubav.

„Mislim da je bio kivan na oboje svojih roditelja, što je zaista žalosno. Rekao mi je da su trebali biti imućniji. Njegov je otac imao neki manji biznis - mislim da je rekao tiskaru - koji je naslijedio od svog oca. Međutim, nije imao mnogo smisla za posao. Našao je partnera koji gaje varao, tako da je na kraju bankrotirao. Kad se razbolio od raka - baš kao i Danova majka, samo što ga je ona imala na plućima - i umro, ustanovilo se da se nije potrudio ni osigurati. Danu su bile samo tri godine pa se oca i ne sjeća. I tako su Dan i njegova majka živjeli s njezinom starijom sestrom i njezinim mužem. Oni nisu imali djece pa bi čovjek pomislio kako će zavoljeti dječaka, no nikad nisu. Pripadali su jednoj od onih puritanskih sekti koje smatraju grijehom sve ono u čemu uživaš. Čak su ga natjerali da promijeni ime. Kršten je kao Wayne, Daniel je zapravo njegovo drugo ime. Imao je grozno djetinjstvo, a činilo se da mu ni nakon toga ništa ne polazi za rukom. Njegov ga je tetak podučavao stolarskom i soboslikarskom poslu - Dan zaista ima spretne ruke. Ipak on nije otočanin i nikad neće biti. Naravno da mi sve te stvari o svom djetinjstvu nije ispričao odjednom. Dolazilo je to malo pomalo. Baš kao što ste rekli, svi mi trebamo nekoga tko će nas slušati.”

Dalgliesh je upitao: „No sad kad mu je majka umrla, zašto je i dalje ovdje?”

„Oh, neće ostati. Majka mu je ostavila nešto novca koji je uštedjela pa

namjerava otići u London na školovanje. Mislim da se prijavio na neko sveučilište. Jedva čeka da ode. Da budem iskrena, mislim da ga naš bivši tajnik nikad ne bi uzeo. No, gospodin Maycroft je bio nov i trebao je nekoga za dva radna mjesta - kućnog majstora te ispomoć gospođi Burbridge. Ponovno će objaviti oglas kad Dan otiđe - to jest, ako otok nastavi poslovati."

„Je li se govorilo o tome da možda neće?"

„Pa, nešto malo. Samoubojstvo odbija ljude, zar ne? Ubojstvo također, naravno. No, ne ubijate ljude samo zato što vas ponekad iritiraju. U svakom slučaju, gospodin Oliver je ostajao samo dva tjedna, a često bi odlazio i prije. Ako je ubijen, netko mora da je došao na otok neprimijećeno, što smo uvijek smatrali nemogućim. A kako je otišao? Mislim da bi još uvijek mogao biti ovdje, negdje sakriven. Nezgodna pomisao, ne mislite li?"

„A tu je i Millie. Gospodin Maycroft je i nju zaposlio, zar ne?"

„Da, jest, ali nije imao mnogo izbora. Jago Tamlyn ju je našao kako prosi na ulicama Pentworthyja i sažalio se nad njom. Ima meko srce, naročito za mlade. Imao je sestru koja se objesila nakon što je ostala trudna, zavedena od oženjenog muškarca. To je bilo prije šest godina, no mislim da je nije nikad prebolio. Možda joj Millie malo nalikuje. Zato je nazvao gospodina Maycrofta i pitao ga može li je dovesti na otok i pronaći joj smještaj i posao, dok joj ne pronađe neko bolje rješenje. Da je nismo primili, uhitila bi je policija. I tako ju je gospodin Maycroft zaposlio da pomaže gospođi Burbridge oko rublja te gospođi Plunkett u kuhinji. Millie nije loša. Dobro radi kad hoće i ja nemam prigovora. Pa ipak, ovaj otok baš i nije rješenje za mladu djevojku. Treba joj mlade društvo i pravi posao. Millie se više brine za rublje nego što pomaže meni i znam da to brine gospođu Burbridge. No, lijepo je imati neku mladu osobu na Combeu."

Kate je bez uvijanja upitala: „Kako ste se slagali s Mirandom Oliver, gospođu Plunkett? Je li i ona teška poput svog oca?"

„Ne mogu reći da je lako s njom. Više kritizira nego što pokazuje zahvalnost. Međutim, jadna djevojka nije imala lagan život, vezana za ostarjelog oca i uvijek njemu na raspolaganju. Gospođa Burbridge mi je rekla da se zaručila s onim tajnikom koji je radio za njezina oca, Dennisom Tremlettom. Upoznali ste ga, naravno. Ako je to ono što ona želi, sigurna sam da će biti sretni. Neće im nedostajati ni novaca, pretpostavljani, a to uvijek pomaže."

„Jesu li vas te zaruke iznenadile?" - upita Kate.

„O tome nisam ništa znala sve do ovog jutra. Nijedno od njih nisam vidjela dovoljno često da bih imala neko mišljenje, ovakvo ili onakvo. Kao što

sam rekla, od nas se očekuje da ostavimo posjetitelje na miru pa to i ja činim. Ako požele doći u kuhinju, to je druga stvar, no ja ne gledam što oni rade. Uostalom, nemam za to ni vremena. Ne bih stigla mnogo napraviti kad bi mi ljudi stalno ulazili i izlazili iz kuhinje."

Izrekla je to s lakoćom, bez traga ikakve aluzije, no Kate pogleda Dalgliesha. Kimnuo je. Bilo je pravo vrijeme da krenu.

Kate je trebala obaviti neke stvari. Otišla se pridružiti Bentonu, a Dalgliesh se vratio u Vilu Seal da tamo pričeka izvještaj doktorice Glenister.

Gospođa Plunkett je bila bolji izvor informacija nego što je to sama mogla zamisliti. Sada je po prvi put čuo za Oliverovu namjeru da se stalno nastani na Combeu. Ostali stalni stanovnici otoka doživjeli bi to prije kao katastrofu negoli nepriliku, naročito Emily Holcombe. Bilo je tu još nečega. Izjedao ga je i ljutio osjećaj da je negdje u mreži svog kućnog čavrljanja gospođa Plunkett izrekla nešto što je bilo od presudne važnosti.

Taje misao bila poput neke iritirajuće niti u njegovu umu; kad bi uspio doseći samo jedan njezin kraj, ona bi se razmrsila i dovela ga do istine.

Analizirao je u sebi njihov razgovor: nesretno djetinjstvo Dana Padgetta, Millie koja prosi na ulicama Pentworthyja, vlasnik tvrtke koji je volio umakati kruh, Oliverova svađa s Markom Yellandom. Ona nit nije ležala ni u jednoj od tih stvari. Čvrsto je odlučio zasad izbaciti taj problem iz glave; prije ili kasnije njegov će se um razbistriti.

Točno u podne zazvonio je telefon. Glas doktorice Glenister pristi-zao je do njega snažan, smiren, autoritativan i bez oklijevanja, kao da čita iz knjige. „Nathan Oliver je umro od pomanjkanja kisika izazvanog gušenjem rukama. Unutrašnje oštećenje je znatno. Obdukcijski izvještaj još nije pretipkan u cijelosti, no poslat ću vam ga e-mailom čim bude gotov. Neki su unutrašnji organi pregledani, ali vrlo malo toga što bi bilo značajno. Za jednog šezdesetosmogodišnjaka bio je u prilično dobrom stanju. Uočljiv je znatan artritis u desnoj šaci, što mu je sigurno smetalo ako je pisao rukom, a i to je činjenica jer je vidljiv lagani žulj na desnom kažiprstu. Hrskavica je kalcificirana, što nije neobično za starije ljude, a ustanovljena je i fraktura gornjeg roga tiroidne žlijezde. Ta lokalna fraktura nesumnjivo je uzrokovana pritiskom na ovo mjesto, prilikom kojeg je primijenjen čvrst stisak. U takvom slučaju nije potrebna velika snaga. Oliver je bio krhkiji nego stoje izgledao i njegov je vrat, kao što ste i sami vidjeli, bio relativno tanak. Pronađena je i mala modrica na stražnjoj strani vrata gdje mu je glava bila pritisnuta na nešto tvrdo. Uz ovakve nalaze ne postoji mogućnost da je modrice na vratu napravio sam, u pokušaju da samoubojstvo prikaže kao ubojstvo, ako je tako maštovita mogućnost

uopće i dolazila u obzir. Oliverova je odjeća u laboratoriju, no - kao što ti je poznato - kad je prilikom gušenja glava pritisnuta o tvrdu podlogu, ne mora biti fizičkog dodira između napadača i žrtve. No to je vaša briga, a ne moja. Jedna je činjenica ipak zanimljiva: jutros sam morala nazvati laboratorij zbog jednog drugog slučaja pa su tamo preliminarno pregledali uže. Bojim se da neće pronaći ništa korisno. Netko je pokušao očistiti uže čitavom dužinom. Možda nađu neke tragove sredstva kojim je čišćeno, no to je malo vjerojatno na onakvoj površini."

Dalgliesh zapita: „Uključujući i čvor?"

„Očigledno. Poslat će vam e-mail čim budu imali što javiti, a rekla sam im da ću vas ja obavijestiti o užetu. Nazovite me ako bude još nešto, bilo što, oko čega bih vam mogla pomoći. Doviđenja, zapovjednice."

„Doviđenja i hvala vam."

Poklopio je slušalicu. Dr. Glenister je obavila svoj posao i nije imala namjeru trošiti vrijeme na razgovor o njegovom.

Dalgliesh je pozvao Kate i Bentona u Vilu Seal i priopćio im vijesti.

Kate je rekla: „Dakle, čini se da nam uže neće otkriti ništa korisno, osim da je Calcraft znao kako će laboratorij tražiti otiske prstiju s površine; sudska medicina mu očito nije sasvim nepoznata. Mogao je znati čak i to da znoj može pribaviti DNK. I Jago i Padgett rukovali su uzetom nakon što je tijelo spušteno; jesu li ga oni trebali obrisati? Nakon što je uže spremljeno i ostavljeno u otključanom svjetioniku, svatko je mogao doći do njega."

„Možda ga nije obrisao ubojica, već netko tko gaje nastojao zaštititi", primijeti Benton.

Smjestili su se oko stola pa je Dalgliesh izložio program za ostatak dana. Trebalo je izmjeriti udaljenosti, ispitati mogućnost da je Padgett iz Vile Puffin mogao vidjeti Olivera kako ide prema svjetioniku, zatim izmjeriti vrijeme potrebno da tamo stigne nižim putem po litici, pomno pretražiti cijeli svjetionik zbog mogućih tragova te ponovno pojedinačno ispitati osumnjičene. Uvijek je bilo moguće da se nakon noćnog razmišljanja dođe do nečega novog.

Sada kad je dr. Glenister i službeno potvrdila da se radi o ubojstvu, došlo je vrijeme da se javi Goeffreyu Harknessu u Yard. Nije očekivao da će pomoćnik komesara biti oduševljen nalazom, a nije bio ni on sam.

Rekao je: „Sad će vam trebati tehnička podrška, ekipa za očevid i stručnjaci za otiske prstiju. Logično bi bilo da se slučaj preda Davonu i Cornwallu, no to se ne bi svidjelo određenim osobama u Londonu, a vi ćete naravno i dalje voditi slučaj budući da ste već tamo. Kolika je

„mogućnost da donesete zaključak u, recimo, sljedeća dva dana?“ „To je nemoguće reći.“

„Ali vi ne mislite da je čovjek kojeg tražite na otoku?“

„Mislim da u to možemo biti sigurni do određene granice.“

„Onda posao ne bi trebao dugo potrajati s tako ograničenim brojem sumnjivih. Kao što sam rekao, London će odlučiti da vi trebate nastaviti s tim, no javit ću vam se čim odluka bude konačna. U međuvremenu, želim vam mnogo sreće.“

1 John Wesley (1703. - 1791.)-poznati engleski teolog, evangelist i osnivač Metodističke crkve. Nap. ur.

3.

Ured gospođe Burbridge bila je mala soba na prvom katu u zapadnom dijelu kuće, a njezin privatni stan nalazio se na katu iznad njega. Budući da se dizalo koristilo samo za središnji toranj, do njega se moglo stići stepeništem iz prizemlja na stražnjem ulazu, ili dizalom kod Maycroftova ureda pa putem kroz knjižnicu. Na sjajnim, bijelo obojenim vratima stajala je mjedena pločica s imenom te jedno zvonce, što je potvrđivalo njezin status domaćice i naglašavalo njezino pravo na mir. Dalglish je najavio svoj dolazak pa je gospođa Burbridge smjesta reagirala na jedva čujno zvono te pozdravila njega i Kate kao da su očekivani gosti, iako ne oni koje bi jedva čekala. No, nije bila neljubazna. Pravila gostoljubivosti moraju se poštivati.

Predsoblje u koje ih je uvela bilo je neočekivano prostrano i čak prije nego što su se vrata zatvorila za njima, Dalglish osjeti da je ušao u prostor mnogo osobniji nego što bi to očekivao na Combeu. Došavši na otok, gospođa Burbridge je sa sobom donijela uspomene prikupljene kroz nekoliko generacija: podsjetnike na prolazan ili trajniji zanos, brižno očuvan namještaj tipičan za njihovo doba koji je zadržala više iz poštovanja prema svojoj obitelji negoli zbog prikladnosti za njezin novi dom. Na pisaćem stolu od mahagonija, izbočenom s prednje strane, nalazila se kolekcija glinenih figurica iz Staffordshirea, raznih veličina i tema. John Wesley se obraća sa svoje propovjedaonice pokraj velikog portreta Shakespearea profinjeno prekriženih nOgu, koji jednom rukom podupire impresivno čelo, dok mu se druga odmara na hrpi uvezanih knjiga. Dick Turpin na konju iznad slike kraljice Viktorije u svečanoj odori indijske carice. Malo podalje stajao je niz neukusno raspoređenih stolica - dvije elegantne, ostale monstruoze veličinom i oblikom.

Izblijedjele tapete iznad njih bile su gotovo u potpunosti prekrivene

slikama: neugledni akvareli, mala ulja u pretencioznim okvirima, nekoliko starinskih crvenosmeđih fotografija, litografije viktorijanskog seoskog života koje nijedan seljanin iz tog doba ne bi prepoznao, dvije tankoćutne uljene slike u pozlaćenim ovalnim okvirima s nimfama koje poskakuju. Unatoč tolikim nepotrebnim stvarima, Dalgliesh nije imao osjećaj daje ušao u antikvarijat, možda zato što nisu bile razmještene na način kojim se želi istaknuti njihova ljepota i ostvariti financijska dobit. U onih nekoliko trenutaka u kojima je procjenjivao predsoblje iza gospođe Burbridge i Kate, pomislio je: Generacija naših roditelja držala je uza se uspomene na svoju prošlost u slikama, porculanu i drvetu; mi smo to odbacili. Čak i svoju nacionalnu povijest pamtimo po najgorem, umjesto po najboljem. Sjetio se svog oskudno namještenog stana iznad Temze, koji je svjedočio o nečemu vrlo bliskom iracionalnoj krivnji zbog udobnosti. Jedine obiteljske fotografije i pokućstvo koje je odlučio zadržati i koristiti bili su oni primjerci koji su mu se osobno sviđali i u kojima je uživao. Obiteljsko srebro nalazilo se u trezoru banke; nije mu trebalo niti ga je imao vremena čistiti. Slike koje su pripadale njegovoj majci i teološku knjižnicu svog oca razdijelio je prijateljima. I što će, pitao se, djeca tih prijatelja jednom učiniti s ovim neželjenim nasljedstvom? Mladima je prošlost uvijek bila svojevrsno opterećenje. Sto bi Emma, ako bi uopće išta, voljela donijeti u njihov zajednički život? U njega se opet uvukla ona ista podmukla sumnja. Hoće li oni uopće imati zajednički život?

Gospođa Burbridge je govorila: „Upravo sam završavala sa sređivanjem svoje sobe za šivanje. Možda ne biste imali ništa protiv da mi se tamo pridružite na nekoliko minuta, a onda možemo prijeći u dnevnu sobu gdje će vam biti mnogo udobnije.”

Povela ih je u sobu na kraju hodnika, toliko drugačiju od njezinog pretrpanog predsoblja da je Dalgliesh jedva sakrio iznenađenje. Bila je ugodnih dimenzija i puna svjetla, s dva velika prozora okrenuta prema zapadu. Već je na prvi pogled bilo jasno da je gospođa Burbridge talentirana vezilja. Čitava je soba bila posvećena njenom umijeću. Osim dva drvena stola postavljena pod pravim kutem i prekrivena bijelim platnom, jedan je zid bio prepun kutija kroz čije se prozirne prednje stranice mogao vidjeti sjaj kalema raznobojnog svilenog konca. Uz drugi je zid stajao veliki ormar pun bala svilenih tkanina. Do njega se nalazila ploča prepuna malih uzoraka tkanina i fotografija u boji prednjih strana oltara, svećeničkih halja i stola. Bilo je tu oko dva tuceta nacрта za križeve, znamenje četvorice evangelista i raznih svetaca, kao i crteži golubica koje polijeću ili slijeću. Na udaljenom kraju sobe stajala je krojačka

lutka, ogrnuta izvezenim svećeničkim ruhom od teške zelene svile, s umecima izvezenih parova nježnog lišća i proljetnog cvijeća.

Sjedeći za stolom najbliže vratima na stolici krem boje, nalazila se Millie. Dalglish i Kate ugledali su djevojku mnogo drugačiju od one koju su ispitivali dan ranije. Na sebi je imala čistu bijelu kutu, a kosa joj je otraga bila svezana bijelom trakom. Čistim je rukama pažljivo ubadala iglu u rub svilene aplikacije. Otvoreno je pogledala u Dalglisha i Kate prije negoli je ponovno prionula na svoj posao. Djetinje lice oštih crta bilo je tako izmijenjeno ozbiljnom zaokupljenošću radom da je izgledala gotovo lijepa, a i vrlo mlada.

Gospođa Burbridge joj je prišla i pogledala vezenje koje je Dalglishovu oku bilo potpuno nevidljivo. Glas joj je zvučao nježno odobravajuće. „Da, da, Millie. Vrlo dobro. Dobro si to napravila. Sada možeš ići. Vрати se poslije podne ako želiš.”

Millie je postala osorna. „Možda hoću, a možda i neću. Moram obavljati i druge stvari.”

Stola je počivala na malom komadu bijelog pamučnog platna. Millie je zadjenula iglu u jedan kut, presavila platno preko svog rada, a zatim skinula kutu i traku s kose pa ih objesila u ormar sa strane. Bila je spremna za oproštajnu paljbu.

„Mislím da nas murjaci ne moraju dolaziti gnjaviti dok radimo.”

Gospođa Burbridge je mirno rekla: „Ovdje su zato što sam ih ja pozvala, Millie.”

„Mene nitko nije ništa pitao. I ja tu radim. Jučer mi je bilo sasvim dovoljno policije.” Zatim je otišla.

Gospođa Burbridge je rekla: „Vratit će se ona poslije podne. Voli šivati i za ovo kratko vrijeme otkako je ovdje postala je zaista spretna vezilja.

Podučavala ju je njezina baka, mislim da to uglavnom ide tako kod mladih. Pokušavam je nagovoriti da pohađa tečaj na City and Guildsu, no nije lako. A osim toga, gdje bi živjela da napusti otok?”

Dalglish i Kate su sjeli uz dugačak stol dok se gospođa Burbridge kretala po sobi, slagala prozirnu tkaninu koja je očigledno bila namijenjena prednjoj strani nekog oltara, spremala kaleme svilenog konca u njihove kutije prema boji i premještala bale svile u ormar.

Promatrajući je, Dalglish reče: „Svećenička halja je zaista lijepa. Radite li vi i krojeve pored toga što vezete?”

„Da, to je najzanimljiviji dio. Od posljednjeg rata došlo je do velikih promjena u crkvenom vezu. Vjerojatno se sjećate kako su prednje strane oltara obično bile samo dvije trake s resama koje su pokrivale šavove, s

uobičajenim motivom - ništa posebno ni novo. Pedesetih se godina pojavio pokret koji je težio k maštovitijim rješenjima i oživljavao dizajn sredine dvadesetog stoljeća. Baš sam položila završni ispit na City and Guildsu i bila sam jako uzbuđena zbog svega što sam tamo vidjela. Alija sam samo amaterka. Vezem samo na svili. Ima ljudi koji rade mnogo originalnije i kompliciranije stvari. Počela sam s tim kad se prednja strana oltara u crkvi mog supruga rašila po šavovima pa je vikarov nadstojnik predložio da ja napravim novi. Uglavnom radim za prijatelje iako mi i oni, naravno, plaćaju materijal zbog novca koji dajem Millie. Ova je halja poklon za biskupovo umirovljenje. Zeleno je, dakako, liturgijska boja za Sveta tri kralja i Sveto Trojstvo, no pomislila sam da bi mu se mogli svidjeti ovi proljetni cvjetovi."

„Kad su halje gotove, mora da su teške i vrijedne. Kako ih dostavljate naručiteljima?" - upita Kate.

„Obično ih odnese Adrian Boyde. To mu bude prilika - rijetka, ali dobrodošla - da se makne s otoka. Nadam se da će za tjedan dana biti u stanju odnijeti i ovu halju. Mislim da možemo podnijeti taj rizik."

Zadnje je riječi izgovorila vrlo tiho. Dalgliesh je čekao. Ona iznenada reče:

„Završila sam s poslom ovdje. Možda biste voljeli prijeći u dnevnu sobu."

Odvela ih je u manju sobu, gotovo jednako pretrpanu kao i predsoblje, ali iznenađujuće vedru i ugodnu. Dalgliesh i Kate smjestili su se blizu vatre, u dvije niske viktorijanske stolice presvučene plišem, s gumbima na naslonu. Gospođa Burbridge je dovukla jednu stolicu bez naslona i sjela nasuprot njima. Kao i obično, ponudila im je kavu, što su oni uz zahvalu odbili. Dalglieshu se nije žurilo započinjati s temom Oliverove smrti, no bio je uvjeren da će od gospođe Burbridge saznati nešto korisno. Bila je diskretna osoba, ali bi mu o otoku i stanovnicima rekla vjerojatno više nego što bi to mogao Rupert Maycroft koji je stigao mnogo kasnije.

Rekla je: „Millie je ovamo doveo Jago krajem svibnja. Imao je slobodan dan pa je otišao posjetiti prijatelja u Pentworthyju. Vraćajući se iz puba, vidjeli su Millie kako prosi na ulici uz more. Izgledala je gladno i Jago joj se obratio. Uvijek je imao osjećaja za mlade ljude. U svakom slučaju, odveli su Millie na ribice s krumpirom - očito je bila pregladnjela - i ona im je ispričala svoju priču. Bojim se daje takva priča dosta česta. Otac joj je otišao dok je još bila dijete, a nikad se nije slagala s majkom i nizom njezinih prijatelja. Napustila je Peckham i otišla živjeti s bakom po ocu, na selo blizu Plymoutha. Tamo joj je bilo dobro, no nakon dvije godine stara je gospođa potonula u Alzhcimrovu bolest pa je odvedena u dom, a Millie je postala beskućnica. Mislim da je socijalnoj službi rekla

kako odlazi natrag kući u Peckham, no nitko to nije provjeravao. Konačno, ona više nije bila maloljetna, a pretpostavljam da su bili i prezaposleni. Nije mogla ostati u bakinoj kući. Kućevlasnik je oduvijek želio da odu, a nije ni bila u mogućnosti da plaća najamninu. Kad je potrošila sav novac, život joj je postao zaista surov. Tada je sreća Jaga. On je nazvao gospodina Maycrofta iz Pentworthyja i pitao ga može li privremeno dovesti Millie. Jedna od soba u bloku za osoblje bila je prazna, a gospođa Plunkett je zaista trebala pomoć u kuhinji. Gospodinu Maycroftu ga je bilo teško odbiti. Osim što je dobroćudne naravi, Jago je nezamjenjiv na Combeu, a nije postojala nikakva sumnja da je seksualno zainteresiran za djevojku." Iznenada je rekla: „Ali, naravno, vi niste došli razgovarati o Millie. Želite me ponovno ispitivati o Oliverovoj smrti. Žao mi je ako sam jučer bila malo oštra, ali njegovo iskorištavanje Millie bilo je upravo tipično. Iskoristio ju je, naravno da jest."

„Jeste li sigurni u to?"

„Da, gospodine Dalglish. Tako je on radio, tako je živio. Promatrao je druge ljude i iskorištavao ih. Ako je želio vidjeti nekoga kako srlja u propast, potrudio se da to gleda. Sve je to u njegovim romanima. Kad ne bi našao nikoga na kome bi mogao eksperimentirati, možda je eksperimentirao na samom sebi. To je način na koji mislim da je i umro. Ako je želio pisati o nekome tko je bio obješen, ili je možda planirao tako umrijeti, morao se tom činu približiti što je više moguće. Možda je išao tako daleko da si stavi uže oko vrata i zakorači preko ograde. Tamo je dvadesetak centimetara prostora, ili još i više, a tu su i prečke ograde za koje se mogao pridržati. Znam da ovo zvuči suludo, ali razmišljala sam o tome vrlo intenzivno, svi smo mi razmišljali, i vjerujem da je to objašnjenje. Bio je to jedan eksperiment."

Dalglish je mogao napomenuti kako bi to bio zaista glup eksperiment, ali nije bilo potrebno. Ona nastavi, s nečim nalik žudnji u očima, kao daje nestrpljiva da ga uvjeri. „On se mogao čvrsto držati za rešetku. Mogao je to biti trenutni poticaj da se prebaci preko ograde, potreba da osjeti smrt kako mu dodiruje obraze, no istovremeno vjerujući kako sve drži pod kontrolom. Nije li upravo u tome užitek svih onih doista opasnih igara koje muškarci igraju?"

Ta zamisao i nije bila sasvim neozbiljna. Dalglish je zamišljao strah i uzbuđenje koje je Oliver mogao osjećati stojeći na uskoj kamenoj traci, samo jednom rukom na ogradi sprečavajući svoj pad. No on nije sam ostavio tragove na svom vratu. Bio je mrtav prije nego Stojie spušten u taj beskraj.

Gospođa Burbridge je trenutak sjedila u tišini i činilo se kao da se na nešto odlučuje. Zatim ga je pogledala ravno u lice i rekla s osobitim žarom: „Nitko na ovom otoku neće reći da je volio Nathana Olivera, nitko. No većina stvari koje je činio kako bi uzrujao ljude zapravo su sitnice - loša narav, neljubaznost, prigovori na rad Dana Padgetta, kasna dostava hrane, činjenica da brod nije bio uvijek spreman kad bi on poželio ploviti oko otoka, takve stvari. No nešto što je učinio zaista je bilo zlo. To ljudi ovdje ne spominju, ali ja hoću.”

„Mislim da znam na što mislite, gospođo Burbridge. Ispričala mi je gospođa Staveley”, rekao je Dalgliesh.

„Lako je kritizirati Jo Staveley, no ja to nikad ne činim. Da nije bilo nje, Adrian je mogao umrijeti. On sve to nastoji zaboraviti i, naravno, mi to nikada ne spominjemo. Sigurna sam da nećete ni vi. To nema nikakve veze s Oliverovom smrću, ali nitko neće zaboraviti što je učinio. A sada, ako dopuštate, ima stvari koje još moram obaviti. Žao mi je što vam nisam mogla više pomoći.”

Dalgliesh je rekao: „Mnogo ste mi pomogli, gospođo Burbridge. Hvala vam.”

Dok su prolazili kroz knjižnicu, Kate reče: „Ona misli da je to učinila Jo Staveley. Gospođi Staveley je sigurno teško zbog onoga što se dogodilo Adrianu Boydeu, ali ona je medicinska sestra. Zašto bi ubila na onakav način? Mogla je dati Oliveru smrtonosnu injekciju kad mu je vadila krv. Naravno, to je smiješno. Bila bi prva osumnjičena.”

Dalgliesh reče: „Ne bi li to bilo protiv njenih najdubljih uvjerenja? Ne smijemo zaboraviti daje ubojstvo prije moglo biti impulzivno negoli s predumišljajem. No ona je sigurno dovoljno jaka da bi mogla prebaciti Oliverovo tijelo preko ograde, a mogla je doći do svjetionika iz Vile Dolphin putem po nižoj litici. Nikako ne mogu zamisliti Jo Staveley kao ubojicu. No, u tom slučaju, mislim da se nikad nismo suočili s manje sumnjivom grupom ljudi.”

4.

Kao što je gospođa Burbridge i očekivala, Millie se vratila u rano poslijepodne, ali ne da bi vezla. Umjesto toga su provele sat vremena u slaganju pomiješanih kalema konca u bojama u njihove kutije po logičnijem redu. Zatim su zapakirale svećeničku halju u dugačku kartonsku kutiju, umotavši je pomno u mekani papir. Većinu toga obavljale su u tišini. Onda su skinule bijele kute i zajedno otišle u savršeno čistu kuhinju

gospođe Burbridge gdje je ona pristavila čajnik. Popile su čaj sjedeći za kuhinjskim stolom.

Millieina silna potresenost Oliverovom smrću sada se stišala; nakon Dalglieshova ispitivanja postala je mrzovoljno popustljiva. No bilo je stvari za koje je gospođa Burbridge znala da joj ih mora reći. Sjedeći nasuprot Millie, skupljala je hrabrost da joj kaže.

„Millie, ti si zaista rekla istinu gospodinu Dalglieshu, zar ne, o tome što se dogodilo s porukom dr. Speidela? Ne kažem da nisi bila iskrena, no ponekad zaboravljamo važne pojedinosti i ne kažemo sve jer se trudimo nekoga zaštititi.”

„Jasno da sam rekla istinu. Tko kaže da sam lagala?”

„Nitko to ne kaže, Millie. Samo želim biti sigurna.”

„Evo, sad ste sigurni. Zašto mi svi vi stalno prigovarate zbog toga - vi, gospodin Maycroft, policija ili bilo tko drugi?”

„Ne prigovaram ti. Ako mi kažeš da si bila iskrena, to je sve što trebam znati.”

„Bila sam, nisam li?”

Gospođa Burbridge se natjerala da nastavi. „Ponekad sam zabrinuta za tebe, Millie. Drago nam je da si ovdje, ali ovo zaista nije odgovarajući dom za mladu osobu. Čitav je život pred tobom. Trebala bi biti s drugim mladim ljudima, imati pravi posao.”

„Imat ću pravi posao kad to budem htjela. Uostalom, imam pravi posao, radim za vas i za gospođu Plunkett.”

„Nama je drago što te imamo. No ovdje baš i nema mnogo izgleda za tebe, ne misliš li i ti tako, Millie? Katkad se pitam ne ostaješ li ovdje samo zato što ti je drag Jago.” „Dobar je. On je moj prijatelj.”

„Naravno da jest, ali ne može ti biti više od toga, zar ne? Hoću reći, on ima nekoga u Pentworthyju koga posjećuje, prijatelja koji je bio s njim kad ste se prvi put sreli.”

„Da, Jakea. On je fizioterapeut u bolnici. On je sjajan.”

„Dakle, zaista nema nikakve nade da bi se Jago zaljubio u tebe, što misliš?”

„Ne znam. Moglo bi se dogoditi. Može se okrenuti na obje strane.”

Gospođa Burbridge ju je zamalo upitala: / ti se nadaš da će se okrenuti u tvom smjeru?, no na vrijeme se zaustavila. Požalila je stoje uopće započela taj opasan razgovor. Nemoćno je rekla: „Radi se samo o tome da trebaš vidati i druge ljude, Millie, i imati od života više nego što imaš ovdje. Imati prijatelje.”

„Imam prijatelje, zar ne? Vi ste moja prijateljica. Ja imam vas, a vi imate

mene."

Ove su je riječi pogodile takvom radošću da nekoliko sekundi nije uspjela ništa reći. Natjerala se da pogleda ravno u Millie. Djevojka je rukama držala šalicu i gledala prema dolje. Tada je gospođa Burbridge primijetila kako se djetinjasta usta šire u osmijeh potpuno odrasle osobe, barem po svojoj mješavini podsmijeha i - da - prezira. Bile su to samo riječi, baš kao i većina onoga što bi Millie rekla: izrečene u prolazu, one nisu sadržavale ništa osim svog trenutnog značenja. Spustila je pogled i stišćući rukama šalicu, pažljivo je prinijela ustima.

5.

Clara Beckwith bila je najbolja prijateljica Emme Lavenham. Prvi su se put srele kad su obje tek stigle u Cambridge i ona je bila jedina osoba u koju je Emma imala povjerenja. Nisu mogle biti različitiije; jedna heteroseksualna, opterećena svojom tajanstvenom ljepotom, a druga zdepasta, kratko ošišane kose iznad punog lica s naočalama i - u Emminim očima - neustrašive izdržljivosti divljeg ponija. Nije bila sigurna što to Clara cijeni kod nje, napola sumnjajući, kao i uvijek, da je to nešto bilo fizičke prirode. U svoju se prijateljicu pouzdavala zbog njenog poštenja, zdravog razuma i prihvaćanja životnih hirova, ljubavi i želje bez sentimentalnosti. Znala je da Claru seksualno privlače i muškarci i žene, no već je pet godina sretno živjela s Annie, djevojkom nježnog lica, koja je bila tako krhka i ranjiva koliko je Clara bila snažna. Clarina ambivalentnost prema Emminoj vezi s Dalglieshom mogla je izazvati probleme da je Emma sumnjala kako se ona zasniva na ljubomori prije negoli na instinktivnoj sumnjičavosti njezine prijateljice prema muškim motivima. Njih se dvoje nikad nisu upoznali. Niti je bilo nagovještaja da bi se trebali upoznati.

Clara je bila nagrađena prvim mjestom u matematici na Cambridgeu. Radila je u Cityju kao vrlo uspješna financijska menadžerica, no još je uvijek živjela sa svojom partnericom u stanu u Putneyu koji je kupila kad je napuštala sveučilište; trošila je malo na odjeću, svoju jedinu slabost te na svoj Porsche i na njihove zajedničke praznike. Emma je pretpostavljala da znatan dio njezine zarade odlazi u dobrotvorne svrhe i kako Clara štedi za nekakvu buduću tvrtku, zajedno sa svojom partnericom, doduše još neisplaniranu. Posao u Cityju trebao je biti privremeno rješenje; Clara nije željela biti usisana u zavodljivi svijet potpune ovisnosti o varljivom i nesigurnom bogatstvu.

Bile su na večernjem koncertu u Royal Festival Hallu. Rano je završio pa

su se već u osam i petnaest probile do garderobe i pridružile mnoštvu koje se kretalo uz Temzu prema Hungerl'ord Bridgeu. Kao što je bio njihov običaj, o glazbi bi raspravljale tek kasnije. Sada, dok je ona još odjekivala u njima, hodale su u tišini, promatrajući svjetlucaње svjetiljki nanizanih poput ogrlice na suprotnoj obali. Prije nego što su stigle do mosta, zastale su i obje se nagnule nad kamenu parapet kako bi gledale dolje u tamnu, uzbibanu rijeku i njezinu površinu, podatnu i namreškānu poput skrovišta neke životinje.

Emma se predala Londonu. Voljela je taj grad, ne Dalglieshovom strastvenom privrženosti - on je poznao i ono najbolje i ono najgore od teritorija koji je izabrao - već postojanom i snažnom ljubavlju kakvu je osjećala i za Cambridge, svoj rodni grad, no ipak ljubavlju druge vrste. London je zadržavao za sebe dio svog misterija čak i pred onima koji su ga voljeli. London je predstavljao povijest zgusnutu u cigli i kamenu, osvjetljen obojenim staklom i slavljen spomenicima i statuama, no za Emmu je još uvijek bio više duh negoli mjesto, nemirni zrak koji pirka niz skrivene prolaze, vlada tišinom praznih gradskih crkava i pospano se vuče svojim najbučnijim ulicama. Pogledala je preko rijeke na Big Ben obasjan mjesečinom i osvjetljenu vestminstersku palaču, njezin jednostavan stijeg i ugašeno svjetlo na satu tornja. Bila je subotnja noć; Parlament ne zasjeda. Visoko gore lagano se spuštao zrakoplov, a svjetla na njegovim krilima izgledala su poput zvijezda koje se pomiču. Putnici istežu vratove da vide crnu, vijagavu rijeku, njezine mostove kao iz bajke, osvjetljene raznobojnim svjetlima.

Pitala se što radi Dalgliesh. Radi li još uvijek, spava li ili pak šeće po tom nepoznatom otoku i promatra noćno nebo? U Londonu su zvijezde bile zasjenjene blještavilom grada, ali na jednom usamljenom otoku tama bi bila osvjetljena mnoštvom zvijezda s nebeskog svoda. Žudnja za njim je iznenada postala tako intenzivna i fizička da je osjetila navalu krvi u lice. Žudjela je za povratkom u onaj stan visoko iznad rijeke u Queenhitheu, u njegov krevet, u njegovo naručje. Ove će noći ona i Clara linijom District sa stanice Embankment stići do Putney Bridgea i Clarinog stana uz rijeku. A zašto ne u Queenhithe, do kojeg se gotovo moglo dopješačiti? Nikad joj nije palo na pamet da pozove Claru tamo, niti se činilo da bi to njezina prijateljica prihvatila. Queenhithe je bio njezin i Adamov. Dozvoliti ikome drugom da tamo uđe značilo bi omogućiti mu da uđe u njihov privatni život, njegov i njezin. No, da li se ona tamo osjećala kao kod kuće? Sjetila se trenutka u ranim danima njihove ljubavi kad je Adam, izlazeći ispod tuša, rekao: 'Ostavio sam rezervnu četkicu za zube u kupaonici. Je li

to u redu?'

Odgovorila je kroz smijeh: 'Naravno, dragi. Sada živim ovdje - barem djelomično.'

Prišao joj je iza stolice, nagnuo glavu i obujmio je rukama. 'To je točno, ljubavi moja, i to je čudesno.'

Bila je svjesna kako je Clara promatra. Njena prijateljica reče: „Znam da misliš na svog zapovjednika. Drago mi je da poezija nije zamjena za izvedbu. Stojte ono rekao Blake o značaju prepuštanja želji? Tu si u pravu. No sretna sam da večeras dolaziš u Putney. Annie će biti drago da te vidi." Zastala je, a onda upitala: „Nešto nije u redu?"

„Nije to. Vrijeme koje provodimo zajedno tako je kratko, ali je prekrasno, savršeno. No ne može se vječno živjeti takvim intenzitetom. Clara, ja se zaista želim udati za njega. Nisam sigurna zašto to tako snažno osjećam. Ne možemo biti sretniji nego što jesmo, ili jače povezani. Sasvim sam sigurna u to. Zašto onda želim zakonsku vezu? To je nerazborito."

„Dakle, on te zaprosio, pismeno također, i prije nego što ste završili u krevetu. To ukazuje na seksualnu samouvjerenost koja prelazi u aroganciju. Želi li se on još uvijek tobom oženiti?"

„Nisam sigurna. Možda osjeća kako je odvojen život i rad, kao kod nas, uz prekrasno ali kratko zajedničko vrijeme, sve što je svakome od nas potrebno."

Clara reče: „Vi heteroseksualci si tako komplicirate život. Razgovarate jedno s drugim, zar ne? Mislim, komunicirate? On te zaprosio. Reci mu kako je došlo vrijeme da odredite datum."

„Nisam sigurna da znam kako."

„Mogu ti predložiti razne načine. Možeš reći: 'U prosincu ću imati mnogo posla kad počnu intervjui za upis u sljedeću godinu. Ako razmišljaš o medenom mjesecu - umjesto vikenda povedenog kod kuće - najbolje je vrijeme Nova godina.' Ili možeš svog zapovjednika odvesti k svom ocu da se upoznaju. Pretpostavljam da ti to ne bi predstavljalo neugodan tradicionalni čin. Tada zamoli profesora da ga pita kakve su mu namjere. To je originalan staromodan način koji bi mu se mogao svidjeti."

„Nisam sigurna da bi se to svidjelo mom ocu - ukoliko bi uspio skrenuti pažnju sa svojih knjiga dovoljno dugo da shvati što mu Adam govori. I željela bih da ga prestaneš zvati mojim zapovjednikom."

„Posljednji i jedini put kad sam razgovarala s njim, nazvala sam ga nitkovom. Mislim da će proći dosta vremena prije negoli prijedemo na 'ti'. Ako ga ne želiš nepripremljenog izručiti profesoru, što kažeš na malu ucjenu: Nema više vikenda bez prstena na mojoj ruci. Moral mi to ne

dopušta.' To je već stoljećima jako djelotvorno. Ne može te odbiti samo zato što ste to već radili."

Emma se nasmije. „Nisam sigurna da bih se hrabro držala. Nisam mazohist. Možda ne bih izdržala duže od dva Ijedna."

„Dobro, sama izaberi način, ali prestani mučiti samu sebe. Ne misliš valjda da bi te stvarno odbio?"

„Ne, nije to. Možda on zapravo ne želi brak, a ja ga želim."

Prešle su preko mosta. Nakon kratke šutnje, Clara reče: „Kad bi on bio bolestan - znojan, smrdljiv, kad bi povraćao i napravio nered - bi li ga bila spremna čistiti i tješiti?"

„Naravno."

„Zamisli da si ti ta koja je bolesna. Sto bi bilo onda?"

Emma nije odgovorila. Clara nastavi: „Dijagnosticirala sam tvoj problem. Bojiš se da te on voli zato što si lijepa. Ne možeš podnijeti pomisao da bi te mogao vidjeti i manje lijepu."

„Ali nije li to važno, barem na početku? Nije li tako bilo i s tobom i Annie? Ne počinje li ljubav tako, fizičkom privlačnošću?"

„Naravno. No ako je to sve što imate, onda je to problem."

„Nemamo samo to. Sigurna sam u to."

No znala je da se u nekom kutku njenog uma ugnijezdila podmukla misao. Rekla je: „To nema veze s njegovim poslom. Znam da moramo biti razdvojeni i kad to ne želimo. Znam da je morao otići ovaj vikend. Samo što se sada osjećam drugačije. Bojim se da se možda neće vratiti, da će umrijeti na onom otoku."

„Ali to je smiješno. Zašto bi? Nije otišao u borbu protiv terorista. Mislila sam da su njegova specijalnost ubojstva bogataša, slučajevi previše osjetljivi za lokalne policijske snage. Vjerojatno nije u opasnosti većoj od naše vožnje u Putney podzemnom željeznicom."

„Znam da je iracionalno, ali ne mogu se toga otresti."

„Onda idemo kući."

Emma pomisli: Ona može upotrijebiti tu riječ. Zašto ja ne mogu kad sam s Adamom?

6.

Rupert Maycroft je objasnio timu kako se Dan nakon smrti gospođe Padgett preselio iz svog stana za osoblje u Vilu Puffin, koja ima samo jednu spavaću sobu, a nalazi se između Vile Dolphin i Vile Atlantic na sjeverozapadnoj obali. Kate ga je nazvala u ponedjeljak rano ujutro i dogovorila sastanak u podne. Na njihovo je kucanje odmah otvorio vrata i

bez riječi stao na stranu.

Benton se odmah zapitao što Padgett radi kad je kod kuće. U dnevnoj sobi nije bilo nikakvog znaka interesa za bilo što ili za bilo kakvu aktivnost.

Osim nekoliko brošura na gornjoj polici ormara od hrastovine i niza porculanskih figurica na polici iznad kamina, ovdje nije bilo ničega osim pokućstva. Ono je uglavnom bio izrađeno od teške hrastovine: stol savinutih nogu, s krilima za razvlačenje na obje strane, stajao je na sredini sobe, a oko njega šest slično oblikovanih stolica i glomazni ormar za posuđe s komplicirano izrezbarenim vratima i gornjom plohom. Jedino preostalo pokućstvo bila je sjedeća garnitura ispod prozora, prekrivena prošivenim pokrivačem. Benton se pitao je li gospođa Padgett bila ovdje njegovana dok je bolovala i gdje je spavala osoba koja je o njoj brinula tijekom noći. Iako u sobi nije bilo ni traga bolesti, zrak je bio ustajao, možda zato što su sva tri prozora bila zatvorena.

Padgett je izvukao tri stolice i oni su sjeli nasuprot njemu. Na Bentonovo olakšanje, Padgett ih nije nudio kavom ni čajem, nego je sjedio s rukama ispod stola poput nekog poslušnog djeteta, trepćući očima. Njegov je tanki vrat provirivao iz teškog pulovera s uzorkom pletenice, što je isticalo bljedoću njegova lica i nježne kosti visoko zaobljene lubanje koja se nazirala kroz podšišanu kosu.

Kate je rekla: „Došli smo kako bismo još jednom prošli ono što ste nam rekli u subotu u knjižnici. Možda bi bilo jednostavnije da nam ispričate što inače radite subotom ujutro nakon što ustanete.”

Padgett je započeo s izvještajem koji je zvučao poput napamet naučenih rečenica. „Moj je posao ra/nošenje namirnica koje posjetitelji naruče telefonom prethodne večeri, i to sam obavio u sedam sati. Jedini koji je nešto naručio bio je dr. Yelland iz Vile Murrelet. Želio je obilan hladni doručak, nešto mlijeka i jaja te neke CD-e iz fonoteke. Njegova kuća ima trijem poput većine ostalih pa sam hranu ostavio tamo. Rečeno mi je da tako učinim. Nisam vidio dr. Yellanda. Buggyjem sam se vratio natrag u glavnu kuću oko sedam i četrdeset pet. Ostavio sam ga na uobičajenom mjestu u dvorištu i vratio se ovamo. Prijavio sam se na Sveučilište u Londonu za studij psihologije, a voditelj studenata traži da pismeno obrazložim svoj izbor. Nisam imao dobre ocjene, no čini se da im to ne smeta. Bio sam ovdje u kući i pisao, sve dok me malo iza devet i trideset nije nazvao gospodin Maycroft da mi kaže kako je gospodin Oliver nestao i da sam potreban zbog potrage. Dotad se već počela spuštati magla, ali naravno da sam otišao. Pridružio sam se skupini u dvorištu ispred glavne kuće. Baš sam stajao kod svjetionika, iza gospodina Maycrofta, kad se

magla iznenada razišla i ugledali smo tijelo. Tada smo čuli Millie kako vrišti."

Kate reče: „Jeste li sigurni da niste vidjeli nikoga, gospodina Olivera ili nekog drugog, sve dok se niste pridružili potrazi?"

„Rekao sam vam. Nisam vidio nikoga."

Tada je zazvonio telefon. Padgett brzo ustane i reče: „Moram odgovoriti na poziv. Telefon mi je u kuhinji. Tamo smo ga premjestili kako ne bi uznemiravao majku."

Izašao je zatvorivši vrata za sobom. „Ako ga treba gospođa Burbridge, neće dugo trajati", rekla je Kate.

Nije se vraćao. Kate i Benton su ustali i Kate je prišla ormaru za knjige. Rekla je: „Očito džepna izdanja njegove majke, uglavnom popularni ljubavni romani. No tu je i jedna knjiga Nathana Olivera, Pijesak Trouvillea. Izgleda kao da ju je netko čitao, ali ne često."

Benton reče: „Zvuči kao bestseler. To nije njegov uobičajeni stil."

Promatrao je porculanske figurice na polici iznad kamina. „I one su vjerojatno pripadale majci, pa zašto su onda još uvijek ovdje? Sigurno su bile namijenjene dobrotvornoj trgovini u Newquayu, ukoliko ih Padgett nije zadržao iz sentimentalnih razloga."

Kate mu se pridruži: „Reklo bi se da su prve trebale otići preko palube." Zamišljeno je vrtio jednu figuricu u ruci, ženu u krinolini sa šešikom ukrašenim vrpcama, koja je malom motičicom čistila korov na vrtnom puteljku.

Kate primijeti: „Baš se i nije obukla za rad, što ti misliš? Te cipele ne bi trajale ni pet minuta izvan spavaće sobe, a šešir bi joj odletio s prvim daškom vjetra. O čemu razmišljaš?"

Benton reče: „Uobičajeno pitanje, pretpostavljam. Zašto ja ovo ne volim? Nije li to vrsta kulturne snobovštine? Hoću reći, možda to ne volim zato što su me učili takvoj vrsti procjenjivanja vrijednosti. Na kraju krajeva, dobro je izrađeno. To jest sentimentalno, ali sentimentalnima se mogu smatrati i neka prava umjetnička djela."

„Koja?"

„Watteau, na primjer. The Old Curiosity Shop,1 ako misliš na književnost. „Bolje da je spustiš ako je ne želiš razbiti. No, što se tiče kulturne snobovštine, imaš pravo."

Benton spusti figuricu na mjesto i oni se vratiše za stol. Vrata su se otvorila i Padgett im se ponovno pridružio. Rekao je: „Oprostite zbog ovoga. Zvali su me s koledža. Pokušavam se odmah upisati. Akademska godina je već počela, no mogli bi napraviti izuzetak. Pretpostavljam da to ovisi o tome

koliko ćete se vi ovdje zadržati."

Benton je znao da bi Kate mogla napomenuti kako policija zasad nema ovlasti da Padgetta zadrži na otoku, ali nije. Rekla je: „O tome ćete razgovarati sa zapovjednikom Dalglieshom. Ako vas budemo morali ispitivati u Londonu, možda čak i na koledžu, to će vam zasigurno biti nezgodnije, a možda i njima, nego da se nađemo ovdje."

Ovo je bilo malo nepošteno, pomisli Benton, ali vjerojatno opravdano. Prošli su kroz pojedinosti o svemu što se događalo nakon što je tijelo pronađeno i Padgettovo se iznošenje slagalo s onim koje su dali Maycroft i Staveley. On je pomogao Jagu skinuti uže s Oliverova vrata i čuo je kad je Maycroft rekao Jagu neka ga stavi natrag na klin, no on ga sam više nije ni vidio ni dotaknuo. Nije znao ništa o tome tko je, ako je uopće itko, ponovno ulazio u svjetionik.

Kate naposljetku reče: „Znamo da je gospodin Oliver bio ljut na vas zbog ispuštanja njegovog uzorka krvi u more, a rečeno nam je i da se često na vas žalio. Je li to točno?"

„Za njega ja nisam ništa mogao učiniti kako treba. Naravno, nismo tako često dolazili u kontakt. Od nas se traži da ne razgovaramo s posjetiteljima, osim ako to oni žele. Iako je bio posjetitelj, on se uvijek ponašao kao da pripada ovamo, kao da ima neko posebno pravo biti na otoku. Ako je i razgovarao sa mnom, bilo je to samo zato da mi prigovara. Ponekad su on ili gospođica Oliver bili nezadovoljni namirnicama koje bih donio, ili bi rekao kako sam donio pogrešne stvari. Osjećao sam da me ne podnosi. On je... on je bio čovjek koji je uvijek morao imati nekoga na koga će se okomiti. No nisam ga ja ubio. Ne bih mogao ubiti ni životinju, a kamoli čovjeka. Znam da bi neki ljudi ovdje željeli da sam ja kriv jer se tu zapravo nikad nisam udomaćio - to misle kad kažu da nisam otočanin. Nikad nisam ni želio biti otočanin. Ovamo sam došao jer je moja majka za to zapela, i bio bih sretan da odem, započnem novi život, da se školujem za pravi posao. Zaslužujem nešto bolje od usputnih poslova."

Mješavina samosažaljenja i surovosti nije bila ugodna; Benton se morao podsjetiti da to ne čini Padgetta ubojicom. Rekao je: „Nema ničeg drugog što biste nam željeli reći?"

Padgett je piljio u stol, a onda je podigao pogled i rekao: „Samo dim."
„Kakav dim?"

„Pa, netko je već bio na nogama u Vili Peregrine. Zapalili su vatru. Bio sam u spavaćoj sobi i gledao kroz prozor kad sam ugledao dim."

Kate je pažljivo nadzirala svoj glas. „U koje je to vrijeme bilo? Pokušajte biti precizni."

„Bilo je to uskoro nakon što sam se vratio. U svakom slučaju prije osam. To znam jer obično slušam vijesti u osam sati kad sam ovdje.”

„Zašto to niste ranije spomenuli?”

„Mislite onda kad smo svi zajedno bili u knjižnici? Nije mi se činilo važnim. Mislio sam da ću ispasti budala. Hoću reći, zašto gospođica Oliver ne bi zapalila vatru?”

Bilo je vrijeme da završe s ispitivanjem i vrate se u Vilu Seal izvijestiti Dalgliesha. Neko vrijeme su hodali šutke, a onda Kate reče: „Ne mislim da mu je netko pričao o spaljivanju prijeloma. Morat ćemo to provjeriti. Ali pitam se zašto i ne. Možda je u pravu, ne smatraju ga otočaninom. Ništa mu nisu rekli jer nikad nije bio jedan od njih. No ako je Padgett vidio dim koji se diže iz Vile Peregrine nešto prije osam, on je tada nevin.”

The Old Curiosity Shop - roman Charlcsa Dickensa koji je i/.la/.io u nastavcima između 1840. i 1841. g. Nup. ur.

7.

Nakon doručka u ponedjeljak ujutro Dalgliesh je nazvao u Vilu Murrelet i priopćio Marku Yellandu da ga želi vidjeti. Yelland je rekao kako upravo kreće u šetnju, no ako nije ništa hitno, svratit će u Vilu Seal nešto prije podneva. Dalgliesh je bio namjeravao otići do Vile Murrelet, no shvatio je da se nema smisla protiviti ako Yelland ne želi da mu se narušava mir. Proveo je nemirnu noć, u jednom trenutku zbacujući pokrivače sa sebe jer mu je bilo neugodno vruće, da bi se sat kasnije probudio drhtureći od hladnoće. Predugo je spavao i probudio se tek poslije osam, s osjećajem nadolazeće glavobolje i težine u udovima. Poput mnogih zdravih ljudi, na bolest je gledao kao na osobni napad na sebe pa joj se suprotstavljao odbijajući prihvatiti njeno postojanje. Malo se toga ne može ukloniti dobrom šetnjom na svježem zraku. No ovog mu jutra nije bilo žao što Yelland ide u šetnju.

Yelland je bio točan. Na sebi je imao izdržljive cipele za pješaćenje, traperice i jaknu od denima, a nosio je i ruksak. Dalgliesh mu se nije ispričao što mu kvari jutro jer to nije bilo ni potrebno ni opravdano. Ulazna je vrata ostavio otvorena, puštajući svjetlost u kuću. Yelland je bacio ruksak na stol, ali nije sjeo.

Dalgliesh započne bez uvoda: „Netko je spalio korekturu za Oliverov novi roman u neko doba u subotu ujutro. Moram vas pitati jeste li to bili vi.”

Yelland je pitanje dočekao s lakoćom. „Ne, nisam. Mogu biti bijesan, razljutiti se, osvećivati se i bez sumnje pokazivati većinu preostalih

ljudskih mana, ali nisam djetinjast i nisam glup. Spaljivanje prijeloma ne bi spriječilo objavljivanje romana. Vjerojatno ne bi uzrokovalo ništa više od male nezgode ili odlaganja."

„Dennis Tremlett kaže da je Oliver napravio mnogo izmjena na prijelomu. One su sada izgubljene." „To je šteta za književnost i za njegove obožavatelje, no sumnjam da će svijet propasti zbog toga. Spaljivanje prijeloma očito je čin nečije osobne zlobe, ali ne moje. II subotu ujutro bio sam u Vili Murrelet sve dok nisam otišao u šetnju oko osam i trideset. Na pameti su mi bile druge stvari, a ne Oliver ili njegov roman. Nisam znao da je korektura kod njega, ali naravno, vi možete reći kako bi to bila prirodna pretpostavka."

„Postoji li išta što se dogodilo otkako ste stigli na Combe, koliko god bilo sitno i naizgled beznačajno, za što smatrate da bih ja trebao znati?"

„Pričao sam vam o prepirci u petak za večerom. No budući da vas zanima svaka pojedinost, vidio sam nekoga kako posjećuje Emily Holcombe u četvrtak navečer, nešto poslije deset. Vraćao sam se iz šetnje po otoku.

Bilo je mračno, naravno, i vidio sam tek njegove obrise kad mu je Roughtwood otvarao vrata. To nije bio nitko od stalnih stanovnika pa pretpostavljam kako je možda mogao biti dr. Speidel. Ne mislim da bi to moralo biti važno za vašu istragu, ali to je jedino čega se mogu sjetiti. Čuo sam da je Speidel sada u bolesničkoj sobi, ali nadam se kako će biti dovoljno dobro da potvrdi ovo što sam rekao. Je li to sve?"

Dalgliesh je potvrdio, dodavši uobičajeno 'Zasad jest'.

Na vratima Yelland zastane. „Ja nisam ubio Nathana Olivera. Ne možete od mene očekivati da tugujem zato što je umro. Mislim da ozbiljno žalimo za vrlo malo ljudi. Meni to zasigurno nije on. Pa ipak, žao mi je zbog njegove smrti i nadam se da ćete otkriti tko ga je objesio. Znaete gdje sam ako mi još nešto poželite reći."

Onda je otišao.

Kate i Benton su upravo dolazili kad je zazvonio telefon. Dalgliesh podigne slušalicu i začuje glas Ruperta Maycrofta. „Bojim se kako neće biti moguće da ponovno razgovarate s dr. Speidelom, vjerojatno i neko dulje vrijeme. Temperatura mu je zabrinjavajuće porasla tijekom noći i Guy ga mora prevesti u bolnicu u Plymouthu. Mi ovdje nemamo mogućnosti za liječenje ozbiljnijih bolesti. Svakog trenutka očekujemo helikopter."

Dalgliesh je spustio slušalicu. Tek što je to učinio, začulo se udaljeno klepetanje. Ponovno je izašao i ugledao Kate i Bentona kako promatraju helikopter. Izgledao je kao bučna crna buba na nježnom plavetnilu

jutarnjeg neba.

„Mislila sam da helikopter dolazi samo u hitnim slučajevima. Mi nismo tražili pojačanje“, rekla je Kate.

„To i jest hitan slučaj. Stanje doktora Speidela se pogoršalo. Doktor Staveley misli kako mu je potrebna opsežnija liječnička pomoć od one koju ovdje može dobiti. To je nezgodno za nas, ali rekao bih da je još gore za njega.“

Mora da su Speidela iznijeli iznenađujućom brzinom. Činilo se da je prošlo tek nekoliko minuta otkako se helikopter spustio pa do trenutka kad su ga nijemo promatrali kako se uzdiže i prelijeće nisko iznad njih.

„Eto“, rekla je Kate, „ode jedan od naših sumnjivaca.“

Dalgliesh pomisli: Teško daje to glavni sumnjivac, ali njegovo svjedočenje o vremenu smrti izuzetno je važno. Također, jedan je od onih koji mi nisu rekli sve što znaju. Okrenuli su se prema kući, a buka je postajala sve tiša.

8.

Dalgliesh je dogovorio sastanak s Emily Holcombe za osam sati, a u sedam i trideset je ugasio svjetla u Vili Seal i zatvorio vrata za sobom. Kako je odrastao u župnom dvoru u Norfolku, nikad se nije osjećao neobično pod nebom bez zvijezda, no rijetko kad bi se zadesio u ovakvoj tmini. Prozori Vile Chapel nisu bili osvjetljeni; Adrian Boyde je vjerojatno otišao na večeru u glavnu kuću. Nije vidio ni svjetlucanje iz udaljenih kuća kako bi znao da ide u pravom smjeru. Zastavši na trenutak kako bi se orijentirao, upalio je baterijsku lampu i uputio se u tamu. Čitav dan je osjećao bolove u udovima pa mu je palo na pamet da bi mogao biti zarazan i zapitao se - ako je tome tako - je li u redu posjećivati gospođicu Holcombe. No nije kihao ni kašljao. Stat će podalje od nje koliko god to bude moguće, a uostalom, ako je Yelland u pravu, ona je ionako već primila i Speidela u Vilu Atlantic.

Zbog povišenog terena koji je štiti Vilu Atlantic s unutrašnje strane, bio je već gotovo pred kućom kad su mu se tek ukazali osvjetljeni prozori njezine donje etaže. Vidio je Roughtwooda kako sjedi u dnevnoj sobi, s nadmenošću uvaženog umirovljenika koji dočekuje podstanara da mu plati stanarinu. Soba je bila osvjetljena samo vatrom iz kamina i jednom stolnom svjetiljkom. Gospođica Holcombe je sjedila pokraj vatre, dok su joj se ruke odmarale u krilu. Vatra iz kamina bacala je odsjaj na tamnu svilu njezine visoko zakopčane bluze i crne vunene suknje, koja je u naborima padala do njenih gležnjeva. Kad je Dalgliesh tiho ušao, činilo se

kao da se preнула iz sanjarenja. Pružila mu je ruku kratko dotaknuvši njegovu, a zatim mu pokazala stolicu uz kamin nasuprot njezinoj. Da je Dalgliesh mogao zamisliti Emily Holcombe zabrinutu, uočio bi to u njenom prodornom pogledu i njezinoj neposrednoj brizi za njegovu udobnost. Toplina gorućih cjepanica, prigušeno udaranje valova i mekoća stolice s visokim naslonom osvježili su ga i on se naslonio s olakšanjem. Nudila ga je vinom, kavom i čajem od kamilice pa je sa zahvalnošću prihvatio ovo posljednje. Već je popio dovoljno kave za jedan dan.

Kad je Roughtwood donio čaj od kamilice, gospođica Holcombe progovori: „Zao mi je što je ovako kasno. Djelomično, ali ne sasvim, to je zato što je meni tako odgovaralo. Imala sam dogovor kod zubara koji nisam željela otkazati. Neki ljudi na ovom otoku, ako su iskreni - što nije baš često - reći će vam kako sam ja sebična starica. Imam bar nešto zajedničko s Nathanom Oliverom.”

„Nije vam se sviđao?”

„On nije bio čovjek koji bi mogao podnijeti da se nekome sviđa. Nikad nisam smatrala da se genijima treba opraštati loše ponašanje. On je bio ikonoklast. Dolazio bi svaka tri mjeseca s kćeri i tajnikom, ostajao dva tjedna, unosio nemir i uspijevao nas podsjetiti kako smo mi, stalni stanovnici, tek jedna grupa nebitnih bjegunaca od stvarnosti i da smo - poput starog svjetionika - samo simboli, ostaci prošlosti. Kvario nam je zadovoljstvo. Tako je daleko išao da bi postigao svoj cilj. Smatrali smo ga nužnim zlom.”

Dalgliesh je zapitao: „Da se stalno nastanio na otoku - ne bi li to bio njegov bijeg od stvarnosti?”

„Tako ste čuli? Ne mislim da je on to tako postavljao. Uvijek je tvrdio kako mu je osama potrebna za stvaranje. Očajnički je želio napisati roman dobar kao onaj pretposljednji, usprkos činjenici da mu je talent blijedio.”

„Je li on to osjećao?”

„Oh, da. To, i njegovo užasavanje od smrti bili su njegovi najveći strahovi. I, dakako, krivnja. Ako odlučite raditi bez osobnog idola, nelogično je da se opterećujete nasljeđem židovsko-kršćanskog grijeha. Na taj način podnosite psihičke teškoće zbog krivnje, a bez utjehe razrješenja od grijeha. Oliver je zbog mnogočega mogao osjećati krivnju, baš kao i svi mi.”

Nastala je stanka. Odloživši čašu, zagledala se u sve slabiju vatru. Rekla je: „Nathan Oliver je bio određen svojim talentom - svojim genijem, to je možda bolja riječ. Da je to izgubio, od njega bi ostala samo ljuštura. Tako

se on bojava dvostruke smrti. To sam i prije znala vidati kod sjajnih i vrlo uspješnih ljudi koje sam poznavala - i još uvijek ih poznajem. Čini se da se žene suočavaju s neizbježnim s više stoicizma. To je očigledno. Svake godine odlazim na tri tjedna u London posjetiti one prijatelje koji su još živi i podsjetiti se otkuda sam pobjegla. Oliver je bio uplašen i nesiguran, no on se nije sam ubio. Svi smo bili zbunjeni njegovom smrću, i još smo uvijek. Kakvi god bili dokazi za suprotno, samoubojstvo još uvijek izgleda kao jedino moguće objašnjenje. No ja u to ne mogu vjerovati. On ne bi izabrao takav način - ružnoću, užas, degradaciju; način samouništenja u kojemu se zrcale sve one jadne žrtve koje su se ljuljale na vješalima kroz stoljeća. Krvnici koji su koristili žrtvino tijelo da iz njega istisnu život - je li nam to zato toliko odvratno? Ne, Nathan Oliver ne bi sebe zadavio. Njegova bi metoda bila kao i moja: piće i tablete, ugodan krevet, prikladne riječi za oprostaj ako bi za to bio raspoložen. On bi gospodski otišao u tu zadnju noć."

Nastala je tišina, a zatim je nastavila. „Kao što znate, bila sam tamo. Ne kad je umro, naravno, nego kad su ga spuštali. Samo što to nije bilo spuštanje. Rupert i Guy se nisu mogli odlučiti bi li ga spustili ili podigli gore. Tih nekoliko minuta, koje su se činile poput cijele vječnosti, doimao se poput ljudskog jo-joa. Onda sam otišla. Zadovoljila sam svoj dio znatiželje, no u sebi sam otkrila atavističku odbojnost prema mrcvarenju ljudskog tijela. Smrt zahtijeva neka pravila. Vi ste se, pretpostavljam, na to navikli."

Dalgliesh je rekao: „Ne, gospođice Holcombe, nismo se na to navikli." „Moja odbojnost prema njemu bila je prije osobne naravi negoli općenito osuđivanje njegovih karakternih mana. Želio me istjerati iz ove kuće. Prema ugovoru Zaklade, ja imam pravo ovdje stanovati, ali taj ugovor ne specificira kakav će mi smještaj biti ponuđen, imam lija pravo izbora, mogu li dovesti sa sobom svog batlera. Zbog svega toga možda se ne može osporiti daje donekle i imao razloga za ljutnju, iako je on uvijek dolazio s vlastitom svitom. Rupert će vam potvrditi kako se njega zaista nije moglo odbiti, ali sigurno ne zbog toga što je znao biti neugodan. U ugovoru Zaklade stoji kako se ne može odbiti pristup nijednoj osobi koja je rođena na otoku. To je sasvim dovoljno pokriće. Ovdje nije nitko rođen nakon osamnaestog stoljeća osim Nathana Olivera, ali samo zato što je njegova majka nadolazeće trudove smatrala probavnim smetnjama i tako je on rođen dva tjedna prerano, čini mi se u velikoj žurbi. Tijekom zadnje posjete bio je naročito tvrdoglav. Oliverov je prijedlog bio da se ja preselim u Vilu Puffin, a ovu prepustim njemu. Sve to zvuči dosta

razumno, ali ja se nisam namjeravala — niti se namjeravam - odavde iseliti."

Ništa od svega toga nije mu bilo novo i Dalgliesh nije zbog toga došao u Vilu Atlantic.

Osjećao je da ona zna zašto je došao. Nagnula se da doda još jednu malu cjepanicu na vatru, no on ju je preduhitrio i blago pogurao cjepanicu u plamen. Plavičasti plamenovi oblizivali su suho drvo i svjetlost vatre je postala jača, odražavala se na ulaštenom mahagoniju i bacala svoj sjaj na hrptove u kožu uvezanih knjiga, na kameni pod i sagove raskošnih boja. Emily Holcombe se nagnula naprijed i ispružila prema plamenu svoje ruke s dugačkim prstima prepunim prstenja. Vidio je njeno lice iz profila, fine crte urezane kao u kamenu. Sjedila je u tišini. Dalgliesh, odmarajući glavu na naslonu naslonjača, osjeti kako mu bolovi u nogama i rukama lagano popuštaju. Znao je da će ona uskoro progovoriti i morat će je biti spreman slušati i ne propustiti ništa od priče koju je konačno bila spremna ispričati. Volio bi da mu glava nije tako teška, da može savladati neodoljivu potrebu da zatvori oči i prepusti se spokoju i ugodi.

Tada je rekla: „Željela bih još malo vina" i pružila čašu. On joj ga natoči, a sebi ulije drugu šalicu čaja. Nije imao nikakav okus, no vruća tekućina mu je godila.

Rekla je: „Morala sam odgoditi sastanak s vama jer sam se prethodno trebala posavjetovati s dvoje ljudi. Sad kad je Raimund Speidel odvezen u bolnicu, njegovo dopuštenje moram uzeti kao gotovu činjenicu. Pritom pretpostavljam kako priči nećete pridati veću težinu nego što je ona sama ima. To je jedna stara priča i njezin veći dio poznat je samo meni. Ona ne može osvijetliti smrt Nathana Olivera, ali na kraju ostaje na vama da o tome odlučite."

Dalgliesh reče: „Razgovarao sam s dr. Speidelom u subotu poslijepodne. Nije spomenuo da je već bio razgovarao s vama. Ostavljao je dojam čovjeka koji još uvijek traga za istinom, a ne nekoga tko ju je već našao, i mislim da nije bio sasvim iskren. Naravno, tada se nije osjećao dobro. Mogao je misliti da je pametnije pričekati razvoj događaja."

Ona je kazala: „A sada kad je dr. Speidel ozbiljno bolestan i nedostupan, vi želite istinu, čitavu istinu i ništa osim istine. Ovo mora da je najbesmislenija zakletva koju je ikad itko dao. Ja ne znam cijelu istinu, ali vam mogu reći ono što zaista znam."

Naslonila se u svojoj stolici i zagledala u vatru. Dalgliesh je promatrao njezino lice.

„Sigurna sam da su vam već nešto ispričali o povijesti otoka Combea.

Moja obitelj stekla ga je u šesnaestom stoljeću. Moglo bi se reći kako je dotada ovo mjesto bilo na lošem glasu i kako je izazivalo napola praznovjeren strah. U šesnaestom su ga stoljeću bili zauzeli gusari s Mediterana koji su pljačkali obalu južne Engleske, zarobljavali mlade muškarce i žene i prodavali ih u roblje. Tisuće ljudi odvedene su na takav način i ovaj je otok postao mjestom utamničenja, silovanja i mučenja. Još je i danas nepopularan među lokalnim stanovništvom i obično nam je bilo teško naći osoblje za honorarni posao. Svi koje sada imamo odani su i pouzdani, i većinom su došljaci, neopterećeni narodnom predajom. Ni moja obitelj time nije bila opterećena dok je otok bio u našem vlasništvu. Moj je djed izgradio glavnu kuću i kao dijete sam svake godine dolazila ovamo, a i kasnije kao djevojka. Otac Nathana

Olivera, Saul, bio je brodar i općenito čovjek za sve. Bio je dobar mornar, ali težak čovjek, sklon nasilju uslijed čestog opijanja. Nakon smrti supruge morao je sam odgajati dječaka. Vidala sam Olivera kad je bio dječak, a ja sam tada bila u tinejdžerskim godinama. Bio je neobično i povučeno dijete; šutljivo, ali željno društva. Prilično je čudno bilo to što sam se dobro slagala s njegovim ocem iako je tih dana bilo što slično pravom prijateljstvu između mene i nekoga od posluge bilo vrlo teško, točnije — nezamislivo."

Zastala je i pružila mu čašu, a on ju je ponovo napunio. Popila je nekoliko gutljaja prije nego što je nastavila: „Kad je izbio rat, odlučeno je da otok treba evakuirati. Nije bio naročito izložen napadima, ali nedostajalo je goriva za brod. I tako smo tamo ostali tijekom te godine lažnog rata, no u listopadu 1940., nakon pada Francuske i pogibije mog brata kod Dunkirka, moji su roditelji odlučili kako bi najpametnije bilo otići. Povukli smo se u svoju kuću blizu Exmoora, a sljedeće sam godine trebala krenuti na Oxford. Evakuaciju ono malo osoblja koje smo još imali organizirali su upravitelj imanja i Saul Oliver. Kad je Oliver prevezao posljednjeg člana osoblja na kopno, on i dječak su se vratili natrag jer je rekao da treba srediti neke završne poslove oko kuće kako bi je što bolje osigurao. Predložio je da još jednu noć prespava tamo. Vratio se vlastitom jedrilicom, a ne motornim brodićem koji smo tada imali."

Zastala je i Dalgliesh je upita: „Sjećate li se točnog datuma kada je to bilo?"

„Desetog listopada 1940. Od sada nadalje prepričavam vam ono što mi je godinama kasnije rekao Saul Oliver kad jedva da je suvislo govorio, dva tjedna prije smrti. Ne bih znala reći je li to jednostavno želio priznati ili se time hvaliti - možda oboje - kao ni zašto je odabrao mene. Izgubila sam s

njim vezu tijekom rata i poslije njega. Prekinula sam školovanje na sveučilištu i otišla raditi u London kao vozačica prve pomoći; kasnije sam se vratila na Oxford i vrlo rijetko odlazila u zapadni dio zemlje. Nathan je već odavno napustio Combe i upustio se u ostvarivanje zadatka koji je sam sebi nametnuo - da od sebe učini pisca. Mislim da nikad više nije vidio svog oca. Saulova priča nije mi bila sasvim nepoznata. Bilo je glasina, uvijek ih ima. No mislim da sam saznala onoliko istine koliko mi je on bio spreman reći."

„Tijekom noći desetog listopada tri su se Nijemca s okupiranih Kanalskih otoka iskrcala na Combe. Sve do ovog tjedna nisam znala ime nijednoga od njih. Bilo je to izrazito opasno putovanje, najvjerojatnije pustolovina mladih časnika koji su se dosađivali i otišli u izviđanje ili možda isplanirali svoj vlastiti pothvat. Možda su i znali da je otok evakuiran ili su to otkrili slučajno. Speidel misli kako su možda planirali istaknuti njemačku zastavu na zapašteni svjetionik. To bi sasvim sigurno izazvalo užasavanje. Odmah u zoru popeli su se na vrh svjetionika, po svoj prilici zato da potajno istraže otok. Dok su oni bili tamo, Saul Oliver je otkrio njihov čamac i procijenio gdje bi mogli biti. Donja etaža svjetionika se tada koristila kao spremište za stočnu hranu, koja je bila umotana u suhu slamu. Tu je zapalio vatru koja se uzdigla sve do prostorije na vrhu. Uskoro je čitava unutrašnjost bila u plamenu. Nisu mogli pobjeći do lanterne. Ograda je tada bila nesigurna i vrata su već dugo bila zakucana čavlima kako bi se spriječile nesreće. Umrle su sva tri Nijemca, vjerojatno od gušenja. Saul je čekao da se vatra ugasi, pronašao tijela na pola puta prema tornju i odnio ih u njihov čamac. Potom ga je odvuкао na otvoreno more uz pomoć malog čamca sa svoje jedrilice, probušio ga i potopio u dubokoj vodi." „Je li bilo kakvih dokaza za ovu priču?"

„Samo trofeji koje je zadržao: pištolj, dalekozor i kompas. Koliko ja znam, nijedan drugi brodić tamo nije pristao tijekom rata, a poslije rata nije bilo nikakve istrage. Tri mlada časnika - pretpostavljam da su bili časnici čim su bili u prilici uzeti brod - vjerojatno su stavljena na popis nestalih i smatralo se da su se utopili. Dolazak dr. Speidela prošli tjedan bio je prva potvrda istinitosti te priče, uz suvenire koje mi je Saul dao prije svoje smrti."

„Sto ste učinili s njima?"

„Bacila sam ih u more. Na njegov čin sam gledala kao na ubojstvo i nisam se željela podsjećati na nešto za što bih bila sretnija da nikad nisam ni saznala. Nisam vidjela smisla u stupanju u vezu s njemačkim vlastima. Obiteljima tih ljudi - ako su ih imali - ova priča ne bi donijela nikakvu

utjehu. Vojnici su umrli na strašan način, a bez ikakvog razloga."

Dalgliesh reče: „No to nije cijela priča, zar ne? Saul Oliver nije bio star i mogao je biti snažan, ali čak i da je mogao nositi tri mlada čovjeka - jednog po jednog - niz sve one stepenice i do luke, kako bi uspio potopiti brod i odveslati natrag po mraku bez ičije pomoći? Je li netko s otoka bio s njim?"

Gospođica Holcombe je podigla mjedeni žarač i okrenula cjepanicu. Vatra je živnula. Rekla je: „Poveo je sa sobom malog Nathana i još jednog čovjeka, Toma Tamlyna, Jagova djeda."

„Je li Nathan Oliver ikada pričao o tome?"

„Meni nije, a koliko znam ni drugima. Da se sjećao što se dogodilo, mislim da bi to na neki način iskoristio. Nakon što je brod bio potopljen i većina dokaza uklonjena, Saul i Tom su se vratili na otok i nešto kasnije s dječakom krenuli prema kopnu. Dotad je već pao mrak. Tom Tamlyn nikada nije stigao do obale. Bila je olujna noć, a putovanje naporno. Da nije bio tako vješt mornar, ni Saul ne bi uspio. Pričalo se kako je Tamlyn, nastojeći držati kontrolu nad čamcem, preko ograde pao u more. Tijelo je odnijela struja i šest tjedana kasnije more ga je izbacilo na obalu. Od njega nije ostalo mnogo, no stražnja strana njegove lubanje bila je vidljivo smrskana. Saul je tvrdio kako se to dogodilo prilikom nesreće, a sudac istražitelj je zaključio kako su uzroci nesreće službeno nepoznati.

Tamlynovi su uvijek smatrali da je Saul Oliver ubio Toma. Motiv je bio, naravno, prikriti ono što se dogodilo na otoku."

Dalgliesh je rekao: „No u ono je vrijeme to moglo izgledati kao opravdani čin u ratu, naročito ako je Saul izjavio da je bio ugrožen od Nijemaca.

Konačno, oni su bili naoružani. Ako je Tamlyn ubijen, mora da je postojao jači razlog. Pitanje je zašto je Saul Oliver uopće ustrajao na tome da bude zadnji na otoku. Kućepazitelj bi se sasvim sigurno pobrinuo da kuća bude zatvorena. Sto su učinili s dječakom, četvero-godišnjakom, dok su se rješavali tijela? Teško da su ga mogli ostaviti da luta okolo bez nadzora."

„Saul mi je rekao kako su ga zaključali u moju dječju sobu na vrhu kuće. Ostavili su mu mlijeka i nešto hrane. Tamo je bio mali krevet i mnoštvo igračkaka. Saul ga je stavio na mog starog konja za ljuljanje. Sjećam se tog konja. Voljela sam Pegaza. Bio je sjajna, čudesna životinja. No prodan je, zajedno s mnogim drugim stvarima. Više nije bilo djece kod Holcombovih. Ja sam posljednja od svoje obitelji."

Je li bilo prizvuka žaljenja u njenom glasu? Dalgliesh je mislio da nije, no to je bilo teško procijeniti. Na trenutak se zagledala u vatru, a zatim nastavila: „Kad su se vratili, on je već bio pao s konja i dopuzao do

prozora. Našli su ga kako čvrsto spava, možda je čak bio i bez svijesti. Držali su ga u kabini tijekom putovanja na kopno. Prema riječima njegova oca, on se ničega nije sjećao."

Dalgliesh reče: „Motiv je još uvijek nejasan. Je li vam Saul priznao da je ubio Tamlyna?"

„Ne. Nije bio dovoljno pijan za to. Držao se priče o nesreći."

„Ali ipak vam je rekao još nešto?"

Tada ga je pogledala u lice. „Rekao mi je da je dječak bio taj koji je zapalio slamu. Igrao se kutijom šibica koju je pronašao u kući. Kasnije je, naravno, uspaničeno poricao da je bio u blizini svjetionika, ali Saul mi je rekao da ga je vidio."

„Vi ste mu povjerovali?"

Opet je zastala. „Onda jesam. Sada više nisam tako sigurna. No bila to istina ili ne, sigurno nije presudno za Nathanovu smrt. Haimund Speidel je civiliziran, human i inteligentan čovjek. On se ne bi osvećivao djetetu. Jago Tamlyn nije skrivao odbojnost prema Nathanu Oliveru, ali da ga je želio ubiti, za to je imao mnoštvo prilika u posljednjih nekoliko godina. Jasno, ako je Oliver uopće ubijen, što pretpostavljam da dosad već znate, zar ne?"

„Da", odgovori Dalgliesh. „Znamo."

„Onda razlog može ležati u prošlosti, ali ne u tom dijelu prošlosti."

Pripovijedanje ju je iscrpilo. Opet je utonula u svoj naslonjač i sjedila u tišini.

Dalgliesh je rekao: „Zahvaljujem vam. Ovo objašnjava zašto se Speidel želio susresti s Nathanom Oliverom u svjetioniku. To mi je bilo zagonetno. Konačno, to nije jedino osamljeno mjesto na otoku. Jeste li rekli dr. Speidelu sve ovo što ste ispričali meni?"

„Sve. Baš kao i vi, ni on nije mogao vjerovati da bi to Saul Oliver učinio sam."

„Je li znao da je Oliver tvrdio kako je njegov sin zapalio vatru?"

„Da, prenijela sam mu sve što mi je ispričao Saul. Mislila sam kako dr. Speidel ima pravo znati."

„A ostatku otoka? Koliko je od ovoga poznato ostalima na Combeu?"

„Nikome, ukoliko Jago nije o tome pričao, što baš i ne smatram vjerojatnim. Kako bi on mogao znati? Nathan Oliver nije saznao ništa od svog oca i nikad nije govorio o svom životu na Combeu do prije sedam godina, kad je iznenada zaključio kako bi prilično nesretno djetinjstvo bez majke, na nekom otoku, bilo zanimljiv dodatak onoj maloj količini već

poznatih podataka o njegovom životu. Tada je počeo koristiti prednosti odredbe ugovora Zaklade prema kojoj je mogao dolaziti ovamo kad god poželi. Poštivao je dogovor o tome kako oni koji dođu ovamo neće otkriti postojanje Combea sve do travnja 2003., kad ga je intervjuirao novinar nekih ozbiljnijih nedjeljnih novina. Na nesreću, priču je prenio dnevni tisak. Nije prouzročio veliku štetu, no bilo je to neugodno izigravanje povjerenja i sigurno nije pridonijelo Oliverovoj popularnosti na otoku." Došlo je vrijeme za povratak, listajući sa stolice, Dalgliesh je na trenutak osjetio slabost, no čim se uhvatio za naslon stolice slabost je prošla. Bolovi u rukama i nogama pogoršavali su se i on se zapitao hoće li biti sposoban doći do vrata. Odjednom je shvatio da pred ulazom stoji Roughtwood s njegovim kaputom prebačenim preko ruke. Upalio je svjetlo. Na jakom se osvjetljenju Dalgliesh na trenutak osjetio gotovo zaslijepljen. Tada su im se susreli pogledi. Roughtwood je gledao u njega ne pokušavajući sakriti ljutnju. Ispratio je Dalgliesha do izlaza iz kuće kao daje zatvorenik pod pratnjom i njegovo „Laku noć, gospodine" zvučalo mu je u ušima prijeteće kao da ga izaziva.

9.

Nije se sjećao hoda kroz šumarak. Činilo se kao da mu je tijelo bilo preneseno, tajanstveno i trenutačno, iz vatrom osvjetljene dnevne sobe Emily Holcombe u ovu redovničku prazninu kamenih zidova. Prišao je kaminu i, podupirući se o naslon stolice, kleknuo i šibicom zapalio triješće. Nakon naleta reskog dima, vatra je oživjela. Plavi i crveni plameni jezičci planuli su iz pucketavog drveta. U Vili Atlantic mu je bilo prevruće; sad su mu po vlažnom čelu izbijali grašci hladnog znoja. Pažljivom je vještinom poslagao manje grančice oko plamenova, a zatim izgradio piramidu od većih komada drveta. Njegove ruke kao da nisu bile povezane s ostatkom tijela i kad je ispružio svoje duge prste prema ugodnoj i sve jačoj vatri, one su bile prozirno crvene - krhki bestjelesni oblici nesposobni osjetiti toplinu.

Nekoliko minuta kasnije stajao je uspravno, sretan što se konačno osjeća čvršće na nogama. Iako mu se tijelo pokoravalo volji s bolnom nespretnošću, njegov je um bio bistar. Znao je što nije u redu: dobio je gripu od doktora Speidela. Nadao se da nije zarazio gospođicu Holcombe. Koliko se mogao sjetiti, nije kihao ni kašljao dok je bio kod nje. Dotaknuo joj je ruku samo nakratko kad je stigao i sjedio je podalje od nje. U osamdesetoj je već morala izgraditi dobru otpornost na većinu infekcija, a

primila je i cjepivo protiv gripe. Uz malo sreće, bit će joj dobro. Iskreno se tome nadao. No bilo bi pametno odgoditi sastanak s Kate i Bentonom, ili se barem držati na razdaljini i to što kraće.

Zbog njegove posjete gospođici Holcombe večerašnji je sastanak s njima bio dogovoren za deset sati, kasnije nego inače. Mora da je već toliko. Na njegovom je satu bilo devet i pedeset. Oni će stići kroz šumarak. Otvorio je vrata i izašao van u mrak. Nije bilo zvijezda, a niski su oblaci zaklanjali čak i mjesec. Vidjelo se samo more, protežući se lagano svjetlucavo i mirno pod tamnom prazninom, prijeteće i prirodno više negoli je to bila odsutnost svjetla. Moglo bi se pomisliti kako čak i disanje može biti teško u ovako zgusnutom zraku. U Vili Chapel nije bilo svjetla, ali su se na glavnoj kući vidjeli blijedi pravokutnici nalik signalima s udaljenog broda na nevidljivom oceanu.

No tada ugleda jednu priliku kako se poput duha pojavljuje iz tame i sigurnim korakom kreće prema vratima Vile Chapel. To se Adrian Boyde vraćao kući. Na desnom je ramenu nosio dugu, usku kutiju. Izgledala je kao lijes, no nikakav se težak predmet ne bi mogao nositi s takvom lakoćom - gotovo s veseljem, činilo mu se. Dalgliesh je shvatio što bi to moglo biti. Vidio je to već prije, u sobi za šivanje gospođe Burbridge. To je sigurno bila kutija s izvezenom svećeničkom haljom. Promatrao je Boydea kako je nježno spušta na zemlju i otvara vrata. Oklijevao je trenutak, a zatim je podigao kutiju i uputio se prema kapelici.

Tada je Dalgliesh ugledao malu mrlju svjetla, poput prizemljenog mjeseca, koja se nježno njihala prema njemu kroz šumarak. Izgubila se na trenutak među drvećem, a onda se opet pojavila. Kate i Benton bili su točni. Vratio se u kuću i razmjestio tri stolice - dvije uz stol, a svoju uza zid. Stavio je na stol bocu vina i dvije čaše i čekao. Prenijet će Kate i Bentonu ono što mu je ispričala gospođica Holcombe i to će biti sve za danas. Kad oni odu, otići će pod vrući tuš, pripremiti mliječni napitak, popiti nekoliko šumećih aspirina i znojem odagnati gripu. Već je to radio. Kate i Benton bi mogli obavljati posao na terenu, ali on mora ostati u dovoljno dobrom stanju da nadgleda istragu. Bit će mu dobro.

Ušli su, skinuli kapute i ostavili ih u predsoblju. Pogledavši ga, Kate reče: „Jeste li dobro, gospodine?“ Trudila se da joj se u glasu ne osjeti zabrinutost. Znala je koliko on mrzi biti bolestan.

„Baš i nisam, Kate. Mislim da sam pokupio gripu od dr. Speidela. Sjednite na one dvije stolice i nemojte mi se približavati. Ne možemo se svi razboljeti. Bentone, natoči vam vino i stavi još nekoliko cjepanica u vatru, molim te. Reći ću vam što sam saznao od gospođice Holcombe pa smo

gotovi za danas."

Slušali su ga bez riječi. I dok su tako sjedili, učiniše mu se poput stranaca ili glumaca u nekom komadu, u prizoru postavljenom vješto i promišljeno - Kateina svijetla kosa i lice, obasjani svjetlom vatre; Bentonova mrka ozbiljnost dok toči vino.

Kad je prestao govoriti, Kate reče: „Bilo je zanimljivo, gospodine, ali to nas ne odvodi mnogo dalje, osim što pojačava motiv doktora Speidela. No njega baš i ne mogu zamisliti kao Calcrafta. Došao je s namjerom da otkrije istinu o smrti svog oca, a ne zbog osвете za nešto što je dijete moglo, ili nije moglo, učiniti prije više od šezdeset godina. Čini mi se da to nema smisla."

„To naglašava Jagov motiv. Pretpostavljam da je morao čuli glasine o tome kako je stari Oliver ubio njegovog djeda na tom zajedničkom putovanju", primijetio je Benton.

Dalgliesh reče: „Oh, poznato je to njemu od djetinjstva. Sigurno je to većina brodara iz Pentworthyja znala ili je barem sumnjala. Oni to nisu zaboravili."

Benton je nastavio. „No ako je smišljao osvetu, zašto je čekao do sada? Teško daje mogao odabrati lošiji trenutak, sad kad je otok napola prazan. I zašto svjetionik i ono bizarno vješanje? Zašto to ne bi prikazao kao lažnu nesreću kad bi prevezio Olivera brodom? To bi imalo nekakvog smisla. Uvijek se na to vraćamo. Zašto baš sada?"

Kate primijeti: „Nije li želja Saula Olivera da se vrati na otok bila pomalo čudna? Mislite li da je tu moglo biti nečeg vrijednog što je želio ukrasti ili barem sakriti pa nakon rata uzeti? Možda su on i Jagov djed dogovorili nešto tako među sobom pa ga je Oliver ubio kako ne bi morao s njim dijeliti bogatstvo. Imam li bujnu maštu?"

Benton je prigovorio: „Čak da je to i istina, ne pomaže nam. Mi ne istražujemo moguće ubojstvo Jagova djeda. Sto god da se dogodilo na tom zadnjem putovanju, nećemo sada otkrivati istinu o tome."

Umiješao se Dalgliesh: „Mislim da Oliverovo ubojstvo ima korijen u prošlosti, ali ne u dalekoj prošlosti. Moramo i opet postaviti isto pitanje: je li se nešto dogodilo između posljednje posjete Nathana Olivera u srpnju ove godine i njegovog dolaska prošli tjedan? Sto je navelo jednu ili više osoba na ovom otoku da odluče kako Oliver mora umrijeti? Mislim da noćas nećemo više ništa stići. Želim da sutra odmah ujutro potražite Jaga i razgovarate s njim, a onda se vratite i izvijestite me. To za njega može biti bolno, ali mislim da moramo saznati i istinu o samoubojstvu njegove sestre. No, ima tu još nešto. Zašto se toliko trudio spriječiti Millie da se

pridruži potrazi za Oliverom? Zašto ne bi i ona pomogla? Možda ju je želio poštediti toga da vidi ono obješeno tijelo? Kad su ga pozvali da sudjeluje u potrazi, je li već znao što će biti pronađeno?"

Četvrti dio

Pod okriljem tame

1.

Kate je znala gdje će pronaći Jaga - na njegovom brodu. Dok su se ona i Benton spuštali strmim, pošljunčanim puteljkom prema luci, nešto prije osam sati u utorak ujutro, ugledali su njegov snažan lik kako se kreće po brodu. Izvan mirnoće luke more je bilo obijesno. Dizao se vjetar, donoseći sa sobom izmiješane mirise otoka - mora, zemlje, prvih blagih znakova jeseni. Krhki su se oblaci kretali jutarnjim nebom poput poderanih komada papira.

Jago mora da ih je vidio kako dolaze, no bacio je tek kratak pogled prema gore dok nisu stigli na pristanište. Baš kad su stigli do broda, on nestane u kabini. Čekali su ga sve dok se nije odlučio pojaviti, noseći u rukama dva jastuka koje je zatim bacio na klupu na krmi broda.

Kate mu reče: „Dobro jutro. Željeli bismo razgovarati s vama.“

„Onda to obavite brzo.“ Dodao je: „Bez uvrede, ali imam posla.“

„I mi također. Hoćemo li otići u vašu kuću?“

„Što nam fali ovdje?“

„Imali bismo više mira.“

„I ovdje je mirno. Ljudi se ne motaju ovuda kad sam ja na brodu.“

Uostalom, meni je svejedno.“

Hodali su za njim prema njegovoj kući u luci. Kate nije bila sigurna zašto joj je bilo draže da se razgovor ne obavlja na brodu. Možda zato što je brod bio isključivo njegov prostor; kuća iako njegova, ipak je bila neutralniji teren. Vrata su bila otvorena. Sunčeva je svjetlost formirala šare na kamenom podu. Prilikom svoje prošle posjete Kate i Benton nisu ulazili u kuću. Sada, na neki neobičan način - kao da ju je godinama poznavala - soba joj je nametnula svoju atmosferu; goli izribani stol i dvije vindsorske stolice, otvoreni kamin, na ploči od pluta koja je pokrivala skoro cijeli jedan zid nalazila se karta otoka u velikom mjerilu, raspored plime, poster ptičjeg svijeta, nekoliko bilješki pribodenih čavlicima, a pokraj toga jedna uvećana starinska fotografija u drvenom okviru koja je prikazivala nekog

bradatog čovjeka. Sličnost s Jagom bila je neupitna. Otac ili djed? Vjerojatno ovaj drugi; fotografija je izgledala stara, a poza ukočena. Jago im je pokazao prema stolicama i oni sjedoše. Ovaj put, nakon što je pogledao u Kate, Benton nije izvadio svoju bilježnicu.

Kate reče: „Želimo razgovarati o onome što se dogodilo u svjetioniku u prvim mjesecima rata. Poznato nam je da su tamo umrla tri njemačka vojnika i kako su njihova tijela, kao i čamac kojim su došli, bili potopljeni u more. Rečeno nam je da je osoba koja je za to odgovorna bio otac Nathana Olivera, Saul, a da je i Nathan Oliver u to vrijeme bio na otoku. Mogao je imati oko četiri godine, nešto stariji od malog djeteta.”

Ona zastane. Jago ju je promatrao. „Vjerojatno ste razgovarali s Emily Holcombe.”

„Ne samo s njom. Čini se da je dr. Speidel otkrio veći dio priče.”

Kate pogleda u Bentona, koji zatim reče: „No Oliverov otac to sigurno nije mogao učiniti bez ičije pomoći. Odnijeti tijela trojice odraslih muškaraca niz stepenice svjetionika pa sve do čamca, napuniti čamac kamenjem i zatim ga potopiti. U tom mu slučaju njegov vlastiti čamac ne bi mogao biti pri ruci da se njime vrati na obalu. Je li još netko bio s njim? Vaš djed?”

„Točno. Djed je bio ovdje. On i Saul Oliver bili su posljednji na Combeu.”

„Sto se, dakle, dogodilo?”

„Zašto pitate mene? Očito ste to čuli od gospođice Holcombe, a ona od Saula. On je ovdje bio brodar kad je ona bila dijete. Nije bilo mnogo toga što on ne bi rekao gospođici Holcombe.”

„Otkud vi sve to znate?”

„Moj otac je to saznao kad je odrastao. On mi je ispričao. Većinu toga je izvukao iz Saula Olivera kad je ovaj bio pijan. A i neki su starci u Pentworthyju znali za Saula Olivera. Pričalo se.”

Benton upita: „Sto se pričalo?”

„Djed se nije vratio živ u Pentworthy. Saul Oliver ga je ubio i bacio s čamca u more. Rekao je da je to bio nesretni slučaj, no ljudima je bilo jasno. Moj djed nije bio čovjek koji bi mogao imati nesreću na moru. Bio je bolji mornar od Olivera. Ništa nije bilo dokazano, naravno. No, to je ono što se dogodilo.”

Kate je rekla: „Koliko ste već dugo upoznati s ovim činjenicama, ako to uopće jesu činjenice?”

„To jesu činjenice. Kao što sam rekao, u ono se vrijeme ništa nije moglo dokazati. Tijelo smrskane lubanje, ali bez svjedoka. Policija je pokušavala nešto saznati od dječaka, ali on nije imao što za reći. A 2 m možda je i bio u šoku. No meni nije potreban dokaz. Otac Nathana Olivera ubio je mog

djeda. To se jako dobro znalo u Pentworthyju - i još uvijek to znaju ljudi poput gospođice Holcombe, oni koji su još živi."

Nastala je tišina, a onda Jago reče: „Ako mislite da sam imao motiv za ubojstvo Nathana Olivera, imate pravo. Imao sam jako dobar motiv. Imam motiv otkad sam prvi put čuo tu priču. Tada mi je bilo oko jedanaest godina, pa ako sam želio osvetiti djeda, imao sam dvadeset tri godine da to učinim. Ja ga ne bih objesio. Bio je dosta često sam na ovom brodu sa mnom. To bi bio bolji način. Pustiti ga da padne preko ograde kao i moj djed. I ne bih izabrao vrijeme kad je otok gotovo napola prazan."

Kate je rekla: „Znamo da je Oliver umro odmah poslije osam sati, u vrijeme kad vi kažete da ste isprobavali brod. Recite nam ponovo u kojem ste smjeru plovili."

„Isplovio sam na otvoreno more oko kilometar daleko. To je bilo dovoljno da isprobam motor."

„S takve ste udaljenosti morali imati jasan pogled na svjetionik. Magla nije bila gusta do nešto prije deset sati. Sigurno ste morali vidjeti tijelo."

„Mogao sam da sam tamo pogledao. Imao sam previše posla na brodu da bih promatrao obalu." Ustao je. „A sada, ako je to sve, ja bih se vratio na brod. Znae gdje me možete naći."

Benton je rekao: „To nije sve, Tamlyne. Zašto ste nastojali spriječiti Millie da se pridruži potjeri? Zašto ste joj naredili da ostane u kućici? To nema smisla."

Jago ga hladno pogleda. „Ako sam ga i vidio kako visi, što sam mogao učiniti? Bilo je prekasno da ga spasim. Uskoro bi bio pronađen. Morao sam obaviti svoj posao."

„Dakle, priznajete da ste vidjeli tijelo gospodina Olivera kako visi s ograde?"

„Ne priznajem ja ništa. Ali nešto biste morali imati na umu. Ako sam bio na brodu u osam sati, nisam mogao biti u svjetioniku i vješati ga. Sada se želim vratiti na brod, ako nemate ništa protiv."

Kate je rekla najblaže što je mogla: „Još vas nešto moram pitati. Žao mi je ako vam to budi bolna sjećanja. Nije li se vaša sestra objesila prije nekoliko godina?"

Jago ju je pogledao takvim prijetećim pogledom da je na trenutak pomislila kako će je udariti, a Benton je napravio spontani pokret koji je zatim naglo zaustavio. No Jagov je glas bio miran iako nije micao pogled s Kate.

„Da. Debbie. Prije šest godina, nakon što je bila silovana. Nije to bilo zavođenje. Bilo je to silovanje."

Jeste li se imali potrebu osvetiti?"

„To sam i učinio, zar ne? Dobio sam dvanaest mjeseci zbog teških tjelesnih ozljeda. Zar vam prije vašeg dolaska ovamo nitko nije rekao da sam osuđivan? Smjestio sam ga u bolnicu na tri tjedna, dan više ili manje. Ono što je bilo još gore za njega, mještani su mu uništili auto-mehaničarsku radionicu, a ostavila ga je i žena. Nisam mogao oživjeti Debbie, ali on je platio, uz Božju pomoć."

„Kada ste ga napali?"

„Dan nakon što mi je Debbie rekla. Imala je samo šesnaest godina. Možete o tome pročitati u lokalnim novinama ako vas zanima. On je to nazvao zavodjenjem, ali nije poricao. Pomislili ste da je to mogao biti Oliver? To je glupost."

„Trebamo znati činjenice, gospodine Tamlyn, to je sve."

Jago se nasmijao grubim glasom. „Kaže se da je osveta jelo koje je najbolje jesti hladno, ali ne baš tako hladno! Da sam želio ubiti Nathana Olivera, odletio bi on u more već odavno, onako kao što je i moj djed." Nije čekao da oni ustanu nego se iznenada uputio prema vratima i nestao. Izašavši na sunce, vidjeli su ga kako s lakoćom uskače na palubu svog broda.

Kate je rekla: „On ima pravo, naravno. Ako je želio ubiti Olivera, zašto bi čekao više od dvadeset godina? Zašto bi izabrao najnepovoljniji vikend, i zašto na onakav način? On ne zna čitavu priču o svjetioniku, zar ne? Ili ne želi reći. Nije rekao da je možda dijete zapalilo onu vatru."

„No, bi li ga to uopće brinulo? Zar bi se itko išao osvećivati jednom starijem čovjeku za nešto što je učinio kao četverogodišnje dijete? Ako je mrzio Olivera - a mislim da jest - to je moralo biti zbog nečega što se desilo nedavno, možda sasvim nedavno, što mu nije dopuštalo drugu mogućnost nego da djeluje odmah", kazao je Benton.

Tada se začuo signal s Kateinog radio dojavljiivača. Saslušavši poruku, ona se zagleda u Bentona. Njezine su mu oči mogle sve reći. Gledala je kako se njegovo lice mijenja - šok, nevjerica i užas zrcalili su njezino vlastito. Rekla je: „To je bio AD. Imamo još jedno tijelo."

2.

Prošle noći, nakon što su Kate i Benton otišli, Dalgliesh je zaključao vrata - više zbog navike da si osigura privatnost i sigurnost negoli zbog pomisli na bilo kakvu opasnost. Vatra se gasila, no ipak je ispred nje postavio zaštitnu rešetku. Oprao je vinske čaše i spremio ih u kuhinjski ormarić,

zatim je začepio bocu s vinom. Bila je poluprazna, no oni će je sutra do kraja isprazniti. Za sve ove jednostavne radnje trebalo mu je neobično mnogo vremena. Zatekao se kako stoji u kuhinji pokušavajući se sjetiti zašto je tamo. Naravno, vrući napitak. Odustao je od toga, znajući da bi mu od mirisa toplog mlijeka pozlilo.

Stepenice su mu se sada učinile strmije pa se uhvatio za ogradu, vukući se bolno uz njih. Vrući tuš mu je bio prije iscrpljujući ritual negoli zadovoljstvo, no bilo je dobro riješiti se kiselog mirisa znoja. Na kraju je uzeo dva aspirina iz ormarića za prvu pomoć, navukao zavjese preko poluotvorenog prozora i popeo se na krevet. Plahte i jastučnice bile su ugodno hladne. Ležeći na desnom boku, zagledao se u tamu. Vidio je samo pravokutni obris prozora, blijedo otisnut na tamnoj pozadini zida.

Probudio se s prvim svjetlom, s kosom i jastukom vrućima i vlažnima od znoja. Aspirin mu je barem snizio temperaturu. Vjerojatno će sve biti u redu. No bolovi u udovima pojačali su se i osjećao je takvu klonulost da mu se činilo nezamislivim da bi uopće mogao izaći iz kreveta. Zatvorio je oči. San se nastavio, pužući po blijedim ostacima njegovog sjećanja poput prljavih krpa; napola rasplinut, no još uvijek dovoljno jasan da ostavi osjećaj nelagode.

Ženio se Emmom - ne u kapeli koledža, već u crkvi svog oca u Norfolku. Bio je vruć dan sredinom ljeta, no Emma je nosila crnu haljinu, visoko zakopčanu i dugih rukava, čiji su se teški nabori vukli za njom. Nije mogao vidjeti njezino lice jer joj je glava bila pokrivena gustim velom. I njegova je majka bila ondje, jadikujući kako bi Emma trebala nositi njezinu vjenčanicu - ona ju je brižno čuvala za njegovu mladenku. No Emma se nije željela presvući. Komesar i Harkness bili su tamo u službenim odorama, gajtani su blistali na njihovim ramenima i kapama. No on nije bio obučen. Stajao je na travnjaku župnog dvora samo u donjem rublju. Nitko se na to nije obazirao. Nije mogao pronaći svoju odjeću, a crkveno se zvono već oglasilo. Njegov mu je otac, fino obučen u zelenu svećeničku halju i mitru, stalno napominjao kako već svi čekaju. Prelazili su travnjak prema crkvi u gomili ljudi - župljana koje je poznavao od djetinjstva, ljudi koje je njegov otac pokopao, ubojica koje je pomogao poslati u zatvor, Kate u ružičastoj haljini djeveruše. Morao je pronaći svoju odjeću. Morao je stići u crkvu. Morao je nekako utišati zvuk zvona. I stvarno je bilo zvono. Odjednom se razbudio i shvatio kako mu zvoni telefon.

Posrćući se spustio niz stepenice i podigao slušalicu. Cuo je glas: „Ovdje Maycroft. Je li Adrian kod vas? Pokušavam ga pronaći, no iz njegove kuće

nema nikakvog odgovora. Ne bi izašao tako rano zbog posla." Glas mu je bio energičan i neprirodno glasan. Dalgliesh ga je jedva prepoznao. Ali prepoznao je nešto drugo - užurbanost tipičnu za strah.

Rekao je: „Ne, nije ovdje. Vidio sam ga kako se vraća kući oko deset sati prošle noći. Možda je otišao u jutarnju šetnju."

„Obično ne odlazi. Katkad izlazi iz kuće u osam i trideset i treba mu dosta vremena da se vrati, no za to je prerano. Imam neke hitne i uznemirujuće vijesti za vas obojicu. Moram razgovarati s njim."

Dalgliesh reče: „Pričekajte, pogledat ću."

Izašao je i pogledao preko šumarka prema Vili Chapel. Nije bilo nikakvih znakova da bi netko mogao biti tamo. Trebao bi otići do kućice, možda pogledati u kapelicu, no oboje mu se činilo zastrašujuće daleko. Njegove bolne noge kao da nisu pripadale njemu. Trebao bi mnogo vremena. Vratio se do telefona. „Pogledat ću u njegovu kuću i u kapelicu." Dodao je: „To bi moglo potrajati. Javit ću vam se."

Njegova nepromočiva jakna visjela je u predsoblju. Obukao ju je preko kućnog ogrtača i navukao cipele na bosa noge. Lagana jutarnja magla dizala se s rta obećavajući još jedan lijep dan, a zrak je bio prožet ugodnom vlagom. Svježina gaje osnažila i hodao je stabilnije nego stoje mislio daje moguće. Vrata Vile Chapel nisu bila zaključana. Otvorio ih je i zavikao tako da ga je zaboljelo grlo, no nije bilo odgovora. Prošavši kroz dnevnu sobu, popeo se drvenim stepenicama kako bi provjerio i spavaću. Prekrivač na krevetu bio je zategnut. Otkrivši ga, vidio je daje krevet potpuno netaknut.

Nije se sjećao kako je prešao onih pedeset metara kamenom popločanog puteljka do kapelice. Niska vrata bila su zatvorena i nakratko se naslonio na njih osjetivši olakšanje.

A onda, podigavši pogled, ugledao je tijelo. Već je na vratima posumnjao kako je Boyde mrtav. Ležao je na kamenom podu, pola metra od improviziranog oltara. Lijeva mu je ruka izvirivala ispod svećeničke halje, blijedi prsti čvrsto savijeni kao da ga pozivaju. Halja je bila bačena ili namještena preko tijela, a kroz zelenu je svilu mogao vidjeti tamne mrlje krvi. Stolica na rasklapanje bila je rastvorena, a na njoj je stajala dugačka kartonska kutija iz koje je virio ukrasni papir.

Sada je djelovao po instinktu. Ne smije ništa dirati prije negoli navuče rukavice. Šok mu je dao snagu i zatekao se kako napola trči, a napola posrće natrag prema Vili Seal, zaboravljajući na bolove. Zastao je par sekundi da umiri disanje, a zatim podigao slušalicu.

„Maycrofte, bojim se da imam strašnu vijest. Imamo još jednu smrt.

Boyde je ubijen. Našao sam njegovo tijelo u kapelici."

Tišina je bila tako potpuna da je skoro pomislio kako se linija prekinula. Čekao je. Tada začuje Maycroftov glas. „Jeste li sigurni? Da nije možda nesreća, samoubojstvo?"

„Siguran sam. Ovo je ubojstvo. Bit će nužno okupiti sve osobe na otoku, što je prije moguće."

Maycroft reče: „Pričekajte, molim vas. Guy je ovdje."

Onda je začuo Staveleyev glas. Rekao je: „Rupert vas je zvao zbog poruke za vas dvojicu. Bojim se da će vam to otežati posao. Dr. Speidel boluje od SARS-a. Pomislio sam na tu mogućnost kad sam ga odvodio u Plymouth, a dijagnoza je sada potvrđena. Nisam siguran da ćete biti u mogućnosti dobiti pojačanje. Najrazumnije bi bilo da otok bude u karanteni i ja kontaktiram s vlastima u vezi toga. Rupert i ja nazivamo ljude kako bismo ih obavijestili, a kasnije ćemo ih okupiti kako bih im objasnio medicinske implikacije. Nitko nema razloga za paniku. No vaša vijest pretvara tešku situaciju u tragediju. To će također otežati nadziranje zdravstvene situacije."

Ovo je zazvučalo kao optužba, a možda je i bila. Staveleyev je glas bio nekako drugačiji. Dalgliesh ga nije nikad čuo ovako smirenog i autoritativnog. Prestao je govoriti, no Dalgliesh je i dalje mogao čuti mrmljanje glasova. Njih su se dvojica dogovarala. Staveley se opet javio. „Jeste li vi dobro, zapovjednice? Mora da ste udisali Speidelov dah dok ste mu ono pomagali i vodili ga kući. Vi i Jo, koja ga je njegovala, sad ste najugroženiji."

Sebe nije spomenuo, a nije ni bilo potrebno. Dalgliesh mirno upita: „Koji su simptomi?"

„Il početku gotovo identični onima kod gripe - visoka temperatura, bolovi u udovima, gubitak energije. Kašalj se javlja kasnije."

Dalgliesh nije ništa odgovorio, no njegova je šutnja govorila za sebe. Staveleyev se glas ubrzao. „Rupert i ja dovest ćemo buggy. U međuvremenu se dobro utoplate."

Dalglieshu se vratio glas. „Moram hitno pozvati svoje kolege. Oni će trebati buggy. Ja mogu hodati."

„Ne budite smiješni. Stižemo." Spustio je slušalicu. Boljele su ga ruke i noge i osjećao je kako se snaga cijedi iz njegova tijela kao da mu krv polagano istječe iz njega. Sjeo je i radijem pozvao Kate.

Rekao je: „Jeste li kod Jaga? Dođite k meni što prije možete. Zatražite buggy i nemojte dozvoliti Maycroftu i Staveleyu da vas zaustave. Jagu, naravno, ne govorite ništa. Imamo još jednog mrtvog - Adriana Boydea."

Tišina je potrajala samo trenutak. Kate reče: „Da, gospodine. Stižemo odmah.“

Otvorio je svoj kovčeg i navukao kirurške rukavice, a onda se vratio do kapelice. Hodao je pogleda uprtog u zemlju i tragao za neobičnim oznakama. Bilo je malo nade da će pronaći otiske stopala na pjeskovitoj travi i zaista nije našao ništa. U kapelici je, čučnuvši pokraj Boydeove glave, lagano zadigao rub halje. Donji dio lica bila je smrskana masa, a desno se oko nije vidjelo ispod zgrušane krvi. Lijevoga nije ni bilo. Nos je bio smrskan. Nježno mu je opipao vrat, a zatim ispružene prste lijeve ruke. Kako ljudsko meso može biti tako hladno? Šaka je bila ukočena, kao i mišići vrata. Mrtvačka ukočenost već je uznapredovala. Boyde mora da je umro tijekom noći. Ubojica ga je mogao čekati u kapelici, mogao je biti vani u tami, promatrajući i osluškujući, ili je mogao vidjeti Boydea kad je napuštao kuću Combe i slijediti ga kroz šumarak. Jedna je misao Dalgliesha naročito izjedala. Da je prošle noći, gledajući Boydea kako se vraća kući, stajao na vratima Vile Seal samo nekoliko minuta duže, možda bi bio ugledao još jednu priliku kako se pomalja iz tame. Dok se on dogovarao s Kate i Bentonom, ubojica je upravo mogao biti u akciji. Ustao je uz bolove i stao pokraj Boydeovih stopala. Tišina je bila blažena, ometana tek zvukom mora. Osluškiavao ga je, manje svjestan ritmičkog udaranja valova o oštar granit, a mnogo više prodiranja tog ponavljajućeg zvuka u dublje slojeve svijesti, da bi se konačno pretvorio u vječnu jadikovku nad neizlječivom patnjom svijeta. Da ga je netko vidio ovako nepomičnog, pomislio bi da je spustio glavu u molitvi. Na neki je način to i bilo tako. Obuzela ga je silna tuga, pomiješana s ogorčenjem zbog propusta - teretom za koji je znao da ga mora prihvatiti i s njim živjeti. Boyde nije smio umrijeti. Nije ga mnogo tješilo što nakon Oliverove smrti ništa nije ukazivalo na to kako bi bilo tko drugi mogao biti u opasnosti, što nije imao moć nekoga pritoriti na osnovi blijede sumnje u krivnju, ili što nije imao ni moć da bilo koga spriječi da napusti otok ukoliko nije imao dokaze kojima bi opravdao uhićenje. Znao je samo jedno: Boyde nije smio umrijeti. Nije moguće da postoji dvoje ubojica unutar tako malobrojne skupine ljudi na Combeu. Da je riješio Oliverovo ubojstvo u protekla tri dana, Adrian Boyde bi još uvijek bio živ.

Tada je čuo zvuk buggyja kako se približava. Benton je vozio, Kate je sjedila pored njega, Maycroft i Staveley su bili na stražnjim sjedalima. Znači, stigli su. Buggy se zaustavio desetak metara od kapelice. Kate i Benton su izašli i krenuli prema njemu.

Dalgliesh im dovikne: „Ne prilazite mi bliže. Kate, ovo znači da ti

preuzimaš istragu." Pogledi su im se susreli. Činilo se da Kate ne može otvoriti usta. Onda je smireno rekla: „Da, gospodine, naravno."

Dalgliesh je počeo govoriti. „Boyde je na smrt pretučen. Lice mu je smrskano. Oružje je mogao biti kamen. Ako je tako, Calcraft gaje mogao baciti u more. Ja sam vjerojatno posljednji koji je vidio Boydea prošle noći, neposredno prije nego što ste vi stigli. Vi ga niste vidjeli prolazeći kroz šumarak?"

„Ne, gospodine", odgovori Kate. „Bio je potpuni mrak i gledali smo u zemlju. Imali smo baterijsku svjetiljku, a mislim da je on nije imao. Primijetili bismo svjetlo koje se miče."

Sada su im se Maycroft i Staveley odlučno približavali. Na sebi nisu imali kapute, a oko vrata su im visjele zaštitne maske. Na jasnom svjetlu, koje je postajalo gotovo nestvarnim, buggy je izgledao neobično, kao da je nekakvo vozilo s Mjeseca. Osjećao se kao glumac u nekoj bizarnoj kazališnoj predstavi u kojoj mora odigrati glavnu ulogu, ne znajući uopće o čemu se radi i ne vidjevši prethodno scenarij.

Doviknuo im je glasom koji jedva daje prepoznavao: „Doći ću, samo da dovršim razgovor s kolegama."

Oni su kimnuli bez riječi i malo se udaljili.

Dalgliesh se obratio Kate. „Telefonirat ću gospodinu Harknessu i doktorici Glenister kad stignem u glavnu kuću. I vi biste trebali s njima razgovarati. Ona će moći pregledati i odnijeti tijelo budu li se ona i posada helikoptera držali podalje od ljudi. To ćete morati prepustiti njoj. Dokazni materijal također može ponijeti u laboratorij. Ako postoji i najmanja mogućnost da se bez opasnosti pretraži obala kako bi se našlo oružje, mogli biste zatrebati Jaga. Ne mislim da je on taj za kim tragamo. Ne penjite se, nijedno od vas, ako je opasno." Izvadio je svoj notes i napisao bilješku.

„Prije negoli se vijest proširi, biste li mogli nazvati Emmu Lavenham na ovaj broj i nastojati je umiriti? Pokušat ću je nazvati iz glavne kuće, ali to možda i neće biti moguće. I Kate, nemoj im dopustiti da me udalje s otoka, ako budeš ikako mogla." „Ne, gospodine, neću."

Nastala je stanka. Zatim je progovorio, ali kao da mu je bilo teško oblikovati riječi. „Recite joj..." Zastao je. Kate je čekala. On tada reče: „Prenesite joj moje pozdrave."

Hodao je prema buggyju stabilno koliko je to mogao, a dva su lika podigla svoje maske i krenula prema njemu. Rekao je: „Ne želim buggy. Mogu hodati."

Nitko nije ništa govorio, a buggy je nakon kraćeg oklijevanja krenuo.

Dalgliesh je hodao uz njega, desetak metara ispred Kate i Bentona koji su

ga zaprepašteno gledali kako posrče i naposljetku ulazi.

3.

Kate i Benton gledali su za buggyjem dok nije nestao s vidika. Kate je rekla: „Trebamo rukavice. Zasad ćemo koristiti Dalglie-shove.”

Vrata Vile Seal bila su otvorena, a na stolu je stajala torba s kriminalističkom opremom, također otvorena. Navukli su rukavice i vratili se u kapelicu. Dok je Benton stajao pored nje, ona je čučnula uz tijelo i podigla rub halje. Proučavala je zbrku zgrušane krvi i polomljenih kostiju koja je nekada bila Boydeovo lice, zatim nježno dotakla njegove ledeno hladne prste, zaglavljene u mrtvačkoj ukočenosti. Osjećala je kako drhti od emocija za koje je znala da ih mora nekako obuzdati: mučnog užasa, bijesa i žalosti, koju je bilo mnogo teže podnijeti nego bijes ili mučninu. Bila je svjesna Bentona kako diše pokraj nje, no nije se željela suočiti s njegovim pogledom.

Pričekavši da joj se vrati kontrola nad glasom, ona reče: „Umro je ovdje, vjerojatno ubrzo nakon što je stigao kući prošle noći. Calcraft je mogao baciti kamen - ili što je to već bilo - srušiti Boydea i zatim dovršiti posao. To je bila mržnja. Ili to, ili potpuni gubitak kontrole.”

Vidjela je to već prije: prilikom prvog ubojstva ubojice često obuzme užas i nevjerica nad strahotom koju su počinili, spopada ih bjesnilo, kao da će uništavajući lice žrtve moći poništiti sam čin.

Benton je rekao: „Boyde halju nije mogao imati na sebi. Ako je pao na leđa, ona bi se našla ispod njega. Znači da ju je Calcraft morao izvaditi iz kutije. Možda je bila otvorena kad je ušao u kapelicu. Ukrasni papir je ovdje, ali nema vrpce. To je stvarno čudno, gospođo.”

„Čudno je da je halja uopće ovdje. Gospođa Burbridge bi to mogla objasniti. Morat ćemo okupiti stalne stanovnike, smiriti ih koliko je to moguće i dati im do znanja da mi vodimo istragu. Morate biti uz mene, ali tijelo ne možemo ostaviti bez nadzora. Obavit ćemo ono što moramo sada na mjestu zločina, a zatim nabaviti nosila. Mogli bismo ga zaključati u Vilu Chapel, ali to mi baš ne bi bilo drago. Predaleko je od glavne kuće. Naravno, možemo koristiti istu bolesničku sobu u koju su smjestili Olivera, no to bi značilo da će biti u sobi do gospodina Dalgliesha.”

Benton reče: „U ovim okolnostima, gospođo, malo je vjerojatno da bi to smetalo ijednom od njih.” Kao da je požalio zbog okrutnosti svoje primjedbe, brzo je dodao: „Neće li dr. Glenister htjeti pregledati tijelo na

mjestu zločina?"

„Još je neizvjesno možemo li je uopće dobiti. Možda će to morati obaviti lokalni patolog.“

Benton upita: „Zašto ga ne bismo prenijeli u moj stan, gospođo? Imam ključ, a i bit će blizu kad stigne helikopter. Do tada može ostati na nosilima.“

Kate se zapitala kako se toga nije sama sjetila; zastoje, suprotno svakoj logici, pretpostavljala kako je bolesnička soba u tornju namijenjena mrtvačnici. Rekla je: „Dobra ideja, narednice.“

Nježno je spustila rub halje, a zatim je ustala i tako stajala trenutak, nastojeći srediti misli. Toliko je toga trebalo učiniti, ali kojim redom?

Obaviti telefonske razgovore s Londonom i policijskim snagama Devona i Cornwalla, fotografirati tijelo prije nego što bude premješteno, naći se s okupljenim stanovnicima i kasnije ih pojedinačno ispitati, istražiti mjesto zločina, a kasnije i Vilu Chapel, pokušati pronaći oružje, ako to bude moguće. Dalgliesh je gotovo sigurno bio u pravu: Calcraftu bi bilo najjednostavnije da ga je bacio preko stijene, a oružje je najvjerojatnije bio glatki kamen. Pjeskovita trava bila ih je puna.

Rekla je: „Ako je pao u more, izgubljen je. Ovisi o snazi kojom je bačen i tome je li ga bacio s ruba stijene ili s nižeg mjesta. Zna li išta o plimi?“

„Našao sam tablicu s rasporedom plime u svojoj dnevnoj sobi, gospođo. Mislim da imamo još dva sata do najviše plime.“ „Pitam se što bi AD prvo učinio.“

Razmišljala je naglas, ne očekujući odgovor, no nakon kraće stanke, Benton reče: „Ne radi se o tome što bi učinio Dalgliesh, gospođo, već o tome što ćete vi odlučiti da treba učiniti.“

Pogledala ga je i rekla: „Otiđite u svoj stan što brže možete i donesite svoju kameru. Možete donijeti i moj kovčeg s kriminalističkom opremom. Uzmite iz kuće jedan bicikl. Nazvat ću Maycrofta i zatražiti da nosila budu ovdje za dvadeset minuta. To ćemo vrijeme iskoristiti za fotografiranje. Nakon što ga premjestimo, naći ćemo se sa stalnim stanovnicima. Onda ćemo se vratiti ovamo i vidjeti postoji li mogućnost da se spustimo do obale. Morat ćemo pretražiti i Vilu Chapel. Gotovo je sigurno da je Calcraft imao krvi na sebi, barem po rukama. Tamo bi se oprao.“

Požurio je, potrčavši s lakoćom i prilično brzo kroz šumarak. Kate se vratila u Vilu Seal. Trebala je obaviti dva teška telefonska razgovora. Prvi je bio upućen u Yard pomoćniku komesara, Harknessu. Bilo je teško dobiti vezu, no konačno je začula njegov užurban, nestrpljivi glas. Međutim, ovaj se poziv pokazao manje frustrirajućim nego što je Kate očekivala. Činilo

se da Harkness nepriliku sa SARS-om smatra osobnom uvredom za koju je Kate odgovorna, ali kod njega je barem osjetila zadovoljstvo što je baš on prvi koji je saznao vijest. Zasad ona još nije dospjela u javnost. A kad mu je podnijela potpuni izvještaj o napredovanju istrage, njegova je konačna odluka, ako ne neposredna, u najmanju ruku bila barem jasna.

„Istraga dvostrukog ubojstva samo s vama i narednikom baš i nije najbolje rješenje. Ne vidim zašto ne možete pozvati tehničku podršku lokalnih snaga. Ako se ekipa za očevid i stručnjaci za otiske prstiju budu držali podalje od svakog tko je zaražen, neće biti ozbiljne opasnosti. Naravno, to moraju odobriti ljudi iz unutrašnjih poslova.”

„Narednik Benton-Smith i ja još ne znamo jesmo li zaraženi, gospodine”, kazala je Kate.

„Znači, o tome se radi. U svakom slučaju, nadzor nad zarazom nije naš posao. Dvostruko ubojstvo jest. Razgovarat ću s Okružnim sudom u Exeteru. Oni se mogu pozabaviti barem dokaznim materijalom. Najbolje je da vi nastavite s Benton-Smithom, najmanje sljedeća tri dana. To znači do petka. Nakon toga ćemo vidjeti kako se stvari razvijaju. Obavještavajte me, naravno. Usput, kako je gospodin Dalgliesh?”

„Ne znam, gospodine. Ne volim gnjaviti dr. Staveleya pitanjima. Nadam se da ću kasnije tijekom dana moći razgovarati s njim i saznati nešto više”, odgovorila je Kate.

Harkness reče: „Sam ću nazvati dr. Staveleya i razgovarati s gospodinom Dalglieshom ako mu bude dovoljno dobro.”

Kate pomisli: Ako budete te sreće. Imala je osjećaj da će dr. Staveley uložiti mnogo truda da zaštiti svog pacijenta.

Kad je završila s tim razgovorom, natjerala se obaviti onaj drugi, još teži poziv. Pokušavala je smisliti što će reći Emmi Lavenham, no ništa joj se nije činilo zadovoljavajućim. Riječi su bile ili previše zastrašujuće ili previše umirujuće. Imala je zapisana dva broja koja joj je ostavio AD - Emmin mobilni telefon i jedan fiksni; piljenje u njih nije joj izbor učinilo lakšim. Konačno je odlučila prvo okrenuti fiksni broj. Bilo je rano i Emma bi još uvijek mogla biti u svojoj sobi na koledžu. Možda je AD već razgovarao s njom, no to joj se činilo malo vjerojatnim. Budući da je bio bez mobitela, morao bi koristiti telefon u ordinaciji, a dr. Staveley teško da bi to smatrao nužnim.

Nakon petog zvonjenja javio se čisti glas Emme Lavenham, samo-svjestan i bezbrižan, izazivajući zbrku sjećanja i emocija. Čim se Kate uspjela oglasiti, on se naglo izmijenio: „Radi se o Adamu, zar ne?”

„Bojim se da je tako. Zamolio me da vas obavijestim kako mu nije dobro.

Nazvat će vas čim uzmogne. Pozdravlja vas."

Emma se suzdržavala, no glas joj je odavao strah: „Kako mu nije dobro? Je li imao neku nesreću? Je li nešto ozbiljno? Molim vas, Kate, recite mi."

„Nije se dogodila nikakva nesreća. Mislim da ćete čuti o tome u sljedećim vijestima na radiju. Jedan od ovdašnjih gostiju stigao je zaražen SARS-om i zarazio je gospodina Dalglisha. On je sad u bolesničkoj sobi."

Tišina se činila beskonačnom i tako potpunom da se Kate zapitala je li Emma uopće još na liniji. Tada je čula njezin glas: „Koliko je loše? Molim vas, Kate, morate mi to reći."

Kate odgovori: „Tek je počelo. Ni sama ne znam mnogo. Nadam se da ću saznati više o njegovom stanju kad kasnije tijekom dana odem do glavne kuće. No, sigurna sam da će mu biti dobro. U dobrim je rukama. Mislim da SARS nije poput one azijske ptičje gripe."

Govorila je napamet; nastojala je djelovati smirujuće, no izbjegavala je lagati. Uostalom, kako da i kaže istinu kad je ne zna. Dodala je: „Ali on je vrlo snažan."

Emma je rekla s dirljivim odsustvom samosažaljenja: „Bio je umoran kad je preuzeo slučaj. Ne mogu doći k njemu, to znam. Ne mogu čak ni pokušati razgovarati s njim. Mislim da mi ne bi dozvolili, on se ne smije zabrinjavati zbog mene i mojih osjećaja. To sad nije važno. Ali mislim da bi mu vi mogli prenijeti poruku. Recite mu da mislim na njega. Prenesite mu moje pozdrave. Kate, nazvat ćete me, hoćete li? Reći ćete mi istinu, kakva god ona bila? Ništa ne može biti gore od onoga što ću ja zamišljati." „Da, Emma, nazvat ću vas i uvijek ću vam reći sve što saznam.

Doviđenja."

Spuštajući slušalicu, ona pomisli: Ne 'recite mu da ga volim', već samo 'pozdravite ga'. To je poruka kakvu bi poslao bilo koji prijatelj. Ali čemu služe riječi ako ih se ne može izravno izgovoriti? Pomislila je: Mi obje želimo reći iste riječi. Ja oduvijek znam zašto ih ne mogu izreći. Ali on nju voli, pa zašto onda ona ne može?

Vratila se natrag u kapelicu i počela pretraživati, koračajući oprezno oko tijela, pomno ispitujući kameni pod i polako se krećući pogleda uprtog u tlo. Zatim je izašla van na svježiji jutarnji zrak. Je li to ona samo umišljala ili se zaista osjećao slatkasti miris? Sigurno je još bilo prerano čak i za prvi, ali siguran zadah smrti. Pokušavala je shvatiti smisao rješavanja dva ubojstva bez ikakve pomoći osim Bentona i nje same. Ulog je za oboje bio visok, ali kakav god bio ishod, konačna će odgovornost biti na njoj. A vanjski svijet, njihov svijet, neće oprostiti promašaj. Oba su ubojstva bili školski primjeri: malo, zatvoreno društvo bez pristupa ikome izvana,

ograničen broj sumnjivih osoba, čak još i manji sad kad dr. Speidel ima alibi za Boydeovu smrt. Promašaj bi se mogao oprostiti samo u slučaju da ona i Benton postanu žrtve SARS-a. Oboje su bili u opasnosti od infekcije. Oboje su sjedili u zatvorenom prostoru s Dalglishom - punih sat vremena u njegovoj dnevnoj sobi u Vili Seal. Sad će istraživati ubojstvo pod prijetnjom smrtonosne bolesti. No znala je kako joj je opasnost od zaraze manje mučna - kao uostalom i Bentonu - od straha od javnog neuspjeha i napuštanja otoka Combea s neriješenim slučajem.

Sada ga je ugledala u daljini kako žurno vozi bicikl, s kamerom obješenom oko vrata; jedna mu je ruka stajala na upravljaču bicikla, a u drugoj je nosio njezinu torbu s kriminalističkim priborom. Naslonio je bicikl uza zid Vile Seal i krenuo prema njoj. Nije mu spomenula telefonski razgovor s Emmom, ali mu je iznijela razgovor s Harknessom.

Benton je rekao: „Čudi me da nije rekao kako ćemo, ako se nizanje mrtvih tijela ovako nastavi, ubrzo riješiti slučaj metodom eliminacije. Sto želite da fotografiram, gospođo?“

Sljedećih su petnaest minuta radili zajedno. Benton je snimio tijelo s haljom onako kako su ga zatekli, zatim pretučeno lice, kapelicu, prostor oko nje, gornje i donje stijene, a naročito djelomično oštećenu suhozidinu. Onda su se premjestili u Vilu Chapel. Kako čudno, mislila je Kate, da tišina može biti ovako deprimirajuća; da je mrtvi Boyde bio jasnije prisutan u toj praznini negoli onda kad je bio živ.

Rekla je: „Krevet je pospremljen. Nije spavao ovdje prošle noći. Znači da je umro tamo gdje smo ga našli, u kapelici.“

Ušli su u kupaonicu. Kada i umivaonik bili su čisti, ručnici na svom mjestu. Kate je rekla: „Na ručki tuša i na slavinama moglo bi biti otisaka prstiju, no to ćemo ostaviti ekipi za potporu, ako i kada bude dovoljno sigurno da dođu. Naš je posao zaštititi dokaze. To znači zaključati i zapečatiti kuću. Najveća šansa nam može biti DNA na ručnicima, zato bolje da budu odneseni u laboratorij.“

Tada su kroz otvorena vrata začuli buku buggyja. Gledajući u tom smjeru, Kate reče: „Stiže Rupert Maycroft. Sigurno ne dovodi dr. Staveleya ili Jo Staveley, oni su u bolesničkoj sobi. Drago mi je da je to samo Maycroft. Šteta što mora vidjeti onu svećeničku halju, ali barem će lice biti pokriveno.“ Nosila su bila smještena u stražnji dio buggyja.

Benton je pomogao Maycroftu istovariti ih. Maycroft je pričekao da Kate i Benton odvezu nosila na kotačima u kapelicu. Nekoliko minuta kasnije žalosna je povorka krenula na svoj put preko šumarka; Maycroft je vozio buggy, a Kate i Benton hodali su iza njega, gurajući nosila svatko s jedne

strane. Za Kate je čitav ovaj prizor izgledao nestvarno, kao da prolazi bizarna i neobična procesija: hirovito sunčevo svjetlo sad je bilo slabije, živahni povjetarac dizao je Maycroftovu kosu, sjajna zelena boja halje kao kićeni mrtvački pokrov, ona i Benton kao žalovatelji ozbiljnih lica hodaju iza tandrakavog buggyja, tijelo koje se tu i tamo zatrese kad kotači udare o neku izbočinu, tišina narušena samo zvukovima njihova hoda, vječno prisutnim mrmorom mora te povremenim, gotovo ljudskim krikovima jata galebova koji su ih slijedili udarajući krilima, kao da im ova čudna povorka pruža nadu za komadićima kruha.

4.

Bilo je skoro pola deset. Kate i Benton proveli su dvadesetak minuta raspravljajući s Maycroftom o logistici ove novonastale situacije i sada je već došlo vrijeme da se suoče s ostatkom društva. Benton je vidio Kate kako oklijeva na vratima knjižnice i čuo njezino duboko, ujednačeno disanje, osjećajući ga kao da je njegovo vlastito. Primijetio je napetost u njenim ramenima i vratu kad je podigla glavu kako bi se suočila s onim što leži izvan sjaja mahagonija. Vraćajući se na to kasnije, osupnula bi ga spoznaja o tome koliko se misli i strahova nagomilalo u one tri sekunde. Osjetio je duboko suosjećanje s njom; ovaj će slučaj za nju biti presudan i ona je bila toga svjesna. I njega samog bi ovo moglo ili uzdići ili slomiti, ali ona je bila ta koja je odgovorna. Hoće li ikad više biti sposobna raditi za Dalgliesha ako iznevjeri i njega i sebe? Odjednom je oživjelo sjećanje na njegove zadnje riječi koje joj je uputio ispred kapelice, na njezino lice, njezin glas. Pomislio je: Ona je zaljubljena u njega. Mislila je da će umrijeti. No stanka je trajala samo nekoliko sekundi, prije nego što je, duboko udahnuvši, čvrsto krenula naprijed.

Zatvorio je vrata za njima. Dočekao ih je miris straha, kiseo poput zadaha bolesničke sobe. Kako zrak može biti tako kužan? Rekao je sam sebi kako to samo umišlja; bilo je to samo zato što su svi prozori bili zatvoreni.

Udisali su ustajali zrak, inficirali jedni druge strahom. Prizor na koji je naišao bio je drugačiji od onog prvog susreta u knjižnici. Zar je to zaista bilo prije samo tri dana? Onda su sjedili za dugačkim pravokutnim stolom poput poslušne djece koja očekuju dolazak ravnatelja škole. Tada je osjećao njihovo zaprepaštenje i užas, ali i uzbuđenje. Mnogi u toj sobi onda se nisu imali čega bojati. Za one postrani, uključene ali nevine, to je mogla biti samo zastrašujuća opčinjenost. Sada je mogao osjetiti jedino strah.

Kao da nisu željeli da im se pogledi susreću preko stola, oni su se

rasporedili po sobi. Samo ih je troje sjedilo zajedno. Gospoda Plunkett je sjedila uz Millie Tranter; ruke su im počivale na stolu, kuharičina velika šaka pokrivala je djevojčinu. Jago je sjedio lijevo od Millie, a na kraju stola je ukočeno sjedila gospođa Burbridge, blijedog lica, utjelovljenje užasa i žalosti. Emily Holcombe je zauzela jednu kožom presvučenu stolicu visokog naslona pred kaminom, dok je Roughtwood stajao iza nje na usluzi, kao čuvar na straži. Mark Yelland sjedio je njima nasuprot, glave zabačene unazad, ruku lagano položenih na naslone, opušten kao da se sprema zadrijemati. Miranda Oliver i Dennis Tremlett namjestili su zajedno dvije manje stolice, ispred police s knjigama, i sjedili su jedno uz drugo. Dan Padgett, također na manjoj stolici, sjedio je sam, s rukama među koljenima i spuštene glave.

Kada su ušli, sve su se glave okrenule prema njima, no nitko se nije ni pomaknuo. Maycroft, koji je ušao za njima, prišao je stolu i uzeo jednu slobodnu stolicu. Kate progovori: „Možemo li, molim vas, otvoriti prozor?“

Jago ustane i krene otvarati prozorska krila, prozor po prozor. Prohladni je povjetarac zastrujao po sobi i jasnije se čulo udaranje mora.

„Ne sve prozore, Jago. Dva su dovoljna“, kazala je Miranda Oliver.

U njenom se glasu mogao osjetiti trag razdražljivosti. Pogledala je okolo u ostale, kao da traži podršku, ali nitko ne reče ništa. Jago je tiho zatvorio sve osim dva prozora.

Kate ga je pričekala, a zatim reče: „Dva su razloga zašto smo se svi ovdje sastali, svi osim dr. Staveleya i njegove žene koji će nam se nakratko pridružiti. Gospodin Maycroft vam je rekao da se dogodila još jedna smrt na otoku. Zapovjednik Dalglish je pronašao tijelo Adriana Boydea u kapelici jutros u osam sati. Svima vam je već poznato da je dr. Speidel otišao na bolničko liječenje i da boluje od SARS-a, snažnog akutnog respiratornog sindroma. Na žalost, zaražen je i gospodin Dalglish. To znači da sada ja vodim istragu, uz narednika Benton-Smitha. To također znači da svi mi ovdje ostajemo u karanteni. Doktor Staveley će vam objasniti koliko dugo to može potrajati. Za to ćemo vrijeme ja i moj kolega istraživati smrt gospodina Olivera, ali i ubojstvo Adriana Boydea. Mislimo kako bi bilo pametno, a i prikladno, da se vi koji živite u odvojenim kućama preselite u glavnu kuću ili u stanove u bloku za osoblje. Biste li sada vi željeli nešto reći, gospodine Maycrofte?“

Maycroft ustane. Prije nego što je i mogao početi govoriti, Mark Yelland reče: „Upotrijebili ste riječ 'ubojstvo'. Trebamo li to protumačiti kao da ova druga smrt ne može biti nesretan slučaj ili samoubojstvo?“

Kate odgovori: „Gospodin Boyde je ubijen. U ovom trenutku vam nisam spremna reći ništa više od toga. Gospođine Maycroft?”

Nitko nije ništa rekao. Benton je očekivao glasne reakcije, mrmor, povike užasa ili iznenađenja, no činilo se da su bili u šoku. Sve što je čuo bilo je disanje, tiho poput šapata svježeg povjetarca. Sve su oči bile uperene u Maycrofta. On je stajao držeći se za naslon svoje stolice i gurkajući laktom Jaga, potpuno nesvjestan njegovog prisustva. Zglobovi njegovih ruku bijelili su se na drvenoj podlozi, a njegovo lice, koje nije izgubilo samo boju nego i svu živost, izgledalo je kao lice starca. No kad je progovorio, glas mu je bio čvrst.

„Inspektorica Miskin vam je iznijela činjenice. Guy i Jo Staveley sada brinu o gospodinu Dalglieshu, ali dr. Staveley će uskoro doći da vam kaže nešto o SARS-u. Sve što želim jest izraziti policiji, u ime svih nas, zaprepaštenje i užas zbog smrti dobrog čovjeka koji je bio dio naše zajednice, kao i to da ćemo surađivati s inspektoricom Miskin u istrazi, baš kao što smo surađivali i s gospodinom Dalglieshom. U međuvremenu sam s njom popričao o tome što sve trebamo poduzeti. Nakon ovog ubojstva koje je naizgled bez motiva, svi nevini su u određenoj opasnosti. Možda smo olako prihvatili zamisao da je naš otok neosvojiv. Bili smo u zabludi. Moram naglasiti kako je to moje mišljenje, a ne mišljenje policije, no oni su zabrinuti za sve nas i misle da trebamo ostati zajedno. Ovdje, u glavnoj kući, dva su prazna apartmana za goste, a u bloku za osoblje ima nekoliko praznih stanova. Svi imate ključeve i predlažem da zaključate svoje kuće i poneseite ono što vam je potrebno. Policija bi u potrazi za uljezom mogla zatrebati pristup kućama i ja sam nabavio ključeve za inspektoricu Miskin. Ima li netko kakvo pitanje?”

Glas Emily Holcombe bio je čvrst i pun samopouzdanja. Od svih ljudi u sobi, Bentonu se činilo kako se ona najmanje promijenila. „Roughtwood i ja bismo radije ostali u Vili Atlantic. Ako mi je potrebna zaštita, on je savršeno sposoban da mi je osigura. Imamo brave koje nas mogu zaštititi od noćnih provalnika. Budući da se teško možemo zatvoriti ovamo u glavnu kuću bez određenih poteškoća, svi oni među nama koji se osjećaju dovoljno zaštićeni također bi mogli ostati tamo gdje jesu.”

Miranda Oliver upadne gotovo prije nego što je ona uspjela završiti. Svi su se pogledi usmjerili prema njoj. „Ja želim ostati gdje jesam. Dennis se preselio u moju kuću pa ću se osjećati sigurnom. Mislím da je sada već svima poznato kako ćemo se nas dvoje vjenčati. To ne bi bilo primjereno objavljivati u novinama ovako brzo nakon smrti mog oca, ali mi smo zaručeni. Prirodno je da ne želim biti odvojena od svog zaručnika u

ovakvom trenutku."

Benton pomisli kako je ova izjava unaprijed uvježbana, no ipak ga je zapanjila. Zar ona ne shvaća koliko je neprimjereno u ovakvom trenutku pobjedonosno oglašavati zaruke? Osjetio je sveopću zbunjenost. Neobično je kako pogrešan korak u društvu može uzrujati ljude kad su suočeni s ubojstvom i strahom od smrti.

„A što će biti s vama, doktore Yelland? Vaša je kuća najudaljenija", rekla je Emily Holcombe.

„Ja ću se useliti ovamo. Samo se jedna osoba na otoku ne boji da će biti ubijena, a to je sam ubojica. Budući da to nisam ja, radije bih bio ovdje u glavnoj kući negoli sam u Vili Murrelet. Vjerujem da policija ima posla s psihički poremećenim ubojicom koji neće dugo tražiti sljedeću žrtvu. Radije bih jedan od apartmana za goste ovdje u kući nego stan u bloku za osoblje, a budući da sam donio posao sa sobom, trebao bi mi i pisaći stol." Maycroft reče: „Jago bi trebao ostati u svojoj kući kako bi mogao nadgledati luku. Slažeš li se s tim, Jago?"

„Netko mora ostati u toj kući, gospodine, a ne mogu zamisliti da to ne budem ja. Znam paziti na sebe."

Kad je Maycroft zašutio, moglo se čuti kako Millie suzdržano uzdiše, a taj je zvuk bio tako tih i jadan, poput mijaukanja mačića. Gospođa Plunkett bi povremeno jače stisnula njenu malenu šaku, što je bio jedini način na koji je tješila Millie. Nitko drugi nije imao primjedbi, a zatim je Millie uzviknula: „Ne želim se ovamo useliti! Želim napustiti ovaj otok. Ne ostajem tamo gdje ubijaju ljude. Ne možete me prisiliti da ostanem!" Okrenula se prema Jagu. „Jago, ti ćeš me odvesti, zar ne? Odvest ćeš me brodom. Mogu ostati kod Jakea. Mogu otići bilo kamo. Ne možete me ovdje zadržati!"

Yelland reče: „S praktične strane, mislim daje ona u pravu. Mi ipak dobrovoljno ostajemo u karanteni. Odgovarajuća vlast, koja god bila odgovorna za ovaj otok, ne može uvesti prinudne mjere ukoliko stvarno ne bolujemo od zarazne bolesti. Ja sam spreman ostati, samo me zanima pravna strana situacije."

Sada je Maycroftov glas poprimio zapovjedni ton kakav Benton još nije čuo. „Ja procjenjujem situaciju. Da je netko i otišao, mislim da bi mu se savjetovalo da ostane kod kuće i drži se podalje od ostalih ljudi dok ne prođe razdoblje inkubacije. Vjerujem da bi to bilo desetak dana, ali više ćemo saznati od doktora Staveleya. Međutim, pitanje je teoretsko. Nikakvi brodovi ne dolaze na otok, niti bi ikome u ovom času bilo dopušteno da pristane."

„Tako da smo mi, ustvari, zatočenicima?“ - pitala je Emily.

„Nimalo više, Emily, negoli za vrijeme guste magle ili jake oluje. Brod je pod mojim nadzorom. Nemam ga namjeru puštati u promet dok ne prođe razdoblje inkubacije. Ima li itko išta protiv?“

Nitko se nije javio, ali je Milliein glas prešao u crescendo. „Ne želim ostati! Ne možete me prisiliti!“

Jago je približio svoju stolicu njenoj i šaptao joj nešto na uho. Nitko nije čuo što joj je rekao, no Millie se polako smirila, a onda jesvadjivo rekla:

„Zašto onda ne mogu biti u tvojoj kući u luci?“

„Zato što ćeš biti u velikoj kući s gospođom Burbridge. Nitko te neće povrijediti. Budi hrabra i razumna i bit ćeš prava junakinja kad sve prođe.“

Čitavo ovo vrijeme gospođa Burbridge nije ništa rekla. Sad je progovorila slomljenim glasom: „Nitko od vas nije rekao ništa o Adrianu Boydeu.

Nitko. On je brutalno ubijen, a mi mislimo samo na vlastitu sigurnost, hoćemo li mi biti sljedeći, hoćemo li dobiti SARS, dok on leži u nekoj mrtvačnici čekajući da bude razrezan i dobije svoju naljepnicu, dokazni materijal u slučaju ubojstva.“

Maycroft joj strpljivo odgovori: „Evelyn, ja sam rekao da je on bio dobar čovjek, i bio je. Imaš potpuno pravo. Previše sam zauzet problemom dvostrukog izvanrednog stanja da bih našao prave riječi. Ali naći ćemo vremena da žalimo za njim.“

„Niste našli vremena žaliti ni za mojim ocem!“ Miranda je stajala na nogama. „Nije vas bilo briga je li živ ili mrtav. Neki su od vas sretni što je mrtav. Znam što ste o njemu mislili, zato nemojte očekivati da ću stajati dvije minute u tišini zbog gospodina Boydea, ako je to ono što imate na umu.“ Okrenula se prema Kate: „I ne zaboravite dajte moj tata umro prvi. Trebate i to istražiti.“

„Mi to istražujemo.“

Benton je razmišljao: Moramo ih držati na okupu. Ne možemo ih sve štititi i istovremeno istraživati dva ubojstva. Ovo je jedina prilika koju ćemo uopće imati da im prikažemo svoje ovlasti. Ako sada ne uspostavimo nadzor, nećemo nikada. Ne možemo dopustiti da Emily Holcombe preuzme stvar.

Pogledao je Kate, a ona je na neki način shvatila jačinu njegove zabrinutosti. Rekla je: „Imate li što za dodati, narednice?“

„Samo ovo, gospođo.“ Okrenuo se prema skupini i pogledao Emily Holcombe ravno u oči. „Ne tražimo od vas da se preselite iz svojih kuća samo zbog vlastite sigurnosti. Uz bolesnog gospodina Dalglisha, mi moramo efikasno iskoristiti ljude koje imamo. Razumno je i oprezno da

svi budete na jednom mjestu. Oni koji ne budu surađivali, ozbiljno će ometati istragu."

Nije li, pitao se Benton, na licu gospođice Holcombe na trenutak zamijetio tračak nekog okrutnog zadovoljstva? Rekla je: „Ako to gledate na taj način, narednice, pretpostavljam da nemamo izbora. Ne namjeravam biti žrtveno janje u slučaju pogreške. Željela bih spavaću sobu svojih roditelja u ovoj kući. Roughtwood će biti u stanu u bloku za osoblje. Za tebe bi, Miranda, bilo bolje da mi se pridružiš ovdje u kući. Gospodinu Tremlettu je bilo sasvim ugodno u njegovom prijašnjem stanu. Moći ćete biti razdvojeni nekoliko noći."

Vrata su se otvorila prije nego što je Miranda uspjela odgovoriti i ušao je Guy Staveley. Benton je očekivao da će na sebi imati bijeli liječnički ogrtač; hlače od smeđeg samta i sako od tvida - u čemu je započeo dan - sada su izgledali neprimjereno. Ušao je tiho u sobu. Njegovo je lice bilo jednako ozbiljno kao i Maycroftovo. Prije negoli je započeo govoriti, pogledao je redom svoje kolege kao da traži utjehu, no glas mu je bio čvrst i iznenadujuće autoritativan. Bio je to čovjek potpuno drugačiji od Staveleya kakav je bio kad ga je Benton prvi put vidio. Svi su gledali u njega. Premještajući pogled s lica na lice, Benton je vidio nadu, zabrinutost i nijemi poziv u njihovim očima: očajničku potrebu da ih umiri stručnjak. Jedna stolica na kraju stola bila je slobodna i Staveley je sjeo nasuprot gospođi Burbridge. Maycroft se pomaknuo udesno, a oni iz društva koji su stajali, uključujući i Kate, sada su sjeli. Jedino je Benton ostao stajati. Prišao je prozoru i uživao u naletu povjetarca koji je mirisao na more. Staveley progovori: „Inspektorica Miskin vam je sigurno rekla kako sada pouzdano znamo da dr. Speidel boluje od SARS-a. Nalazi se u posebnom izoliranom odjelu u Plymouthu i dobiva odgovarajuću njegu. Njegova supruga i neki članovi njegove obitelji došli su iz Njemačke i, naravno, mogu ga vidati samo u kontroliranim uvjetima. Još je uvijek ozbiljno bolestan. Također vam moram reći kako je zaražen i zapovjednik Dalglish i trenutno je u bolesničkoj sobi. Uzorci krvi bit će poslani na analizu kako bi se potvrdila dijagnoza, ali bojim se da nema mnogo sumnje. Ako mu se stanje pogorša, i on će biti helikopterom prevezen u Plymouth.

„Prije svega vas želim umiriti jer je najčešći način širenja zaraze blizak kontakt s bolesnom osobom, vjerojatno kapljicama kad zaražena osoba kašlje ili kiše, ili ako se diraju zaražene površine i predmeti koji su bili kontaminirani zaraznim kapljicama, a onda se rukama dotiču nos, usta ili oči. Moguće je da se SARS može prenijeti zrakom i na neke druge načine, no to zasad još nije potvrđeno. Možemo smatrati kako su samo oni koji su

bili u blizini dr. Speidela ili gospodina Dalgliesha, ozbiljno ugroženi. No ipak je potrebno da svi ovdje, na otoku Combe, budu u karanteni desetak dana. Organi vlasti za javno zdravstvo imaju pravo zadržati u karanteni svaku zaraženu osobu, a u nekim slučajevima i one kod kojih postoji sumnja na infekciju. Ne znam hoće li tako postupiti i u slučaju onih od vas koji nisu bili u blizini dr. Speidela i gospodina Dalgliesha, no pretpostavljam da se možemo složiti oko toga kako je za sve nas najrazumnije da prihvatimo dobrovoljnu karantenu i ostanemo ovdje na otoku sve dok nam ne bude rečeno da možemo otići. Konačno, nismo u karanteni daleko od kuće. Combe je naš dom, osim za policiju i naše goste. Od nas se traži samo to da odustanemo od putovanja na kopno dok ne prođe opasnost od zaraze. Ukoliko se netko tome protivi, molim da me obavijesti."

Nitko nije govorio. Millie je na trenutak izgledala buntovnički, a zatim se povukla u mrzovoljnu rezignaciju.

Tada je progovorio Padgett povišenim glasom. „Meni to ne odgovara. Combe nije moj dom - ne više. U Londonu imam intervju za upis na sveučilište. Odlazim s Combea sad kad mi je majka umrla i neizvedivo mi je zadržati se ovdje još deset dana. Ako propustim intervju, mogao bih izgubiti priliku za upis."

Yelland mu neočekivano odgovori: „To je smiješno. Teško da bi se radovali vašoj pojavi kad bi znali da ste bili izloženi infekciji SARS-om. „Nisam bio. Dr. Staveley je upravo objasnio."

„Zapovjednik Dalgliesh vas je ispitivao, zar ne? On ili netko od njegovih kolega, a oni su bili izloženi infekciji. Zašto ne prihvatite neizbježno i ne prestanete cmizdriti?"

Padgett je pocrvenio i činilo se kao da želi nešto reći. Tada je dr. Staveley rekao: „Dakle, slažemo se oko toga da prihvatimo dobrovoljnu karantenu. Javit ću vlastima. Naravno, tijekom tog vremena će biti mnogo međunarodnih aktivnosti kako bi se ušlo u trag putnicima koji su letjeli iz Pekinga s dr. Speidelom, te njegovom prijatelju kod kojega je bio u južnoj Francuskoj. To nije moja odgovornost, hvala Bogu. Moja supruga i ja zasad brinemo o gospodinu Dalglieshu, no kasnije ću ga možda morati prevesti u Plymouth. U međuvremenu, ako se netko od vas razboli, molim vas da odmah dođete u ordinaciju. SARS obično počinje groznicom i simptomima sličnima gripi - glavoboljom, općom slabošću, bolovima u čitavom tijelu. Neki pacijenti, doduše ne svi, kašlju već na samom početku. Mislim da je to zasad sve što vam moram reći. Ubojstvo Adriana Boydea, koji je znao odagnati sve naše brige, u nadležnosti je inspektorice

Miskin i narednika Benton-Smitha. Nadam se da ćemo svi mi surađivati s njima jednako kao i sa zapovjednikom Dalglishom. Želi li netko nešto pitati?" Okrenuo se prema Maycroftu. „Imaš li još nešto za dodati, Ruperte?"

„Samo nešto o publicitetu. Ova će vijest biti objavljena u jedan sat u informativnim emisijama na radiju i televiziji. Bojim se da će to biti kraj miru na otoku. Činimo sve što možemo kako bismo neprilike sveli na najmanju moguću mjeru. Nijedan telefonski broj ne nalazi se u telefonskom imeniku, što ne znači da neki ljudi neće doći do brojeva. Odjel za odnose s javnošću New Scotland Yarda bavi se zanimanjem javnosti za ubojstva. Istraga o smrti gospodina Olivera odgođena je, ali kad se bude vodila, možda će je voditi netko drugi. Oni među vama koji bi željeli pratiti odjeke ove drame u javnosti, možda bi mogli nagovoriti gospođu Plunkett da vam dopusti korištenje njenog televizora. Novine, kao i sve potrebne namirnice, sutra će biti dopremljene helikopterom. Ne mogu reći da jedva čekam njihov dolazak."

„Stoje s vašim honorarnim osobljem na kopnu, s onima koji su tu preko tjedna? Neće li ih opsjedati novinari?" - upitao je dr. Yelland.

„Mislím da njihova imena uglavnom nisu poznata. Ako novinari i dođu u kontakt s njima, sumnjam da će mnogo saznati. Nema baš mnogo šanse da bi netko mogao doći na otok. Uzletišta za helikoptere bit će van upotrebe, osim kad znamo da dolazi helikopter hitne pomoći ili onaj s namirnicama. Sigurno će nas ometati buka drugih helikoptera koji će kružiti nad nama, no to ćemo nekako morati podnijeti. Ima li još nešto što biste željeli reći, inspektorice?"

„Samo bih nešto dodala onome što sam prije rekla. Ljudi bi se trebali držati zajedno koliko god je to moguće. Ako se trebate razgi-bati, povedite sa sobom jednu ili dvije osobe i ostanite u krugu glavne kuće. Svi imate ključeve svojih domova, soba ili stanova, i vjerojatno ćete htjeti da budu zaključani. Narednik Benton-Smith i ja trebamo vašu dozvolu da možemo pretražiti bilo koju sobu ako se to pokaže potrebnim. Nastojim dobiti na vremenu. Ima li netko nešto protiv?" Nitko nije ništa rekao. „Smatrat ću to vašim pristankom. Hvala vam. Prije nego što se razidemo, željela bih da svatko od vas napiše gdje je bio i što je radio između devet sati prošle noći i osam sati danas ujutro. Narednik Benton-Smith donijet će vam papire i pribor za pisanje, a zatim pokupiti ono što napišete."

Emily Holcombe je rekla: „Izgledat ćemo kao grupa studenata koji pišu svoj završni ispit. Hoće li nas narednik Benton-Smith nadgledati?"

Kate odgovori: „Nitko vas neće nadgledati, gospođice Holcombe."

Namjeravate li varati?" Okrenula se ostalima. „To bi bilo sve za sada. Hvala."

Listovi papira i olovke stajali su spremni na Maycroftovu stolu. Prolazeći hodnikom da ih pokupi, Benton je razmišljao o tome kako Katein i njegov prvi zajednički susret s osumnjičenima i nije prošao tako loše. Osjećao je da se vraćaju na onu ugodniju teoriju kako je neki stranac nekako uspio doći na otok. Ako je tako, nema ih smisla razuvjeravati. Strah od psihopatskog ubojice na slobodi barem će ih držati zajedno. To je imalo još jednu prednost: ubojica, osjećajući se sve sigurnije, postat će samouvjeren. Obično je ubojica u najvećoj opasnosti kad mu poraste samopouzdanje. Bacio je pogled na svoj sat. Za četrdeset minuta plima će biti najviša. No prvo mora razgovarati s gospođom Burbridge. Njezin bi iskaz ono opasno penjanje mogao učiniti nepotrebnim.

Za razliku od ostalih, ona nije sjela da napiše izjavu, nego je papir presavinula i stavila ga u svoju torbicu. Sada je ustala i uputila se prema izlazu. Otvarajući joj vrata, Kate reče: „Željeli bismo razgovarati s vama, gospođo Burbridge, a stvar je prilično hitna. Možemo li to učiniti sada?" Ne pogledavši ih, gospođa Burbridge odgovori: „Dajte mi samo pet minuta. Molim vas. Samo pet minuta."

Otišla je. Benton pogleda na sat: „Nadajmo se da da joj neće trebati više, gospođo."

5.

Gospođa Burbridge je bez riječi dočekala Kate i Bentona na svojim vratima i odvela ih u sobu za šivanje umjesto u svoj dnevni boravak, što je Kate pomalo iznenadilo. Zatim se smjestila uz poveći stol. U knjižnici je Kate bila previše zaokupljena pronalaženjem pravih riječi da bi se mogla usredotočiti na pojedinačna lica. Sada je promatrala ženu koju je tuga toliko promijenila da u njoj nije mogla prepoznati onu koju je prvi put vidjela nakon Oliverove smrti. Koža joj je izgledala poput sivozelenog pergamenta izbrazdanog borama, a oči pune boli, koje su se kupale u neprolivenim suzama, potpuno su izgubile boju. No Kate je vidjela još nešto - neutješan, opustošen duh. Nikad se nije osjećala tako bespomoćno i nedoraslo situaciji. Poželjela je daju AD s njom. On bi znao što treba reći, uvijek je znao.

Prijašnji prizori uciviljenosti prolijetali su joj kroz glavu poput pokretnog kolaža žalosti. Bilo ih je tako mnogo, toliko loših vijesti koje je morala saopćiti otkad je došla u policiju. Sva ona vrata koja su se pred njom otvarala čak prije nego što bi pozvonila ili pokucala; žene, muževi, djeca

koji su vidjeli istinu u njezinim očima i prije nego što bi uspjela progovoriti; mahnito pretraživanje po nepoznatim kuhinjama kako bi se pripremila tradicionalna 'fina šalica čaja', a koji nikad nije bio fin i kojeg su uciviljeni pili s uljudnošću koja joj je parala srce.

No ova je bol bila nedostupna prolaznoj utjesi vrućeg, slatkog čaja.

Prošavši pogledom po sobi za šivanje kao da je vidi prvi put, ona se osjeti obuzeta zbunjajućom mješavinom žalosti i bijesa; bale svile raskošnih boja, ploča od pluta načičkana krojevima, fotografijama, oznakama, a ispred gospođe Burbridge komad presavijenog platna u kojem se nalazila svilom izvezena traka na kojoj je Millie bila radila - sve sami dokazi nevine i radosne kreativnosti, koji će sada zauvijek biti zamrljani užasom i krvlju.

U tišini su čekale nekih desetak sekundi, no vrijeme kao da se zaustavilo. Tada su tužne oči pogledale u Kate. „Radi se o svećeničkoj halji, zar ne? Dogodilo se nešto u vezi s haljom. A ja sam mu je dala.”

Kate je blago rekla: „Bila je prebačena preko tijela gospodina Boydea, ali nije bila korištena pri ubojstvu.” Je li o tome razmišljala gospođa Burbridge? Kate je dodala: „Nije bio zadavljen. Halja je samo ležala preko njega.”

„A je li... je li zamrljana njegovom krvlju?”

„Jest, bojim se daje tako.”

Kate je zaustila da kaže: Mislim da se to može oprati, ali se zaustavila. Čula je Bentonov duboki udisaj. Je li i on shvatio da se suzdržala od besmislice, uvredljive koliko i glupe? Gospođa Burbridge nije žalila za nekim predmetom koji je izradila s ljubavlju, a ni za uložnim vremenom i naporom.

Sada je i sama pogledala po sobi, kao da joj je odjednom postala nepoznata. Rekla je: „Sve je to besmisleno, zar ne? Ništa u tome nije stvarno. To je samo uljepšavanje mašte. Ja sam mu dala halju. Da mu je nisam dala...” Glas joj se slomio.

Kate je rekla: „Ne bi bilo nikakve razlike. Vjerujte mi, ubojica bi napao bila halja tamo ili ne. To nema nikakve veze s haljom.”

Tada Benton progovori. Iznenadila ju je blagost njegova glasa.

„Ubojica je stavio halju preko njega, a to je možda i bilo prikladno, zar ne? Adrian je bio svećenik. Možda je svileni materijal te halje bio zadnje što je osjetio. Ne bi li mu to donijelo neku utjehu?”

Podigla je pogled prema njemu, a onda je ispružila svoju drhtavu ruku i uzela njegovu tamnu, mladenačku ruku u svoje. „Da, bi”, rekla je. „Hvala vam.”

Kate je tiho primaknula stolicu k njezinoj i sjela joj bliže. Rekla je: „Uhvatit ćemo tog čovjeka, ali trebamo vašu pomoć, naročito sad kad je gospodin Dalglish bolestan. Moramo znati što se dogodilo prošle noći. Rekli ste da ste predali halju gospodinu Boydeu.”

Gospođa Burbridge je sada bila mirnija. Rekla je: „Došao me posjetiti nakon večere. Ja sam večerala ovdje kao i obično, ali znala sam da će doći. Dogovorili smo to već ranije. Rekla sam mu da je halja gotova i želio ju je vidjeti. Da su stvari bile drugačije, da nije bilo ubojstva gospodina Olivera, Adrian bi je već odnio biskupu. To je smatrao nekom vrstom testa koji mora položiti. Mislim da je namjeravao napustiti otok, barem na nekoliko dana.”

Kate je upitala: „Znači, zato je halja bila upakirana u kutiju?”

„Bila je stavljena u kutiju, ali ne zato da se odmah odnese s otoka. Znali smo da se to ne može dogoditi, ne još. Mislila sam da bi je Adrian volio nositi, možda na večernjoj službi. Održavao ju je gotovo svake večeri. Ne bi je nosio na misi, to ne bi bilo prikladno. Kad sam primijetila kako joj se divi, pomislila sam da bi je želio obući pa sam mu rekla tla to i učini kako bih vidjela pristaje li mu i je li udobna. Bio je to zapravo samo izgovor. Željela sam mu priuštiti zadovoljstvo daje nosi.”

Kate je upitala: „Sjećate li se u koje je vrijeme otišao od vas kad ju je odnio?”

„Nije ostao dugo. Osjećala sam da se želi vratiti kući. Kad je otišao, upalila sam svjetlo i slušala radio u svojoj dnevnoj sobi. Sjećam se da sam pogledala na sat jer nisam željela propustiti program. Bilo je pet do devet.” Benton je rekao: „Osjećali ste da se želi vratiti kući. Je li to bilo uobičajeno? Mislim, je li izgledalo kao da se žuri više nego inače? Je li vas iznenadilo što nije želio ostati duže? Je li odavao dojam da na putu prema kući namjerava nekoga posjetiti?”

Pitanje je bilo važno, odgovor presudan, i činilo se kako gospođa Burbridge to shvaća. Nakon stanke, ona reče: „U onom mi trenutku to nije izgledalo neobično. Mislila sam kako ima nekog posla ili želi slušati radio program. Točno je da se inače nije žurio. No to i nije bila žurba, zar ne? Bio je ovdje dvadeset pet minuta.”

Benton zapita: „O čemu ste razgovarali?”

„O halji, stoli i ostalim komadima na kojima sam radila. Obožavao je prednje strane oltara. Bilo je to samo čavrljanje. Nismo spominjali ubojstvo gospodina Olivera, ali mislim da je bio zaokupljen time. Duboko ga je pogodila smrt gospodina Olivera. Naravno, i sve nas ostale, no kod njega je to bilo dublje. On je shvaćao što je zlo.”

Kate je ustala. Rekla je: „Ne želim da budete sami u ovom stanu, gospodo Burbridge. Znam da će svi biti smješteni u ovu kuću, no ipak bih radije da noćas ne budete sami u stanu.“

„Oh, neću biti. Ni gospođa Plunkett ne želi biti sama pa je predložila da se uselim k njoj. Jago i Dan će preseliti moj krevet. Ona bi došla k meni, ali znam koliko voli svoj televizor. Bojim se da nijedna od nas neće imati previše mira. Ljudi koje inače ne zanima televizija sad će željeti gledati vijesti. Sve se promijenilo, zar ne?“

„Da“, potvrdi Kate. „Bojim se da jest.“

„Tražili ste da napišemo što smo radili prošle noći. Odnijela sam papir sa sobom, ali nisam ništa napisala. Nisam bila u stanju pisati što se dogodilo. Je li to važno?“

Kate je blago odgovorila. „Nije, gospođo Burbridge. Rekli ste nam ono što smo trebali saznati. Bojim se da ćete kasnije morati dati službenu izjavu, ali sada nemojte brinuti o tome.“

Zahvalili su joj i otišli. Čuli su kako se za njima zaključavaju vrata.

Benton reče: „Znači da mu je trebalo sat vremena da stigne kući. Ta šetnja kroz šumarak, čak i po mraku, ne može trajati duže od pola sata, možda samo manje.“

„Bilo bi bolje da to provjerite, po mogućnosti kad padne mrak. Boyde sasvim sigurno ne bi išao u šetnju, bar ne u noći bez zvijezda i noseći veliki paket. Išao je nekoga posjetiti, i kad saznamo koga, imat ćemo Calcrafta.“

Pogledala je na svoj sat. „Trebalo nam je dvadeset minuta da dobijemo tu informaciju, ali nismo je mogli požurivati i to je važno. Željela bih pomoći kad stigne dr. Glenister. Morat ćemo se držati podalje od nje, ali mislim da trebamo biti ondje kad budu odnosili tijelo.“

Ulazili su u Katein stan, kad je zazvonio telefon. Doktorica Glenister izlaže dokaze na sudu i bit će zauzeta još sljedeća dva dana. Predložila im je da koriste usluge savršeno sposobnog lokalnog stručnjaka. Sav dokazni materijal može se odnijeti u laboratorij kad se bude prevozilo tijelo.

Spuštajući slušalicu, Kate je rekla: „Možda je i tako dobro. Imamo i sami posla na mjestu zločina, a željela bih i onaj kamen, uspijemo li ga pronaći. Ako plima nadolazi, možda smo već izgubili previše vreme-na.“

„Nije izgubljeno, gospođo“, rekao je Benton. „Moramo posjetiti sve na otoku i pobrinuti se za njihovu sigurnost. I zaista smo trebali iskaz gospođe Burbridge. Da joj je Boyde natuknuo išta o tome kamo ide, slučaj je mogao biti riješen. Naše je djelovanje ograničeno činjenicom da nas je samo dvoje. S plimom bi trebalo biti sve u redu, ako je prošle noći nadošla

malo prije deset. Imat ćemo otprilike sat vremena prije nego što ponovo naraste."

„Nadajmo se da ste u pravu."

Nakon kraćeg oklijevanja, ona reče: „Dobro ste postupili, narednice. Znali ste što treba reći gospođi Burbridge, što bi je moglo utješiti."

„Imao sam vjerski odgoj, gospođo. Katkad se i to pokaže korisnim."

Pogledala je u njegovo tamno, lijepo lice. Bilo je mirno poput maske.

Rekla je: „Sada treba pozvati Jaga da nam se pridruži s buggyjem i opremom za penjanje. Ne možemo pretraživati onu stijenu bez njega. Netko će ga - vjerojatno Maycroft - zamijeniti u lučkoj kućici."

6.

Bentonu se učinilo pretjeranim vrijeme koje je Maycroftu bilo potrebno da se oslobodi ostalih obaveza i ode do luke zamijeniti Jaga te mu objasniti da ga trebaju. Osjećao je da bi to Maycroft radije obavio sam. Čekali su Jaga ispred svjetionika. Benton se pokušavao oduprijeti napasti da stalno pogledava na sat, što je bila iritirajuća opsesija koja služi samo tome da vrijeme prolazi još sporije.

Impulzivno je rekao: „Pretpostavljam da je najsigurnije angažirati njega."

„Tako dugo dok mu ne kažemo što pokušavamo pronaći." „Mislio sam na penjanje, gospođo."

„Nemamo izbora. AD je rekao kako misli da Jago nije čovjek kojeg tražimo, a dosad još nije pogriješio."

Sada je Jago bio s njima. On i Benton utovarili su u buggy opremu za penjanje, a Kate je sjela za upravljač. Poskakivali su preko rta bez riječi. Benton je znao da će ona htjeti zaštititi zemljište oko mjesta zločina i kad su bili nekoliko metara od kapelice, zaustavila je buggy.

Rekla je Jagu: „Ono što tražimo vjerojatno je bilo bačeno preko gornje ili donje litice, negdje u blizini kapelice. Narednik Benton-Smith ili ja sama morat ćemo se spustiti po užetu uz stijenu kako bismo pretraživali.

Trebamo vašu pomoć."

Jago nije rekao ništa. Kate je skliznula dolje između grmova i oštih stijena do donje litice, dok su je dvojica muškaraca slijedila; koračala je po uskom platou sve dok, pogledavši gore, nije ocijenila da se nalaze ispod kapelice. Prišli su rubu i pogledali prema dolje. Granit u slojevima - na nekim mjestima izbrazdan, a na drugima gladak poput ulaštenog srebra - spuštao se oko dvadeset pet metara sve do mora, prekidan samo stršećim izdancima kao nekim visećim košarama, raspuklinama prekrivenima

lišćem i grozdovima malih bijelih cvjetova. U podnožju stijene bila je špilja bez spruda, a pred njenim se ulazom nalazilo par kamenih gromada. Plima je brzo rasla.

Kate se okrenula prema Jagu: „Je li se moguće spustiti? Čini li vam se da bi to bio problem?”

Jago konačno progovori. „Silazak ne bi, ali kako se mislite vratiti gore? Trebate iskusnog penjača.”

Kate ga upita: „Postoji li neki drugi put kojim bi se moglo stići do špilje?” „Hodajte dalje i pogledajte sami, inspektorice. Uvijek je nedostupna, bez obzira na plimu”, odgovorio je Jago.

„Zar nema načina da se dođe plivajući oko rta?”

Jagovo je lice sve govorilo. Slegnuo je ramenima. „Ne, osim ako želite biti izrezani na komadiće. Podvodne stijene oštre su poput britve.”

Benton reče: „Moj je djed bio penjač, a učio je i mene. Ako ste voljni sići dolje sa mnom, morali bismo se moći popeti natrag, naravno, ako postoji tajni službeni uspon.”

„Postoji jedan, tridesetak metara južno od kapelice. To je jedini put za penjanje, ali nije za početnika. Koji je najteži uspon koji ste savladali?”

„Tatra na obali Dorseta. To je blizu Glave sv. Anselma.” Benton je mislio: Samo me nemoj pitati kad je to bilo.

Sada ga je Jago prvi put pogledao u lice. „Jeste li vi unuk Hughu Benton-Smitha?”

„Da.”

Nekoliko je sekundi potrajala tišina, a zatim Jago progovori: „U redu, započnimo s tim. Pomozite mi oko opreme. Nemamo mnogo vremena.” Ostavili su Kate na rubu stijene. Ubrzo su se opet pojavili. Jago je sigurno vodio s užadi prebačenom preko ramena. Slijedeći ga s ostatkom opreme, Benton je mislio: On poznaje svaki pedalj ove stijene. Radio je to već i prije.

Ispustivši užad, Jago reče: „Bolje bi bilo da skinete jaknu. Cipele izgledaju u redu. Probajte jednu od ovih kaciga. Ona s crvenim bedžem je moja.”

Kamene gromade ovdje su bile veće, a donja litica uža nego bilo koji drugi dio koji su vidjeli. Jago je stavio kacigu na glavu, a zatim brzo izabrao stijenu koju je želio. Dok su ga njih dvoje promatrali, uzeo je tri široke trake, isprepleo ih zajedno pa ih zakvačio karabinerom oko stijene.

Gledajući ga kako zatvara tešku metalnu kopču, Benton je razmišljao kako na riječ 'karabiner' nije pomislio već više od deset godina. A one trake su se zvale šlinge. Mora se prisjetiti tih naziva. Jago je razmotao užu, provukao sredinu kroz karabiner i raširenim rukama, čineći velike zamahe,

tr/nuo oba kraja užeta i prebacio ih preko stijene. Pali su, ritmički se odmatajući, dok se plavocrveni uzorak isticao na sunčevu svjetlu.

Za Bentona je vrijeme stalo i u jednoj je zbunjujućoj sekundi izgubio nadzor nad svojim mislima, a onda se svega prisjetio. Ponovo je imao četrnaest godina i stajao je sa svojim djedom na vrhu one stijene na obali Dorseta. Njegov djed, kojeg je uvijek zvao imenom, bio je dvaput odlikovani borbeni pilot u Drugom svjetskom ratu i nakon svih onih burnih godina nikad se više nije uspio prilagoditi zemaljskom svijetu, svijetu u kojem je smrt njegovih najboljih prijatelja od njega učinila jedinog preživjelog, ali mu je ostavila osjećaj krivnje. Čak i kao adolescent, Benton mu je očajnički nastojao udovoljiti, no osjećao je neko propadanje i sram koji su ležali ispod krhkog, polupodrugljivog oklopa. Hugh je bio opsjednut amaterskim penjanjem, vidjevši u toj ničijoj zemlji između zraka i stijena ono što je njegov unuk prepoznao kao nešto više od sporta. Francis - Hugh ga nikad nije zvao Benton - je žudio s njim podijeliti tu strast, znajući čak i tada da je ono čemu ga djed uči ustvari - nadvladati strah.

Bio je na prvoj godini studija kad je Hugh smrtno stradao na penjanju u Nepal. Tada je njegov entuzijazam splasnuo. Nijedan od njegovih prijatelja nije se bavio penjanjem. Život mu je bio pun mnogo dubljih interesa. Sada, u ovom trenutku sjećanja, čuo je Hughov glas. Penjanje je vrlo oštar sport, ali ja mislim da si spreman za njega, Francis. Jesi li? Da, Hugh, spreman sam.

No, ono što je on čuo zapravo je bio Jagoov glas. „Penjanje je opasno, ali ako ste savladali Tatra, bit ćete spremni i za ovo. U redu?”

Znao je da je ovo zadnja prilika da se povuče. Uskoro bi mogao stajati na tom uskom kamenom rubu obale koja se strmoglavljuje u more, suočen s opasnim spuštanjem, možda u društvu ubojice. U sebi je ponavljao Kateine riječi: 'AD misli da Jago nije čovjek kojeg tražimo, a dosad još nije pogriješio.'

Pogledao je Jaga i rekao: „Spreman sam.”

Skinuo je jaknu i kroz fino tkanje vunenog džerseja osjetio hladnoću vjetra kao hladan oblog na leđima. Prikopčan za opremu svojim opasačem s karabinerima, šlingama i vijcima, isprobao je dvije kacige od kojih mu je jedna pristajala i pričvrstio ju je remenom. Bacio je pogled na Kate. Lice joj se ukočilo od brige, no nije ništa rekla. Pitao se je li mu željela reći: Ne moraš to raditi, nisam ti to naredila, no znao je da bi prebacivanje odgovornosti na njega značilo kako se ona odriče svoje odgovornosti.

Mogla ga je zaustaviti, ali mu nije mogla narediti da se penje. Pitao se zašto mu je to (ako drago. Uzela je plastičnu vrećicu za dokazni materijal i par rukavica za istraživanje iz svoje torbe i pružila mu ih. Bez riječi ih je stavio u džep na hlačama.

Gledao je kako Jago provjerava jesu li šlinge oko stijene sigurne, zatim je prikopčao užu kroz karabiner na svom pojasu. Sada mu se sve polako vraćalo - užu preko desnog ramena i preko leđa. Nitko nije govorio. Sjećao se kako se ta rutinska priprema za penjanje uvijek obavljala u tišini: jednostavno, svrhovito, uz jačanje hrabrosti i odlučnosti, gotovo - mislio je - kao da je njegov djed bio zaređeni svećenik, a on ministrant, i kao da su obojica izvodili neki nijemi, ali dobro poznati obred. Jago nije ni najmanje sličio na svećenika. Nastojeći odagnati strah gorkim humorom, Benton je sam sebi rekao kako će on, Benton, najvjerojatnije završiti kao posvećena žrtva.

Hodao je do samog ruba stijene, odupro se nogama i nagnuo unazad u prazan prostor. Bio je to trenutak predavanja i donio je sa sobom sjećanje na mješavinu straha i ushićenja. Kada klin ne bi izdržao, on bi zaronio dvadesetak metara u smrt. No užu je bilo napeto i držalo je. Na trenutak, gotovo u vodoravnom položaju, podigao je pogled prema nebu. Oblaci tjerani vjetrom u kovitlacu bijelog i svijetloplavog, a ispod njega more koje udara o kamenje u neumornim valovima zvuka za koji mu se činilo da ga čuje prvi put. No sada je sve bilo lako i osjetio je, nakon više od deset godina, nešto od onog dječaćkoga užitka u odska-kivanju i klizanju niz kamen, lijevom rukom upravljajući uzetom iza sebe, desnom na užetu ispred sebe, osjećajući kako klizi kroz karabiner, znajući da drži sve pod kontrolom.

Stopala su mu dodirnula zemlju. Brzo se oslobodio i viknuo da je stigao dolje. Navukavši rukavice za pretraživanje, pregledavao je uzak pojas morem izgladenog kamenja i oblutaka, određujući odakle bi bilo najbolje početi. Plima je snažno nadirala, prelijevajući se preko najudaljenijih izbočina, vrtložila se u virovima među kamenjem, napredujući, da bi se zatim naglo povukla ostavljajući za sobom blistave oblutke i oštrice razlomljenog granita. Vrijeme je radilo protiv njega. Sa svakim se valom sužavala površina za pretraživanje. Spuštenog pogleda, napredovao je pažljivo metar po metar. Znao je što traži: težak kamen, no dovoljno malen da se može držati u šaci, oružje smrti na kojem bi, ako bude sreće, još uvijek moglo biti tragova krvi. Sa svakim je metrom osjećao sve veću težinu na srcu. Čak i na ovoj uskoj traci obale kamenja je bilo na tisuće, mnogi su bili odgovarajuće veličine i težine, a većinu je more brusilo

stoljećima. Gubio je vrijeme na bezuspješno traženje, a još se morao suočiti s uspinjanjem.

Minute su prolazile, a njegova je nada blijedila. Ushit zbog silaska niz stijenu bio je zaboravljen. Pomislio je na Kate koja gore čeka na poziv koji bi značio njegov uspjeh. Sada će to biti samo poziv koji će Jaga obavijestiti kako je vrijeme da se on počne spuštati.

A onda je blizu ruba stijene primijetio nešto što svakako ne pripada toj netaknutoj obali: lagano lepršanje otpada. Hodajući prema njemu pogleda uprtog u tlo, na sekundu je bio u iskušenju da raširi ruke i poviče pobjedničkim glasom. Ono što je vidio bio je kamen jajolikog oblika, napola pokriven nečim što je izgledalo kao ostatak kirurške rukavice. Veći dio tankog lateksa mora da se razderao pri padu i bio odnesen s valovima plime koja se povlačila, ali jedan prst i manji dio dlana još su bili čitavi. Pažljivo je podigao kamen i pregledavao njegovu površinu. Crvenkasta mrlja, koja nije izgledala kao da pripada prirodnom sastavu kamena, mogla je biti jedino krv. To mora biti krv.

Stavio je svoj trofej u vrećicu, zatvorio je i posrćući pojurio prema užetu. Zavezao je vrećicu za njegov kraj i pobjednički zavikao: „Imam ga! Diži!“ Podigao je pogled i vidio Kate kako gleda prema dolje. Mahnula je rukom i uže se sa svojim teretom počelo dizati, lupnuvši lagano o prednju stranu stijene. Gotovo odmah se ponovno spustilo i Jago je stizao dolje brzinom bliskom slobodnom padu, a njegovo nabijeno tijelo izgledalo je kao da pleše uz stijenu. Oslobodio se i trznuo uzetom. Palo je smotano do njegovih nogu. Rekao je: „Uspon je samo tridesetak metara dalje iza ove stijene. Ja ću namjestiti uže.“

Slojevita i raspuknuta stijena dizala se iznad njih. Pjena valova im se već skoro prelijevala preko stopala.

Jago je rekao: „Vi možete voditi. Ako ste savladali Tatru, ovo ne bi trebalo biti preteško. Stijena je strma i isturena, ali sigurna kod ključnih pokreta. Problem je vrh ove pukotine. Jedan se klin nalazi upravo ispred nje, desno od vrha. Provjerite jeste li se dobro zakvačili. Ne brinite, isturen je, pa ako padnete - barem ćete pasti dalje od stijene.“

Benton nije očekivao da će on voditi. Mislio je: Jago je ovo planirao od početka, ali je tada nadzirao svaki aspekt ovog uspona. Bio je prepono-san da bi se prepirao oko te odluke, ali i Jago će o tome ovisiti. Na kraju užeta napravio je mornarski čvor i pričvrstio ga na pojas s opremom, dok je Jago oprezno napravio omču oko kamene gromade u podnožju uspona, a zatim je primio uže i rekao: „U redu. Ako ste spremni.“

I onda, dodatno naglasivši neizbježnost uspona, udario je veliki val i

umalo ih izbacio iz ravnoteže. Benton se počeo uspinjati. Prvih pet metara nije bilo preteško, ali razmišljao je pažljivo kamo će stavljati ruke ili noge, osjećajući svaku pukotinu u kamenu, krećući se prema gore tek kad je bio siguran da ima čvrsto uporište. Nakon pet metara uzeo je klin sa svog pojasa, zabio ga u pukotinu i drmao ga dok nije bio siguran da je čvrst. Zakvačio je kariku, provukao užu i krenuo dalje s više sigurnosti. Stijena je postala strmija, ali još uvijek čvrsta i suha. Našao je novu pukotinu i ponovio postupak.

Nalazio se desetak metara od tla kad se, iznenada i na svoj užas, smrznuo i sva mu je sigurnost nestala. Raširio je ruke preširoko kako bi pronašao uporište i našao se kao orao s krilima raširenima uz stijenu. Ramena su mu bila napeta do krajnosti. Bojao se tražiti drugo uporište za nogu kako ne bi izgubio ionako nesigurnu ravnotežu. Lice mu je bilo pritisnuto o granit, koji je sada bio vlažan i ledeno hladan, i shvatio je da je stijena vlažna od njegovog znoja. Jago mu nije ništa dovikivao, no sjetio se glasa svog djeda na četvrtom usponu na kojem su bili zajedno, glasa koji mu je dovikivao: Ovo je tajni uspon, znači da postoje uporišta. Polako, Frances. Ne utrkuješ se. Sada, nakon samo trideset sekundi koje su mu se činile kao vječnost, napetost u ramenima je popustila. Za probu je dignuo desnu ruku i pronašao uporište otprilike metar iznad sebe, a zatim je našao uporišta i za noge. Panika je prošla i znao je da se više neće vratiti.

Pet minuta kasnije njegova je kaciga blago udarila u istureni dio stijene. To je bio glavni problem. Sastojao se od razlomljenog granita prekrivenog lišćem. Na rubu je sjedio galeb sjajnog kljuna, nepokretan u svom glatkom, bijelosivom savršenstvu, i gospodario stijenom, ne osvrćući se na znojnog uljeza tek pola metra ispod sebe. Tada se uzdigao u kovitlacu zraka i on je osjetio, prije nego što ih je vidio, galebova bijela krila kako promiču iznad njegove glave. Znao je da će klin već biti na svom mjestu iznad pukotine. Ako se ne uspije popeti na izbočeni dio stijene, on će ga pridržati. Našao je kuku, zakvačenu za jedan dio dugačke karike, viknuo je prema dolje: „Zategni užu!” i osjetio je kako se ono zateže. Pogledavši dolje i koristeći napetost užeta da održi ravnotežu, posegnuo je desnom rukom za izbočinom i osjetio uporište iznad sebe. Nakon pola minute opreznog napipavanja našao ga je, a zatim jedno i za lijevu ruku. Njišući se u zraku, zaustavio se rukama, našao uporišta za noge i vratio ravnotežu. Stavio je drugu kariku i zakvačio se. Bio je na sigurnom.

Sada više nije morao brinuti, prisjećao se samo užitka. Ostatak uspona bio je strm, no stijena je bila čista, s dobrim uporištima sve do vrha. Prebacio se preko ruba stijene i pao iscrpljen; miris zemlje i trave činio mu se poput

blagoslova, dok je u ustima osjećao okus pijeska. Ustao je na noge i vidio Kate kako mu prilazi. Gledajući u njezino lice koje je blistalo od olakšanja, morao se oduprijeti smiješnom porivu da joj pohrli u zagrljaj.

Rekla je: „Čestitam, Bentone“, a onda se okrenula kao da se boji da bi on mogao primijetiti tragove napetosti koju je osjećala zadnjih pola sata.

Našao je najbližu kamenu gromadu, napravio omču, zatvorio kopču, napeo užu i povikao dolje Jago: „Popni se kad budeš spreman.“

Znao je da se Kate bavila dokazom dok je Jago još bio pri dnu stijene.

Kamen i ostaci razderanog lateksa već su stajali zapečaćeni u vrećici za dokazni materijal. Sada je Jagov život bio u njegovim rukama. Osjetio je poznati ushit, poput navale krvi. To je bilo to: zajednička opasnost, uzajamna ovisnost, zajedništvo u penjanju.

Začuđujućom brzinom Jago je već bio s njima, navlačeći i slažući užad te noseći opremu. Rekao je: „Bili ste dobri, narednice.“ Dugačkim je koracima išao prema buggyju sa svojom opremom, kratko je oklijevao pa se okrenuo. Prišao je Benton i pružio mu ruku. Benton ju je prihvatio.

Nitko nije ništa govorio. Ubacili su opremu u stražnji dio buggyja i ukrcali se. Kate je sjela za upravljač, upalila motor, zaokrenula u širokom luku i odvezla ih prema glavnoj kući. Gledajući njezino lice, Benton je na svoje iznenađenje shvatio kako bi se za Kate moglo reći da je lijepa.

7.

Čitav ostatak utorka Kateine su misli bile u onoj tajanstvenoj bolesničkoj sobi u tornju i jedva se suzdržavala da ne nazove Guya ili Jo Staveley kako bi saznala što se događa. No znala je da bi je oni već sigurno nazvali kad bi joj imali što reći. U međuvremenu, oni moraju obavljati svoj posao, a ona svoj.

Gospođa Burbridge, pronašavši utjehu u svakodnevnim kućanskim poslovima - koliko je to bilo moguće pored dvostruke opasnosti od ubojice na slobodi i potencijalne smrtonosne bolesti - pitala je što bi željeli za večeru i hoće li je trebati dostaviti u Vilu Seal. Kate je i sama pomisao na to bila nepodnošljiva. Sjediti za stolom gdje je Dalgliesh sjedio, gledati njegov kišni ogrtač kako visi u predsoblju, osjećati njegovu odsutnost mnogo jače od prisutnosti, bilo bi kao da ulazi u kuću umrlog. Bit će joj dobar i njezin stan u bloku za osoblje. Također joj je bilo važno da se nalazi u blizini glavne kuće i da joj je Benton odmah iza susjednih vrata. Nije to bilo samo pitanje udobnosti; priznala je sebi da bi se osjećala sigurnije da je on u blizini. S tom se spoznajom pojavila i druga: on je postao njezin kolega i partner. Rekla mu je što je odlučila.

Benton je rekao: „Ako to vama ne smeta, mogao bih preseliti svoj naslonjač i sve što je već potrebno u vašu dnevnu sobu. Tako možemo vaš stan koristiti za rješavanje slučaja, a moj za obroke. Sasvim dobro pripremam doručak. Oboje imamo male hladnjake - u svakom slučaju dovoljne za mlijeko - što nam može dobro doći ako radimo do kasno i trebamo kavu. Ostale sobe u tom bloku nemaju ga. Osoblje se mora služiti velikim hladnjakom u blagovaonici za osoblje. Razgovarao sam s gospođom Plunkett i ona nam može poslati neku salatu i hladno meso ili to možemo sami pokupiti. Odgovara li vam jedan sat?"

Kate nije bila gladna, ali mogla je primijetiti kako je Benton zaokupljen hranom. Ručak je, nakon što ga je on donio, bio zaista izvrstan. Hladna janjetina stigla je uz pečeni krumpir i salatu, nakon čega je uslijedila voćna salata. Na njezino vlastito iznenađenje jela je s pohlepom.

Poslije su sjeli kako bi dogovorili daljnji program.

Kate je rekla: „Moramo odrediti prioritete. Možemo krenuti sa smanjivanjem broja osumnjičenih, za početak. Jo Staveley ne bi ubila Boydea, a ne bi, bar mislim, ni njezin suprug ni Jago. Cijelo vrijeme smatramo gospođu Burbridge, gospođu Plinkett i Millie potpuno čistima. To nam ostavlja Dennisa Tremletta, Mirandu Oliver, Emily Holcombe, Roughtwooda, Dana Padgetta i Marka Yellanda. Mislim da bi bilo logično uključiti i Ruperta Maycrofta, no njega ćemo zasad izostaviti. Naravno, pretpostavljamo kako je samo jedan ubojica na Combeu, no morali bismo i druge mogućnosti ostaviti otvorenima."

„Mogli bismo izostaviti i Yellanda, gospođo", rekao je Benton, „ili se barem ne fokusirati na njega, no on nema alibi, a imao je razloga mrziti Olivera baš kao i bilo tko drugi na otoku. I ne mislim kako treba eliminirati Jaga, bar ne još. Naravno, tu je još uvijek i dr. Speidel. Imamo samo njegovu riječ o vremenu sastanka."

Kate je rekla: „Razmotrimo prvo Tremletta, Roughtwooda, Padgetta i Yellanda. Sva su četvorica mrzila Olivera, ali ponovo nailazimo na stari problem, barem što se tiče prve trojice: zašto bi čekali sve do ovog vikenda da ga ubiju? Što se tiče dr. Speidela, imate pravo. Moramo ga ponovno ispitati kada se - i ako - oporavi, ali bog zna koliko bi to moglo potrajati." Onda su pregledali pismene izjave. Kao što su i očekivali, nitko nije priznao da je bio na rtu poslije devet sati osim Staveleyevih, koji su večerali u glavnoj kući s Rupertom Maycroftom i Adrianom Boydeom. Boyde im se pridružio u knjižnici da popije svoj uobičajeni sok od rajčice prije večere. Izgledao je potišteno i brižno, no to ih nije iznenađivalo.

Njega je Oliverova smrt uznemirila više nego ikog drugog. Nakon toga ostao je još samo na glavnom jelu i zatim otišao, po njihovom mišljenju nešto prije osam i trideset. Staveleyevi su s Maycroftom popili kavu u knjižnici, a onda su izašli kroz prednja vrata i krenuli prema svojoj kući. Nisu bili sigurni u vrijeme, ali misle da je bilo oko devet i trideset.

Kate reče: „Sutra ćemo vidjeti svakoga pojedinačno i ustanoviti može li se još nešto od njih saznati. Moramo provjeriti vremena.”

No bilo je tu i drugih, mnogo težih odluka. Trebaju li tražiti od osumnjičenih da predaju odjeću koju su nosili prošle noći i poslati je u laboratorij kad bude odneseno i Boydeovo tijelo s ostalim dokaznim materijalom?

Kao da je osjetio njezinu nedoumicu, Benton je rekao: „Čini se besmislenim, gospođo, početi skupljati odjeću prije nego što dobijemo glavnog osumnjičenog. Naposljctku, ako i uzmemo svu odjeću, nitko nam ne jamči da će oni predati baš ono što su tada nosili. A Calcraft je mogao i biti gol do pojasa. Nije se morao žuriti. Imao je čitavu noć da sve opere nakon obavljenog posla.”

Kate nastavi: „Moglo bi biti otisaka prstiju na slavinama i tušu u Vili Chapel, no sve što možemo učiniti jest osigurati mjesto zločina i čuvati dokazni materijal dok ne dođe tehnička podrška, ako uopće dođe. Gotovo da žalim za starim danima kad su istražitelji imali opremu za otiske prstiju pa su mogli odmah nastaviti s radom. No spremićemo ručnike iz kupaonice za slučaj da se na njima pronađe DNK, a zajedno s tijelom morali bismo poslati i kartonsku kutiju. Mislim da nemamo dovoljno veliku vreću za dokazni materijal. Morat ćemo uzeti plastičnu vreću iz glavne kuće. Pitat ćemo gospodina Maycrofta, a ne gospođu Burbridge.” Bilo je tri i trideset kad je stigao helikopter. Čim se spustio, otključali su Bentonov stan i izgurili kolica s nosilima. Boydeovo tijelo prekrili su plahtom da se ne bi vidjela svećenička halja, iako su znali kako je malo vjerojatno da je gospođa Burbridge o tome šutjela. Kate je bilo žao što je nije obavezala na tajnost. To je bila pogreška za koju je najvjerojatnije bilo prekasno da se ispravi. Millie bi pitala za halju čim prvi sljedeći put dođe u sobu za šivanje, a od nje bi bilo besmisleno očekivati diskreciju. Na Boydeove ruke su navukli rukavice kako bi zaštitili eventualne dokaze ispod noktiju, a na samom tijelu nisu više ništa mijenjali. Stojeći jedno pored drugoga, s udaljenosti su promatrali kako ljudi s maskama zatvaraju patentni zatvarač na vreći za tijelo i ukrcavaju je u helikopter, zajedno s vrećicama s dokaznim materijalom.

U kući iza njih vladala je potpuna tišina pa nisu ni pomišljali da bi ih netko

mogao promatrati s prozora. Bila je to neobična suprotnost stalnoj jutarnjoj aktivnosti kad su se po kući i bloku za osoblje neprestano kretali ljudi.

Buggy je drndajući dolazio i odlazio, natovaren torbama i knjigama koje je Emily Holcombe smatrala neophodnima za svoj boravak, ili pak prtljagom koju je iz Vile Peregrine prevezio Tremlett, dok je Miranda Oliver uspravno sjedila pokraj njega i svakim dijelom svog ukočenog tijela izražavala negodovanje. Yelland je širokim koracima unosio svoje torbe kroz stražnja vrata kuće, ni sa kim ne razgovarajući. Kate pomisli kako to izgleda kao da otok očekuje napad i barbari su već na vidiku, pa svi traže spas u glavnoj kući kao u nekom posljednjem utočištu.

U tom su trenutku Staveleyevi izašli iz kuće, a pojavio se i Jago u buggyju. Kate primijeti, i srce joj snažnije zakuca, kako se oprezno iznose dva cilindra s kisikom i dvije velike kutije - očigledno s medicinskom opremom - koje su Jago i dr. Staveley preuzeli i smjestili ih u buggy. Dvadesetak metara od helikoptera postavljen je stol za kojim su se bez opasnosti mogle obavljati formalnosti. Svi su stavili maske i, držeći se na najvećoj mogućoj udaljenosti, obavljali posao preuzimanja vrećica s dokaznim materijalom. To je potrajalo neko vrijeme. Deset minuta kasnije helikopter je odletio. Kate i Benton gledali su za njim sve dok im nije nestao iz vida, a onda su se tiho okrenuli.

Vrijeme je prolazilo. Bilo je malo toga što su mogli obaviti sad kad je Kate odlučila razgovore odgoditi do srijede. Dan je svima bio težak. Imali su pismene izjave i vjerojatno bi bilo neproduktivno u ovom času nastavljati s ispitivanjem.

Kad je danje svjetlo počelo blijediti, ona reče: „Idem do bolesničke sobe. Vrijeme je da otkrijemo što se događa s gospodinom Dalglishom, a moramo saznati i gdje se drže kirurške rukavice te tko ima pristup do njih.“ Prije polaska se istuširala i presvukla, a zatim je prvo otišla do mora, osjetivši potrebu za par minuta samoće. Morala je saznati, a istodobno se bojala suočavanja s istinom. Sumrak se brzo spuštao, zamagljujući poznati krajolik. Iza nje su se svjetla u glavnoj kući palila jedno za drugim, no preostale kuće i stanovi za osoblje, osim njene i Bentonove sobe, bili su u tami. Posljednji je iščeznuo svjetionik, no čak kad je i on postao nerazpoznatljiv, valovi su se još uvijek bjelicali na pozadini sve tamnijih stijena.

Otključala je stražnja vrata i prošla predvorjem do dizala. Na putu prema gore promatrala je svoj odraz. Njezino je lice sada izgledalo starije, a oči umorne. Sa svijetlom kosom čvrsto začušljanom unatrag, lice joj je izgledalo ranjivo i ogoljeno.

Jo Staveley bila je u ordinaciji. Kate je ovo bio prvi dolazak ovamo i prvo je uočila metalne ormare s uredno ispisanim naljepnicama.

Upitala je: „Kako je gospodinu Dalglieshu?”

Jo Staveley je u bijelom liječničkom ogrtaču stajala pored pisaćeg stola i proučavala neki spis. Okrenula je prema Kate lice s kojeg je nestala svaka životna snaga. Zatvarajući spis, ona reče: „Pretpostavljam da bih vam mogla odgovoriti kako je on dobro koliko se to može očekivati, ili bih mogla reći da je njegovo stanje zadovoljavajuće, no ono to nije i temperatura mu je viša no što bismo željeli. Ovo su prvi dani. Hirovita temperatura možda i nije neobična. Nemam iskustva s njegovom bolesnika oboljelih od SARS-a.”

„Mogu li ga vidjeti? Važno je.”

„Mislim da ne možete. Guy je uz njega. Bit će začas ovdje. Zašto ne biste sjeli i pričekali da dođe?” „A doktor Speidel?”

„Preživjet će. Lijepo od vas što pitate za njega. Čini se da su ga mnogi zaboravili.”

Kate je upita bez uvoda: „Što ako posjetitelji trebaju nešto iz ordinacije - pilule, zavoje, nešto takvo?”

Nagla promjena teme i ovako odlučno pitanje očigledno su iznenadili Jo. Rekla je: „Tražili bi to od mene. Ne bi bilo nikakvih problema.”

„Je li ordinacija otvorena? Hoću reći, mogu li oni ući i sami se poslužiti?”

„Do lijekova ne mogu doći. Svi propisani lijekovi se nalaze pod ključem.”

„A vrata ordinacije se ne zaključavaju?”

„Čak i kad nisu zaključana, ne viđam ljude kako ulaze i izlaze. Ako i uđu, ne mogu učiniti nikakvo zlo ni sebi ni drugima. I neke uobičajene lijekove, primjerice aspirin, držim zaključane.” Sada je gledala u Kate s iskrenom znatiželjom.

Kate je ustrajala. „A materijali poput zavoja i kirurških rukavica?”

„Ne mogu zamisliti zašto bi ih posjetitelji mogli trebati, no takav materijal nije pod ključem. Kad bi ga trebali, pitali bi mene ili Guya. To bi bilo pristojno i razumno. Teško da bi se išli sami posluživati.”

„Ali vi biste primijetili da nešto nedostaje?”

„Ne neophodno. Trebali smo neke stvari dok smo njegovali Marthu Padgett. Gospođa Burbidge je povremeno pomagala. Uzimala bi što bi joj bilo potrebno. Čemu sva ta znatiželja? Zar ste pronašli drogu? Ako je tako, ona nije iz ove ordinacije.”

„Ne, nismo pronašli drogu.”

Vrata su se otvorila i ušao je Guy Staveley. Jo reče: „Inspektorica Miskin želi vidjeti gospodina Dalgliesha. Rekla sam joj da mislim kako to večeras

sigurno neće biti moguće."

„Bojim se da neće. Sad se u miru odmara i važno je da ga nitko ne uznemirava. Možda sutra u neko doba, ako mu se spusti temperatura i ako još uopće bude ovdje. Razmišljam da ga sutra ujutro prevezemo na kopno."

„Zar vam nije rekao da želi ostati na otoku?"

„Prilično je ustrajao na tome pa sam zato tražio kisik i ostalu opremu koju bih mogao zatrebati. Jo i ja se zasad snalazimo, no ako mu temperatura i ujutro bude visoka, bojim se da će morati biti prebačen. Ovdje nemamo uvjete za liječenje ozbiljno bolesnog čovjeka."

Kate je bila užasnuta. Pomislila je: Bih bi ti draže da umre u bolnici nego ovdje. Rekla je: „Ako on tako odlučno tvrdi da želi ostati, možete li ga zaista premjestiti i protiv njegove volje? Nisu li veće šanse da će umrijeti ako to učinite?"

U Staveleyevu se odgovoru osjećala razdraženost: „Žao mi je, ali ne mogu preuzeti tu odgovornost."

„Ali vi ste liječnik. Nije li i preuzimanje odgovornosti dio vašeg posla?"

Nastala je tišina, a onda se Staveley okrenuo. Kate je vidjela kako Jo napeto gleda u svog supruga, ali nijedno od njih nije odgovorilo. Među njima se događalo nešto što ona, Kate, nikad neće moći razumjeti.

Tada ga je čula kako govori: „U redu, može ostati. A sada moram natrag k njemu. Laku noć, gospođice Miskin, i mnogo sreće u istrazi."

Kate se okrenula prema Jo: „Možete li mu prenijeti poruku kad mu bude dovoljno dobro?"

„Mogu."

„Recite mu da sam našla ono što je mislio da bismo mogli naći i da je to poslano u laboratorij."

Jo je rekla bez vidljive znatiželje: „Da, prenijet ću mu."

Nije bilo više ničega što bi Kate mogla reći ili učiniti. Sad ju je čekao još jedan telefonski razgovor s Emmom. Možda da joj kaže kako AD mirno spava? To će sigurno dobro zvučati, a i pružit će joj neku nadu. No za Kate, nakon što je izašla van u tamu, nade nije bilo.

8.

U četvrtak, u pet sati ujutro, Kate se probudila nakon nemirne noći. Ležala je i gledala u tamu, nastojeći odlučiti bi li se predala snu na još nekoliko sati ili prihvatila poraz. Ustala je i pripravila čaj. Dan je nagovještavao frustraciju i razočaranje. Njezin ushit zbog pronađenog kamena već je izbljedio. Forenzični biolog bi mogao ustanoviti da je krv Boydeova, no

kakve koristi od toga ako stručnjak za otiske prstiju ne pronade otiske na kamenu ili ostatku rukavice? Laboratorij je davao prednost ovom slučaju, ali Kate nije očekivala da bi se na svećeničkoj halji mogle pronaći i neke mrlje krvi koje ne pripadaju Boydeu. Ovaj ubojica znao je svoj posao. Sve su to bile pretpostavke. Od četiri sumnjive osobe na koje su se ona i Benton usredotočili, Roughtwood i Padgett su najlakše mogli nezapaženo stići do svjetionika, koristeći se putem po donjoj litici. Tremlett - koji je bio u Vili Peregrine, sjeverno od luke - ne bi mogao iskoristiti tu prednost, no on je bio osumnjičeni koji je najvjerojatnije pročitao Speidelovu poruku. Mogao je vidjeti Olivera kad je rano izašao iz svoje kuće i slijediti ga, znajući da će, kad dođe u svjetionik, morati djelovati brzo, iako je znao kako postoji vrlo mala mogućnost da zločin bude odmah otkriven. Zasun na vratima pružao bi mu sigurnost i vjerojatno bi ovisio o onome što se zapravo i dogodilo: Speidel je, naišavši na zatvorena vrata, odustao i otišao.

Nemirno se okrenuvši, pokušala je isplanirati prioritete za sljedeći dan, odvagujući ih s gotovo potpunim predosjećajem neuspjeha. Ona je bila odgovorna osoba. Iznevjerila bi Dalgliesha i Bentona, kao i samu sebe. A Harkness je u Londonu već sigurno raspravljao s policijom Devona i Cornwalla o tome kakva se tehnička podrška može poslati na Combe, a da ne bude opasnosti od zaraze; možda je čak razgovarao i s Ministarstvom unutarnjih poslova o uputnosti preuzimanja čitave istrage od strane lokalnih snaga. Spomenuo je da bi slučaj morao biti riješen do petka navečer. To joj je ostavljalo još samo dva dana. Izašavši iz kreveta, posegnula je za svojim kućnim ogrtačem. U taj čas je zazvonio telefon. Za sekundu se našla dolje u dnevnoj sobi i čula glas Jo Staveley: „Oprostite što vas budim ovako rano, inspektorice, ali vaš šef vas želi vidjeti. Bolje bi bilo da požurite. Kaže daje hitno.”

9.

Dalglieshovo posljednje rascjepkano sjećanje na utorak ujutro bile su nestvarne ruke koje su mu pomogle da se ukrca u buggy, truckanje kroz šumarak pod nebom koje je iznenada postalo užareno vruće, u bijelo obučen čovjek s maskom koji ga polaže u krevet i ugodna svježina plahte kojom je bio pokriven. Mogao se sjetiti smirujućih glasova, ali ne i njihovih riječi te upornosti svog vlastitog glasa koji im govori da ga moraju zadržati na otoku. Morao je to naglasiti ovim tajanstvenim, u bijelo obučenim strancima, koji su - činilo mu se - imali nadzor nad njegovim životom. Morali su shvatiti da on ne smije napustiti Combe. Kako će ga

Emma pronaći ako nestane u tom prijetećem ništavilu? No bilo je još razloga zašto ne smije otići, a oni su imali veze sa svjetionikom i nedovršenim poslom.

Od srijede navečer njegov je um bio bistar, no tijelo mu je još uvijek bilo slabo. Bilo mu je teško podići glavu na visoki jastuk i cijeli dan ga je mučio kašalj koji mu je razdirao prsne mišiće i otežavao disanje. Intervali između napadaja postajali su sve kraći, a napadaji sve oštriji, sve dok mu u srijedu poslijepodne Guy i Jo Staveley nisu u nosnice postavili cjevčice kroz koje je potekao kisik. Sada je ležao mirno, svjestan bolova u udovima i vrućine prouzročene groznicom, no blaženo oslobođen najgoreg kašlja. Nije imao pojma koji je dan ni koliko je sati. Pokušao je okrenuti glavu kako bi pogledao na sat pokraj kreveta, no čak ga je i taj minimalni napor iscrpio. Mora da je noć ili možda rano ujutro.

Krevet je bio pod pravim kutem u odnosu na visoke prozore. Tako je bilo, sjećao se, i u sobi do ove gdje je nekad stajao i promatrao Oliverovo tijelo. Sada se mogao prisjetiti svake pojedinosti tog prizora, a sjetio se i što je bilo poslije. Ležao je zarobljen u tami, gledajući u dva blijeda pravokutnika ocrтана na zidu koji su se polako pretvarali u dva visoka prozora išarana zvijezdama. Ispod prozora je mogao vidjeti jedan naslonjač i ženu u bijelom ogrtaču, s maskom oko vrata, naslonjenu kao da drijema. Sjetio se da je ona, ili netko njoj sličan, uvijek tamo kad se on probudi. No sada je znao da je to Jo Staveley. Ležao je mirno, uma oslobođena svjesnih misli, uživajući u kratkotrajnom olakšanju od razdirućih bolova u prsima.

Odjednom, bez osjećaja otkrivenja ili trijumfa, ali s potpunom sigurnošću, jasno je vidio odgovor zagonetke. Kao da su se zaobljeni drveni komadići slagalice divlje kovitlali iznad njegove glave, komadić po komadić, posloživši se zatim zajedno u savršenu kuglu. Istina mu se ukazala kroz isječke razgovora, glasove tako jasne kao da su mu govorili na uho. Gospođa Plunkett u svojoj kuhinji: Mora da je sjedio u tom ormaru. Bio je prilično uplašen. Glas dr. Speidela koji se trudi što točnije izgovarati engleske riječi: Znao sam da Nathan Oliver dolazi svaka tri mjeseca. Spomenuo je to u novinskom članku u travnju 2003. Milliein visoki, mladenački glas dok je opisivala svoj susret s Oliverom kao da je naučila napamet ono što je rekao: Ali to je bilo u drugoj zemlji; osim toga, bludnica je mrtva. Padget koji vidi dim kako izlazi iz dimnjaka Vile Peregrine. Jedan roman Nathana Olivera u džepnom izdanju među popularnim ljubavnim romanima u Vili Puffin.

Svi su oni gledali na taj slučaj iz krivog kuta. Pitanje nije bilo tko je došao

na Combe nakon Oliverove zadnje posjete niti je njihov ponovni dolazak bio katalizator ubojstva, već tko je otišao. Nitko od njih nije se sjetio one bespomoćne umiruće žene koja je odvezena s Combea u lijesu. A uzorak krvi koji je Dan Padgett ispustio preko ograde - je li to bilo slučajno ili namjerno? Istina je bila da uzorak nije bio izgubljen - on nikad nije ni bio u onoj torbi. Ono što je Dan Padgett zaista ispustio u more bile su samo stare cipele, torbice i knjige iz knjižnice. Ta dva događaja, smrt Marthe Padgett i događaj s uzorkom krvi, oba naizgled beznačajna, bila su srž samog slučaja. Jednako tako, Padgett je govorio istinu - ili barem dio istine - kad je rekao da je vidio dim iz dimnjaka nešto prije osam sati. On je vidio dim koji se diže, ali vidio ga je s platforme svjetionika, a ne sa svog prozora. U polumraku bolesničke sobe, Boydeove oči pune boli ponovno su gledale u njegove, želeći da on povjeruje kako u svojoj šetnji po rtu u subotu ujutro zaista nije vidio nikoga. Ali tamo je bio netko koga je trebao vidjeti. Nazvao je u Vilu Puffin kako bi razgovarao s Danom Padgettom, no Padgett nije bio tamo.

Njihovo je razmišljanje bilo ispravno u jednoj pretpostavci: motiv ubojstva morao se pojaviti nedavno. Prije nego što je umrla, Martha Padgett je povjerila svoju tajnu jedinoj osobi kojoj je mogla potpuno vjerovati: Dan je bio sin Nathana Olivera. Rekla je to Adrianu Boydeu koji je pomagao u njenom njegovanju i u kojem su samo ona i gospoda Burbridge gledale svećenika, čovjeka kojem su se mogle povjerili pod ispovjednim zavjetom. I što tada? Je li ju Boyde uvjerio kako Dan ima pravo znati istinu? No Boyde je bio obavezan čuvati tajnu. Morao je nagovoriti Marthu da upravo ona bude ta koja će svom sinu reći da je čovjek kojeg je mrzio zapravo njegov otac.

To je, naravno, razlog zašto je Martha Padgett zadnjih mjeseci svog života bila tako nestrpljiva da dođe na Combe. Ona i Dan stigli su ovamo u lipnju 2003. U travnju te godine Oliver je dao intervju novinama s velikom nakladom, i u njemu rekao kako redovito odlazi na Combe, prekršivši tako ugovor sa Zakladom koji je nalagao da informacije o otoku moraju ostati povjerljive. Je li se Martha nadala kako će se njezin sin i njegov otac konačno susresti i razviti neki odnos, kako će barem na kraju uspjeti nagovoriti Olivera da prizna svog sina? Dajući taj nepromišljeni intervju novinama, Oliver je pokrenuo gotovo neizbježan lanac događaja koji će dovesti do dvije nasilne smrti. Zašto već prije nije nešto poduzela, zašto je godinama šutjela? Oliver je bio slavan; njegovo mjesto boravka nije moglo biti tajna. U vrijeme Danova rođenja ispitivanje DNK još nije bilo otkriveno. Ako je Oliver svojoj ljubavnici rekao da neće priznati dijete i da

ona ne može dokazati kako je ono njegovo, ona se možda nastavila tome nadati čitav svoj život, a tek se posljednjih godina suočila s dvije nove činjenice: mogućnošću testiranja DNK i, mnogo kasnije, saznanjem da je smrtno bolesna. Značajno je i to da je čuvala - i očito često čitala - samo jednu Oliverovu knjigu. Je li to ona u kojoj opisuje zavođenje, možda čak i silovanje? Zavođenje i silovanje nje same?

Nakon ubojstva gospodina Olivera, Boyde je sigurno posumnjao na Padgetta. Nije smio otkriti ono što je bio čuo kao svećenik, ali zatekavši tog subotnjeg jutra kuću praznu, tu je prokletu činjenicu mogao reći policiji. Zašto im onda nije ništa rekao? Je li to prepoznao kao svoju svećeničku dužnost da nagovori Padgetta na ispovijed i pročišćenje duše? Je li to bila sigurnost, možda i arogancija, čovjeka koji je izvježbao ono što je smatrao jedinstvenom duhovnom moći? Je li u ponedjeljak navečer nazvao u Vilu Puffin da to pokuša posljednji put, i uz to uvjeravao Padgetta kako će zauvijek šutjeti? Je li on sumnjao? Je li možda čak i znao? Je li se na kraju vratio u kapelicu - umjesto da uđe u svoju kuću - zato što je bio svjestan kako ga netko prati u tami?

Činjenica za činjenicom sjedala je na svoje mjesto. Gospođa Plunkett je rekla: Gotovo mi ju je istrgnuo iz ruke, a na njegovu sam licu primijetila izraz za koji se zaista ne bi moglo reći kako je izražavao ljubav. Naravno, nije odrezao kosu. Mora da je čuo kako je za DNK analizu potreban korijen. Mogao je osjećati ljutnju pa čak i mržnju prema majci koja ga je zbog svoje šutnje osudila na djetinjstvo puno bijede i poniženja.

Dalglieshov se tim složio s tim da Oliverova smrt nije bila unaprijed planirana. Ako je Speidelova poruka bila promijenjena, sastanak se mogao pomaknuti na neko zgodnije vrijeme, a ne za samo trideset minuta.

Moguće da je Padgett sa svog najvišeg prozora primijetio Olivera kako odlučno hoda prema svjetioniku. Je li tu vidio priliku da se konačno suoči s istinom o svojim roditeljima, da mu kaže kako ima dokaz, da zahtijeva da ga Oliver prizna i ostvari neku financijsku korist? Jesu li tu bili korijeni njegove vjere u bolju budućnost? S mješavinom nade, ljutnje i odlučnosti mora da je naglo krenuo u tu kratku, usamljenu šetnju donjom liticom. A onda je došlo do sukoba, svađe, sudbonosnog stiska oko Oliverova vrata i nesretnog pokušaja da ubojstvo prikaže kao samoubojstvo.

Dalgliesh je nepomično ležao, ali Jo mu je sada brzo prišla. Položila je ruku na njegovo čelo. Mislio je da to medicinske sestre čine samo u knjigama i filmovima, no dodir njezinih hladnih ruku bio je sasvim ugodan. Rekla je: „Vi ste netipičan slučaj, zar ne, zapovjednice? Kod vas ništa ne može ići po planu. Temperatura vam skače gore-dolje kao jo-jo.”

Pogledao ju je i izustio: „Moram razgovarati s Kate Miskin. Vrlo je važno. Moram je vidjeti.”

Unatoč svojoj slabosti, nekako je morao naglasiti hitnost situacije. Ona mu odgovori: „Ako morate, morate. No sada je pet ujutro. Ne može li to pričekati bar dok se ne razdani? Pustite djevojku da se odmori.”

Ovo nije moglo čekati. Mučili su ga strahovi za koje je znao da nisu sasvim razumni, no nije ih uspijevaio odagnati - kašalj se može vratiti, stanje mu se može iznenada pogoršati pa Kate neće pustiti k njemu, mogao bi izgubiti moć govora, pa čak i zaboraviti ono što mu je sada tako kristalno jasno. No jedna je činjenica bila jasnija od svih ostalih. Kate i Benton moraju naći onaj uzorak krvi i uvojak kose Marthe Padgett. Dijelovi slučaja se poklapaju, ali to je još uvijek tek nagađanje, nesigurna hrpa dokaza na temelju indicija. Motivi i sredstva nisu dovoljni. Padgett je imao razloga mrziti Olivera, no imali su ih i drugi ljudi na otoku. Padgett je mogao stići neprimijećen do svjetionika, no mogli su i oni. Bez krvi i kose slučaj možda nikada neće stići pred sud.

Bilo je tu zatim i uvjerenje gospođe Burbridge kako je Oliver umro nesretnim slučajem, izvodeći eksperiment. Dovoljno je dokaza ukazivalo na tu mogućnost. Doktorica Glenister bi mogla posvjedočiti kako modrice na Oliverovu vratu nisu mogle nastati samoozljeđivanjem, a uz njezinu bi reputaciju ovo mišljenje imalo određenu težinu. Međutim, sporno bi moglo biti naknadno ispitivanje modrica. Tamo bi bio i foren-zični patolog obrane s drugačijim pogledima.

Rekao je: „Molim vas. Trebam je odmah.”

10.

Započeti s pretraživanjem Vile Puffin prije svitanja značilo bi izazvati razna nagađanja, a mogli bi se i uznemiriti stanovnici. Pored svih zamračenih kuća, jedna osvijetljena bi izgledala poput signalne stanice. Bilo je važno da Padgett ne sazna kako se vrši pretraživanje. Ako dokazi nisu u kući, to bi mu izdajničko svjetlo pružilo priliku da sakrije uzorak krvi i uvojak kose, pa čak i da ih uništi. No Bentonu i Kate jutarnji sati nikad nisu prolazili sporije.

Kad je stigao pravi trenutak, izašli su hitro i tiho iz Kateina stana i požurili rtom poput dvoje zavjerenika. Vrata Vile Puffin bila su zaključana, no ključevi na snopu koji su dobili od Maycrofta bili su jasno obilježeni. Nakon što je Kate tiho zatvorila i ponovno zaključala vrata, osjetila je dobro poznatu nelagodu. Obavila je mnogo ovakvih pretraživanja tijekom

godina, od smrdljivih koliba do skupih, pomno uređenih stanova, i uvijek je osjećala neku iracionalnu krivnju, kao da je i ona sama jedna od osumnjičenih. Najviše od svega odbijalo ju je nasilje nad privatnošću žrtava, rovanje - poput nekog opscenog grabežljivca - po nerijetko jadnoj ostavštini umrlog. No ovog je jutra ta nelagoda trajala kratko i ubrzo je prevladana euforijom bijesa i nade. Prisjećajući se Boydeova izmrcvarenog lica, s veseljem bi vlastitim rukama sve to razderala na komadiće.

U kući je još uvijek vladala atmosfera deprimirajućeg sklada, a dnevna soba s navučenim zavjesama bila je sumorna kao da se ovdje još uvijek žaluje. No nešto je bilo drugačije. Na sve jačem svjetlu Kate je primijetila da su s police nad kaminom uklonjeni svi ukrasi, a polica za knjige je bila prazna, dok su pokraj nje stajale dvije kartonske kutije.

Benton reče: „Pomislio sam da bi moglo biti korisno pročitati onaj roman pa sam ga posudio iz knjižnice. Imaju sve Oliverove knjige. Završio sam je oko dva sata ujutro. Jedan od opisanih događaja je i silovanje šesnaestogodišnje djevojke Donne na školskom putovanju. Knjiga je napisana izvrsno. Uspinje prikazati događaje s dva stajališta, tog muškara i silovane djevojke, čije se emocije istovremeno stapaju na način koji nisam susreo ni u jednom romanu prije. Tehnički je sjajan.”

Kate je rekla: „Poštedite me literarnih tehnika. Krenimo. Započet ćemo s krušnom peći u kaminu. Mogao je maknuti jednu ili dvije cigle.”

Željezna vratašca krušne peći bila su zatvorena, a njezina unutrašnjost mračna. Benton je uzeo svjetiljku iz Kateine torbe s opremom i jaka je svjetlost osvijetlila praznu unutrašnjost peći.

„Pogledajte nedostaje li koja cigla”, kazala je Kate.

Benton je krenuo džepnim nožićem ispitivati žbuku između opeka, dok je Kate čekala u tišini. Minutu kasnije on reče: „Mislim da sam nešto pronašao. Ova se cigla može izvaditi, a iza nje je praznina.”

Gurnuo je ruku unutra i izvukao jednu omotnicu. Sadržavala je dva lista papira: rodne listove Belle Marthe Padgett, rođene šestog lipnja 1962., i Waynea Daniela Padgetta, rođenog devetog ožujka 1978. Na rodnom listu Dana Padgetta prostor za očevo ime je bio prazan.

Benton reče: „Pitam se zašto je to uopće išao sakrivati.”

„Činilo mu se da su to osuđujući dokazi. Nakon ubojstva Olivera njihovo je srodstvo predstavljalo opasnost. Ironično, zar ne? Da Padgettova teta nije tražila od njega i njegove majke da ne koriste svoja prva imena, ona bi se zvala Bella. Pitam se bi li to kod Olivera proizvelo emocionalnu reakciju. Ima li tamo još nečega?”

„Nema, gospođo. Samo ću provjeriti preostale cigle.“ Nije pronašao ništa drugo. Rodne listove stavili su u vrećicu za dokazni materijal i prešli u kuhinju. Kate je svoju torbu s opremom odložila na radnu površinu uz sudoper, a Benton svoju kameru pored nje. Kate je govorila tihim glasom, kao da se bojala da ih netko prisluškuje. „Pregledat ćemo i hladnjak. Ako Padgett ima uzorak krvi, sigurno misli da ga mora držati na hladnom.“ Bentonov je glas bio prirodniji, siguran i snažan. „No je li za analizu DNK potrebno da on bude svjež, gospođo?“

„Trebala bih to znati, no ne mogu se sjetiti. Vjerojatno ne, ali on bi po svoj prilici tako razmišljao.“

Navukli su rukavice za pretraživanje. Kuhinja je bila mala i jednostavno namještena, s drvenim stolom i dvije stolice. Radne površine, pod i štednjak bili su čisti. Pokraj vrata nalazila se kanta za otpatke koja se otvarala nogom i Benton ju je otvorio. Gledali su u komadiće razbijenih porculanskih figurica. Zena s motikom bila je bez glave, a glava joj se neprikladno kesila s hrpe poderanih stranica knjige. Benton je prstom pročačkao po komadićima papira. „Uništio je majčinu posljednju imovinu i razderao Oliverovu knjigu. To su bili ostaci dvoje ljudi koje je krivio da su mu pokvarili život - njegove majke i Nathana Olivera.“

Prišli su hladnjaku koji je bio identičan onome u Kateinoj kuhinji.

Otvorivši ga, vidjeli su kutiju s maslacem, pola litre punomasnog mlijeka i polovicu kruha s mekinjama. Primijetili su nesklad između sadržaja hladnjaka i kuhinje koja je izgledala kao da tjednima nije bila korištena. Možda je Padgett prestao kuhati za sebe nakon majčine smrti i oslanjao se na blagovaonicu za osoblje. Otvorili su mali zamrzivač na vrhu. Bio je prazan. Kate je izvadila zamotani kruh. Osam preostalih kriški bilo je još svježije i ona ih je razdvojila da provjeri ima li nešto između njih.

Spremivši kruh, na stol je donijela kutiju s maslacem. Nijedno od njih nije ništa govorilo dok je skidala plastični poklopac. Ispod poklopca se nalazio listić masnog papira s nazivom proizvođača. Izgledao je netaknuto. Kate je skinula papir kako bi provjerila površinu maslaca. Rekla je: „Pogledaj ima li u nekoj od ovih ladica kakav tanki nož ili šipka za meso, molim te, Bentone.“

Razgledavajući kutiju, slušala je kako se ladice brzo otvaraju i zatvaraju, a zatim joj je Benton dodao šipku za meso. Promatrao je kako ona lagano probada maslac. Štapić se zabio u maslac ne dublje od dva centimetra.

Ne mogavši obuzdati uzbuđenje u svom glasu, ona reče: „Nešto je ovdje unutra. Od ovog trenutka trebamo fotografije - hladnjaka, kutije.“

Kate je čekala da Benton to poslika, a onda je lagano ostrugala gornji sloj

maslaca i stavila ga na poklopac kutije. Strugala je dalje, sve dok se nije pojavila folija i ispod nje dva mala paketića, također uredno zamotana u foliju. U jednom je bio uzorak krvi i naljepnica s Oliverovim imenom i datumom. U drugom se nalazio uvojak kose zamotan u papirnatu maramicu.

Benton je rekao: „Tu bi trebao biti i popis pretraga koje je dr. Staveley tražio da se obave, no Padgett ga očito nije sačuvao. Naljepnica će biti dovoljna. Ime i datum napisani su rukom pa imamo jasnu identifikaciju." Pogledali su jedno u drugo. Kate je na njegovom licu ugledala pobjednički osmijeh kakav se nalazio i na njenom. No ovo je bio trenutak za oprezno djelovanje, a ne za slavlje. Benton je napravio zadnje snimke, uključujući i sadržaj kante za otpatke, a Kate je spremila uzorak krvi, kosu i kutiju s maslacem u vrećicu za dokazni materijal i zapečatila je. Oboje su se potpisali na naljepnicu.

Nijedno od njih kasnije nije znalo reći što ih je to upozorilo na lice koje iščezava s kuhinjskog prozora. Nije bilo nikakvog zvuka, no moguće je da se soba blago zamračila. Otišao je prije negoli su bili svjesni ičega osim činjenice da su vidjeli dva preplašena oka i ošišanu glavu.

Benton je opsovao i oboje potrčao prema vratima. Kate je imala ključeve, no trebala je par sekundi da pronađe pravi. Grizla se što ih nije ostavila u bravi. Pokušavajući ugurati ključ u bravu, shvatila je da ne može. Rekla je: „Blokirao je bravu svojim vlastitim ključem."

Benton povuče zavjesu s desnog prozora, okrene kvaku i gurne drveni okvir. Prozor se zaglavio. Pokušao je još dvaput, a onda su potrčali prema drugom prozoru. I taj je bio zaglavljn. Zgrabio je jednu stolicu i bacio je na prozor. Otvorio se uz prasak stakla.

Kate reče: „Ulovite ga. Vi ste brži. Ja ću se pobrinuti za dokaze i kameru." Benton nije ni dočekao kraj rečenice. Smjesta se provukao kroz prozor i potrčao. Ona je uzela kameru i torbu, dojurila do prozora i provukla se i sama van.

Padgett je trčao prema moru, a Benton ga je polagano dostizao, no onih trideset ili četrdeset sekundi razmaka bilo je mnogo. Padgett bi nestao s vidika da se iza ugla glavne kuće iznenada nije pojavio Jago. Njih su se dvojica sudarili i ispružili po zemlji. No prije nego što je ošamućeni Jago uspio ustati, Padgett je već opet bio na nogama. Trčali su prema svjetioniku, a Benton je zaostajao tridesetak metara. Penjući se preko nasipa, Kate je s užasom shvatila da su zakasnili. A bilo je tu i nešto gore. Odjednom je ugledala Millie kako šeće oko ruba svjetionika. U tom trenutku vrijeme kao da se zaustavilo. Kate je vidjela dva lika koja trče i

Millie koja ukočeno stoji očiju raširenih od zaprepaštenja, prije negoli će je Padgett zgrabiti i odvući kroz vrata svjetionika. Nekoliko sekundi kasnije stigoše do vrata, taman da čuju Millieino vrištanje i struganje zasuna koji se spušta.

Stajali su, teško dišući. Kad je uspjela doći do glasa, Kate reče: „Odnosite dokazni materijal u sef i dovedite Jaga. Trebat će pomoć. Želim najdulje ljestve koje ima i jedne kraće, da dosegnu do ovih nižih prozora.”

„Ako je odvede na galeriju, nijedne ga ljestve neće doseći”, rekao je Benton.

„Znam, ali ako je odvede na vrh, a mislim da hoće, znat će da ga ne možemo doseći. No uživat će gledajući nas kako pravimo budale od sebe. Moramo ga nečime okupirati.”

Benton je smjesta odjurio, a tada su se začuli glasovi. Mora da su oni iz glavne kuće primijetili potjeru. Pojavili su se Roughtwood i Emily Holcombe, a za njima gospoda Burbridge i gospoda Plunkett.

Emily Holcombe je rekla: „Što se događa? Gdje je Padgett?”

„U svjetioniku, a odveo je i Millie.”

7 RH

„Hoćete reći daje on ubio Adriana?” - upita gospoda Burbridge.

Kate nije odgovorila. Rekla je: „Molim vas da budete mirni i radite samo ono što vam kažem.”

Iznenada se začuo vrisak poput kliktaja galeba, no tako kratak da je isprva samo Kate pogledala prema gore. Onda su i ostali podigli pogled. Gospoda Burbridge je ispustila jauk i spustila glavu, pokrivši lice rukama.

Roughtwood je uzdahnuo: „Oh, moj Bože!”

Padgett je podigao Millie preko ograde galerije tako da je ona sada stajala na vanjskom rubu širokom ne više od petnaest centimetara, držala se za ogradu i vrištala, dok ju je on držao za nadlaktice. Nešto je vikao, no njegove su se riječi izgubile u vjetru. Polako je vodio Millie po rubu, prema krivini svjetionika okrenutoj moru. Mala skupina je to užasno promatrala.

Sada je s njima bio i Benton. Rekao je zadihano: „Dokazni materijal je u sefu. Jago dolazi s ljestvama. Trebat će mu pomoć oko onih duljih.

Potrebna su dvojica da ih se postavi.”

Već su mogli vidjeti Jaga kako trči kroz prednje dvorište glavne kuće. Kate je rekla: „Idite mu pomoći.”

Pogled joj je bio usmjeren na ono dvoje. Millieino krhko tijelo izgledalo je potpuno klonulo u Padgettovom stisku. Kate se molila: O, Bože, ne daj da se onesvijesti.

Tada je začula korake i škripanje drveta. Kružeci oko svjetionika, vidjela je da su Jago, Benton i Roughtwood stigli s dugačkim ljestvama. Za njima je stigao i Tremlett noseći manje ljestve, ne dulje od četiri metra.

Kate se obratila Bentonu: „Moramo ga smiriti ako ikako možemo. Mislim da je neće baciti bez publike. Neka Jago i Roughtwood postave dugačke ljestve uza zid. Bude li se kretao okolo, slijedite ga s ljestvama. Sve ostale molim da se udalje.”

Okrenula se prema Jagu. „Moram ući unutra. Ne možemo iskoristiti buggy za razvaljivanje vrata, preširok je. Imamo li nešto što bi nam u tome moglo pomoći?”

„Ne, gospođice, u tome i jest problem. I sam se pokušavam dosjetiti što bismo mogli upotrijebiti, ali nema ničega.”

Okrenula se prema Bentonu. "Onda moram ući kroz jedan od donjih prozora. Mislim daje to moguće."

Roughtwood i Jago vukli su dugačke ljestve oko svjetionika, a ona je išla za njima dok su ih s mukom postavljali. U jednom su trenutku skliznule uz zid svjetionika i tresnule na zemlju. Činilo joj se da čuje Padgettovo izrugivanje i nadala se daje u pravu. Bilo je potrebno izvesti napad.

Otrčala je natrag do Bentona. „Vi ste najbrži. Idite u bolesničku sobu i nađite Jo Staveley. Trebam najveću tubu vazelina koju imaju. Poslužiti će bilo kakva masnoća, ali najbolji bi bio vazelin. Trebam ga puno. I donesite čekić.”

Otišao je bez pogovora. Brzo je prišla maloj skupini koja je sada u tišini čekala kod vrata svjetionika.

Maycroft je rekao: „Da li da pozovem helikopter za spašavanje?”

Bila je to opcija od koje je Kate strahovala. To bi bio siguran izbor. Nitko je ne bi krivio kad bi, u nemogućnosti da uđe u svjetionik, pozvala spasilački helikopter i stručnjake. No ne bi li upravo to bila publika kakvu je Padgett priželjkivao za svoj skok s Millie u prazninu? Željela je znati što bi AD učinio. Bila je svjesna male skupine koja je bespomoćno stajala, pogleda uprtih u njeno lice.

Rekla je: „Ne još. Panika bi ga mogla navesti na konačan korak. Odluči li baciti Millie, sigurno će to učiniti ako ima publiku ili je prestrašen.”

Podigla je glas. „Molim žene da se povuku u kuću. Ne želim da Padgett ima preveliku publiku. I poručite dr. Staveleyu da bismo ga mogli trebati ako može ostaviti gospodina Dalglisha samog.”

Mala se skupina raspršila. Gospođa Plunkett je rukom obgrlila gospođu Burbidge, a Emily Holcombe je hodala uspravno, pomalo usamljena.

Sada se Benton penjao preko nasipa, noseći čekić i veliku tubu vazelina.

Kate je pregledavala prozore. Oni na vrhu svjetionika izgledali su tek nešto veći od pukotine, dok su oni bliže tlu bili najveći. Benton je postavio ljestve uz prozor najbliži vratima, oko četiri metra od tla, i popeo se. Gledajući gore, Kate je procijenila daje prozor otprilike metar visok i pola metra širok, s jednom željeznom šipkom okomito kroz sredinu i dvije horizontalne paralelne šipke pri dnu.

Benton je razbio staklo i počeo udarati po šipkama. Sišao je s ljestva i rekao: "Duboko su ukopane u kamen, gospođo. Nemoguće je. Bit će teško progurati se kroz jedan od dijelova."

Kate je već skidala sa sebe odjeću, ostavši samo u gaćicama i grudnjaku, čarapama i cipelama. Otvorila je poklopac tube s vazelinom i počela nanositi sjajnu masu na svoje tijelo u debelom sloju. Benton joj je pomagao. Nije bila svjesna njegovih ruku, već samo hladne, ljepljive masnoće debelo razmazane po ramenima, leđima i bokovima. Sada je primijetila kako tamo stoji i Guy Staveley. Nije ništa govorio, jednostavno je stajao i promatrao sve to u tišini.

Ne obazirući se na njega, Benton reče: „Šteta što umjesto Millie nije zgrabio vas, gospođo. To dijete bismo za čas progurali."

Kate je rekla: „Ako treba gurati, onda gurajte već jednom. Ja moram proći."

Noge su morale ići prve, nije mogla dozvoliti da padne na glavu. Nije znala koliko je udaljen pod prostorije, ali moći će se uhvatiti za donje prečke. Progurati tijelo postrance bilo je teže nego što je zamišljala.

Benton je bio iza nje na ljestvama i držao ju je oko struka, no njezino je tijelo bilo tako sklisko da je bilo teško naći oslonac. Držeći se za njegova ramena, proguravala se kroz otvor. Nije bilo problema s bokovima i mekanim tkivom grudiju, no zaglavila se u ramenima. Znala je da ih težina njenog tijela neće povući.

Rekla je Bentonu: „Zaboga, gurajte me" i osjetila njegove ruke prvo na glavi, a zatim na ramenima. Bol je bila užasna i osjetila je kako joj se iščašuju ramena. U najbolnijem trenutku je zacviljela. Uspjela je istisnuti: „Gurajte me, to je naređenje. Jače. Jače."

I onda je iznenada prošla kroz otvor. Odmah se uhvatila za donju prečku rukom koja je nije boljela i zatim skliznula na tlo. Osjećala je neodoljivu potrebu da se nemoćno ispruži po tlu, s beskorisnom lijevom rukom i gotovo nepodnošljivom boli iz razderanog mišića i oguljene kože.

Otpuzala je niz nekoliko stepenica do donje prostorije pa sve do zasunjenih vrata. Odmah je, uz veliki napor, podigla teški zasun i Benton je ušao unutra, a za njim doktor Staveley.

Staveley upita: „Mogu li vam pomoći?”

Odgovorio mu je Benton: „Ne još, doktore. Ali budite spremni.” Staveley se okrenuo prema Kate. „Je li vam dobro? Možete li uz stepenice?”

„Moram. Ne, ne idite vi. Prepustite to nama.”

Benton je nosio njezine hlače i jaknu i bio je nestrpljiv da što prije krenu. Pokušala je ugurati ruke u rukav jakne, ali uspjela je tek uz Bentonovu pomoć. Rekla je: „Idemo, ostavite hlače. Dovoljno sam obučena.” Tada je čula njegov tihi glas. „Bolje da ih obučete, gospođo. Možda ćete morati obaviti uhićenje.”

Pomogao joj je navući hlače. Nakon prve runde stepenica gotovo da ju je nosio. Uspinjanje na gornju etažu činilo im se beskonačno, tako da napola poznate prostorije nisu ni primjećivali. Samo stepenice, pa još stepenica. Konačno su dospjeli u zadnju prostoriju.

Benton je rekao: „Hvala Bogu, vrata su na strani prema kopnu. Ako je još uvijek tamo gdje je bio, možda nas nije čuo.”

Napokon su stigli na galeriju. Dnevno ju je svjetlo gotovo zaslijepilo pa se na trenutak odmorila naslonivši se na lanternu, ošamućena od svjetlosti i boja, morskog plavetnila, blijedog neba po kojem su se oblaci vukli poput pramenova bijelog dima, šarenila otoka. Sve to bilo je previše za njezine oči. Disanje joj se umirilo. Vladala je potpuna tišina. Trebali su prijeći još samo nekoliko metara prije nego što saznaju je li

Millie još živa. No da ju je bacio, sigurno bi - čak i s te visine - čuli vrisak ljudi koji su stajali uz ljestve i gledali prema gore.

Rekla je Bentonu: „Ja idem prva” i polagano su krenuli galerijom. Padgett ih je dosad već sigurno čuo. Jednom je rukom držao Millie, a drugom se pridržavao za ogradu, kao da je i sam u opasnosti. Uputio je Kate bijesan pogled u kojem je opazila strah i mržnju, ali i strahovitu odlučnost. U napetosti ovog trenutka zaboravila je na svu bol. Sto će učiniti i što će reći, za Millie će značiti život ili smrt. Čak i odluka o tome kako da mu se obrati mogla bi biti pogrešna. Bilo je važno govoriti mirno, ali na ovoj je visini vjetar bio hirovit. Mora biti dovoljno glasna.

Približila mu se za jedan korak i rekla: „Gospodine Padgett, moramo razgovarati. Vi ne želite ubiti Millie, niti to morate. To vam neće pomoći, a žalit ćete cijeli život. Molim vas, poslušajte me.”

Millie je cviljela, a nizak, treperav zvuk prekidali su tihi vapaji kao kod povrijeđenog mačića. Tada je do Kate doprla bujica riječi koja je prštala prostotama - nasilničkim, prljavim i prepunim mržnje.

Kraj uha je čula Bentonov smireni glas: „Dajte da ja pokušam, gospođo.” Kimnula je i on je prošao pored nje uz ogradu sigurnije i odlučnije nego

što bi se ona sama usudila. Sekunde su prolazile. Sada je bio dovoljno blizu da zgrabi Millieinu ruku. Držao ju je i govorio, a njegovo tamno lice stajalo je uz Padgettovo. Kate nije mogla čuti što govori, no Padgett ga nije prekidao. Činili su joj se kao dva poznanika koji razgovaraju uz uzajamno razumijevanje. Vrijeme se činilo beskonačnim, a onda je razgovor prestao, Benton se povukao malo unazad i s obje ruke prenio Millie preko ograde. Kate je potrčala naprijed, sagnula se i obgrlila djevojku svojom zdravom rukom. Millie je jecala, a iznad nje je ugledala Padgettovo lice. Na njemu je još uvijek vidjela mržnju, ali i nešto mnogo složenije - možda rezignaciju iako popraćenu pobjedonosnim pogledom. Okrenula se prema Bentonu koji je preuzeo Millie, a onda se prisilila da stoji uspravno. Gledajući Padgetta ravno u oči, izgovorila je riječi uhićenja.

1 1 .

Smjestili su ga u Bentonov stan gdje ga je on čuvao. Padgett je sjedio na stolici uspravnog naslona. Ruke su mu bile u lisičinama i on ih je spustio među koljena. Pogled mu je bio prazan. Samo kad je Kate bila u sobi pokazivao bi neku emociju, upućujući joj pogled u kojem su se miješali nesklonost i prezir. Otišla je u svoju dnevnu sobu i nazvala London, a zatim policiju u Devonu i Cornwallu kako bi zatražila da organiziraju njegovo odvođenje. Sa SARS-om ili bez SARS-a, nisu ga mogli čuvati na otoku. Čekajući na uzvratni poziv, mogla je zamisliti konzultacije koje se odvijaju - odmjeravanje rizika, pravni postupci koje treba slijediti. Bila je zahvalna što odluka nije u njenim rukama. No opasnost od prevoženja Padgetta u svakom je slučaju bila mala. Njega nije ispitivao Dalglish, a ni ona i Benton nisu pokazivali simptome bolesti. Poziv je stigao u relativno kratkom vremenu. Složili su se oko toga da Padgetta treba odvesti. Helikopter će stići za otprilike četrdeset pet minuta. Zatim se uputila u bolesničku sobu, gdje su je čekali doktor Staveley i Jo. Dok ju je Jo pridržavala, Staveley je istegnuo njezinu bolnu ruku i zglob je sjeo natrag u svoju čašicu. Upozorili su je da će to zaboljeti i ona je odlučila izdržati bez vikanja. Bol je bila strašna, ali trenutačna. Gotovo jednako bolna, ali dugotrajnija, bila je obrada oguljene kože na obje ruke i po bedrima. Imala je bolove pri disanju i dr. Staveley je ustanovila kako joj je slomljeno jedno rebro. To je trebalo pustiti da samo zaraste. Bila je zahvalna na njihovoj vještini, no lakše bi podnijela obradu bez njihove ljubaznosti i nježnosti. Uložila je mnogo napora da ne zaplače.

Odvoženje Boydeova tijela obavljeno je gotovo u tišini, uz samo njezinu i Bentonovu prisutnost i bez lica koja bi to promatrala kroz prozore. Danas, kada su odvodili Padgetta, bilo je drugačije. Staveley i Maycroft stajali su pokraj vrata, a Kate je bila svjesna očiju koje su gledale za njima. Ona i Benton već su primili čestitke. Stalne stanovnike i posjetitelje preplavila je euforija olakšanja. Nije više bilo pritiska sumnje, vratio im se njihov mir. Samo je doktor Yelland izgledao kao da se ne osjeća tako. No njihove čestitke iako srdačne, nisu bile izgovorene. Čini se da su svi - čak i Millie - shvaćali kako slave uspjeh, ali ne i pobjedu. Kate je čula mrmor glasova, nakratko im stiskala ruke, tjerala se da izdrži i ne prepusti se suzama boli i iscrpljenosti. Od Jo Staveley je dobila analgetike, no nije ih popila u strahu da će joj otežati jasno razmišljanje. Trebala je izvijestiti AD-a. Prije toga se ne može opustiti.

Vraćajući se s Bentonom u sobu koju su koristili kao radnu, nakon što je helikopter odletio, upitala ga je: „Kako je izgledao dok ste ga čuvali?“ „Bio je savršeno miran. Sasvim zadovoljan sobom. Naravno, osjećao je i olakšanje kakvo ljudi obično osjećaju kada se više ne moraju bojati najgoreg jer se ono već dogodilo. Mislim da on jedva čeka svoj trenutak slave, ali ga se i boji. Nema potpuni uvid u ono što je učinio. Zatvor mu se možda čini malom cijenom za njegovu veliku pobjedu. Konačno, tamo je i proveo većinu svog života. U zatvoru otvorenog tipa, doduše. Bio je ljut i ponižavan otkad se rodio. Pa ona grozna tetka i njezin nemoćni muž - čak su ga natjerali i da promijeni ime. I njegovu majku. Bella, naravno, nikad ne bi mogla raditi za tetku.“

Kate reče: „Ona je sigurno mislila da radi ono što je za njih najbolje. Uobičajeni izgovor. Ljudi misle dobro i kad rade najgore stvari. Je li vam Padgett rekao što se dogodilo kad se suočio s Oliverom?“

„Oliver je stigao do lanterne, a Padgett ga je slijedio. Iznio mu je svoju priču, a sve što je izrekao bilo je dočekano s prezirom. Oliver mu je rekao: 'Da si ti dijete, preuzeo bih neku odgovornost za tvoje podizanje. Ništa ti drugo ne bih mogao dati. Ali ti si odrastao čovjek. Ne dugujem ti ništa, niti ćeš išta dobiti. Ako misliš da me trenutak gluposti s razuzdanom školarkom treba opteretiti teretom tebe za čitav život, razmisli još jednom. Konačno, teško da si ti sin kojim bi se čovjek mogao ponositi. Ne želim imati posla s podlim ucjenjivačima.“ Tada je Padgett skočio na njega i stisnuo ga rukama za vrat.“

Nastala je tišina. Kate je upitala: „Sto ste mu vi rekli?“

Na trenutak se opet našla na onoj visokoj galeriji, prisiljavajući svoje izmučeno tijelo da stoji uspravno, očiju zaslijepljenih sjajnim bojama

zemlje, mora i neba. Dodala je: „Gore na galeriji.”

„Obraćao sam se najjačoj emociji koju je osjećao - mržnji prema ocu. I još nečemu što je mu je bilo važno, potrebi da bude netko, da bude važan. Rekao sam mu: Ako ubijete Millie, nitko s vama neće suosjećati. Ona vam nije ništa učinila. Nevina je. Ubili ste svog oca i morali ste ubiti Adriana Boydea, to je razumljivo. Ali ne Millie. Ako želite dobiti ono što vam pripada, sada imate priliku. On je ignorirao i prezirao i vas i vašu majku čitavog vašeg života i niste ga mogli ni dodirnuti. No sada to možete. Možete pokazati svijetu kakav je on bio i što je učinio. Bit ćete slavni kao i on, i zapamćeni. Kad spomenu njegovo ime, ljudi će pomisliti na vas. Želite li sve to odbaciti - pravu priliku za osvetu - samo zato da biste poslali dijete u smrt?”

Kate je rekla: „Pametno. I cinično.”

„Da, gospođo, ali bilo je djelotvorno.”

Kako je malo znala o njemu, o njegovoj mješavini grubosti i osjećajnosti. Sjetila se prizora pred svjetionikom, njegovih ruku kako razmazuju masnoću po njenom napola golom tijelu. To je bilo prilično intimno. No njegov joj je um bio nepristupačan. I ne samo um. Živi li sam? Kakav ima odnos s roditeljima? Ima li braće i sestara? Što ga je navelo da stupi u policiju? Pretpostavljala je da ima djevojku, no izgledao je nezainteresiran za bilo kakvu vezu. Čak i sada, kad su postali kolege, za nju je bio zagonetka.

Dodala je: „A što je s Boydeom? Kako pokušava opravdati to ubojstvo, ako uopće pokušava?”

„On tvrdi da to nije bilo smišljeno, da je skinuo jaknu i uzeo kamen neposredno prije nego što je krenuo slijediti Boydea u kapelicu. U to ne vjerujem. Došao je opremljen rukavicama. Bilo ih je još među medicinskim materijalom koji je ostao u njegovoj kući. Rekao je da je Boyde klečao na koljenima, ali je ustao i suočio se s njim. Nije se ni pokušao braniti ili pobjeći. Padgett misli daje on želio umrijeti.”

Nastupila je tišina. Onda ga je Kate upitala: „O čemu razmišljate?”

Bilo je to jedno sasvim uobičajeno pitanje, no Kate ga je rijetko postavljala jer joj se činilo napadom na privatnost.

„O jednom Audenovom stihu. Oni kojima je zlo nanoseno, zlim će uzvratiti.”

„To nije isprika. Milijuni djece obespravljani su, maltretirani i neželjeni. Pa ipak, ne postanu svi ubojice kad odrastu.”

Pokušala je osjetiti sažaljenje, no krajnji domet njezine mašte bilo je tek razumijevanje obojeno prezirom. Trudila se zamisliti njegov život:

nesposobna majka fantazira o ljubavi koja nikad nije bila nešto više od površnog zavodjenja, ili čak silovanja; zatim nasilni čin, planiran ili slučajan, nakon kojeg je ostala trudna, bez novaca i doma, u vlasti bezvrijednog sadista. Zamišljala je sumornu kuću u predgrađu, mračno predsoblje, salon koji zaudara na sredstva za čišćenje pokućstva koje se održavalo za goste koji nikad nisu dolazili, obiteljski život koji se odvija u maloj stražnjoj sobi, uz miris kuhinje i neuspjeha. A onda i škola, to breme zahvalnosti jer ga je godišnja naknada koju je plaćao neki filantrop razbacujući se svojom premoći, učinila djetetom milostinje.

Mogao je biti i bolji u lokalnoj srednjoj školi, ali se nikad nije dovoljno potrudio. Zatim je uslijedio niz propalih zaposlenja. Neželjen od rođenja, ostao je neželjen cijelog života - osim na ovom otoku. Ali i tu se osjećao podcijenjen i neprikladan. Sto je mogao učiniti? Nesreća je, mislila je, kao kuga. Čovjek nosi njezin miris kao što nosi i zadah opasne bolesti.

K tome je još bio i dijete sedamdesetih, desetljeća koje je slijedilo nakon liberalnih šezdesetih. Njegov joj je život sada izgledao kao neka noćna mora iz prošlosti. Bilo je teško povjerovati da ljudi poput njegove nevoljene tetke još uvijek postoje i da mogu imati takvu moć. No, naravno da mogu. Nije moralo biti tako. Drugačija majka - inteligentna, samopouzdana, fizički i mentalno snažna - sigurno je mogla učiniti svoj i djetetov život boljim. Tisuće njih jesu. Bi li njezina vlastita majka učinila mnogo za nju da je ostala živa? S bolnom se jasnoćom prisjećala riječi svoje bake koje je čula kad je jednom iznenada otvorila vrata starog gradskog stana. Razgovarala je sa susjedom: 'Već je dovoljno loše i to što mi je uvalila svoje kopile, mogla je barem ostati živa i sama brinuti o njemu.'

Njezina baka joj takve riječi ne bi mogla reći izravno. Od djetinjstva je znala da je ona doživljava kao teret i tek je na samom kraju shvatila kako je ipak osjećala svojevrstu ljubav prema njoj. Pobjegla je iz stambenog bloka Ellison Fairweather, od mirisa beznada, straha, pokvarenih dizala i dugog uspinjanja stubama, gdje je na svakom katu vrebalo nasilje. Sama je izgradila svoj život. Od siromaštva i neuspjeha udaljila se teškim radom, ambicijom i, naravno, dozom bezobzirnosti. Ali nije pobjegla od svoje prošlosti. Njezina je baka sigurno bar jednom spomenula ime njene majke, no ona se toga nije mogla sjetiti. Nitko nije znao tko joj je otac i nitko nikad neće saznati. Bilo je to kao roditi se bez pupkovine i plutati slobodno u svijetu, bez težine, u ništavilu. No čak i njezin uspon i unapređenje bili su obojeni krivnjom. Birajući upravo taj posao, nije li ona iznevjerila - možda čak i izdala - ljude s kojima je bila neopozivo vezana bratstvom siromašnih i obespravljenih?

Benton je rekao tako tiho da se morala napregnuti kako bi ga čula: „Pitam se je li djetinjstvo ikada stvarno sretno. Kad je netko blaženo sretan kao dijete, uvijek će čeznuti za nedostižnim. Kao oni ljudi koji su bili najsretniji u školi ili na studiju. Uvijek se vraćaju na to. Nikad ne propuštaju proslave godišnjica. To mi izgleda prilično jadno." Zastao je, pa rekao: „Većina nas dobije više ljubavi nego što zaslužuje."

Opet je nastala tišina. Kate je rekla: „Stoje značio taj citat, sve lo? Vi to znate. Konačno, diplomirali ste engleski, zar ne?"

Opet taj mali ubod ljutnje kojeg se nikad nije uspjela potpuno osloboditi. Rekao je spokojno: „To je iz Audenove pjesme T. rujna 1939.'. 'Ja i ljudi znamo / Što uče sva Školska djeca / Oni kojima je zlo naneseno / Zlim će uzvratiti.'

Rekla je: „Ne svi. Ne uvijek. Ali ne zaboravljaju i zaista naplate."

12.

Jo Staveley je bila nepopustljiva. Nakon što se raspitala za Kateino zdravlje, rekla je: „Sada ne kašlje, ali ako počne, stavite ovu masku. Pretpostavljam da ga morate vidjeti, ali ne oboje istovremeno. Narednik može pričekati. Uporno je tražio da izađe iz kreveta, zato gledajte da budete što kraći."

„Dovoljno mu je dobro za to?"

„Naravno da nije. Ako imate ikakvog utjecaja na njega, možete objasniti tom nemogućem čovjeku da sam ja glavna u bolesničkoj sobi." No njezin je glas bio pun topline.

Kate je ušla u sobu sama. Dalgliesh je sjedio pokraj kreveta u kućnom ogrtaču. Cjevčice s kisikom nisu mu više bile u nosnicama, ali je imao masku. Kad je ušla, s naporom je ustao. Takva je uljudnost natjerala vruće suze na Kateine oči, no ona ih je otjerala i polako krenula prema drugoj stolici - koju je Jo smjestila na opreznu udaljenost - nastojeći ne hodati ukočeno kako on ne bi primijetio koliko je bole njezine ozljede.

Progovorio je, glasom prigušenim maskom: „Baš smo dvije olupine, zar ne? Kako se osjećaš, Kate? Rekli su mi za slomljeno rebro. Sigurno te vraški boli."

„Ne stalno, gospodine."

„A Padgett je odveden s otoka. Čuo sam helikopter. Kako se ponašao?"

„Nije pravio neprilike. Mislim da uživa u prilici da postane slavan. Mogu li vam podnijeti izvještaj, gospodine? Mislim, ako se osjećate dovoljno dobro."

Rekao je nježno: „Da, Kate. Dobro sam. Ne trebaš žuriti.”

Kate nije imala potrebu zavirivati u svoj notes. Pazila je da u svom izvještavanju iznosi činjenice, od otkrića uzorka krvi i kose u hladnjaku, Padgettove otmice Millie pa sve do onoga što se dogodilo kod svjetionika, minutu po minutu. () svom udjelu u cijeloj toj priči govorila je što je manje moguće. Došlo je vrijeme da kaže nešto o Bentonu. Ali što? Ponašanje narednika Benton-Smitha bilo je primjerno? Teško. Previše bi sličilo godišnjem izvještaju kojim se predlaže unapređenje nekog dobrog momčića.

Zastala je pa rekla jednostavno: „Ne bih to uspjela izvesti bez Bentona.”

„Učinio je ono što se od njega očekivalo, Kate.” „Mislím da je učinio i više, gospodine. Trebalo je hrabrosti da me progura kroz onaj prozor.”

„I hrabrosti da se to podnese.”

To nije bilo dovoljno. Dugo je podcjenjivala Bentona i sad je bilo vrijeme da stvari stavi na pravo mjesto. Rekla je: „Zna postupati s ljudima.

Gospođa Burbridge je bila duboko potresena nakon Boydeove smrti.

Nisam vjerovala da ćemo išta saznati od nje. On je znao što joj treba reći, ja nisam. Pokazao je humanost.”

Dalglish joj se nasmiješio i Kate se učinilo da je taj smiješak značio više od odobravanja - bliskost zbog završenog posla, možda čak i prijateljstvo. Instinktivno je ispružio ruku i ona se nagnula da je stisne. Bilo je to prvi put da su se dodirnuli otkad je prije nekoliko godina, razdirana žalošću i krivnjom, potrčala u njegove ruke nakon što joj je umrla baka.

Rekao je: „Kad naši budući činovi ne bi mogli pokazati humanost, ne bi bilo nade ni za koga od nas. Bentonov udio neće ostati nezamijećen.

Pozovi ga unutra, Kate. Reći ću mu sada.”

Ustao je bolno sporo, još uvijek na udaljenosti, i uputio se za njom prema vratima kao da ispraća uvaženog gosta. Na polovici puta se zaljuljao.

Vratila se s njim do njegova naslonjača, ne više na udaljenosti; oprezno, ali pazeći da ne podupire njegovu ruku svojom.

Kad se smjestio u naslonjač, rekao je: „Ovo nije bio jedan od naših uspjeha, Kate. Adrian Boyde nije smio umrijeti.”

Došla je u iskušenje da mu objasni kako nisu mogli spriječiti njegovo ubojstvo. Nisu imali dokaze za uhićenje Padgetta niti bilo koga drugog, nisu mogli zabraniti ljudima da se kreću, a niti je njih dvoje bilo dovoljno da dvadeset četiri sata potajno nadziru sve sumnjive osobe. No, on je sve to znao.

Kod vrata se okrenula i rekla: "Padgett misli daje Boyde znao što mu se može dogoditi i da je to mogao spriječiti. On misli da je Boyde želio

umrijeti."

Dalgliesh reče: „Da je Padgett bio sposoban razumjeti samo jedan mali dio Boydeova uma, nikad ga ne bi ubio. Ali što me tjera na to da mislim kako znam nešto više? Ako nas promašaji ičemu uče, to je poniznost. Daj mi pet minuta, Kate, a onda reci Bentonu da sam spreman."

EPILOG

1.

Čak i dok ih je proživljavala, Kate je znala da će na dane između uhićenja i isteka karantene gledati kao na najneobičnije, pa možda i neke od najsretnijih dana u svom životu. Kad bi se prisjetila što ju je dovelo na otok, katkad bi osjetila grč krivnje što su žalost i užas mogli biti tako brzo zaboravljeni zbog fizičkog ushita mladošću, životom i neočekivanog veselja. Budući da će neki iz tog društva biti svjedoci u postupku pred sudom, dogovoreno je da se neće spominjati ubojstva niti voditi razgovori o njima, osim među pojedincima i u privatnosti. A članovi tima će, i bez neke službene odluke, biti tretirani kao VIP gosti koji su na otoku zbog mira i osame, jedinog odnosa prema posjetiteljima koji je ovaj otok priznavao.

Lagano i u tišini, otok Combe je gubio svoju tajanstvenu moć. Benton je i dalje pripremao doručak; on i Kate uzeli bi iz kuhinje u glavnoj kući ono što im je bilo potrebno za ručak, tada su provodili vrijeme zajedno ili svatko za sebe, kako bi im već odgovaralo. Millie je svoje osjećaje prenijela s Jaga na Bentona i slijedila ga poput psića. Benton je odlazio s Jagom na penjanje po stijenama. U svojim samotnim šetnjama duž litice, Kate bi povremeno pogledavala dolje i vidjela nekog od njih, rastegnuto uz granit.

Kad je bio u stanju hodati, Dalgliesh se premjestio u Vilu Seal. Kate i Benton su ga puštali na miru, a ona bi povremeno čula glazbu kad je prolazila; očito je imao mnogo posla. Spisi iz New Scotland Yarda bili su redovito dostavljani helikopterom i Jago bi ih odnosio u Vilu Seal. Kate je pretpostavljala kako su rijetki trenuci kad njegov telefon ne zvoni. Ona je svoj iskopčala i prepustila se iscjeliteljskom utjecaju mira na Combeu na njezin um i tijelo. Razočaran što nije uspio dobiti vezu, Piers Tarrant joj je čestitao pismom koje je bilo vedro, srdačno i pomalo ironično, a ona mu je odgovorila dopisnicom. Još se nije bila spremna suočiti s problemima

vezanim uz život u Londonu.

Iako su veći dio dana provodili svatko za sebe, navečer bi se svi zajedno okupili u knjižnici na piću, prije nego što će krenuti u blagovaonicu uživati u izvrsnim večerama gospode Plunkett, dobrom vinu i međusobnom druženju. Kateine bi oči počivale na živahnim licima pod svjetlima svijeća. Bila je iznenađena što se osjeća tako ugodno i što je ovako raspoložena za razgovor. Sve svoje radne dane i većinu svog privatnog života provodila je s policajcima. Policija je, poput istreblji-vača štakora, bila prihvaćena kao neophodan dodatak društvu i od nje se zahtijevalo da bude trenutno dostupna kad god je bilo potrebno.

Povremeno bi bila i pohvaljena, ali rijetko povezana s onima koji nisu bili dijelom njezina opasnog posla, uvijek u polusjeni opreza i sumnje. U danima na Combeu Kate je slobodnije disala i prilagodila se širem horizontu. Prvi put je znala daje prihvaćena zbog sebe same - sebe kao žene, a ne kriminalističke inspektorice. Ta ju je transformacija oslobađala; činila ju je zadovoljnom.

Jednog se poslijepodneva našla u sobi za šivanje gospođe Burbridge. Bila je odjevena u svoju jedinu svilenu bluzu i rekla je kako bi se voljela presvući za večeru. Imala je upravo onoliko odjeće koliko je trebala i bilo bi nerazumno očekivati da helikopter donosi išta više. Gospođa Burbridge je rekla: „Imam komad svile u lijepoj morskozelenoj boji, što bi pristajalo tvojoj kosi i tenu, Kate. Mogu ti sašiti bluzu za dva dana, ako želiš.”

Bluza je bila sašivena i prve večeri kad ju je obukla, Kate je primijetila zadivljene poglede muškaraca i zadovoljan osmijeh gospođe Burbridge. Zabavljalo ju je kad je shvatila kako je gospođa Burbridge otkrila - ili zamislila - neko romantično zanimanje za Ruperta Maycrofta, pa se upustila u malu nevinu igru spajanja srodnih duša.

Blagoglagoljiva gospođa Plunkett započela je raspravu o budućnosti Combea. „Neki iz Zaklade pomislili su kako bi to moglo biti ljetovalište za siromašnu djecu, ali gospođica Holcombe se nije složila. Ona kaže da je u ovoj zemlji mnogo napravljeno za djecu pa teško da ih još možemo dovesti i iz Afrike. Onda je gospođa Burbridge predložila da uzmemo jednog preopterećenog svećenika iz grada kao svojevrсну uspomenu na Adriana, no gospođica Holcombe nije željela ni to. Ona misli kako bi preopterećeni gradski svećenik bio mlad i pun interesa za nove oblike bogoslužja - znate, bendžo i ukulele. Gospođica Holcombe ne ide u crkvu, ali je jako vezana za svoj molitvenik.”

Nije li bilo, pitala se Kate, ironije u njenim riječima? Pogledavši u nevinu lice gospođe Plunkett, Kate pomisli kako je to nemoguće.

Gospođa Plunkett nastavi: „Sada se bivši posjetitelji pismeno raspituju kada ćemo opet biti otvoreni, a ja očekujem da ćemo biti. Konačno, mislim da ne bi bilo lako promijeniti Zakladu. Jo Staveley kaže da su političari navikli slati na stotine vojnika da pogibaju u ratovima pa ih neće zabrinjavati dva ubijena, i rekla bih da je u pravu. Govorilo se o tome kako se trebamo pripremiti za neke vrlo važne goste i da će oni tu biti sami, no čini se da od toga ipak neće biti ništa. Ako mene pitate, svi su ovdje odahnuli. Možda ste čuli da se Staveleyevi vraćaju svom poslu u Londonu. Nisam previše iznenađena. Sada je on pravi heroj i sve novine pišu o njemu i o tome kako je pametno i brzo dijagnosticirao SARS. Zahvaljujući njemu, zaraza je zaustavljena. Ne bi više trebao ovdje tratiti vrijeme." „A Millie?"

„Oh, ona će zasad ostati ovdje. Gospođe Burbridge i Jagov prijatelj pokušavaju joj naći smještaj na kopnu, no za to će trebati vremena." Jedini posjetitelji koji su se držali odvojeno bili su Miranda Oliver i Dennis Tremlett. Miranda je javila kako je prezaposlena da bi se pridružila večeri; bilo je mnogo poslova o kojima je trebala raspravljati s očevim odvjetnicima i izdavačima, morala je organizirati misu zadušnicu, pripremati vjenčanje. Kate je pomislila kako nije jedina kojoj Miranda ne nedostaje.

Jedino bi u krevetu, prije spavanja, taj neobičan i gotovo neprirodan mir bio narušen mislima o Danu Padgettu koji leži u ćeliji i ugađa svojim opasnim fantazijama. Vidjet će ga ponovno na sudu kod izricanja kazne, no sada je odlučno odbacivala misli o ubojstvima. U jednoj od svojih samotnih šetnji impulzivno je ušla u kapelicu i zatekla Dalgliesha kako promatra mrlje od krvi na podu.

Rekao joj je: „Gospođa Burbridge se pita bi li poslala nekoga da ostruže pod. Na kraju je odlučila ostaviti vrata otvorena i to prepustiti vremenu i prirodnim elementima. Ne znam hoće li mrlje ikada izbljedjeti."

2.

Tri dana prije nego što je trebao napustiti Combe, dr. Mark Yelland je konačno odgovorio na pismo svoje supruge. Ranije ga je bio potvrdio, napisavši joj kako će razmisliti, no nakon toga joj se nije javio. Uzeo je pero i pisao s pažnjom.

Ovi tjedni na Combeu pokazali su mi da moram preuzeti odgovornost za patnju koju sam prouzročio - tebi, ali i životinjama. Ja mogu opravdati

svoj rad - ako nikome drugome, onda barem samom sebi - i nastaviti ću s njim pod svaku cijenu. No, ti si se udala za mene, a ne za moj posao, i tvoja odluka vrijedi koliko i moja. Nadam se da će naše razdvajanje značiti odvojeni život, ne i razvod, no ti odluči. Razgovarat ćemo kad dođem kući i ovaj put to zaista i mislim. Razgovarat ćemo. Sto god da odlučiš, nadam se da će djeca uvijek osjećati kako imaju oca, a ti prijatelja.

Pismo je bilo poslano, odluka donesena. Sada je posljednji put pogledao dnevnu sobu koja mu se, ovako ispražnjena, odjednom činila nepoznatom. Suočiti će se s onim s čime se mora suočiti, ali vratiti će se. Podigavši torbe na ramena, žustro se uputio prema luci.

3.

U Vili Peregrine Dennisu Tremlettu je trebalo desetak minuta da iz ormara izvadi onih nekoliko komada odjeće koje je donio sa sobom i uredno ih posloži u platnenu putnu torbu. Zatvorenu je torbu ostavio u svojoj sobi, spremnu da je odnese u luku zajedno s ostalom prtljagom. Miranda je, nakon izračunavanja koliko će je stajati putne karte i taksi, naručila auto s vozačem da ih pričeka u Pentworthyju.

Ona je u dnevnoj sobi još uvijek slagala Oliverove knjige u male kartonske kutije u kojima su i stigle. On je u tišini skidao zadnje primjerke s police i donosio ih njoj. Miranda reče: „Nećemo se više vraćati ovamo.”

„Nećemo, ti to ne bi željela. Bilo bi previše bolno. Previše uspomena.”
Dodao je: „Ali draga, nisu sve bile ružne.”

„Meni jesu. Odsjedat ćemo u hotelima u koje sam odlazila s ocem. S pet zvjezdica. Voljela bih ponovno vidjeti San Francisco. Odsad će sve biti drugačije. Sljedeći put će oni znati tko plaća račun.”

Sumnjao je da će im to biti važno ako je račun podmiren, no znao je na što ona misli. Sada će biti bogata uciviljena kćerka slavnog čovjeka, a ne podcjenjivani privjesak. Klečeći pored nje na podu, odjednom je rekao: „Volio bih da nismo lagali policiji.”

Zaljuljala se na petama i zagledala u njega. „Nismo lagali. Zaista nismo. Rekla sam im ono što bi moj otac želio da im kažem. Na kraju bi došlo do toga. Uzrujao se kad je to prvi put čuo, ali to je bio samo šok. On je želio da budem sretna.”

A hoćeš li biti? Hoću li biti ja? Pitanja su ostala neizrečena, a odgovora nije bilo. No bilo je još nešto što je želio znati, kako god mu je teško bilo

pitati. Rekao je: „Kad smo čuli vijest, kad si shvatila da je zaista mrtav, je li postojao bar trenutak, ne dulji od sekundu, dvije, u kojem si bila sretna zbog toga?"

Okrenula se prema njemu i u njenom je pogledu vidio kako se zastrašujućom jasnoćom izmjenjuju emocije: iznenađenje, bijes, neshvaćanje, nepopustljivost. „Kako je grozno to što si rekao! Naravno da nisam. On je bio moj otac. Volio me i ja sam voljela njega. Posvetila sam mu svoj život. Kako možeš reći nešto tako bolno, tako strašno?"

„To je ono što je zanimalo tvog oca, razlika između onog što osjećamo i onog što mislimo da bismo trebali osjećati."

Zatvorila je poklopcem kutiju i ustala. „Ne znam što želiš reći. Uzmi ljepljivu traku i škare, hoćeš li? Staviti ću ih na vrh ove male torbe. Mislim da bismo to morali zapečatiti."

Rekao je: „Nedostajat će mi."

„Nedostajat će i meni. Na kraju krajeva, ti si bio samo njegov zaposlenik; ja sam njegova kći. No on nije bio mlad, bilo mu je šezdeset i osam. Izgradio je svoju reputaciju. Nema smisla da tražiš novi posao. Imat ćeš dosta posla oko uređenja kuće, vjenčanja i sve one pošte na koju ćemo morati odgovarati. Radije nazovi ured i reci da su kovčezi uskoro spremni. Trebamo buggy, naravno. Skoro sam rekla kako će ga Padgett dovesti. Teško mi je i zamisliti da je otišao. Nikad mu neću oprostiti. Nikad." Ostalo je još jedno, posljednje pitanje koje se nije usudio postaviti, ali nije ni bilo potrebno; već je znao odgovor. Mislio je na prijelome, margine pune Oliverova urednog, ali gotovo nečitljivog rukopisa, pažljive ispravke koje su mogle od njegovog zadnjeg romana učiniti veliko djelo, i pitao se bi li joj on to ikada mogao oprostiti.

Gledao je ispražnjene police i praznina na njima samo je pojačala njegov vlastiti osjećaj gubitka. Pitao se kako je Oliver na njega gledao. Kao na sina kojeg nikad nije imao? To je bila arogantna pretpostavka kojoj je tek sada, kad je Oliver bio mrtav, dozvolio da se oglasi u njegovim mislima. Oliver se prema njemu nikad nije odnosio kao prema sinu. Nikad mu nije bio ništa više od sluga. No, je li to važno? Zajedno su se upuštali u beskrajnu i tajanstvenu pustolovinu jezika. U Oliverovom je društvu živnuo.

Slijedeći Mirandu do vrata, zastao je u tišini i posljednjim dugim pogledom obuhvatio sobu te odjednom shvatio kako je ovdje bio sretan.

4.

Stigao je i dan kad su konačno mogli napustiti otok Combe. Dalgliesh je već rano bio spreman, ali je čekao u Vili Seal sve dok se nije pojavio helikopter. Tada je odložio ključ na stol gdje je on ležao poput talismana koji obećava da će se jednom vratiti. No znao je da nikad više neće vidjeti Combe. Zatvorivši vrata, uputio se kroz šumarak prema glavnoj kući. Hodao je u zbrci emocija - čežnje, nade i straha. Emma i on rijetko su razgovarali u posljednja dva tjedna. On, koji je volio jezik, izgubio je povjerenje u riječi, naročito one izgovorene preko telefona. Iskrene riječi među ljubavnicima trebale bi biti napisane, odvagane polako i u osami, ili još bolje - izrečene licem u lice. Pisao joj je jednom predlažući joj brak, ne samo trajnu vezu, i mislio je kako će dobiti odgovor. Pisati ponovo s istom molbom značilo bi gnjaviti je poput nekog nestrpljivog djeteta, a da je to učinio dok je bio bolestan, značilo bi prizivati njezino sažaljenje. A bila je tu i njezina prijateljica Clara koja ga nije voljela i koja bi govorila protiv njega. Emma je bila samosvjesna žena, no što ako kroz Claru samo odzvanja njezina vlastita, napola spoznata sumnja? Znao je da je Emma, kad su bili zajedno, govorila da ga voli. Barem je u to mogao biti siguran Ali što tada? Fraza koje su mu u prošlosti izgovarale druge žene, a koje bi saslušao bez boli, ponekad čak s olakšanjem, sada se prisjećao kao litanije neuspjeha.

Dragi, bilo je lijepo, ali oduvijek smo znali da neće dugo trajati. Čak i ne živimo u istom gradu. S ovim novim poslom ne mogu gubiti svoje slobodne večeri.

Ono što imamo je prekrasno, ali tvoj je posao uvijek na prvom mjestu, zar ne? Ili on ili poezija. Zašto se ne suočimo s istinom i završimo s tim prije nego što netko od nas bude povrijeđen? A ako i bude, ti uvijek o tome možeš napisati pjesmu.

Uvijek sam te voljela, Adame, ali ti nisi spreman na obaveze, zar ne? Uvijek skrivaš jedan dio sebe, vjerojatno onaj najbolji. Zato ovo znači zbogom.

Emma bi pronašla svoje vlastite riječi i on je prikupljao snagu da čuje ono

što će mu raspršiti svaku nadu, dostojanstveno i bez cmizdre-nja. Helikopter je beskrajno dugo oklijevao prije nego što se spustio u samo središte označenog križa. Onda je potrajalo još neko vrijeme dok se krila propelera nisu prestala okretati. Zatim su se otvorila vrata i pojavila se Emma te nakon nekoliko nesigurnih koraka potrčala u njegov zagrljaj. Mogao je čuti lupanje njezinog srca i njen šapat: „Volim te, volim te, volim te". Kad je sagnuo glavu, na obrazuje osjetio njene tople suze. No kad ga je pogledala u oči, glas joj je bio čvrst.

„Dragi, ako želimo da nas vjenča otac Martin - a ja bih to željela ako želiš i ti - bolje da odmah odredimo datum jer bi on mogao reći kako je prestar za putovanje. Hoćeš li mu ti pisati ili da ja to učinim?"

Držao ju je čvrsto i sagnuo svoju tamnokosu glavu do njene. „Ni jedno ni drugo. Sutra ćemo ga posjetiti zajedno."

Čekajući kod stražnjeg ulaza u glavnu kuću, s torbom koja joj je ležala pored nogu, Kate je čula njegov radostan smijeh kako odjekuje rtom. Sada su ona i Benton bili spremni za odlazak. Benton je podigao svoju torbu na rame i rekao: „Natrag u stvarni život."

Miranda i Tremlett otišli su brodom dan ranije, zajedno s Yellandom, no Dalgliesh je imao završne dogovore s Maycroftom, a njegovom je timu bilo drago da imaju nekoliko sati samo za sebe. Iznenada se pored njih stvorila mala skupina. Svi su ih došli ispratiti. Pojedinačno opraštanje obavljeno je već prije, a oproštaj Ruperta Maycrofta i Kate bio je pravo iznenađenje.

On je bio sam u svom uredu. Pružajući joj ruku, rekao je: „Želio bih da vas mogu pozvati da se vratite i opet nas posjetite, ali to nije dozvoljeno. Moram se pokoravati pravilima ako to sam očekujem od osoblja. No bilo bi vas lijepo ponovno vidjeti ovdje."

Kate se nasmijala. „Ja nisam VIP. Ali neću zaboraviti Combe. Neće mi ostati samo loše uspomene. Ovdje sam znala biti i sretna."

Nakon stanke, on reče: „Ne samo da brodovi plove noću, nego dva broda plove zajedno neko vrijeme iako su vezana za različite luke."

Dalgliesh i Emma čekali su ih stojeći jedno pored drugoga. Kate je znala da je za nju nešto konačno završilo, ostatak nade za koju je znala - iako joj se prepuštala - da je uvijek bila nestvarna, gotovo poput maštarija iz njenog djetinjstva o tome da joj roditelji nisu umrli i da će se jednog dana pojaviti: njezin zgodan otac u blještavom automobilu kojim će je zauvijek odvesti iz Ellison lairweather bloka. Ta iluzija -koju je u djetinjstvu nje govala kako bi joj pružala utjehu - izbljedjela je s godinama, s njenim poslom, njenim stanom, zadovoljstvom zbog postignuća, a zamijenila ju je

razumnija, no ipak krhka nada. Sada ju je pustila da ode - sa žaljenjem, ali bez boli.

Oblaci su stajali nisko na nebu; kratko bablje ljeto već je odavno prošlo. Helikopter se s olakšanjem uzdigao i napravio posljednji krug iznad otoka. Ljudi koji su im mahali postali su mali poput patuljaka i jedan po jedan su odlazili. Kate je gledala dolje u poznate kuće koje su joj sada izgledale kao makete ili dječje igračke: veliki zaobljeni prozori na glavnoj kući, blok za osoblje u kojem je stanovala, Vila Seal s uspomenama na njihove sastanke koji su trajali do kasno u noć, kapelica kvadratnog oblika s mrljom krvi na podu te sjajno obojen svjetionik sa svojom crvenom kupolom koji je predstavljao najljepšu igračku od svih. Otok Combe ju je promijenio na način koji još nije shvaćala, ali znala je da ga više nikada neće vidjeti. Za Dalgliesha i Emmu, koji su sjedili iza nje, ovaj danje predstavljao novi početak. I za nju će budućnost jednako tako obilovati beskrajnim mogućnostima. Odlučno je okrenula glavu prema istoku, prema svom poslu i Londonu, dok je helikopter letio iznad bijelog spleta oblaka kroz suncem obasjani zrak.

KRAJ

KiKA

03.12.2009.